

# Horváth László



ELTE Eötvös József Collegium

# Középaladó nyelvkönyv Ógörög

Periergopenés I.



Horváth László

Középfaladó ógörög nyelvkönyv  
Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló I.

# Antiquitas • Byzantium • Renascentia XXVII.

Sorozatszerkesztők

Farkas Zoltán  
Horváth László  
Mészáros Tamás

**Horváth László**

**Középhaladó ógörög nyelvkönyv  
Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló I.**

ELTE Eötvös József Collegium  
Budapest, 2017



A kötet a Társadalmi kontextus a szövegkritika tükrében: Bizáncon innen és túl című NKFIA NN 124539 pályázat támogatásával jött létre.

ELTE Eötvös József Collegium

Budapest, 2017

Felelős kiadó: Dr. Horváth László, az ELTE Eötvös Collegium igazgatója

A szöveget gondozta: Szabó Edit Zsuzsanna

Lektorálta: Juhász Erika

Borítóterv: Egedi-Kovács Emese

A borító az Archimédész-palimpsestus tulajdonosának szíves hozzájárulásával készült.

A képen a 175r-174v folium látható. Az alsó szöveg kritikai kiadását lásd a 341. oldalon.

Copyright © Eötvös Collegium 2017 © A szerző

Minden jog fenntartva!

A nyomdai munkákat a Pátria Nyomda Zrt. végezte

1117 Budapest, Hunyadi János út 7.

Felelős vezető: Orgován Katalin

ISSN 2064-2369

ISBN 978-615-5371-75-2

## Tartalomjegyzék

Előszó.....	11
Felhasznált segédletek .....	13
A kötetben szereplő szerzők és művek rövidítéseinek jegyzéke .....	15
Általános rövidítések jegyzéke .....	19

### NÉV SZÓRAGOZÁS

I. Magánhangzó-töví névszóragozások .....	25
II. Zárhangzós töví névszóragozás .....	33
III. Folyékony mássalhangzós névszóragozás .....	42
IV. $\varsigma$ - és félhangzós tövek.....	51
V. Kettős magánhangzós, $oj$ -, $\omega\phi$ -töví főnevek és az adiectivum verbale... 61	
VI. Fokozás és adverbiumok .....	71
VII. Névmások és számnevek .....	79

### IGERAGOZÁS

VIII. Néhány magánhangzós $t\acute{o}$ .....	109
IX. T-hangú tövek.....	115
X. K- és P-hangú tövek.....	124
XI. Erős activ és medialis aoristos .....	129
XII. Erős passiv aoristos.....	137
XIII. Erős perfectum .....	143
XIV. Három némahangú $t\acute{o}$ .....	149
XV. Folyékonyhangú tövek.....	157
XVI. A perfectum képzése folyékonyhangú tövekből.....	162
XVII. Erős képzésű alakok folyékonyhangú tövekből .....	167
XVIII. Az augmentum néhány további sajátossága .....	173
XIX. A perfecta-reduplicatio néhány sajátossága.....	179
XX. Jelentésbeli sajátosságok.....	185
XXI. Az ún. rendhagyó igék, harmadik, vagy orrhangú osztály .....	190
XXII. Negyedik, vagy kezdő igék osztálya .....	195
XXIII. Ötödik, vagy E-osztály igéi .....	200

XXIV. Vegyestövívek osztálya.....	206
XXV. A μι-végű igék első csoportja.....	212
XXVI. Főmondati feltételes módok, valamint az óhajtás kifejezése a μι-végűek első csoportjának tükrében.....	221
XXVII. A μι-végű igék második csoportja.....	229
XXVIII. A ἴσθημι-t követő igék.....	236
XXIX. Erős aoristosok és perfectumok a μι-végűek szerint.....	249
XXX. A többi μι-végű ige, οἶδα, εἰμί, εἶμι.....	256
XXXI. Participiumok.....	264
Fordítási segédlet. Magyar–ógörög szószedet.....	291
Megoldások.....	315







## Előszó

Diogenianosról, aki Hadrianus császár uralkodása alatt a pontosi Hérakleia városában született, Hésychios, a Kr. u. V. századi szótárszerkesztő – mint közvetlen elődjéről – így emlékezik:

„Könyveinek sajátos megfontolással a *Szegény gyötrődő tanulók* (Περιεργοπενήτες) címet adta. Úgy vélem ugyanis, minden bizonnyal azt gondolta, hogy nemcsak a gazdag, hanem a szegény embereknek is hasznára lesznek, sőt a tanárokat is helyettesíthetik, ha az ilyen műveket csak keserves munkával tudnák mindenünnen felkutatni és megszerezni. Nemes lelkű igyekezetéért én bizony nagyra becsülöm őt, mert feltett szándéka volt, hogy kiválóan használható eszközt – egyszersmind a komoly filológusok számára – az oktatás minden területén jól használható tanári kézikönyvet készítsen.”

... ἐπιγράψας τὰ βιβλία Περιεργοπένητας, καὶ ταύτη χρησάμενος τῆ διανοίᾳ· ἡγεῖτο γάρ, οἶμαι, μὴ μόνοις πλουσίοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς πένησι τῶν ἀνθρώπων χρησιμεύσειν τε καὶ ἀντὶ διδασκάλων ἀρκέσειν αὐτά, εἰ μόνον περιεργασάμενοι πανταχόθεν ἀνευρεῖν ταῦτα δυνηθεῖεν καὶ ἐγκρατεῖς αὐτῶν γενέσθαι. Ἐπαινῶ μὲν ἔγωγε τὸν ἄνδρα καὶ τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς σπουδῆς, ὅτι χρησιμωτάτην πραγματεῖαν καὶ τοῖς σπουδαίοις τῶν φιλολόγων ὠφελιμωτάτην χορηγίαν πρὸς ἅπασαν παιδείαν προεῖλετο παρέχειν.

Diogenianos – mint a szótárak és segédkönyvek szerkesztőinek többsége – maga is elődei munkájából merített, Zópyrion és Pamphilos kilencvenöt kötetes szótárát öt könyvbe tömörítette, amelynek a hivatalos címe valójában *Mindenféle kifejezések* lehetett (Λέξις παντοδαπή). A görög lexikográfia kutatóinak véleménye megoszlik arról, vajon a két cím: a *Szegény gyötrődő tanulók* és a *Mindenféle kifejezések* ugyanarra a műre vonatkozik-e. Annyi azonban biztosnak tűnik, hogy Diogenianos alázatos igyekezettel a tanulók és a (majdani) kutatók érdekében a korábbi, eltérő irodalmi műfajok szerint szerkesztett szótárak anyagát egy, jól kezelhető, összegző műben egyesítette. Elsőként teremtette meg az attikai görög nyelv általános, betűrendes szótárát.

Mikor Diogenianos művének címe megelevenedett, e kötet szerzőjének szeme előtt nem feltétlenül az anyagi gondoktól, hanem sokkalta inkább a tudás megszerzésének nehézségétől gyötrődő tanulók lebegtek. A képzeletnél erősebb volt a tapasztalat: a „gyógygörög” tanulmányok után ógörög szakot vállaló hallgatóknak a leíró nyelvtani szemináriumokon biztos iránymutatásra, segédletekre – a tanárnak pedig „kézikönyvre” – van szüksége. Miként az ókori szótárszerkesztő, úgy a Görög Tanszék fiatal tanársegéde is az elérhető, különféle műfajú, idegen nyelvű

segédletekből merített, és a „maywaldi” nyelvtankönyv fejezeteit követve gyakorlatokat állított össze. Az óráról órára sokszorosított mellékletekbe azonban – különösen az igeragozások tárgyalásánál – a száraznak tűnő nyelvtani szabályok tanításába némi „örömet”, irodalmi élményt is megpróbált belopni. Az ötletet az Eötvös Collegium könyvtárában fellelt Traut féle *Verbalformen Lexikon* adta, ebben a gyűjteményben ugyanis úgy szerepelnek a ragozott igealakok, hogy az adott lemma egy-egy jeles irodalmi helyre is utal. Az így megtalált irodalmi gyöngyszemeket azután gyakorlattá alakítva lehetett – az adatbázisok előtti időkben – „átgépelni” az egyes „maywaldi” fejezetek egységeibe, hogy az órán alkalom legyen frissítő, lelkesítő irodalmi kitekintésre is.

Az egykori görög szak négy féléves leíró nyelvtanainak első két egységét tartja kezében a „gyötrődő tanuló”. A kötet szó szoros értelemben vett gyakorlókönyv, olyannyira, hogy a megoldásokat a megfelelő helyekre be is lehet írni. Az egyes fejezeteket bevezető (vagy *Nota Bene* megjegyzéssel kiemelt) nyelvtani magyarázatok új ismereteket nem tartalmaznak, a lényeg kiemelésével csupán az eligazodást, az ismétlést segítik. A feladatok részint eredeti szövegrészekből, részint a *Felhasznált segédletek* című fejezetben (alább) felsorolt kötetek adaptált mondataiból származnak. Az önálló gyakorlatozást a kötet végén található *Fordítási segédlet. Magyar–ógörög szószedet és Megoldások* teszi lehetővé.

Köszönöm, hogy a görög szakos hallgatók nemzedékeivel több mint húsz éven át megélhettem a sokszor újraolvasott részletek mindig megújuló szépségét. Köszönöm lelkesedésüket, odafigyelésüket és javításait, miként Szabó Edit Zsuzsannának is gondos ellenőrzését, javításait, a szószedet és a rövidítésjegyzékek összeállítását, és Juhász Erikának a lektori munkát.

Budapest, 2017 Karácsonyán

*Horváth László*

## Felhasznált segédletek

- M. G. BALME: Athenaze. A Beginner's Course in Ancient Greek (Harrow: Harrow School Bookshop, 1980, xiii + 139 p.)
- W. BRANDENSTEIN: Griechische Sprachwissenschaft II. Wortbildung und Formenlehre. Sammlung Göschen Band 118/118 a (Berlin: Walter de Gruyter & Co., 1959, 192 + 23 + [1] p.)
- E. HAPP – R. MENZEL – A. ZELLER: Organon. Übungsbuch I. (München: Bayerischer Schulbuch-Verlag – Bamberg: C. C. Buchners Verlag, 1968, viii + 152 p.)
- MAYWALD J. – VAYER L.: Görög nyelvtan. A kilencedik, teljesen átdolgozott kiadást készítette Mészáros Ede. A jelen tizenharmadik kiadást szerkesztette Mayer Gyula. Antiquitas – Byzantium – Renascentia VIII. (Budapest: ELTE Eötvös József Collegium, 2014, 333 p.)
- MAYWALD J. – VAYER L.: Görög olvasó- és gyakorlókönyv I. A gimnázium V. osztálya számára. A kilencedik, átdolgozott kiadást szerkesztette Mészáros Ede (Budapest: Kókai Lajos, 1939, 119 p.)
- MAYWALD J. – VAYER L.: Görög olvasókönyv II. A gimnázium VI. osztálya számára. Szemelvények Xenophon műveiből. A hetedik, átdolgozott kiadást szerkesztette és görög nyelvtörténeti függeléssel ellátta Mészáros Ede (Budapest: Kókai Lajos, 1940, 128 p.)
- MAYWALD J.: Görög gyakorló- és olvasókönyv. Gimnáziumi használatra. II. rész: Szemelvények Xenophon s a görög lírikusok műveiből. A VI. osztály számára (Negyedik kiadás, Budapest: Kókai Lajos Bizománya, 1906, [4] + 180 p. + 2 t.)
- H. MENGE: Repetitorium der griechischen Syntax. Neunte, verbesserte Auflage im Zusammenwirken mit Ute Gebhardt, besorgt von Andreas Thierfelder (München: Max Hueber Verlag, Gottschalksche Verlagsbuchhandlung, 1961, 263 + [1] p.)
- H. SCHLÜTER: Exercitationes Graecae. Übungssätze zur Einübung und Wiederholung der griechischen Syntax (Göttingen: Van den Hoeck & Ruprecht, 1965, 43 p.)
- M. STEHLE: Griechische Wortkunde auf Grund der Wortbildungslehre. 9.–12. Schuljahr (Berlin: Volk und Wissen Verlags GmbH – Leipzig: B. G. Teubner Verlagsgesellschaft, 1948, 95 p.)
- G. TRAUT: Lexikon ueber die Formen der griechischen Verba, nebst zwei Beilagen. I. Verzeichniss der Declinations- und Conjugations-Endungen. II. Grammatischer Schlüssel (2. Aufl., Giessen: E. Roth, 1867; rpr. 1968, 1973, 2007, 2015, viii p. + 718 col. + 44 p.)

- M. WEISS: Organon. Übungsbuch II. (München: Bayerischer Schulbuch-Verlag – Bamberg: C. C. Buchners Verlag, 1968, viii + 168 p.)
- G. ZUNTZ: Greek. A Course in Classical and Post-Classical Greek Grammar from Original Texts, 2 Volumes. 1. P.1. Greek Lessons, Anthology, Fasti Graeci, Name Index. P.2. Exercises, Vocabulary, Word Index (Sheffield: Academic Press, 1994, 704 p.)
- G. ZUNTZ: Greek. A Course in Classical and Post-Classical Greek Grammar from Original Texts, 2 Volumes. 2. P.3. Appendix Grammatica, Summa Grammatica, Subject Index (Sheffield: Academic Press, 1994, 433 p.)

## A kötetben szereplő szerzők és művek rövidítéseinek jegyzéke

Ael(ianus, Claudius)	Ailianos, Klaudios
<i>V(aria)H(istoria)</i>	<i>Tarka történetek</i>
Aesch(ylus)	Aischylos
<i>Ag(amemnon)</i>	<i>Agamemnón</i>
<i>Ch(oephoroe)</i>	<i>Áldozatvivők</i>
<i>Eum(enides)</i>	<i>Eumenisek</i>
<i>Per(sae)</i>	<i>Perzsák</i>
<i>Prom(etheus vincetus)</i>	<i>A leláncolt Prométheus</i>
<i>Sept(em contra Thebas)</i>	<i>Heten Thébai ellen</i>
Apoc(alypsis Joannis)	<i>Jelenések könyve</i>
Arist(oteles)	Aristotelés
<i>De part(ibus) anim(alium)</i>	<i>Az állatok részei</i>
<i>Meteor(ologica)</i>	<i>Meteorológia</i>
Aristoph(anes)	Aristophanés
<i>Ach(arnenses)</i>	<i>Acharnaibeliek</i>
<i>Plut(us)</i>	<i>Plutos</i>
<i>Ra(nae)</i>	<i>A békák</i>
<i>Th(esmophoriazusae)</i>	<i>A nők ünnepe</i>
Com(ica) Adesp(ota)	<i>Ismeretlen szerzőségű komédiatörredékek</i>
Dem(osthenes)	Démostenés
<i>Exord(ia)</i>	<i>Bevezetők</i>
Diod(orus) Sic(ulus)	Diodóros Siculus
<i>Bibl(iotheca) hist(orica)</i>	<i>Történeti könyvtár</i>
Eur(ipides)	Euripidés
<i>El(ectra)</i>	<i>Élektra</i>
<i>Hel(ena)</i>	<i>Helené</i>
<i>Hipp(olytus)</i>	<i>Hippolytos</i>
<i>I(phigenia)A(ulidensis)</i>	<i>Iphigeneia Aulisban</i>
<i>Ion</i>	<i>Ión</i>
<i>Med(ea)</i>	<i>Médeia</i>
Ev(angeliu(m) secundu(m) Luc(am))	Lukács evangéliuma
Ev(angeliu(m) secundu(m) Matt(haeu(m)))	Máté evangéliuma
Galen(us)	Galénos
<i>De temp(eramentis libri iii)</i>	<i>A vérmérsékletekről három     könyvben</i>

Her(odotus)	Hérodotos
Hes(iodus)	Hésiodos
<i>Theog(onia)</i>	<i>Theogonia (Az istenek születése)</i>
Hom(erus)	Homéros
<i>Il(ias)</i>	<i>Ilias</i>
<i>Od(yssea)</i>	<i>Odysseia</i>
Is(aeus)	Isaios
Isocr(ates)	Isokratés
Lucian(us)	Lukianos
<i>De par(asito)</i>	<i>Az élősködő</i>
<i>V(erae)H(istoriae)</i>	<i>Igaz történetek</i>
Lyc(urgus)	Lykurgos
Lys(ias)	Lysias
Menand(er)	Menandros
<i>Sent(entiae)</i>	<i>Gnómák</i>
Plat(o)	Platón
<i>Alc(ibiades) I</i>	<i>Az első Alkibiadés</i>
<i>Ap(ologia Socratis)</i>	<i>Apológia (Sókratés védőbeszéde)</i>
<i>Crit(o)</i>	<i>Kritón</i>
<i>Gorg(ias)</i>	<i>Gorgias</i>
<i>Ion</i>	<i>Ión</i>
<i>Lys(is)</i>	<i>Lysis</i>
<i>Phaed(o)</i>	<i>Phaidón</i>
<i>Phaedr(us)</i>	<i>Phaidros</i>
<i>Prot(agoras)</i>	<i>Prótagoras</i>
<i>Resp(ublica)</i>	<i>Állam</i>
<i>Symp(osium)</i>	<i>Lakoma</i>
Soph(ocles)	Sophoklés
<i>Aj(ax)</i>	<i>Aias</i>
<i>Ant(igone)</i>	<i>Antigoné</i>
<i>El(ectra)</i>	<i>Élektra</i>
<i>O(edipus)C(oloneus)</i>	<i>Oidipus Kolónosban</i>
<i>O(edipus)T(yrannus)</i>	<i>Oidipus király</i>
<i>Phil(octetes)</i>	<i>Philoktétés</i>
<i>Trach(iniae)</i>	<i>Trachisi nők</i>
Theocr(itus)	Theokritos
Theog(nis)	Theognis
<i>Eleg(iae)</i>	<i>Elégiák</i>
Thuc(ydides)	Thukydidés



Xen(ophon)

*Ag(esilaus)*

*An(abasis)*

*Cyn(egeticus)*

*Cyr(opaedia)*

*De re eq(uestri)*

*Hell(enica)*

*Hipp(archicus)*

*Mem(orabilia)*

*Oec(onomicus)*

*Symp(osium)*

Xenarch(us)

Xenophón

*Agésilaos*

*Anabasis*

*A vadászatról*

*Kyrupeia*

*A lovaglásról*

*Hellénika*

*A lovas parancsnok feladatai*

*Emlékezések Sókratésre*

*Oikonomikos (A gazdálkodásról)*

*Lakoma*

Xenarchos



## Általános rövidítések jegyzéke

<i>A.</i>	activum, cselekvő
<i>acc.</i>	accusativus, tárgyeset
<i>adi.</i>	adiectivum, melléknév
<i>adv.</i>	adverbium, határozószó
<i>ao.</i>	aoristos
<i>att.</i>	attikai
<i>átv.</i>	átvitt jelentésben
<i>c.</i>	cum
<i>cf.</i>	confer, vö.
<i>comp.</i>	comparativus, közép fok
<i>coni.</i>	coniunctivus, kötőmód
<i>contr.</i>	contractus, összevont
<i>dat.</i>	dativus, részes eset
<i>ep.</i>	epikus
<i>etc.</i>	et cetera, stb.
<i>etymol.</i>	etimológiája
<i>f.</i>	femininum, nőnemű
<i>frg.</i>	fragmentum, töredék
<i>fut.</i>	futurum, jövő idő
<i>gen.</i>	genitivus, birtokos eset
<i>időhat.</i>	időhatározó szó
<i>ill.</i>	illetve
<i>imper.</i>	imperativus, felszólító mód
<i>impers.</i>	impersonale, személytelen
<i>ind.</i>	indicativus, kijelentő mód
<i>indecl.</i>	indeclinabile, ragozhatatlan
<i>inf.</i>	infinitivus, főnévi igenév
<i>interi.</i>	interiectio, indulatszó
<i>intr.</i>	intransitivum, tárgyatlan
<i>ipf.</i>	imperfectum, folyamatos
<i>iter.</i>	iterativum, gyakorító
<i>kb.</i>	körülbelül

<i>km</i>	kilométer
<i>költ.</i>	költői
<i>ksz.</i>	kötőszó
<i>κτλ.</i>	καὶ τὰ λοιπά, stb.
<i>l.</i>	lásd
<i>m.</i>	masculinum, hímnemű
<i>M.</i>	medium
<i>mut.</i>	mutató
<i>n.</i>	neutrum, semleges
<i>NB.</i>	nota bene
<i>nm.</i>	névmás
<i>nom.</i>	nominativus, alanyeset
<i>óatt.</i>	óattikai
<i>opt.</i>	optativus, óhajtó mód
<i>P.</i>	passivum, szenvedő
<i>pf.</i>	perfectum, befejezett
<i>pl.</i>	például
<i>plur.</i>	pluralis, többes szám(ú)
<i>praep.</i>	praepositio, előjárósó
<i>praes.</i>	praesens, jelen idő
<i>praet.</i>	praeteritum, múlt idő
<i>pt.</i>	participium, melléknévi igenév
<i>sc.</i>	scilicet, tudniillik
<i>sg.</i>	singularis, egyes szám(ú)
<i>sim.</i>	simuló
<i>sk.</i>	és következő
<i>skk.</i>	és következők
<i>stb.</i>	és a többi
<i>subst.</i>	substantivum, főnév
<i>sup.</i>	superlativus, felsőfok
<i>számn.</i>	számnév
<i>szem.</i>	személyű
<i>ti.</i>	tudniillik
<i>tkp.</i>	tulajdonképpen
<i>többyn.</i>	többynire
<i>tr.</i>	transitivum, tárgyas
<i>ún.</i>	úgynevezett

<i>v.</i>	vagy
<i>verb.</i>	verbale, igei
<i>vki</i>	valaki
<i>vmi</i>	valami
<i>voc.</i>	vocativus, megszólító eset
<i>vö.</i>	vesd össze



# Névszóragozások





# I. Magánhangzó-tönví névszóragozások

(MVM 38–46. §)

**Bevezető gyakorlat:** hangsúly

ἑταίρα χρυσία εἰ φοροίη, ΔΗΜΟΣΙΑ ἔστω, πεφώραται φοροῦσά τις ἑταίρα χρυσία καὶ δημοσίαν τίς φησιν αὐτὴν εἶναι, ἢ δὲ οὐκ αὐτὴν εἶναι δημοσίαν φησί, τὰ χρυσία δέ. ἢ προβολὴ τοῦ ῥητοῦ »δημοσίαν σε εἶναι κελεύει ὁ νόμος«. – Ἡ ἑτέρα προβολὴ κατὰ τὸ ἀμφίβολον »οὐκ ἐμὲ ἀλλὰ τὰ χρυσία«.

**Kiegészítés**

1. μῦθος – μυθον, μυθου; δοῦλος – δουλον, δουλων; ξεῖνος – ξεινον, ξεινω; βαῖνε – βαινετε; σῶμα – σωματα; θεός – θεον, θεων; κακός – κακως; ἀγαθός – ἀγαθην, ἀγαθαις; τούτων – τουτον; ἐν Δήλῳ – εἰς Δηλον; βαίνει – βαινε; ἄγγελος – ἀγγελου; ἄνθρωπος – ἀνθρωπων; θάλασσα – θαλασσαν, θαλασσης; πολίτης – πολιτας, πολιτων.

**NB.**

**A hímnemű α-tönvéek**

Hasonlóan a latinhoz (*collega* etc.) a görögben is vannak az α-tönví névszóragozáshoz tartozó hímnemű foglalkozást jelentő főnevek. Itt azonban a nominativusban az o-tönví névszóragozás *ς* esetragja járul a tőhöz. Kivételt képeznek a homérosi ἵπποτα Νέστωρ, εὐρύοπα Ζεύς. Idetartoznak elsősorban a -της suffixummal képzett *nominativa agentis*. A vocativusok: ᾗς-végűeknél – ᾗ; της-végűeknél – ᾗ; ης-végűeknél – η, kivéve a népneveket és az összetételeket, amelyeknél – ᾗ.

**Átalakítás**

**Egyes és többes szám (vice versa)**

2. Μουσῶν προφήτης ἔστιν ὁ ποιητής.

.....  
.....  
.....

3. Ὁ νομοθέτης νόμων ποιητής ἐστίν.

.....  
.....  
.....

4. Οἱ κυβερνήται κελεύουσι τὰ τοῖς ναύταις συμφέροντα.

.....  
.....  
.....

**Kiegészítés**

5. Χρηστοῖς δούλοις συμφορὰ τὰ δεσπότης ..... κακά.

6. Ἄκουε τοῦ φιλοσόφου, ὦ χρηστὲ νεανίας .....

7. Σιγὴ νεανίας ..... τιμὴν φέρει.

8. Χαῖρε, δεσπότης ..... – χαῖρε καὶ σύ, Ὀνήσιμος  
.....

9. Χαῖρε, ὦ Καλλίας ....., χαῖρε καὶ σύ, ἀδελφός .....

10. Χαῖρε, χαῖρ' Εὐριπίδης ..... – καὶ σύ, ὦ Ἀναξαγόρας  
....., χαῖρε.

11. Εὐριπίδης ἦν μαθητὴς Ἀναξαγόρας ..... καὶ ἐθαύμαζε τὸν μὲν  
Ἀναξαγόρας ..... ὁ Εὐριπίδης, τὸν δ' Εὐριπίδης .....  
Ἀναξαγόρας.

12. Καμβύσης υἱὸς ἦν Κύρου τοῦ Πέρσης .....

13. Οἱ Πέρσης ..... τοὺς νεανίας ..... τοξεύειν  
καὶ ἀληθεύειν ἐδίδασκον.

14. Εὐχὴ δικάια ..... ἀκούει θεός.

### Fordítás

15. Azt mondják, hogy az istenek meghallgatják az igaz imádságot, imádságokat.

.....  
.....  
.....

### NB.

Az α- és o-tővű névszóragozás összevont főnevei és melléknevei

a) Az összevonás nőnemben *ēā-* vagy *āā-*ból történik *ā-*vá, vagy *η-*vá. Mivel ezekben az alakokban a második magánhangzó mindig hosszú, és a megelőző hangsúlyos, az összevonás eredményeképpen a ragozásban mindvégig hajtott hangsúlyt mutatnak.

b) Az összevonás *εο*, *οο* többől *ου*, illetve *εᾶ-*ból és *εᾷ-*ból *ā*. A hangsúly hasonlóan alakul (véghajtott), kivéve az összetetteket, ahol az általános hangsúlyozási törvényt követve a szó eleje felé törekszik (az utolsó előtti szótag hangsúlyos).

### Kiegészítés

(összevonva is)

16. Ἀναξαγόρας ἀρχὴν ποιεῖ πάντων τὸν νόος ..... καὶ Νόος  
..... Κοσμοποιὸν τὸν θεὸν λέγει.

17. Καλὸς πλόος (Plur.-ban is!) ..... ἐν  
γαλήνῃ.

18. Ἀρριανός, ὁ Ἐπικτήτου μαθητής, *körülhajózó útleírás* ..... τοῦ  
Εὐξείνου Πόντου ξυνέγραψεν.

19. Χοιρίλος ó ποιητής γῆ ..... *csont* .....  
τοὺς λίθους ἔλεγεν.

20. Ἀθηνᾶ..... Ἀθηναῖοι θεραπεύουσιν.

21. ὦ χαῖρε Ἀθηνᾶ ..... , χαῖρε, ἦ τήνδ' ἔχεις γῆν.

22. Πρὸς τῆς Ἀθηνᾶ ..... , ἄκουσόν μου, ὠγαθέ.

23. Ἡ μνᾶ ..... σοῦ, κύριος ..... , ἐποίησεν  
πέντε μνᾶ .....

24. Λεγούσιν Ἑρμῆς ..... τὰς ψυχὴ ..... εἰς  
Ἄιδου ἄγειν.

25. Ἀκούσατε Ἑρμῆς ..... τοῦ τῶν θεῶν ἀγγέλου.

26. Χρῦσος ..... γένος ἀνθρώπων, ὡς φησιν Ἡσίοδος, τὸ  
πρῶτον οἱ θεοὶ ἐποίησαν, εἶτα ἀργύρεος ..... καὶ χάλκεος  
..... καὶ τὸ νῦν τὸ σιδήρεος .....

27. Ὅμηρος λέγει, ὡς τοῦ Ταρτάρου ἡ πύλη σιδήρεος ..... ἐστιν,  
ἢ δὲ ὁδὸς χάλκεος (Plur.-ban is!) .....

28. ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλκεος ..... οὐδός.

### Fordítás

29. A mágusok a bronz (dolgokból) aranyat csinálnak.  
.....

30. Aischylos azt mondja, hogy egyszerű út vezet az alvilágba, és az igazságnak  
egyszerűek a beszédei.  
.....

.....  
.....  
31. Ki olyan ostoba, hogy nem szereti a békét?

.....  
.....  
**Átalakítás**

**Egyes és többes szám (vice versa)**

32. Εὔνους ἐμοὶ ἢδε ἢ παρθένος.

.....  
.....  
33. Τοῖς εὔνοις πίστευε.

.....  
.....  
34. Συμμάχους ἡμᾶς ἔχεις εὔνους σοί.

.....  
.....  
35. Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὔνοί εἰσιν.

.....  
.....  
36. Ἄνοι εἰσίν, ὅσοι μακαρίους τοὺς πλουσίους λέγουσιν.

.....  
.....  
37. Ἡ εὔνοια ἀρχὴ φιλίας· ὁ μὲν γὰρ φίλος πᾶς εὔνους, ὁ δ' εὔνους οὐ πᾶς φίλος.

.....

**Kiegészítés**

38. Ἀναξαγόρας ἀρχὴν τὸν νοῦς ..... λέγει πάντων· μόνον γὰρ φησιν αὐτὸν τῶν ὄντων ἀπλοῦς ..... εἶναι καὶ καθαρόν.

**NB.**

**Az ω-végű tövek, az attikai névszóragozás**

A *metathesis quantitatis* útján létrejött ω-tő megmarad végig a ragozásban, minden magánhangzót magába olvaszt, kivéve pl. a semleges nem plur. nom., acc. α-ját. A vocativus egyenlő a nominativusszal. A hangsúly a *metathesis* előtti állapotot mutatja.

λαός, -οῦ > λεώς, -ώ

ναός, -οῦ > νεώς, -ώ

ἰλαός, -ον > ἰλεως, -ων

**Kiegészítés**

39. Ἰησοῦς ἐδίδασκε τὸν λαὸν > ..... ἐν τῷ ναῷ  
> .....

40. Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν > ..... τοῦτον.

41. Πρὸ τοῦ νεώς (Plur.-ban is!) .....  
βωμός ἐστιν.

42. Ἐλένη ἢ Τυνδάρεως ..... Μενέλεως .....  
συνῆν.

43. ὦ θεοί, σφίζετε Μενέλεως, Μενέλαος ..... ,  
.....

44. Τοὺς Μενέλεως ..... θέλω λόγους ἀκοῦσαι.

45. Οἱ θεοί, οἷς εἰσιν ἰλεως ..... , σημαίνουσιν.

46. Περιμένειν σε δεῖ τὸν θάνατον ἰλεως ..... τῆ διανοίᾳ Μάρκος  
ὁ αὐτοκράτωρ λέγει.

**Fordítás**

47. Minden nyúl (*tapsi*) gyáva.

.....

48. A nyulaknál gyávábbak a phrygők.

.....

49. Egy orvos sok embernek elég.

.....

50. A szolgák uraiknak, a hitványak vágyaiknak szolgálnak.

.....

.....

51. Azt mondják, hogy Sophoklés a költő, Aischylos tanítványa.

.....

.....

52. Csodáljuk a bölcs bírót.

.....

53. Nem vagyunk elegen, hogy megküzdjünk a perzsák íjászaival.

.....

.....

**Kiegészítés**

54. Δίκαιος ἴσθι, ὧ̄ δεσπότης ..... , δικαίω γὰρ δεσπότης  
..... πιστεύσομεν.
55. Οἱ βουλευτῆς ..... τῶ̄ δήμῳ τὰ ἄριστα συμβουλευσάντων.
56. Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῆς ..... εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
57. Οὐχ ἱκανοὶ ἐσμεν τοῖς τῶν Πέρσαι ..... τοξόταις μάχεσθαι.
58. Τοὺς νῦν δυνάστης ..... λεγομένους ἐγὼ ὑπηρέτης  
..... ὀνομάζω· ὁ μὲν γὰρ νόμος ἐὰν δεσπότης τῶν δυνάστης  
..... ἦ, οἱ δὲ δυνάστης ..... δοῦλοι τοῦ νόμου,  
σωτηρίαν καὶ εὐδαιμονίαν γιγνομένην βλέπω.
59. Οἱ ποιητῆς ..... ἡμῖν πατέρες τῆς σοφίας εἰσίν.
60. Ἄρ' οὐκ ἔβλεψας τοὺς Πέρσης ..... ;
61. Οἱ μὲν τῶν Πέρσης ..... στρατιώτης .....  
τρέπονται· ὁ δὲ Ξενοφῶν τοὺς ὀπίτης ..... κελεύει  
στρατοπεδεύσασθαι.
62. Τόδε μόνον ἔργον ἐστὶν ἀγαθοῦ πολίτης ..... , τὸ πείθειν ἐπὶ  
τοῦτο, ὅθεν ὡς ἄριστοι ἔσσονται οἱ πολίτης .....
63. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον τὸν τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιάτης  
..... ἀρξάμενος αὐτίκα γιγνομένου.
64. Τῶ̄ νεανίας ..... ἐπόμεθα.
65. Κλέαρχος τοῖς στρατιώτης ..... λέγει· Οὐκέτι· στρατιώτης  
..... Κύρου ἐσμέν, ἐπεὶ οὐχ ἐπόμεθα αὐτῶ̄. Πρῶτον οὖν χρὴ  
ἡμᾶς τὰ ἐπιτήδεια παρασκευάζεσθαι· ἄνευ γὰρ τούτων οὔτε στρατηγοῦ οὔτε ιδιώτου  
χρεία.



## II. Zárhangzós tövű névszóragozás

(MVM 48–50. §)

### Kiegészítés

Bevezető gyakorlat: hangsúly

1. Ανθρωπων εκαστος δυο πηρας φερει, την μεν εμπροσθεν, την δε οπισθεν, γεμει δε κακων εκατερα· αλλ' η μεν εμπροσθεν αλλοτριων, η δε οπισθεν ιδιων. Δια τουτου οι ανθρωποι τας μεν ιδιας νοσους ου γιγνωσκουσιν, τας δε αλλοτριας ακριβως δικαζουσιν.

NB.

### Áttekintés

A latin harmadik *declinatio*nak<sup>1</sup> megfeleltethető görög névszóragozási csoport a következő alcsoportokra oszlik:

A) mássalhangzós tövek:

a) némahangúak:

α) K-, P-hangúak: φύλαξ, γύψ

β) T-hangúak: ἐλπίς

b) folyékonyhangúak: δαίμων

c) σ-tönűek: γένος

B) félhangzós tövek:

a) ű-tönűek: σῦς

b) ű-tönűek: πίτυς

c) ĩ-tönűek: πόλις

C) kettős magánhangzós (diphthongus-) tövek:

a) ευσ-végűek (ευ-tönűek): βασιλεύς

b) gyökérszavak (ου-, οφ- és αυ-, αφ-tönűek): βους, ναῦς

c) οj-, οφ-tönűek, ἦχῶ, ἦρως

A mássalhangzós névszóragozás egytagú névszói genitivusban és dativusban általában a ragot hangsúlyozzák.

<sup>1</sup> A latinban egyaránt a harmadik *declinatio*hoz tartozik a *rex, regis (regum)* (mássalhangzós tő) és a *civis, civis (civium)* (i-tő). A görög nem különít el negyedik és ötödik *declinatio*t (névszóragozást). A görög u- (latin u-) tönűek, akárcsak az i/j-tönűek is a mássalhangzós tövű névszóragozásba tagozódnak, míg a latin *dies, diei* (ē-tő) csoportnak nincs görög megfelelője.

**Kiegészítés és átalakítás**

(Egyes és többes szám [*vice versa*] is)

2. Γλαυξ ..... εἰς Ἀθήνας. ἐπὶ τῶν ἀχρήστων, ὅτι πολλαὶ Ἀθηναῖσι  
γλαυξ .....

.....

3. Κόραξ κόραξ ..... φίλος.

.....

4. Ἦς κόραξ .....

.....

5. Κακοῦ κόραξ ..... κακὸν ψόν' τουτέστι· οἶος ὁ πατήρ, τοιοῦτος  
καὶ ὁ υἱός.

.....

.....

6. Τέττιξ μὲν τέττιξ ..... φίλος, μύρμηξ .....  
δὲ μύρμηξ.

.....

.....

7. Ἦνεστι καὶ μύρμηξ ..... χολή.

.....

8. Αἶξ αἶξ ..... φίλη.

.....

9. Φυλάσσει μὲν ὁ φύλαξ, κηρύσσει δὲ ὁ κῆρυξ.

.....  
.....

10. Ὅνος λύρας ἤκουσε καὶ σάλπινξ ..... ὕς.

.....

11. Ἐξ ὄνου ..... λέοντα.

.....

12. Ἄραψ Ἄραψ ..... οὐ πιστεύει.

.....

### Fordítás

13. Az a hír járja, hogy az ind hangyák aranyat őriznek.

.....  
.....  
.....  
.....

14. Aischylos azt mondja, hogy Hermés az istenek hírnöke.

(Κῆρυξ ..... μέγιστε τῶν ἄνω τε καὶ κάτω, Ἑρμῆς  
.....)

.....  
.....

15. Oidipus megoldotta a szfinx rejtvényét, a szfinx pedig maga magát megölte.

.....

.....

.....

16. Héra küldött a thébaiaknak egy szfinxet.

.....

17. A szfinxek karmukkal viszik a zsákmányt.

.....

18. Asszony az asszonynak szövetségese.

.....

19. Balvégzetű, aki megnősül.

.....

20. A líbiai nomádok nem nappalokkal, hanem éjszakákkal számolják az időt.

.....

.....

.....

### Kiegészítés

21. χαίρετε κήρυξ ..... Διὸς ἄγγελοι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,  
ἄσσον ἴτ' οὐ τί μοι ὕμμεσ ἐπαίτιοι ἀλλ' Ἀγαμέμνων...

22. τίθει μαγείρω μνᾶ ..... δέκ', ἱατρῶ δραχμῆν,  
κόλαξ ..... τάλαντα πέντε, συμβούλω καπνόν,  
πόρνη τάλαντον, φιλοσόφω τριῶβολον.

23. οὐχ αἰ θριξ̄ ..... ποιοῦσιν αἰ λευκαὶ φρονεῖν...
24. Οὐκ ἐν ταῖς θριξ̄ ..... ἡ σοφία.
25. Οὐκ ἔκλεψα τῶν σῶν ἄξιον τι καὶ θριξ̄ .....
26. Ἀγαθῆς γυνή ..... οὐδέν ἐστι τιμώτερον.
27. κακὸν γυνή plur. .... ἀλλ' ὅμως, ὦ δημότης plur. ....  
οὐκ ἔστιν οἰκεῖν οἰκίαν ἄνευ κακοῦ.  
καὶ γὰρ τὸ γῆμαι καὶ τὸ μὴ γῆμαι κακόν.
28. Μὴ παῖς ..... μάχαιραν.
29. ἀλλ' εἰσὶ μητρὶ παῖς ..... ἄγκυραι βίου.
30. φέρ' ὕδωρ φέρ' οἶνον ὦ παῖς .....

### Fordítás

31. Ahogy láb a lábbal együttműködik (*együttműködő*), úgy ember az emberrel.
- .....
- .....

32. Nézz a lábad elé!
- .....

33. Tolvajoké az éjszaka, az igazságé a (*nap*)fény.
- .....
- .....

34. Világosságban járjunk!
- .....

NB.

Az ις-, υς-végű tompahangúak (utolsó szótag hangsúlytalan) singularis accusativusban ν esetragot vehetnek fel.

Az αντ-, εντ-tövéek a hímnem singularis nominativusban a σ képző hatására pótlónyújtást szenvednek, miután az ντ kiesik. Az οντ-tövéek ugyancsak nyújtást mutatnak: ο – ω, és a szóvégi τ leesik.

### Fordítás

35. Hálás vagyok az istennek, aki jót adott nekem. (*Plur.-ban is.*)

.....  
.....  
.....

36. Látsz madarat? – Apollónra, nem én!

.....  
.....

37. Szegény embernek nincs barátja.

.....

38. Minden dolog mértéke az ember.

.....

39. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη „Szemet szemért fogat fogért.” (kezet kézéért, lábat lábért)

.....  
.....  
.....

**Kiegészítés**

40. μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἢ ἀρετή... καὶ... ἔστιν ἄρα ἢ ἀρετή... ἐν μεσότης  
..... μεσότης δὲ δύο κακιῶν...

41. Περικλῆς ἀντὶ τῶν πλουσίων καὶ ὀλίγων τοῖς πολλοῖς καὶ πένης  
..... συνῆν.

42. Ἀριστοτέλης ἐρωθηθεὶς, τί ἐστὶ φίλος, ἔφη· Μία ψυχὴ ἐν δύο σώμα  
.....

**Fordítás**

43. A fülekről  
.....

**Kiegészítés**

44. δεῦρ' ἔλθ'· ἐς οὓς ..... γὰρ τοὺς λόγους εἰπεῖν θέλω...

45. ὄνῳ τις ἔλεγε μῦθον· ὁ δὲ τὰ οὓς ..... ἐκίνει.

46. Οὐ χρὴ λέγειν τὰ τοῖς οὓς ..... τερπνά, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν.

**Fordítás**

47. Az öregekről  
.....

48. Másodszor gyermekek az öregek.  
.....

**Kiegészítés**

49. καλόν δὲ καὶ γέρων ..... μανθάνειν σοφά...

50. γέρων γέρων ..... γλῶσσαν ἡδίστην ἔχει,

παῖς παῖς ..... , καὶ γυνή ..... πρόσφορον  
γυνή...

51. Τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν λύκοις ὅμοιοί εἰσιν, οἱ δὲ λέων ..... .

**Fordítás**

52. Az elefántokról

.....

**Kiegészítés**

(ἑλέφας)

53. .... ἐκ μυίας ποιεῖς.

54. .... διαφέρεις οὐδέν· ἐπὶ τῶν ἀναισθήτων. ἡ παροιμία· καὶ

ἄλλως ..... ὅμοιος εἶ.

**Fordítás**

55. Hány fogad van, három, vagy négy?

.....

56. A gazdagok foggal és körömmel őrzik az aranyat.

.....

.....



**Kiegészítés**

(πᾶς, πᾶσα, πᾶν)

57. Ἡρακλείτου· ἐκ ..... ἓν καὶ ἕξ ἑνὸς .....

Θαλῆς ἔλεγε νοῦν τοῦ κόσμου τὸν θεόν, τὸ δὲ ..... ἔμψυχον

εἶναι. Ἐν τὸ ..... Ἀναξίμανδρος καὶ Ἀναξίμένης καὶ ἄλλοι ἔλεγον·

καὶ Ξενοφάνης ἔλεγε ὅτι Ἐν τὸ πᾶν, τὸ δὲ ἓν τοῦτο καὶ πᾶν τὸν θεὸν ἔλεγεν· τὸ

γὰρ πάντων κράτιστον καὶ ἄριστον θεός.

### III. Folyékony mássalhangzós névszóragozás

(MVM 51–52. §)

NB.

A folyékonyhangú töveknél a singularis nominativus képzése többnyire nyújtással történik, kivétel: ὁ δελφίς, δελφίνος; ἡ ρίς, ρίνός.

#### Kiegészítés

1. Οἱ Ἕλληνας ..... διαφερόντως ἐθεράπευον τὰς Μούσας καὶ τὸν τῶν Μουσῶν ἡγεμόνα ..... , τὸν Ἀπόλλωνα .....

2. Πολλοὶ οὖν ἦσαν ἐν τοῖς Ἕλλησι ..... τεχνῖται καὶ ῥήτωρες ..... καὶ ποιηταί, πολλοὶ δὲ καὶ οἱ μουσικοὶ ἀγῶνες ..... τῶν δὲ ἀγῶνων ..... ἄθλον ἀποφέρεισθαι μέγιστος ἔπαινος ἐνομιζέτο.

3. Οἱ κιθαρῳδοί, ὅτε ἠγωνίζοντο, πορφυροῦς ἔφερον χιτῶνας ..... καὶ περὶ τῶ ἀρχῆς ..... καὶ τῶ βραχίονος ..... χρυσοῦς κόσμους.

4. Κλυτὸς ἦν κιθαρῳδὸς Ἀρίων· ἡ γὰρ φωνὴ αὐτοῦ καλὴ ἦν, ὡς ἔαρος τῶν ἀηδῶνων ..... ἢ χελιδῶνων .....

5. Καὶ ποτὲ ὁ Ἀρίων εἰς Κόρινθον ἐξ Ἰταλίας ἔπλει Περιάνδρου καλοῦντος αὐτόν· ἦν δὲ ὁ Περιάνδρος τῶν Κορινθίων τύραννος καὶ ἡγεμόν· λέγουσι δ' αὐτόν καὶ εἰς ..... εἶναι τῶν ἑπτὰ σοφῶν.

6. Καὶ ὁ μὲν πλοῦς καλὸς ἦν· οἱ γὰρ δαίμων ..... εὖνοι ἦσαν τῶ Ἀρίονι καὶ κατέχοντες τοὺς μέλας ..... χειμῶνων ..... ἀκινδύνως τὸ πλοῖον ἦγον· οἱ δὲ ναῦται τῶν Ἀρίωνος θησαυρῶν ἐπιθυμοῦντες,

μάρτυς ..... οὐ παρόντων, εἰς τὴν ἄλς .....  
τὸν Ἀρίονα ἔβαλλον.

7. Καὶ τότε ὁ κιθαρωδὸς τοῖς δαίμων ..... μόνοις μάρτυς  
..... τοῦ μέλας ..... κακουργήματος εὐχέτο·  
ᾧ δαίμων ..... , ᾧ Ἀπόλλων ..... , ἔστε σωτήρ  
.....

8. Οἱ δὲ δαίμονες μνήμων ..... ὄντες τῆς τοῦ Ἀρίονος εὐσεβείας,  
ἤκουον αὐτοῦ καὶ δελφίς ..... αὐτῷ ἔπεμπον· ὁ δὲ δελφίς διὰ τῆς  
ἄλς ..... ἐπὶ Ταίναρον τὸν Ἀρίονα σῶν ἐκόμιζεν.

9. Ἐνθα ὁ Ἀρίων, ἐπεὶ τοῖς δαίμοσι σωτήρ ..... ἔθυσεν, εἰς Κόρινθον  
ἐπορεύετο.

10. Οἱ δὲ ναῦται πρῶτον μὲν ᾤοντο τὴν δίκην ἐκφεύγειν· ὡς δὲ ὕστερον εἰς τὸν  
λιμὴν ..... ἤκον, Περιάνδρου κελεύοντος ἐδέοντο καὶ οὐδὲ εἰς  
αὐτῶν τὴν δίκην ἔφευγεν.

### **Fordítás**

11. Mint farkasok a bárányt, szeretik.

.....

12. Görög vagyok, nem barbár.

.....

13. A görögök bölcsességre törekszenek.

.....

14. Azt mondom, hogy csak a nemes lelkű ember boldog.

.....

15. A megbízhatatlan emberek esküjét vízre írd!

.....

.....

16. Gyerekek, mindig *emlékezőek* legyetek apáitokra és anyáitokra, és hálásak legyetek nekik.

.....

.....

.....

17. A jó gyerekek sohasem feledkeznek el a jótéteményekről, hanem még férfikorukban sem szeretnek senkit jobban, és nem tartanak nagyobb tiszteletben, mint apjukat és anyjukat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. A gondolat erősebb, mint a kezek ereje.

.....

### Kiegészítés

19. Ἔπεσεν, ἔπεσεν Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνιον

.....

**NB.**

Az -ων, -ιον régebbi középfokképző a görögben. A melléknév gyökeréhez járul, és ragozás tekintetében a folyékonyhangú mellékneveket követi. Az eredeti -ιος képző csak a *m., f.* singularis accusativusban, valamint a pluralis nominativusban és accusativusban érhető tetten.

Ὁ βραδὺς εἶλε τὸν ταχὺν καὶ ὁ πρεσβύτερος κατέβαλε τὸν νεώτερον.

**Fordítás**

20. A perzsáknak nagyobb a serege, mint a helléneknek.

.....  
.....

21. Nagyobb ajándékokat adott nekem, mint a fivéremnek.

.....  
.....

22. Több pénzt adtak a tengerészeknek, mint a katonáknak.

.....  
.....

23. Parancsolni sokkal könnyebb, mint engedelmeskedni.

.....  
.....

24. Az athéniak sokkal erősebbek voltak a tengeren, mint a szárazföldön.

.....  
.....

25. A szigetek több pénzt küldtek, mint hajót.

.....  
.....

26. A spártai (*Spártában lévő*) férfiak nem voltak vitézebbek, mint feleségeik.

.....  
.....  
.....

27. A hajók szebbek voltak, mint a mostaniak.

.....  
.....

28. Több győzelmet aratunk a versenyeken, mint a thébaiak.

.....  
.....

29. A szabadságot nem szeretjük kevésbé, mint az életünket.

.....  
.....

30. Az athéniaknak nagyobb hadereje volt, mint a spártaiaknak.

.....  
.....

31. A második hajó gyorsabban hajózott, mint az első.

.....  
.....

32. Szébb házad van, mint nekem.

.....

33. Semmit nem szeretett jobban, mint a hírnevet.

.....

34. Xenophón több könyvet írt, mint Thukydidés.

.....  
.....

35. Könnyebb jól írni, mint jól beszélni.

.....

#### Átalakítás

Lehetőség szerint egyes és többes szám (*vice versa*)

hasonlítószó – *genitivus comparationis*

36. Εὐριπίδης οὐ βελτίων ἢ Σωκράτης. Πάντων γὰρ Σωκράτης βέλτιστος.

.....  
.....  
.....

37. Ἐπὶ μὲν εἰρήνης ὁ γεωργὸς ἀμείνων ἢ ὁ στρατιώτης. Ἐπὶ δὲ πολέμου ὁ στρατιώτης ἀμείνων ἢ ὁ γεωργός.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

38. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κάκιον ἢ γυνὴ κακὴ. Καὶ οὐδὲν κάλλιον ἢ γυνὴ καλὴ. Πάντων γὰρ τῶν ἐπὶ γῆς ἡ γυνὴ κακίστη τε καὶ καλλίστη.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

39. Ἡ γυνὴ οὐ κρείττων ἢ ὁ ἀνὴρ.

.....

.....

.....

40. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων ἢ χρόνος. Ὁ γὰρ χρόνος βέλτιστος σύμβουλος.

.....



.....  
.....  
41. Οὔποτε εἶδον δένδρον κάλλιον ἢ τὸ πρὸ τοῦ οἴκου.  
.....  
.....  
.....

**Fordítás**  
**(a minta alapján)**

καλὴ ἡ κόρη, καλλίων δ' ἡ γυνή ... ἡ γυνὴ καλλίων τῆς κόρης

42. szép a gyerek, szebbek a férfiak...  
.....  
.....

43. jó a földműves, jobb a katona...  
.....  
.....

44. jó beszélni, jobb a hallgatás...  
.....  
.....

45. rossz az úr, rosszabb az úrnő...  
.....  
.....

46. jó tanácsadó az idő, jobb az orvos...

.....

.....

.....

## IV. ζ- és félhangzós tövek

(MVM 53–56. §)

### Fordítás

1. Szír származású (származásra szír).

.....

2. Semmi törvényesség a mostani nemzedékben.

.....

3. τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.

.....

4. πολλὰ πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον.

.....

5. ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλήῃ·

.....

.....

6. A múzsák Kadmos lakodalmán szép dalt énekeltek.

.....

.....

7. Az eposzok legkiválóbb költője Homéros, a dalköltészetben pedig Sapphó az első.

.....

.....

8. Egyszerűek az igazság szavai.

.....

9. Τὰ βαρβάρων ἔθνη οὐ μετέχει ἐλευθερίας.

.....

.....

10. Nem lehet szabad az, aki szenvedélyek rabja.

.....

.....

11. Ἡρακλείτου ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων.

.....

12. A jellem hosszasan begyakorlott (πολυχρόνιον) szokás.

.....

13. A rossz társaság tönkreteszi a derék jellemeket.

.....

14. Mind szokásaikban, mind testi felépítésükben különböznek a barbárok a hellénektől.

.....

.....

### Kiegészítés

15. Περὶ τῶν Ἡρακλείδης .....

Τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος τὰ Ἡρακλῆς ..... τέκνα, τὸ Ἄργος  
 λιπόντα, κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς καταφυγοῦσιν ἀσυλίαν παρεῖχον.  
 Ὑστερον δ' οἱ Ἡρακλείδης..... ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον,  
 Ὕλλου τοῦ Ἡρακλῆς ..... ἄγοντος τὸν στρατόν.

16. Σωκράτης Σωφρονίσκου ἦν υἱὸς τοῦ λιθουργοῦ. Τί λέγει ἡ γραφή; – τὸν Σωκράτης  
 ..... λέγει διαφθεῖρειν τοὺς νέους. Ἀντιφῶν ὁ σοφιστής ποτε  
 διαλεγόμενος Σωκράτης ..... ὦ Σωκράτης ..... ,  
 ἔφη, ἐγὼ τοί σε δίκαιον μὲν νομίζω, σοφὸν δὲ οὐδ' ὅπωςτιοῦν. Πλάτων Σωκράτης  
 ..... ἀκούσας κατέφλεξε τὰ ποιήματα. Ἀντισθένης ὁ Ἀντισθένης  
 ..... καὶ αὐτὸς Σωκράτης ..... συνῆν, τῷ δ'  
 Ἀντισθένης ..... Διογένης ὁ Κύων.

17. Περικλῆς ἦν οἴκου καὶ γένος ..... τοῦ πρώτου. Ἀγαρίστη,  
 ἡ Ξανθίππου γυνή, κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξε τεκεῖν λέοντα, καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας  
 ἔτεκε Περικλῆς ..... Ἀθηναῖοι πρὸς Σαμίους στρατηγὸν ἔπεμψαν  
 σὺν Περικλῆς ..... καὶ Σοφοκλῆς ..... τὸν  
 ποιητήν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Περικλῆς· ὦ Σοφοκλῆς ..... , οὐ  
 μόνον τὰς χεῖρας δεῖ καθαρὰς ἔχειν τὸν στρατηγόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

18. Δειλαίαν δειλαίου γῆρας ..... , ἡ Εὐριπίδου Ἐκάβη λέγει  
 αὐτήν, ὁμοίως δὲ Πολυξένη, ἡ θυγάτηρ·  
 οὐκέτι σοι παῖς ἄδ' οὐκέτι δὴ  
 γῆρας ..... δειλαία δειλαίῳ

συνδουλεύσω. – θύουσι γὰρ αὐτήν οἱ Ἄχαιοί.  
 τύμβω τε στήλῃ τε· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.

19. ΣΩ. Ἄλλα τί δήποτ' ἂν εἶη ταῦτα, ὦ Εὐθύφρων, τὰ παρ' ἡμῶν δῶρα τοῖς θεοῖς;

ΕΥΘ. Τί δ' οἶει ἄλλο ἢ τιμὴ τε καὶ γέρας ..... καί, ὅπερ ἐγὼ ἄρτι ἔλεγον, χάρις;

τάληθές ἀεὶ πλείστον ἰσχύει λόγου...

(Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην) οὐδενὸς γὰρ ἐνδεῆς ἢ εὐδαιμονία ἀλλ' αὐτάρκης... καὶ τὸ τέλειον ἀγαθὸν αὐτάρκες...

20. Οὐ γὰρ φέρουσι καρπὸν οἱ ψευδῆς ..... λόγοι.

### Fordítás

21. Nemes ember nemes embertől. (*Plur.-ban is.*)

.....  
.....

22. Τῷ εὐγενεῖ συνέστω ὁ εὐγενής.

.....

23. Nemes apáktól jó születésű gyerekek.

.....

24. Bár szegény vagyok, mégsem hitvány a jellemem. (*bírok*)

.....  
.....

25. Τὸν ἀτυχή καὶ πρόβατον δάκνει.

.....

26. Τὸν εὐγενῆ εὐτυχή λέγομεν.

.....

**Kiegészítés**

27. Τὸ φάρμακον τὸ ἐμὸν οὐ τὴν κεφαλὴν μόνον ὑγιής ..... ποεῖ,  
ἀλλ' ὅλον τὸ σῶμα.

28. βίου πονηροῦ θάνατος εὐκλεής .....

29. Οὐδὲν ὑγιής ..... λέγεις.

30. Φρένας οὐκ ἔχεις ὑγιής .....

31. Οἱ Στωϊκοὶ τὴν ἀρετὴν αὐταρκής ..... πρὸς εὐδαιμονίαν  
λέγουσιν.

32. τὸν Ἑλληνα μὲν τῷ Ἑλληνι, τὸν δὲ βάρβαρον τῷ βαρβάρῳ, πάντας δὲ τοὺς  
ἀνθρώπους ἀλλήλοισι φαμέν οἰκείους τε καὶ συγγενῆς .....  
εἶναι...

**Fordítás**

33. Hallgatsz, mint a csuka (*hal*).

.....  
.....

34. Οὔτε ἐν ἰχθύσι ..... φωνήν, οὔτε ἐν ἀπαιδευτοῖσι ἀρετὴν δεῖ  
ζητεῖν.

.....  
.....

35. Dunába vizet (*Hellésponosba halat*).

.....

36. Nincs több, csak öt kenyérünk, és két halunk.

.....

.....  
37. Elefánt nem üldöz egeret.  
.....

38. Az élet rövid, a tudomány határtalan.  
.....

39. Édes (*kedves*) a háború azoknak, akik nem tapasztalták (*a tapasztalatlanoknak*).  
.....

40. Édesanyám, mit szeretnél, hogy csináljak?  
.....

### **Kiegészítés**

41. ... βραχύς ..... τέρψις ἐστὶν ἡδονῆς κακῆς.

42. Ἀριστοτέλης ἔφη τὰς μὲν ρίζας τῆς παιδείας εἶναι πικράς, τοὺς δὲ καρποὺς γλυκούς  
.....

43. Ταχύς ..... ὄντες οἱ λαγῶ οὐ χρεῖαν ἔχουσι ἰσχύς  
..... τοῖς δὲ βραδύς ..... ζῳοῖς ἰσχύς  
..... ἡ φύσις δέδωκεν.

44. Σὺ μὲν λέγεις ἀγαθὰ πάντα εἶναι τὰ ἡδέα· Σωκράτης δὲ φησι τὸ ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ διαφέρειν ἀλλήλων. Πολὺ διαφέρει, ὡς Σωκράτης ..... , τὸ παραχρῆμα ἡδὺ τοῦ εἰς τὸν ὕστερον χρόνον ἡδὺ .....



45. Καλῶ δ' ἄρωγους τὰς ἀεὶ τε παρθένους

ἀεὶ θ' ὀρώσας πάντα τὰν βροτοῖς πάθος .....

σεμνάς Ἐρινύς ..... τανύποδας...

μέγα γὰρ δύναται πότνι' Ἐρινύς  
παρά τ' ἀθανάτοισι τοῖς θ' ὑπὸ γαίαν...

46. ὦ δῶμ' Ἀΐδου καὶ Περσεφόνης,

ὦ χθόνι' Ἐρμῆς ..... καὶ πότνι' Ἄρα,

σεμναὶ τε θεῶν παῖς ..... Ἐρινύς .....

αἶ τοὺς ἀδίκως θνήσκοντας ὄραθ',  
αἶ τοὺς εὐνάς ὑποκλεπτομένους,  
ἔλθετ', ἀρήξατε...

47. Ἡ πόλις κοινωνία τῶν ἐλευθέρων ἐστίν· ἢ γὰρ πολιτεία βίος τίς ἐστι πόλις

..... ἐν ἀπάσαις δὴ ταῖς πόλις ..... ἔστι

τρία μέρος ..... τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὐποροὶ σφόδρα, οἱ δὲ ἄποροι

σφόδρα, οἱ δὲ τρίτοι οἱ μέσοι τούτων... Βούλεται δέ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι καὶ  
ὁμοίων ὅτι μάλιστα, τοῦτο δ' ὑπάρχει μάλιστα τοῖς μέσοις... Δῆλον ἄρα τὰς τοιαύτας

εὖ πολιτεύεσθαι πόλις ..... ἐν αἷς πολὺ τὸ μέσον.

48. Σωκράτης ἐρωτηθεὶς ποία ἰσχυροτάτη τῶν πόλις ....., εἶπεν·  
ἢ ἄνδρας ἔχουσα ἀγαθούς.

### Fordítás

49. Férfi a férfit, város a várost menti meg.

.....  
.....

50. ἀνδρὸς μὲν στέφανος παῖδες, πύργοι δὲ πόλιος

.....

.....

.....

51. Városok legszebbike / Legszebb város, Athén! (voc.)

.....

.....

### Kiegészítés

52. Ἐπίχαρμος λέγει· Φύσις ..... ἔχειν ἄριστόν ἐστι, δεύτερον δὲ μανθάνειν.

**NB.**

### Indicativusok jelentésárnyalata

A praeteritum imperfectum és az aoristos is olyan cselekvést jelöl, amely a múltban történt. A praeteritum imperfectum azonban a múltban elhúzódozó, ismétlődő, megkísérelt cselekvést fejezi ki.

Egész nap meneteltek, és későn táboroztak le.

– Πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἐπορεύοντο καὶ ὄψε ἠύλισαντο.

Ahol a latin a múltban lejátszódozó történések leírásában praeteritum perfectumot használhat a viszonyítás kifejezésére, a görögben megáll egymás mellett két aoristos.

Miután megjöttek, letáboroztak.

– Ἐπειδὴ ἦλθον ἠύλισαντο.

A perfecta actio-beli alakok jelen állapotot jelölnek, amely a múltban lezajlott történés eredményeképpen állt elő.

Kyros halott. (*nem meghalt*)

– Ὁ Κῦρος τέθνηκε.

**Fordítás**

53. A katonák meghaltak a nyilaktól.

.....

54. A polgárok sok ajándékot szoktak adni a királynak.

.....

.....

55. Mindig a hajók hozták a gabonát a kikötőbe.

.....

.....

56. Miután a sereget legyőzték, a város elesett.

.....

.....

57. Miután a hajók behajóztak a kikötőbe, biztonságban voltak.

.....

.....

58. Mindig becsültük a helyesen beszélőket.

.....

59. A hellének sokszor legyőzték a perzsákat.

.....

60. Kyros a testvére katonái által esett el.

.....

.....

61. Az ellenség elpusztította az athéniak seregét.

.....

.....

62. A régiek becsülték a vitézeket.

.....

63. A hadvezér, miután megérkezett, meghalt.

.....

64. Miután a katonák megérkeztek, a városban maradtak.

.....

.....

65. Férj és feleség halottak voltak.

.....

V. Kettős magánhangzós,  
oj-, ωϝ-tönű főnevek  
és az adiectivum verbale

(MVM 57–58. és 92. §)

**NB.**

A ragozás legfontosabb ismérve, hogy magánhangzós ragok előtt a tönvégi υ (ill. j és a ϝ) kiesik. Összevonás az ευ-tönűeknél csak ει-be lehetséges. Idetartoznak: βασιλεύς és a gyökérszavak: βοῦς, ναῦς.

**Fordítás és átalakítás**

**Egyes és többes szám (*vice versa*)**

1. Πόλεμος πάντων βασιλεύς, πάντων δὲ πατήρ.

.....  
.....  
.....

2. A királynak emberszeretőnek és hazafinak kell lennie.

.....  
.....  
.....

3. Κῦρος ἔλεγε παραπλήσια ἔργα εἶναι βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ νομέως ἀγαθοῦ.

.....  
.....  
.....

.....  
.....  
4. A királyok Zeustól valók.

.....  
.....  
5. Spártában is az a törvény, hogy a királyok a város helyett áldoznak.

.....  
.....  
6. Thalés, miként némelyek mondják, elmenvén Egyiptomba a papokkal töltötte idejét.

.....  
.....  
7. Azt mondják Pythagoras is sokat tanult az ottani papoktól.

.....  
.....  
8. Ez itt Athén, egykor Théseus városa. Ez viszont Hadrianus (*Athénja*) és nem Théseusé.

.....  
.....

9. Üdvözlégy, Öreg!

.....

10. Csúfos a fiatal feleségnek a vén férj.

.....

.....

.....

### Kiegészítés

11. Περιπατών δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῦς plur.nom. .... καὶ λέγει

αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῦς plur.acc. .... ἀνθρώπων.

12. Ἀντίγονος ὁ μονόφθαλμος, εἰπόντος τινὸς ὅτι πάντα καλὰ καὶ δίκαια τοῖς βασιλεῦς ....., ναὶ μὰ Ζεὺς ....., ἔφη, τοῖς τῶν βαρβάρων· ἡμῖν δὲ μόνα καλὰ τὰ καλὰ καὶ μόνα δίκαια τὰ δίκαια.

13. πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστν ..... καὶ νόον ἔγνω...

14. Πολλοὶ τοι περὶ ἄστν μέγα Πριάμοιο μάχοντο ἥρωες .....

15. Σπαρτιατῶν οὔτ' ἂν ἐπ' ἀγρῶν ἴδοις οὔτ' ἐν ἄστν ..... συμπόσια καὶ κώμους.

16. Πῆχϋς ἐστὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς διάστημα. Τῆς Ἀθηνᾶς τὸ χρυσοῦν ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ Παρθενῶνι Νίκην ὅσον τεσσάρων πῆχϋς ..... ἐπὶ τῆς χειρὸς εἶχε.

17. Εἴθ' ἰδεῖν εἶη μοι πατήρ ..... πρέσβυς .....

18. ἐπέμψατε πρέσβυς ..... ὡς βασιλέα τὸν μέγαν.

19. ΚΗ. Οἱ πρέσβυς ..... οἱ παρὰ βασιλέως.

ΔΙ. Ποίου βασιλεύς ..... ; Ἄχθομαι ἄγω πρέσβυς ..... ..

20. Δαρεῖος ἔπεμψε μυριάδας πολλὰς ἀνδρῶν, ναῦς ..... δὲ ἑξακοσίας. Τῶν δὲ Ξέρξου ναῦς ..... ἀριθμὸς ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διακόσiai καὶ χίλιαi· καὶ σύμμαχος αὐτῷ παρῆν Ἄρτεμισία, ἡ Ἀλικαρνασσεῶν βασίλεια, πέντε ναῦς ..... ἐν δὲ τῇ μάχῃ ἡ ναῦς ἡ Ἄρτεμισίας ἐδιώκετο ὑπὸ ναῦς ..... Ἀττικῆς. καὶ ἡ, οὐκ ἔχουσα ἀποφυγεῖν (ἔμπροσθεν γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι ναῦς ..... φίλιαi), ἐνέβαλε ναῦς ..... φίλια καὶ κατέδυσε. ὁ γοῦν τῆς Ἀττικῆς ναῦς ..... τριήραρχος ὡς εἶδεν αὐτὴν ἐμβάλλουσαν ναῦς ..... ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν ναῦς ..... τὴν Ἄρτεμισίας Ἑλληνίδα εἶναι, πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

### **Fordítás**

21. A halikarnassosi Hérodotos kutatásainak bemutatása ez...

.....  
.....



22. A szekér húzza az ökröt.

.....

### Kiegészítés

23. ... ἢ κύων κύων .....

κάλλιστον εἶναι φαίνεται καὶ βοῦς βοῦς .....

ὄνος δ' ὄνω κάλλιστον, ὅς γε μὴν ὅς .....

24. Boiót-csúfoló:

Βοῦς ..... οὐς ..... ἔχετε, ὦ Βοιωτοί· βοῦς

..... καὶ κύων ..... ἐστε ὅμοιοι, καὶ βοῦς

..... θαυμάζουσιν ὑμᾶς.

25. Τὰ Σαπφώ ..... ποιήματα πάντων κάλλιστα. ὦ θαυμαστή ὡς

καλά σου τὰ ποιήματα.

### Fordítás

26. Sapphó azt mondja, hogy Peithó Aphrodité lánya.

.....

.....

### Kiegészítés

27. Νῦν, ὦ φίλη Πειθῶ ..... γενοῦ μοι σύμμαχος.

28. Γοργίας πειθῶ ..... δημιουργὸν τὴν ῥητορικὴν ἔλεγεν.

29. και ó λόγος μου και τó κήρυγμα μου οὐκ ἐν πειθῶ ..... σοφίας  
ἀλλ' ἐν ἀπόδειξις ..... πνεύματος και δύναμις ..... ,  
ἴνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφία ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δύναμις .....  
θεοῦ.

### Fordítás

30. Mondani akarok valamit, de a szemérem visszatart.

.....  
.....

### Kiegészítés

31. Ζεὺς οὖν δεῖσας περὶ τῷ γένος ..... ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆς  
..... πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶς .....  
τε και δίκην, ἴν' εἶεν πόλις ..... κόσμοι τε και δεσμοὶ φιλίας  
συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἐρμῆς Ζεὺς ..... τίνα οὖν τρόπον δοίῃ δίκην  
και αἰδῶς ..... ἀνθρώποις; »Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμνηται,  
οὕτω και ταῦτας νείμω; νενέμνηται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἰκανὸς  
ιδιώταις, και οἱ ἄλλοι δημιουργοί· και δίκην δὴ και αἰδῶς .....  
οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;« »Ἐπὶ πάντας,« ἔφη ὁ Ζεὺς,  
»και πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιντο πόλις ..... , εἰ  
ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· και νόμον γε θες παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ  
δυνάμενον αἰδῶς ..... και δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλις  
..... .«

### Fordítás

32. Beszéltél az istenekről és a démonokról. A hős pedig mi lenne? Félisteneknek mondhatná valaki a hősoket. Fohászokunk tehát a hősokhöz is, és a hősok fiaihoz is.

.....

.....

.....

.....

.....

### Kiegészítés

33. ...τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν οἱ υἱός ..... οὐδὲν βελτίους εἰσὶν ἢ οἱ τῶν σκυτοτόμων.

34. Περὶ τῶν δικαστῶν δωροδοκούντων οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον· Βοῦς ἐπὶ γλώττης· ἐν γὰρ τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἀθηναίων νομίσμασι βοῦς ..... ἦν σημεῖον.

35. Καλὸν μὲν ἔχων σῶμα, ψυχὴν δὲ κακὴν, κακὸν ἔχεις κυβερνήτην ἐν ναῦς ..... καλῆ.

36. Πολλοῖς ἔτος ..... πρὸ τῆς Ἰλίου ἄλωσις .....

Πελίας τῆς Ἰωλκοῦ ἐβασίλευεν· φοβούμενος δὲ μὴ Ἰάσων, ὁ τοῦ ἀδελφοῦ υἱός, τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἐκβάλλη, ἐκέλευε τὸν ἥρωος ..... κομίζειν ἐκ τῆς Κολχίδος τὸ χρυσόμαλλον δέρμα. Ὁ ἥρωος οὐκ ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἐδήλου ἔτοιμος εἶναι· ἤλπιζε γὰρ διαπράττεσθαι τὸ ἔργον. Καὶ πειθῶ ..... ἐπῆγε τὸν Ἄργον, τὸν ἄριστον τῶν τότε τεκτόνων, παρασκευάζειν αὐτῷ πλοῖον.

Ὁ Ἄργος ἐπέιθετο τῷ ἥρωι ..... τῷ δὲ πλοίῳ ἀπὸ τοῦ τέκτονος  
 ὄνομα γίνετα Ἄργω. Ἰάσωνος καλοῦντος πολλοὶ τῶν ἥρωις .....  
 παρῆσαν εἰς Ἴωλκόν, ὅπου φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ ἥρωις .....  
 ἐξενούντο, ἔπειτα δὲ ἐν τῇ Ἀργῷ ..... πάντες εἰς Κολχίδα  
 ἔπλεον. Οἱ δὲ τοῦ στόλου μέτοχοι ἥρωις ..... ἀπὸ τῆς Ἀργῷ  
 ..... ὀνομάζονται Ἀργοναῦται. Ἐν Κολχίδι Ἰάσωνι ἐν πολλῇ  
 ἀπορία ὄντι Μήδεια, ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ βοήθειαν φέρει, καὶ φαρμάκῳ τὸν  
 φυλάττοντα δράκοντα θέλγει. Ἐπειτα ὁ τε Ἰάσων καὶ ἡ Μήδεια ἀρπάζουσι τὸ  
 δέρμα καὶ σὺν τοῖς ἐταίροις ἀπέπλεον ἀγόμενοι αὐτὸ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

NB.

### Adiectivum verbale

A τέος-νέγυ̅ adiectivum verbale szükségességet fejez ki. Lehet személyes és személytelen. Akinek cselekedni kell, dativusban áll.

a) Személyes szerkesztésben a nemek szerint -τέος, -τέα, -τέον végződést vesz fel. Akárcsak a latinban a gerundivum, az adiectivum verbale szenvedő szemléletű, így csak transitív igékből szerkeszthető.

Ὡφελήτῃα ἐστὶν ἡμῖν ἡ πόλις – Meg kell segítenünk a várost.

b) Személytelen szerkesztésben legtöbbször a -τέον végű alak használatos, de előfordul a -τέα is. Tulajdonképpen hiányos szerkezet, hiszen az ἐστὶν odaértendő. Ez a szerkesztés cselekvő igével fordítható. Az adiectivum verbale alakban szereplő ige vonzata megmarad.

Ταῦτα ἡμῖν ποιητέον ἐστὶν – Ezeket nekünk meg kell tennünk.

Βοηθητέον ἡμῖν ἦν τῇ πόλει – Segítenünk kellett a városon.

E szerkezet által kifejezett jelentés hasonló a δεῖ, χρή vezérigékkel szerkesztett accusativus cum infinitivo jelentéséhez.

Ταῦτα ἡμῖν ποιητέον ἐστὶ – δεῖ ἡμᾶς ταῦτα ποιῆσαι.

### Fordítás

37. A szövetségeket nem szabad átadnunk az athéniaknak!

.....

.....

38. Azt mondta a katonáknak, hogy nem szabad lebecsülni az ellenséget.

.....

.....

39. Meg kell osztani a zsákmányt a szövetségeseikkel (*dat.*).

.....

.....

40. Feleségül kellett adnia a lányát egy szegény emberhez.

.....

.....

41. Mindenképpen tisztelnünk kell azokat, akik a hazáért haltak.

.....

.....

.....

42. Az alvezérek továbbították a parancsot, hogy a seregnek a szövetségeseik segédelmére kell sietni.

.....

.....

.....

43. Mindig tisztelni kell a régieket, akik megszerezték nekünk ezt a hatalmas birodalmat.

.....

.....

44. Mint egykori vendégbarátomnak, úgy gondoltam, segítenem kell neki.

.....

.....

45. Tudták: vagy át kell adni a várost, vagy meg kell halni.

.....

.....

46. Körbejárt a hír, hogy azonnal támadni kell.

.....

## VI. Fokozás és adverbiumok

(MVM 63–66. §)

### Fordítás

1. Minden ember közül a legbölcsebb Sókratész.

.....

2. Jól beszélsz, fiú, de apád bölcsebben beszélt, anyád pedig mindenki közül a legbölcsebben.

.....

.....

.....

3. Hogy vagy, kedveském? Hallgatagabb vagy a csukánál (*halnál*). Hogy megy sorotok? – Jól megy sorunk.

.....

.....

.....

4. Jól van dolga a mostani huszárnak...

.....

5. Rosszul vagyok a nyelvtani gyakorlatok miatt.

.....

.....

6. Άρα διδακτὸν ἡ ἀρετὴ; Ezt nem lehet csak ilyen egyszerűen mondani.

.....  
.....

### Kiegészítés

7. Δεῖ σε πρὸς τοὺς φίλους ὡς ἀπλοῦς sup. .... εἶναι.

8. Τὴν εὐδαιμονίαν τέλος καὶ τέλειον εἶναι λέγομεν πάντη πᾶς adv.

.....

### Fordítás

9. *Festina lente!*

.....

10. Röviden mondd, amit mondasz.

.....

### Kiegészítés

11. Ἐθέλησον, ὦ Γοργία, κατὰ βραχὺ ἀποκρίνεσθαι. – Πειράσομαί γε ὡς διὰ

βραχύς sup. .... καὶ γάρ φημι μηδένα ἂν ἐν βραχύς comp.

..... ἐμοῦ τὰ αὐτὰ εἰπεῖν.

12. Θεοφράστου Ἔρωσ δέ ἐστιν ἀλογίστου τινὸς ἐπιθυμίας ὑπερβολὴ ταχύς

..... μὲν ἔχουσα τὴν πρόσοδον βραδύς .....

δὲ τὴν ἀπόλυσιν.



**Fordítás**

13. A nagy gazdagság nem jó az embernek.

.....

14. Sok a gonosz (*ember*), kevés a jó.

.....

15. Boldogok lehetek (*lehetőségek van boldognak lenni*). – Igazat beszélsz.

.....

.....

16. Minél inkább józan (*józan éltű*) vagy, annál inkább boldog.

.....

.....

17. Minél inkább havazik, annál inkább hull a hó, s minél inkább hull a hó, annál inkább hózik, -zik, -zik...

.....

.....

.....

.....

**Kiegészítés**

18. ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλός adv. .... εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ᾧδε.

Ἐτύγχανον λέγων ὅτι πολὺς f.plur.nom. .... καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν

εἶεν σωτηρίας. πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους,

οί δὲ πολέμοι ἐπιωρκήκασί τε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους λελύκασιν.  
οὕτω δ' ἐχόντων εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ  
συμμάχους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσὶ καὶ τοὺς μέγας m.plur.acc. .... ταχύς adv.  
..... μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς κἂν ἐν δεινοῖς ᾧσι σῶζειν  
εὐπετής adv. .... , ὅταν βούλωνται.

19. ἰὼ Μοῖρα βαρυδότειρα μογερά,  
πότνια τ' Οἰδίου σκιά·

μέλας f.sg.nom. .... Ἐρινύς, ἧ μεγασθενῆς τις εἶ.

20. καὶ τὸ τῆς μέγας ..... θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν  
λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἦν ὅλη ἡ Ἀσία  
καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον  
λέγοντες· μέγας ..... ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

### Fordítás

21. Milyen bájos, valahányszor az ember ember.

.....  
.....

22. Hová-hová, bájos hölgyem?

.....

23. Gyorsan-gyorsan hozz bort, gyorsabban hozd, gyere a lehető leggyorsabban!

.....  
.....

24. Ha kisebb dolgot teszel, kisebbet is hibázhatsz.

.....  
.....

25. Ifjan az idősebbekre igyekezz hallgatni.

.....

### Kiegészítés

26. Περὶ Κύρου τοῦ νέος comp. ....

27. Κύρος ὁ νεώτερος τῶν μετὰ τὸν παλαιός comp. .... Κύρον

Περσῶν βασιλικός sup. .... ἦν· ἡ γὰρ φύσις λαμπροτάτοις δώροις αὐτὸν ἐκόσμησεν.

28. Παῖς ἔτι ὢν φίλος comp. .... ἦν τῇ μητρὶ ἢ ὁ Ἄρταξέρξης, ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός· ἐπαιδεύετο δὲ μετὰ τῶν γενναίος sup. .... παίδων.

29. Πάντες γὰρ οἱ τῶν εὐγενής sup. .... καὶ ἔντιμος sup. .... Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις παιδεύονται, ἵνα τῶν ἄλλων σοφός comp. .... τε γίνωνται καὶ σώφρων comp. .... καὶ δεινός comp. .... ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.

30. Ἐπειτα δὲ Κύρος ἐν τοῖς νεανίαις ὡς ἀπλοῦς adv.sup. .... ἦγε βίον.

31. Οὐδέν γλυκός comp. .... ἦν αὐτῷ ἢ ἡ τοῦ σώματος ἄσκησις·  
φιλομαθής sup. .... οὖν ἦν τῶν πολεμικῶν ἔργων καὶ σπουδαίος sup.  
..... θηρευτής.

32. Ἐπεὶ δὲ ὁ πατήρ εἰς Λυδίαν αὐτὸν ἔπεμψε σατράπην, ἐν βραχύς sup.  
..... χρόνῳ φίλος sup. .... πᾶσιν ἐγίγνετο·  
δίκαιος sup. .... γὰρ καὶ ἐγκρατής sup. .... ἦν  
τῶν σατραπῶν καὶ ὁ αὐτὸς τοῖς πλούσιος comp. .... καὶ πένης comp.  
.....

### Fordítás

33. A tettek súlyosabbak a beszédnél.

.....

34. Minden közül a legmegbízhatatlanabb a szerencse.

.....

### Kiegészítés

35. Περί Ἀλεξάνδρου τοῦ μέγας .....

36. Φιλίππου τελευτήσαντος Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἦρξε τῶν Μακεδόνων.  
Οἱ τὸν βίον τοῦ Ἀλεξάνδρου γράφοντες δίκαιος adv. .... αὐτὸν καὶ  
μέγας sup. .... , καὶ ἀγαθός sup. .... λέγουσιν·  
μέγας comp. .... γὰρ καὶ καλός comp. ....  
πράγματα ἐποίησε ἢ σύμπαντες οἱ πρότεροι τῶν Μακεδόνων βασιλεῖς.

37. Ἦν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὸ μὲν σῶμα ἀγαθός sup. .... καὶ φιλόπονος  
 sup. .... , τὴν δὲ ψυχὴν εὐφυής sup. .... καὶ  
 φιλότιμος sup. ....

38. Οὐδὲν αὐτῷ (ὑπέρ) comp. .... ἦν τῆς δόξης καὶ οὐδὲν ἐχθρός  
 comp. .... τοῦ ἀκλεοῦς βίου.

39. Ἄει οὖν τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων πράξεων ἐπιθυμητῆς ἦν. Ἡδονῶν δὲ  
 τῶν τοῦ σώματος ὡς μικρός sup. .... ἦν αὐτῷ ἐπιθυμία· αἰσχρός  
 sup. .... γὰρ ἐνόμιζε ταῖς ἡδοναῖς τὸ μὲν σῶμα κακός comp.  
 .... , τὴν δὲ ῥώμην ὀλίγος comp. ....  
 ποιεῖν.

40. Τὴν δὲ ἀρετὴν μάλιστα ἐν τῷ πολέμῳ ἐδήλου· στρατιὰν γὰρ τάττειν ἢ ὀπλίζειν  
 οὐδεὶς ἦν ἀγαθός comp. .... , τοῖς δὲ πολεμίοις φόβον καὶ ταραχὴν  
 ἐμβάλλειν οὐδεὶς ταχύς comp. .... , τοὺς δὲ στρατιώτας καὶ  
 ἐν τοῖς (ἐξ) sup. .... κινδύνοις θαρσύνειν οὐδεὶς ἀγαθός comp.  
 ....

**Fordítás**

41. Az Irigység a legrosszabb és legigazságtalanabb isten.  
 .....

42. A derekaknál a rosszabbak néha szerencséesebbek.  
 .....

43. Mindenben legjobb a mérték.

.....

**Kiegészítés**

44. Ἔχων τις δύο κύνας τὸν μὲν θηρεύειν σοφός adv. ....

καὶ ταχύς adv. .... ἐπαίδευσεν, τὸν δὲ οἰκουρὸν πιστός sup.

..... ἐποίησεν. καὶ δὴ εἴ ποτε ὁ θηρευτικὸς πρὸς θήραν

ἀπερχόμενος ἐπιτήδειος adv. .... συνελάμβανε τι, ἐκ τούτου μέρος

ὁ κύριος καὶ τῷ ἑτέρῳ ἀπλοῦς adv.sup. .... παρέβαλλεν.

45. Ἄγανακτοῦντος δὲ σφόδρα τοῦ θηρευτικοῦ καὶ τὸν ἕτερον χαλεπός adv.sup.

..... ὀνειδίζοντος, ὅτι αὐτὸς ἄσυχλος adv. ....

μοχθεῖ, ὁ δὲ οὐδὲ ποιῶν τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις ἐντρυφᾷ, ὁ οἰκουρὸς ἔφη: »Μὴ ἐμοὶ μέμφου, ἀλλὰ τῷ δεσπότη, ὃς οὐ πονεῖν με ἐπαίδευσεν, ἀλλ' ἄλλοτρίους πόνους ἐσθίειν«.

## VII. Névmások és számnevek

(MVM 67–77. §)

**NB.**

**Pronomen personale / demonstrativum**

αὐτός, αὐτή, αὐτό

Jelzői szerkesztésről beszélünk akkor, ha az adiectivum (vagy adverbium, praepositíós főnév, névmás, stb.) a főnév és a névelő között áll: ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ – *a jó ember*, vagy ha ugyanez nyomatékosan kerül kifejezésre, akkor a főnév után megismételt névelővel áll: ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός – *a férfi, mégpedig a jó*.

Abban az esetben, ha az adiectivum nem közelebbi meghatározását adja a főnévnek, hanem valamit mintegy kijelent róla, akkor állítmányi szerkesztésről beszélünk, ebben az esetben vagy a névelő elé, vagy a főnév mögé kerül: ἀγαθὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀνὴρ ἀγαθός – *a férfi aki (ha, mivel) jó*.

Οἱ Κερκυραῖοι ἐνέπρησαν τὰς σκηναὺς ἐρήμους.

– A kerkyraiak felégették az elhagyott sátrakat (*mivel azokat elhagyták*).

A birtokos szerkezetek többnyire a jelzői szerkesztést követik. Az eltérő megoldásoknak sajátos oka van, így: ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος – az athéniaiak népe (más népektől megkülönböztetve), illetve ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων – (a népgyűlés, más testületektől megkülönböztetve).

A szerkesztéstől függően egészen mást jelentenek az ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, μόνος melléknevek:

τὸ ἄκρον ὄρος – a magas hegy; τὸ ὄρος ἄκρον / ἄκρον τὸ ὄρος – a hegy csúcsa  
ἡ μέση νῆσος – a középső sziget; ἡ νῆσος μέση / μέση ἡ νῆσος – a sziget közepe  
ἡ ἐσχάτη ὕλη – a legtávolabbi erdő; ἡ ὕλη ἐσχάτη / ἐσχάτη ἡ ὕλη – az erdő széle  
ὁ μόνος παῖς – az egyetlen fiú; ὁ παῖς μόνος / μόνος ὁ παῖς – a fiú egyedül, csak a fiú

πᾶσα πόλις – (egy) egész város

πᾶσα ἡ πόλις, ἡ πόλις πᾶσα – az egész város

ἡ πᾶσα πόλις – a város teljes egészében

πᾶσαι πόλεις – egész városok, vagy az összes (minden elképzelhető) város  
πᾶσαι αἰ πόλεις – minden (említett) város  
αἰ πᾶσαι πόλεις – a (teljes) városok mindenestűl, a városok szövetségé  
οἱ πάντες ἄνθρωποι – az egész emberiség

Hasonlóan az autós, autή, autó esetében:

jelzői szerkesztésben: ó autós ἄνήρ és ó ἄνήρ ó autós – ugyanaz a férfi;

állítmányi szerkesztésben: autós ó ἄνήρ, ó ἄνήρ autós – maga a férfi, (a férfi maga)

### Fordítás

1. Maga a királynő jelen volt a seregben.

.....  
.....

2. Μετ' autήν τήν ναυμαχίαν ó τοῦ ναυάρχου ἀδελφός autós δέκατος εἰς Σπάρτην ἀπεστάλη.

.....  
.....  
.....

3. Τὰ ὄρη ἀπότομα ὑπὲρ autοῦ τοῦ ποταμοῦ ἐκρέματο.

.....  
.....

4. Autὰ τὰ ἐναντία σωφροσύνης καὶ ἀκρασίας ἔργα ἐστίν.

.....  
.....



5. A diákok nem a tanároknak, hanem önmaguknak (*maga maguknak*) tanulnak.

.....

.....

.....

6. A fölfelé és a lefelé vezető út egy és ugyanaz.

.....

.....

7. Ugyanazokba a folyókba bele is lépünk, meg nem is.

.....

.....

8. Maga (*a mester*) mondta.

.....

9. Az athéniak maguk több hajót állítottak a méd háborúba, mint az egész maradék görögség.

.....

.....

.....

10. Τὸ ὄντως καλὸν οὐ τῆ μὲν καλὸν ἐστί, τῆ δ' αἰσχρὸν, οὐδὲ πρὸς μὲν τό, καλόν, πρὸς δὲ τό, αἰσχρὸν, ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ μεθ' αὐτοῦ αἰεὶ καλὸν ἐστί.

.....

.....

.....  
.....  
.....  
11. Ha ketten mondják ugyanazt, nem biztos, hogy ugyanaz.  
.....  
.....

NB.

### Pronomen relativum és participiumok

#### *Attractio*

Abban az esetben, amikor a vonatkozó névmás accusativusban állna, de a főmondat állítmánya genitivus vagy dativus eseteket vonz (tehát a vonatkozószó, amelyre vonatkozik, ezekben az esetekben áll) utóbbiak gyakran a saját esetükhöz „vonzák” a vonatkozó névmást (attractio modi).

Ἐχρήτη ταῖς βίβλοις αἷς εἶχεν (Ἐχρήτη αἷς εἶχε βίβλοις) – Használta a könyveket, amelyek megvoltak neki.

Ha a főmondatban praepositíós vonzat áll, a praepositio – a főmondati mutató névmás eltűnésével – a vonatkozó névmással alkot egységet.

Ἐξήγγειλεν αὐτῷ περὶ ὧν ἐποίει – Jelentést tett neki azokról, amiket csinált.

#### Átalakítás

(a minta szerint)

Ἡ Ἀσία πατρίς μοί ἐστιν. Τῆς Ἀσίας βασιλεύω.

Ἡ Ἀσία ἢς βασιλεύω πατρίς μοί ἐστιν.

Ἀσίας πατρίδος μοι οὔσης βασιλεύω.

12. Εὐριπίδου σοφώτερος Σωκράτης ἐστίν. Σωκράτης φιλόσοφος ἐστίν.  
.....  
.....

.....  
.....  
.....  
.....  
13. Σόλων νόμους τοῖς Ἀθηναίοις δίδωσι. Οἱ νόμοι ψυχὴ τῆς πολιτείας εἰσίν.  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

14. Πάντων μέτρον ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρωπος πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὄρα.  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

15. Πάντα ἐκκαλύπτει ὁ χρόνος. Ὁ χρόνος πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγει.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16. Ὁ ἄνθρωπος οὐ γαμεῖ. Οὐκ ἔχει κακὰ ὁ ἄνθρωπος.

.....

.....

.....

.....

17. Ὁ νέος ἀποθνήσκει. Αὐτὸν φιλοῦσιν οἱ θεοί.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. Βέβαια ή πόλις έστιν. Αύτῆς δίκαιοι οί πολίται.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. Ό πλούτος ό τοῦ δικαίου βέβαιός έστιν. Αὐτόν αὐτῷ διδόασιν οί θεοί.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

20. Όρᾶτε ήμάς. Υμῖν πιστεύομεν.

.....

.....

21. Σύμβουλος οὐδείς έστι βελτίων χρόνου. Ό χρόνος πάντα έκκαλύπτει.

.....

.....

.....  
.....

22. Τοῦ διδασκάλου ἀκούουσιν οἱ μαθηταί. Οὗτοι μανθάνουσιν.

.....  
.....  
.....  
.....

23. Ἡ πῆρα ἔμπροσθέν ἐστιν. Αὕτη γέμει ἀλλοτρίων κακῶν.

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

24. Τῷ τόξῳ ὄνομα βίος. Αὐτῷ ἔργον θάνατος.

.....  
.....  
.....

25. Ποταμοῖς τοῖς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν. Ἡμῖν ἕτερα καὶ ἕτερα ἐπιρρεῖ ὕδατα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26. Σωκράτης ἀεὶ λέγει τὸ ἀληθές. Τούτου οὐκ ἔστιν οὐδὲν κάλλιον.

.....

.....

.....

.....

27. Θεοῦ χωρὶς οὐδεὶς εὐτυχεῖ βροτῶν, ἐκεῖνος τοὺς μὲν δούλους ποιεῖ, τοὺς δὲ ἐλευθέρους.

.....

.....

.....

.....

.....

28. Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν; Ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλαττα ὑπακούει αὐτῷ.

.....  
.....

29. Ζεὺς ἐστὶν αἰθὴρ καὶ οὐρανὸς καὶ γῆ. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὑπέρτερον Διός.

.....  
.....  
.....  
.....

30. Ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα ἀφίησι. Οὐκ ἐρᾷ αὐτῆς.

.....  
.....  
.....  
.....

**NB.**

Abban az esetben, ha a vonatkozószó, amelyre a vonatkozó névmás vonatkozik, mutató névmás, a mutató névmás kiesik.

**Fordítás**

31. Oszd meg a többiekkel, amid van.

.....

32. Ἐμμένομεν, οἷς ὠμολογήσαμεν.

.....



33. Kyros összes erőivel (azzal, amely volt neki) fölvonult.

.....

**NB.**

**Pronomen demonstrativum**

1. ὄδε, ἦδε, τόδε – *hic*, ez itt közvetlenül; (valószínűleg a δε – ide jelentésű partikulából, mint οἰκόνδε, οἰκαδε – haza);
2. οὗτος, αὕτη, τοῦτο – *iste*, ez, az, a már említett;
3. ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο – *ille*, az ott, ama (ismertre, híresre mutat). A κε megegyezik azzal a mutató értelmű partikulával, amely a latinban az *ecce* szóban is megvan. Az ε további mutató partikula, amely az ἐ-χθές, χθές – tegnap szóban is jelen van.

Főnévre mutatva a névelő használata kötelező, de a névmás sohasem állhat a névelő és a főnév között: ταῦτα τὰ δῶρα, τὰ δῶρα ταῦτα, ἐκείνη ἡ νῆσος, ἡ νῆσος ἐκείνη, ἦδε ἡ ὁδός, ἡ ὁδὸς ἦδε.

Ha a οὗτος és ἐκεῖνος névmások egymással szembe állítva szerepelnek a mondatban, akkor gyakorta *előbbi*, *utóbbi* vagy *emez*, *amaz* jelentést hordoznak:

Τῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος μὲν ἀνδρειότερος ἦν, οὗτος δὲ εὐτυχέστερος.

Ha a οὗτος és ὄδε mutató névmások állnak egymás mellett, akkor az előbbi a megelőző történésekre, dolgokra, az utóbbi az elkövetkezendőkre utal:

Ὁ μὲν ταῦτα ἤρετο, ὁ δὲ τάδε ἀπεκρίνατο.

A névelő eredeti jelentésében mutató névmás volt (vö. Homéros). Később a mutató jelentés elhomályosult, néhol azonban eredeti jelentésével találkozunk: οἱ μὲν... οἱ δὲ... – egyesek... mások...

Οἱ μὲν ἔμενον οἱ δὲ ἀπῆλθον, ὁ μὲν φιλεῖ τὴν δόξαν ὁ δὲ τὸ ἀργύριον.

Abban az esetben, ha a mondat ó dé, οἱ dé – ő, ők viszont... felütéssel kezdődik, akkor a névelő egy, a korábbiakban szereplő alanyra vonatkozik, de nem a közvetlenül megelőző mondat alanyára:

Οἱ Πέρσαι τῶν Μιλησίων ἐκράτησαν· οἱ δὲ μετώκησαν.

A harmadik személyben önálló birtokos névmás nincs, ebben az értelemben a visszaható névmás genitivusa használatos: ἑαυτοῦ mint *suus*, illetve az αὐτοῦ. Hasonlóképpen az első és második személyekben a birtokos névmás helyett előfordul a személyes névmás genitivusa: ἐμοῦ, ἡμῶν.

A visszaható névmás genitivusa: ἐμαυτοῦ, ἑαυτοῦ a névelő és a főnév között áll, míg a többi a főnév mögött áll.

ἀπῆλθον εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν

ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν

ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ

ἀπέλθετε πρὸς τὴν οἰκίαν ὑμῶν vagy πρὸς τὴν ὑμετέραν οἰκίαν

### Fordítás

34. Maga a hadvezér nem akarta megtámadni ezt a sereget.

.....  
.....

35. Az igazság jó, de az emberek nem mindig szeretik a jót.

.....  
.....  
.....

36. Ezek az urak (*despoták*) felszabadították saját szolgálóikat.

.....  
.....

37. Egyesek már megérkeztek, mások indulóban voltak.

.....  
.....

38. Maga a király hirdette ki ezeket az összes polgárnak.

.....  
.....

39. Odaadta nekik a saját lovát.

.....

40. Nem akartam elfogadni a lovát.

.....

41. A görögök háromszor győzedelmeskedtek ugyanabban a háborúban.

.....  
.....

42. A thébaiak megmentették saját városukat, de nem akaródzott nekik harcolni Hellasért.

.....  
.....  
.....

43. Mi magunk mindig ugyanazokat az ajándékokat akartuk kapni.

.....  
.....

44. Mindannyian elmentünk a saját otthonunkba.

.....  
.....

45. Nem akartam neki adni a kardomat.

.....

.....

46. Voltak, akik a városban maradtak, mások viszont kivonultak az ellenség ellen.

.....

.....

47. Mi magunk önszántunkból adtuk a pénzünket a szegényeknek.

.....

.....

48. Azok a katonák méltóak a legnagyobb elismerésre.

.....

.....

49. A kardot odaadta a hadvezérnek, a lovat viszont nem akarta.

.....

.....

50. Ezeket jelentettem magának a királynak.

.....

.....

51. Úgy gondolom, hogy ezek az árulók ugyanazt a büntetést érdemlik.

.....

.....

52. Átadta nekik a hajókat és a tengerészeket is.

.....  
.....

53. Egyesek jobban szeretik az aranyat, mint a becsületet, mások ezt rút dolognak tartják.

.....  
.....  
.....

54. Önként adtam sok pénzt ezeknek a szegényeknek.

.....  
.....

55. A fiát nem akarta elküldeni, szolgát küldött hát.

.....  
.....

56. Mi átadjuk majd neked az aranyunkat, te viszont el fogod küldeni nekünk a gabonát.

.....  
.....  
.....

57. Azt a pénzt magam kaptam az apámtól.

.....  
.....

58. Hallgassátok ezt is! – Ezeket meghallván a hírnök a következőket mondta.

.....  
.....

59. Ama Themistoklés.

.....

60. Ezen a földön minden Isten ajándéka, nem szabad hát visszaélni ezekkel az ajándékokkal.

.....  
.....  
.....

61. Az Isten mindannyiunk atyja.

.....

62. Másnak más kedves, minket a saját dolgaink, titeket a ti dolgaitok örvendeztetnek meg.

.....  
.....  
.....

63. Bennem, benned és mindannyiunkban halhatatlan a lélek.

.....  
.....

64. Semmi sem annyira a miénk, mint önmagunk.

.....  
.....

65. Nem kis (*a legkisebb*) része a bölcsességnek az önismeret (*az önmagunkat ismerés*).

.....  
.....

66. Vedd úgy, hogy ami az enyém, az a tied.

.....

67. A bölcs magában hordja a vagyonát.

.....  
.....

68. A fukar nem élvezi a javakat, amelyeket bír.

.....  
.....

69. A fukar emberek nem használják javaikat, amelyeket megszereztek.

.....  
.....

70. Eurybiadés elmenekült a hajóival (*a hajókkal, amelyeket bírt*).

.....  
.....

71. Nincs olyan, aki nem örömmel van együtt azokkal a társaival, akiket a leginkább szeret.

.....

.....

72. A legrégebb tengeri ütközet, amelyről tudunk, a korinthusiak és a kerkyraiak között zajlott (*a korinthusiaké volt a kerkyraiak ellen*).

.....

.....

73. Az embert ne csak annak alapján ítéld meg, amit tesz, hanem abból is, amit (tenni) akar.

.....

.....

74. A jók a jó tettekért cserébe, amelyeket életükben tettek, a boldogok szigeteit lakják.

.....

.....

.....

75. A spártaiak (*lakedaimóniak*), amióta megszerezték a tengeren a hatalmat, már nem éltek az őseiktől kapott törvényekkel, és azok mellett a szokások mellett sem maradtak meg, amelyeket korábban gyakoroltak (*bírtak*).

.....

.....

.....



.....  
.....  
.....  
76. Az athéniak Sziciliában győzelmi emlékoszlopot állítottak, arról a győzelemről, amelyet az etruszkok arattak az ellenség gyalogságán.  
.....  
.....  
.....

**Kiegészítés  
(a megfelelő mutató névmásokkal)**

77. Ὁ σοφὸς τὸ κακῶς παθεῖν οὐ τοσοῦτον φοβεῖται ὅσον τὸ κακῶς ποιῆσαι·  
..... γὰρ αἴτιον .....

78. Δράκοντος ἦν ..... ὁ νόμος· ὁ ἀρπαγῆς ἢ κλοπῆς δίκην ὀφλῶν θανάτῳ ζημιούσθω.

79. Οἱ Καρχηδόνιοι Κρόνῳ ἀνθρώπους ἔθουον καὶ ..... ἔνιοι αὐτῶν υἱούς.

80. Τίς ἂν ἀγνοοίη Ἐφιάλτην ..... , ὃς τὴν Ἑλλάδα τοῖς Πέρσαις προῦδωκε καὶ ..... ὑπὸ βασιλέως ἀργυρίῳ διεφθαρμένος;

**NB.  
Pronomen recíprocum**

ἀλλήλους, ἀλλήλας, ἄλληλα – *egymást, kölcsönösen* jelentésben. Előfordul helyette a visszaható névmás is, ha a kölcsönös kapcsolatban résztvevőknek e kapcsolaton kívül eső *más* – ἄλλος-tól való különbségén van a hangsúly.

Τίνας πίςτεις πρòς τòς άλλους εύρηςομεν, εἰ τὰς πρòς ήμὰς αὐτòς γεγενημένας οὕτως λύςομεν;

– Milyen hitelünk lesz mások előtt, ha az egymás között létrejött megállapodásokat így fölírjuk?

### Κιεγésζítés

(kölcsönös és visszaható névmásokkal)

81. Αἱ μέλιτται ἐνίστε ..... μάχονται καὶ τοῖς κέντροις ..... τιτρώςκουσιν.

82. Εξέρξου τῷ ἀναριθμητῷ στρατῷ τὸν Ἑλλήςποντον διαβάντος οἱ Ἑλληνες διαλυσάμενοι τὰς πρòς ..... ἔχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἐτράποντο.

83. Συνθήκας ἐποησάμεθα πρòς ..... καὶ ὄρκους ἰςχυροὺς ὠμόσαμεν .....

84. Οἱ τῶν Ἀθηναίων πολῖται ἀντὶ τοῦ συνεργεῖν ..... τὰ συμφέροντα ἀλλήλους πολλάκις ἔβλαπτον καὶ ..... μᾶλλον ἐφθόνουν ἢ τοῖς ..... ἀνθρώποις.

85. Οἱ ὄντως φίλοι εὐνοϊκῶς ..... διαλέγονται καὶ ..... προνοοῦσι καὶ ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις.

NB.

A leggyakoribb egymásra vonatkozó névmások:

τοιουῶτος – οἶος = olyan – amilyen

τοσουῶτος – ὅςος = akkora – amekkorra

οὕτως – ὡς = úgy – ahogy

ὅπου (οὗ) – ἐκεῖ (ἐνταῦθα) = ahol – ott

ὅτε (ὀπότε, ἡνίκα) – τότε = amikor – akkor

ὅςω – τοσουῶτω, vagy ὅςον – τοσουῶτον = minél – annál, amennyire – annyira

**Kiegészítés**

(egymásra vonatkozó νέvmással)

86. Οἱ Ἀθηναῖοι οὐτ' εὐφωνία ..... διαφέρουσι τῶν ἄλλων  
οὐτε σωματῶν μεγέθει καὶ ῥώμῃ ..... φιλοτιμία, ἥπερ μάλιστα  
παροξύνει πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἔντιμα.

87. .... ἀπολελείμεθα καὶ τοῖς ἔργοις καὶ ταῖς διανοίαις τῶν  
προγόνων, ..... οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας τὴν τε  
(ἑαυτῶν) πατρίδα... ἐκλιπεῖν ἐτόλμησαν καὶ μαχόμενοι... τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν,  
ἡμεῖς δ' οὐδ' ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν πλεονεξίας κινδυνεύειν ἀξιούμεν...

**Fordítás**

88. A lelki versenyek annyival jobbak a testieknél, amennyivel a lélek jobb a testnél.

.....  
.....  
.....

89. Olyanoknak kell lennünk másokkal szemben, amilyenek mi is másokat méltányolunk velünk szemben.

.....  
.....  
.....

90. Ahogy barátod jelenlétében beszélsz, úgy gondolj rá távollétében is.

.....  
.....

91. Palamédés, aki igaztalanul vészelt el, olyan elégtételt kapott az istenektől, amelyet senki más.

.....

.....

.....

92. Ahol a legtöbb a törvény, ott szokott lenni a legtöbb jogtalanság.

.....

.....

.....

**NB.**

**Pronomen indefinitum**

Τίς, τί sohasem áll a mondat élén. Valaki (*aliquis*) és egy bizonyos (*quidam*) jelentései mellett (Σωκράτης τις) a következő jelentésárnyalatokat hordozhatja:

1. *az ember*: λέγοι τις ἄν – azt mondhatná az ember
2. *hőzzávetőlegesen, körülbelül*: πόσοι τινες; ἑκατόν τινες. – Körülbelül hányan? Mintegy százán.
3. *egyfajta, amolyan, olyanforma*: πτωχός τις – amolyan koldusforma
4. *valami, valamilyen rendkívüli*: θαυμαστή τις ἀνδρεία – valami rendkívülien bámulatos vitézség; δεινή τις δύναμις – valami rendkívüli képesség

Hasonlóan adverbiumok mellett: διαφερόντως τι ἀδικεῖσθαι – valamilyen egyedülálló módon sérelmet szenvedni.

**Fordítás**

93. Öregem, úgy tűnik, mondasz valamit! Öregem, úgy tűnik, nem mondasz semmit!

.....

.....

94. Körülbelül hányan vagytok? Mintegy négyen, vagy öten?

.....  
.....

95. Egyfajta vágyakozás. Valamiféle koldus vagy földönfutó.

.....

96. Kinek-kinek más tetszik.

.....

97. Ugyanazokról máskor másképpen.

.....

98. Ki-ki máshonnan jött.

.....

99. Más másra alkalmasabb.

.....

100. Az Isten minden embernek munkát rendelt, kinek-kinek más.

.....  
.....

101. Konón hol erre, hol arra vonulva pusztította az ellenség országát.

.....  
.....

102. Hannibal az egyik szemére vak volt.

.....

103. Egyiket sem dicsérem, sem a vakmerőt, sem a hitványt.

.....

.....

104. Melyik kötelék erősebb, a kényszer, vagy a vágy?

.....

.....

105. Héraklés, mivel két utat látott, az egyik a gyönyöré, a másik az erényé volt, nem tudta, mi lenne jobb, melyikre forduljon.

.....

.....

.....

106. Aki két nyulat üldöz (*a két tapsit üldöző*) egyszerre, az alighanem egyiket sem fogja meg.

.....

.....

### Kiegészítés

(helyettesítse a kettő számnevet 1-gyel, 3-mal, 4-gyel!)

107. Ἐκ δυοῖν πηγῶν, ..... , ..... ,

..... ῥεῖ ὁ ποταμός.

108. Δύο ποταμοὶ ῥέουσι, ..... , ..... ,  
..... δια τῆς πόλεως.

109. Μετὰ δυοῖν φίλων, ..... , ..... ,  
..... ἦκω εἰς τὴν πατρίδα μου.

110. Δύο ἐστὸν / ἐστὶν γένη, ..... , ..... ,  
..... ἀνδρῶν τε καὶ θεῶν.

111. Δύο νύκτας, ..... , ..... ,  
..... μένει ὁ ἰατρός.

112. Δύο κύνας, ..... , ..... ,  
..... ἐκάστῳ δίδωμι.

113. Δύο δένδρα ἴστησι, ..... , ..... ,  
..... πρὸ τοῦ οἴκου.

**Fordítás**

114. Valamelyiket a kettő közül! Vagy el kell menekülni, vagy meg kell halni.  
.....

115. Senki sem szolgálhat két urat.  
.....

116. Egy fecske nem csinál nyarat (*tavaszt*).  
.....

117. Egy mindenkiért, mindenki egyért!  
.....

118. Kétszer kettő: négy.

.....

119. Empedoklés azt mondja, hogy négy elem van: tűz, levegő, víz, föld.

.....

.....

120. Dikaiarchos azt mondja, hogy a lélek a négy elem harmóniája.

.....

.....

121. A négy államforma neve: egyeduralom, a legjobbak uralma, a kevesek uralma, népuralom.

.....

.....

.....

122. Δις καὶ τρις τὸ καλόν, τὸ δὲ κακὸν οὐδ' ἅπαξ.

.....

.....

123. A tíz a nyolcnál kettővel több.

.....

124. Háromszor három mennyi? Kilenc.

.....



125. Νέγyszer νέgy az tizenhat.

.....

126. Az athéniaκ 2000 nehéζgυalogost küldtek Poteidaiába, és Kalliaσ, Kalliaδés fiát ötödmagával hadvezérként.

.....

.....

.....

.....

127. Egy asszony νέgy szülésben húszat szült, mert ötöt-ötöt szült, ráadásul többségük élt.

.....

.....

.....

**Kiegészítés**  
(a megfelelő számnevekkel)

128. Στρατόνικος ό κιθαρωδός... διδάσκων γάρ κιθαριστάς, έπειδή έν τῷ διδασκαλείῳ εἶχεν 9 ..... μέν εἰκόνας τῶν Μουσῶν, τοῦ δέ Ἀπόλλωνος 1 ..... , μαθητάς δέ 2 ..... , πυνθανομένου τινός πόσους ἔχοι μαθητάς, ἔφη· σὺν τοῖς θεοῖς 12 .....

129. Τῶν έπτὰ νήσων... Σικελία μέν, ὡς λόγος, ἔστιν μεγίστη, 2. .... Σαρδώ, 3. .... Κύρνος, 4. .... δ' ή Διός Κρήτη τροφός,

Εϋβοια 5. .... στενοφυής, 6. .... Κύπρος,  
Λέσβος δὲ τάξιν 7. .... ἐν ταῖσδ' ἔχει.

130. Σοφοκλῆς τοὺς χορευτὰς ἐποίησεν ἀντὶ ιβ' ..... , ιε'  
..... , καὶ τὸν γ ..... ὑποκριτὴν ἐξηῦρεν.

131. Σοφοκλῆς ἔγραψε δράματα, ὡς φησιν Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικός, ρλ'  
.....

132. Περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ὡς Εὐριπίδης ἀπέθανε καὶ Σοφοκλῆς, ποιητῆς τραγωδιῶν,  
ἔτη βιώσας ς' ..... , νίκας δ' ἔχων ιη' .....

133. Ἀμίλκων... ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Καρχηδόνας, ἔχων πεζὴν μὲν δύναμιν οὐκ  
ἐλάττω τῶν 300000 ..... , ναῦς δὲ μακρὰς πλείους τῶν 200  
..... , καὶ χωρὶς πολλὰς ναῦς φορτίδας τὰς κομιζούσας τὴν  
ἀγοράν, ὑπὲρ τὰς 3000 .....

134. Εἷς ὁ πατήρ, παῖδες 12 ..... · τῶν δὲ ἐκάστῳ

παῖδες 2 x 30 ..... διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι·

αἱ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, αἱ δ' αὖτε μέλαιναί·

Τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν, ὡς ὁ ὕμνος λέγει, ἦν  
τὸ μὲν ἥμισυ τοῦρανοῦ  
τὸ δ' ἥμισυ γαίας  
πόντου τε τρίτον μέρος

# Igeragozások



## VIII. Néhány magánhangzós τό

(MVM 93. §)

**NB.**

A τόhangzó nemcsak az imperfecta actióban, hanem mindenütt másutt is rövid, kivéve az activ és medialis aoristosi és futurum alakokat.

### Kiegészítés

1. περι τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρακαλέω A.praet.ipf.plur.3. .... τε  
εὐθύς ἐς τὴν Λακεδαιμόνα τοὺς ξυμμάχους καὶ κατεβόων ἔρχομαι A.aor.pt.m.plur.  
nom. .... τῶν Ἀθηναίων ὅτι σπονδὰς τε λύω A.pf.pt.m.plur.nom.  
..... εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆταί τε  
φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἤκιστα...  
(Thuc. 1.67)

2. διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρὸς τε σφᾶς  
καὶ Σικελιώτας, εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι, καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους  
λύω A.pf.inf. .... ἡγοῦντο αὐτούς· ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ  
σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γίγνομαι aor.inf. .... , ὅτι τε ἐς  
Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι... (Thuc. 7.18)

**NB.**

καλε- és κλη- τό a καλέω-ban.

### Kiegészítés

3. εὐπαις, εὐειδής· εἰ δὲ πρὸς τούτοισι ἔτι τελευτάω A.fut.sg.3. ....  
τὸν βίον εὖ, οὗτος ἐκεῖνος τὸν σὺ ζητέεις, ὁ ὄλβιος καλέω P.pf.inf. ....

ἄξιός ἐστι· πρὶν δ' ἂν τελευτάω A.aο.coni.sg.3. .... , ἐπέχω A.aο.inf.  
 ..... μηδὲ καλέω A.ipf.inf. .... κω ὄλβιον,  
 ἀλλ' εὐτυχέα. Τὰ πάντα μὲν νυν ταῦτα συλλαβεῖν ἄνθρωπον ἔοντα ἀδύνατόν  
 ἐστι... (Her. 1.32)

4. Πειθομένων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Μήδων οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ καρτερά,  
 ταῦτα τὰ νῦν Ἀγβάτανα καλέω P.praes.pf.sg.3. .... , ἕτερον ἑτέρω  
 κύκλω ἐνεστεῶτα. Μεμηχάνηται δὲ οὕτω τοῦτο τὸ τεῖχος ὥστε ὁ ἕτερος τοῦ  
 ἑτέρου κύκλος τοῖσι προμαχεῶσι μούνοισι ἐστι ὑψηλότερος. (Her. 1.98)

NB.

Az aინέw és aιδέw ige mindenütt rövid tőhangzót mutat.

### Kiegészítés

5. NE. Ἴτω· ποιήσω, πᾶσαν αἰσχύνην ἀφείς.

ΟΔ. Ἴη μνημονεύεις οὖν ἅ σοι παραινέω A.aο.sg.1. .... ;

NE. Σάφ' ἴσθ', ἐπεὶπερ εἰσάπαξ συναινέω A.aο.sg.1. ....

ΟΔ. Σὺ μὲν μένων νυν κείνον ἐνθάδ' ἐκδέχου,  
 ἐγὼ δ' ἄπειμι, μὴ κατοπτευθῶ παρών...  
 (Soph. *Phil.* 120 skk.)

6. ΦΙ. Ἴεα με πάσχειν ταῦθ' ἄπερ πάσχω A.aο.inf. .... με δεῖ·

ἅ δ' αἰνέω A.aο.sg.2. .... μοι δεξιᾶς ἐμῆς θιγών,

πέμπειν πρὸς οἴκους, ταῦτά μοι πράττω A.aο.imper.sg.2. .... ,  
 τέκνον,

καὶ μὴ βράδυνε μηδ' ἐπιμμηγήσκω P.aο.coni.sg.2. .... ἔτι  
 Τροίας·  
 (Soph. *Phil.* 1397 skk.)

**NB.**

A tőhangzó mindenütt rövid, a passiv alakokban „passiv sigma” jelenik meg, amely néhol a tő része.

### Kiegészítés

7. Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ἄσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν εἴνεκα τοῦ γελάω P.aο.

inf. .... , τούτους ἀγαπᾶ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγείται, μεγάλ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι... (Dem. 2.19)

**NB.**

Hosszú tőhangzó mellett „passiv sigma” is felbukkan.

### Kiegészítés

8. τὰς διασφάγας τῶν ὀρέων ἐνδείμας ὁ βασιλεὺς πύλας ἐπ' ἐκάστη διασφάγι ἔστησε, ἀποκλείω P.pf.pt.n.sg.gen. .... δὲ τοῦ ὕδατος τῆς διεξόδου

τὸ πεδίον τὸ ἐντὸς τῶν ὀρέων πέλαγος γίνεται, ἐνδιδόντος μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος δὲ οὐδαμῆ ἐξήλυσιν. (Her. 3.117)

9. Τούτου τοῦ πελάγεος τὸ στόμα ἐστὶ εὖρος τέσσερες σταδίοι, μῆκος δὲ τοῦ στόματος ὁ αὐχὴν, τὸ δὴ Βόσπορος καλέω P.praes.pf.sg.3. .... , κατ'

ὁ δὴ ζεύγνυμι P.praet.pf.sg.3. .... ἡ γέφυρα, ἐπὶ σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐστὶ· τείνει δ' ἐς τὴν Προποντίδα ὁ Βόσπορος. Ἡ δὲ Προποντίς, ἐοῦσα εὖρος μὲν σταδίων πεντακοσίων... (Her. 4.85)

10. Τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκλείω P.pf.pt.f.sg. acc. .... πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὄρεσι· τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς

τὴν ἠῶ ἔχοντα τὸ τε Πήλιον ὄρος καὶ ἡ Ὅσσα ἀποκλείω A.sg.3. .... συμμίγοντα τὰς ὑπωρείας ἀλλήλοισι... (Her. 7.129)

11. ἴστε δήπου τοῦτ' ἀκοῆ, ὅτι τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ κατακλείω P.aο.pt.m.plur.nom.  
..... εἰς Σαλαμίνα, ἐκ τοῦ τριήρεις ἔχειν πάντα μὲν τὰ σφέτερ'  
αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες σφύζω A.aο.plur.3. ....  
πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ἀγαθῶν... (Dem. 22.13)

12. ἔστιν ὑπὲρ τριάκοντα τάλανθ' ἢ πρόσδοδος μὴ πολεμουμένης, εἰ πολεμήσεται  
δὲ, οὐδὲ ἓν· ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων, ἃ τότε' ἄν κλείω P.aο.opt.sg.3. ....  
πλεῖν ἢ διακόσια· ὥστε τί βουλόμενος μικρὰ λαμβάνειν καὶ πολεμεῖν ἄν αἰρέω  
M.aο.opt.sg.3. .... , ἔξὼν τὰ πλείω καὶ φίλος εἶναι, θαυμάζειν  
φήσουσιν. (Dem. 23.110)

**NB.**

A τό ρ (v)-ja az imperfecta actióban nem jelentkezik, a többi actióban jelen van (pl. νέω).

### Kiegészítés

13. ὅμως γε νεῖ οὐδὲν ἦττον. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ ἡμῖν νέω adi.verb.  
..... καὶ πειράω adi.verb. .... σφύζεσθαι ἐκ τοῦ  
λόγου, ἦτοι δελφινά τινα ἐλπίζοντας ἡμᾶς ὑπολαβεῖν ἄν ἢ τινα ἄλλην ἄπορον  
σωτηρίαν. (Plat. Resp. 453d)

**NB.**

A χέ(ρ)ω χευ- és χῦ- tövet mutat. A futurum és az aoristos σ képző nélkül áll.



Kiegészítés

14. ΜΗ. ...τοῦν τεύθεν ἡμῖν· τέκνα γὰρ κατακτείνω A.fut.sg.1. ....

τάμ' οὔτις ἔστιν ὅστις ἐξαιρέω M.fut.sg.3. ....

δόμον τε πάντα συγγέω A.ao.pt.f.sg.nom. .... Ἰάσονος

ἔξιμι γαίας, φιλάτων παίδων φόνον

φεύγουσα καὶ τλαῖσ' ἔργον ἀνοσιώτατον.

(Eur. Med. 792 skk.)

15. ΧΟ. ὦ τάλας, ὅσον κακὸν ἔχει δόμος·

δάκρυσί μου βλέφαρα καταχέω P.ao.pt.n.plur.nom. .... τέγγεται

σαῖ τύχαι.

τὸ δ' ἐπὶ τῶιδε πῆμα φρίσσω πάλαι.

(Eur. Hipp. 852 skk.)

16. Περὶ τῶν Σιβυλλείων χρησμῶν

Ἵτε Ταρκύνιος τῶν Ῥωμαίων ἐβασίλευε, γυνή τις ἐσθῆτα οὐκ ἐγχωρίαν ἐνδύω A.pf.

pt.f.sg.nom. .... ἦκε πρὸς αὐτὸν βίβλους ἐννέα φέρουσα μεστὰς

τῶν καλέω P.pf.pt.m.plur.gen. .... Σιβυλλείων χρησμῶν· ἡ δὲ γυνή,

ὡς ἔνιοι λέγουσιν, Ἀμάθεια καλέω P.ao.sg.3. ....

17. Ἦκουσα οὖν πρὸς τὸν βασιλέα παραινέω A.ao.sg.3. .... αὐτῷ

ὠνεῖσθαι τὰς βίβλους.

18. Οὐκ ἐθέλοντος δὲ τοῦ Ταρκυνίου τῆς αἰτηθείσης τιμῆς ὠνήσασθαι αὐτάς,

ἡ γυνὴ τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἀπέσπασε καὶ ἐπ' ἐσχάρα, ἔνθα διὰ τὸ ἄρτι τυθῆναι πῦρ

ἔτι ἐφλέγετο, κατακαίω A.ao.sg.3. .... καὶ τὰς λοιπὰς φέρουσα

τῆς αὐτῆς ἐπῶλει τιμῆς· γελάω P.ao.pt.f.sg.nom. .... δέ, ὅτι τὴν

αὐτὴν τιμὴν αἰτεῖ περὶ τῶν ἐλαττόνων, πάλιν τρεῖς βίβλους κατακαίω A.ao.sg.3.

..... καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τὸ ἴσον ἦτει χρυσίον.

19. Τοτὲ δὲ ὁ Ταρκύνιος οὐκέτι γελᾶω A.aο.sg.3. .... , ἀλλὰ αἰδέομαι P.aο.pt.m.sg.nom. .... τὴν γυναῖκα προσκαλέω M.aο.sg.3. .... τοὺς οἰωνοσκόπους καὶ τί χρῆ πράττειν ἠρώτησεν.

20. Κάκεῖνοι ἀκούσαντες τὸ πρᾶγμα ἐκέλευσαν τὸν βασιλέα ἀποτελέσαι τῇ γυναικὶ τὸ χρυσίον, ὅσον ἦται καὶ τοὺς περιόντας τῶν χρησμῶν ὠνεῖσθαι. Καὶ ὁ μὲν Ταρκύνιος τὰ κελεύω P.pf.pt.n.plur.acc. .... ἐτέλεσεν.

21. Αἱ δὲ βίβλοι αὐτίκα ἐν τῷ Διὸς νεῷ, τῷ ἐν Καπιτωλίῳ λιθίνῃ κίστῃ ἐγκλείω P.aο.plur.3. .... καὶ δύο ἐπιφανεῖς Ῥωμαῖοι ἄνδρες κελεύω P.aο.plur.3. .... τὴν φυλακὴν καὶ ἐπιστασίαν τῶν χρησμῶν ἔχειν.

22. Ὑστερον δὲ ἐπεὶ ἡ βασιλεία καταλύω P.aο.sg.3. .... , ὁ δῆμος δέκα ἄνδρας τῶν ἐπιφανεστάτων φύλακας τῶν χρησμῶν ἐποίησεν. ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ ἄνδρες καὶ ἐξηγηταὶ τῶν χρησμῶν· διασείω P.aο.pt.f.sg.gen. .... γὰρ τῆς πόλεως δεινοῖς πάθεσι, πρὸς τὰ χράω P.aο.pt.n.plur.acc. .... ἐν ταῖς βίβλοις ἐτρέποντο ἐρευνῶντες, τίνα τρόπον τῇ πόλει τὸν ὄλεθρον ἀρκέω A.aο.opt.plur.3. .... καὶ τὸν δῆμον τῶν κακῶν λύσειαν.

23. Ἰσχυρᾶς ποτε σιτοδείας ἐν Ῥώμῃ οὐσης Πομπήϊος εἰς Σικελίαν πλέω A.aο.sg.3. .... , ἵνα σίτον τῷ ἄστει κομίζοι· μέλλοντος δὲ αὐτοῦ πάλιν ἀποπλέω M.fut.inf. .... ὁ ἄνεμος σφοδρῶς πνέω A.aο.sg.3. .... καὶ οἱ κυβερνῆται φοβούμενοι, μὴ ἡ ναῦς καταδύω P.aο.opt.sg.3. .... , ὤκνησαν· ὁ δὲ οὐδὲν τρέω A.aο.sg.3. .... , ἀλλὰ κελεύσας τὴν ἄγκυραν ἀνασπάω P.aο.inf. .... ἀναβοάω A.aο.sg.3. .... \* πλέω A.ipf.inf. .... ἀνάγκη, ζῆν οὐκ ἀνάγκη.

## IX. T-hangú tövek

(MVM 96–97. §)

### NB.

Mássalhangzós tövű igeragozás – *verba impura*: az imperfectum tő és az igető nem egyenlő. Az imperfecta actio ragozása az imperfectum tő alapján teljesen a παιδεύω példáját követi. Ellenben az instans és perfecta actiókban az igető a különböző képzők hatására hangváltozásokat szenved. Gyenge (képzőkkel történő) és erős (képzőtlen, ún. kötőhangzós) képzés egyaránt előfordul ezeknél az igéknél.

A némahangú tövek T-, K-, P-hangra végződnek. Azaz sorrendben: foghangok (zöngétlen t, th és zöngés d, dh), torokhangok (zöngétlen k, kh és zöngés g, gh, stb.), ajakhangok (zöngétlen p, ph és zöngés b, bh). Általában: a

ζω-végűek (a hangot jelentők kivételével pl: κράζω) a T-hangú,  
ττω-végűek (és a hangot jelentő ζω-végűek) a K-hangú,  
πτω-végűek a P-hangú tövekhez tartoznak.

T-hangú tövek: az igető végén álló τ, δ, θ a hangtani törvények szerint a ragozásban

σ és κ előtt nyom nélkül kiesik,  
μ és másik T-hang előtt σ-vá lesz.

### Kiegészítés

1. πλάττω A.imper.sg.2. .... τοίνυν μίαν μὲν ιδέαν θηρίου ποικίλου

καὶ πολυκεφάλου, ἡμέρων δὲ θηρίων ἔχοντος κεφαλᾶς κύκλω καὶ ἀγρίων, καὶ δυνατοῦ μεταβάλλειν καὶ φύειν ἐξ αὐτοῦ πάντα ταῦτα. Δεινοῦ πλάστου, ἔφη, τὸ ἔργον· ὅμως δέ, ἐπειδὴ εὐπλαστότερον κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων λόγος, πλάττω P.pf.

imper.sg.3. .... Μίαν δὴ τοίνυν ἄλλην ιδέαν λέοντος, μίαν δὲ

ἀνθρώπου· πολὺ δὲ μέγιστον ἔστω τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τὸ δεύτερον. Ταῦτα,

ἔφη, ῥάω, καὶ πλάττω P.praes.pf.sg.3. .... (Plat. Resp. 588c–d)

2. τὸδε ἤδη ἐπεσκεψώ, ὡς οἷ τε φύσει λογιστικοὶ εἰς πάντα τὰ μαθήματα ὡς ἔπος εἰπεῖν ὀξεῖς φύονται, οἷ τε βραδεῖς, ἂν ἐν τούτῳ παιδευθῶσιν καὶ γυμνάζω M.a.o.

coni.plur.3. .... , κἄν μηδὲν ἄλλο ὠφεληθῶσιν, ὅμως εἰς γε τὸ ὀξύτεροι αὐτοὶ αὐτῶν γίνεσθαι πάντες ἐπιδιδόασιν; Ἔστιν, ἔφη, οὕτω. (Plat. *Resp.* 526b)

3. ἔπειτα δὲ αὐτῷ οἱ μὲν γυμνάζω M.a.o.pt.m.plur.nom. .... καὶ χρισάμενοι, οἱ δὲ καὶ λουσάμενοι παρήλθον. (Xen. *Symp.* 1.7)

4. καὶ χειμῶνος μὲν ἐν στέγῃ γυμνάζω M.fut.sg.1. .... , ὅταν δὲ ἄγαν καῦμα ἦ, ἐν σκιᾷ; (Xen. *Symp.* 2.18)

5. Πείραιε Κλυτίδη, σὺ δέ μοι τά περ ἄλλα μάλιστα

πειθω M.ipf.sg.2. .... ἐμῶν ἐτάρων, οἱ μοι Πύλον εἰς ἅμ' ἔποντο·  
(Hom. *Od.* 15.540 sk.)

6. ὥστ', ἐὰν ἔμοιγε πειθω M.ipf.coni.plur.2. .... , οὐ τοὺς εὐεργέτας, καθὸ δύνασθε, τῆς πατρίδος ἀποστερήσετε... (Lys. 34.5)

7. πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πειθω M.ipf.coni.sg.3. .... Ἀχαιῶν ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι;  
(Hom. *Il.* 1.150 sk.)

8. ἀλλὰ διαμένω λέγων ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμί παρ' ὑμῖν, ὑμεῖς δ', εἰ  
πειθω M.fut.opt.plur.2. .... μοι, μεῖζους ἂν εἴητε· (Dem. 8.71)

9. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πειθω M.ipf.imper.sg.2. .... . Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· (Isocr. 1.16)

10. ἀλλ' ἄγεθ' ὡς ἂν ἐγὼ εἶπω, πειθω M.ipf.coni.plur.1. .... πάντες·  
φεύγωμεν σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαίαν·  
οὐ γὰρ ἔτι Τροίην αἰρήσομεν εὐρύγαυιαν.  
(Hom. *Il.* 2.139 skk.)

11. ΑΠ. ...καὶ γὰρ κτανεῖν σ' πειθω A.a.o.sg.1. .... μητρῶον δέμας.  
(Aesch. *Eum.* 87)

12. XO. τοιαῦτ' ἔδρασας καὶ Φέρητος ἐν δόμοις·

Μοίρας πείθω A.aο.sg.2. .... ἀφθίτους θείναι βροτούς.  
(Aesch. *Eum.* 723 sk.)

13. ὁ Νυμφόδωρος... τόν τε ἐπὶ Θράκης πόλεμον ὑπέδεχeto καταλύσειν. πείθω A.fut.  
inf. .... γὰρ Σιτάλκην πέμπειν στρατιὰν Θρακίαν Ἀθηναίους

ἰππέων τε καὶ πελταστῶν. ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ

Θέρμην αὐτῷ πείθω A.aο.sg.3. .... ἀποδοῦναι· ξυνεστράτευσέ  
τε εὐθύς Περδίκκας...  
(Thuc. 2.29)

14. XO. πρὸς τοῦ δ' πείθω P.aο.sg.2. .... καὶ τίνος βουλευμάσιν;

OP. τοῖς τοῦδε θεσφάτοισι· μαρτυρεῖ δέ μοι.  
(Aesch. *Eum.* 593 sk.)

15. εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξασθαι, πολὺ  
δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. καὶ ὁ μὲν πείθω P.aο.sg.3. ....  
τε καὶ Χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· (Thuc. 3.32)

16. οὐκουν ἐγὼ πείθω P.aο.sg.1. .... τε ταῦτα ὑπὸ σοῦ καὶ  
παρεγενόμην ἄνδρας ἄγων σοι ὡς ἦν δυνατὸν πλείστους τε καὶ ἀρίστους; (Xen.  
*Cyr.* 5.5)

**NB.**

σπένδω: az igető -nő végződése minden esetben rótlónyújtást eredményez. Így:  
σπείσω, ἔσπεισα, stb.

Kiegészítés

17. Τῶν δὲ δώδεκα βασιλέων δικαιοσύνη χρεωμένων, ἀνὰ χρόνον ὡς ἔθυσαν ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου, τῇ ὑστάτῃ τῆς ὀρθῆς μελλόντων κατασπένδω A.fut.inf.

..... ὁ ἀρχιερεὺς ἐξήνεικέ σφι φιάλας χρυσέας, τῆσί περ ἔώθησαν σπένδω A.ipf.inf. .... , ἀμαρτῶν τοῦ ἀριθμοῦ, ἕνδεκα

δώδεκα ἐοῦσι. Ἐνθαῦτα ὡς οὐκ εἶχε φιάλην ὁ ἔσχατος ἐστεῶς αὐτῶν Ψαμμήτιχος, περιελόμενος τὴν κυνέην ἐοῦσαν χαλκῆν ὑπέσχε τε καὶ σπένδω A.praet.ipf.sg.3.

..... Οἱ δὲ ἐν φρενὶ λαβόντες τό τε ποιηθὲν ἐκ Ψαμμητίχου

καὶ τὸ χρηστήριον... τὸν χαλκῆν σπένδω A.ao.pt.m.sg.acc. .... αὐτῶν

φιάλη τοῦτον βασιλέα ἔσεσθαι μῶνον Αἰγύπτου... (Her. 2.151)

18. αὐτὰρ ἐπεὶ σπένδω A.ao.plur.3. .... τε πῖον θ' ὅσον ἤθελε θυμός...

(Hom. Od. 3.342)

19. Τισσαφέρνης μὲν ὤμοσεν Ἀγησιλάῳ, εἰ σπένδω M.ao.opt.sg.3. ....

ἕως ἔλθοιεν οὐς πέμπειε πρὸς βασιλέα ἀγγέλους, διαπράξεσθαι αὐτῷ ἀφεθῆναι αὐτονόμους τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις Ἑλληνίδας, Ἀγησίλαος δὲ ἀντώμοσε σπονδὰς ἄξειν ἀδόλως... (Xen. Ag. 1.10)

20. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι... τοὺς Κορινθίους... μέλλοντας σπένδω M.fut.

inf. .... πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον

βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον... (Thuc. 5.30)

21. Ὡς ἔφαθ', οἱ δὲ ἕκαστος ἐλὼν δέπας ἀμφικύπελλον

σπένδω A.ao.pt.m.plur.nom. .... παρὰ νῆας ἴσαν πάλιν ἤρχε δ' Ὀδυσσεύς.

(Hom. Il. 9.656 sk.)

22. ἀλλὰ μὲν ὄφρα κέ τοι μελιθεῖα οἶνον ἐνείκω,

ὡς σπένδω A.ao.coni.sg.2. .... Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι...  
(Hom. *Il.* 6.258 sk.)

23. ὡς φάτο, Ποντόνοος δὲ μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα,  
νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν· οἱ δὲ θεοῖσιν

σπένδω A.ao.plur.3. .... μακάρεσσι, τοῖ οὐρανὸν εὐρὺν  
ἔχουσιν...  
(Hom. *Od.* 13.53 sk.)

24. καὶ τὸν Ἴππιαν ὕστερον ἔσαγαγὼν ὥσπερ σπένδω M.ao.sg.3. ....,  
ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει καὶ κατατοξεύει. (Thuc. 3.34)

25. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι ἀπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους τοῖς  
ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις

ἀναχώρησιν σπένδω M.ao.plur.3. .... (Thuc. 3.114)

26. ὅτι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὅτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς  
σπονδάς, σπένδω P.pf.inf. .... δὲ αὐτὰς μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ  
ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις· (Thuc. 4.16)

**NB.**

σῶζω-nak két igetöve van, a σφδ-ból csupán a medialis praesens perfectum  
σέσωσμαι – meg vagyok mentve – származik. A többi alak a σω- tóból.

**Kiegészítés**

27. ἐπεὶ δὲ προσήλασαν, πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐπυνθάνετο ὁ Κῦρος εἰ σῶζω P.ao.opt.  
plur.3. .... οἱ πάντες αὐτῶ· (Xen. *Cyr.* 4.4)

28. ΚΛ. ...τί γὰρ  
γυναικὶ τούτου φέγγος ἦδιον δρακεῖν,

ἀπὸ στρατείας ἄνδρα σφῶ A.a.o.pt.m.sg.gen. .... θεοῦ  
 πύλας ἀνοίξαι;  
 (Aesch. Ag. 601 skk.)

29. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν, μᾶλλον δ' εἴ τις ἔστιν ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς σφῶ  
 A.pf.pt.m.plur.acc. .... ἡμᾶς τότε καὶ τὴν σφῶ A.ipf.pt.f.sg.acc.  
 ..... περὶ ἡμῶν ψῆφον θεμένουσ, τούτους τῶν ἐναντίων  
 τετυχηκένοι διὰ τούτους, καὶ περιῶφθαι τοιαῦτα πεπονθότας οἱ' οὐδένες  
 ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων; τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος; τίς ὁ ταῦτα φενακίζω A.a.o.pt.m.sg.nom.  
 ..... ; οὐχ οὗτος; (Dem. 19.66)

30. οὕτω μοι προθύμως ἐβοήθησας ὡς νῦν τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ οἶχομαι, τὸ δ' ἐπὶ σοὶ  
 σφῶ M.praes.pf.sg.1. .... (Xen. Cyr. 5.4)

31. ΗΛ. Ὡ φίλταται γυναῖκες, ὦ πολίτιδες,  
 ὀρᾶτ' Ὀρέστην τόνδε, μηχαναῖσι μὲν

θανόντα, νῦν δὲ μηχαναῖς σφῶ M.pf.pt.m.sg.acc. ....  
 (Soph. El. 1227 skk.)

**NB.**

*A futurum atticum* T-hangú tövekből. Az ízω-νέγῦ igék, ha kettónél több szótagból állnak, akkor activ és medialis *futurum*ukat összevonással képezhetik: -ιῶ, -ιοῦμαι. Idetartozik az άζω-νέγῦ βιβάζω is.

**Kiegészítés**

32. Πρὸς δὲ τούτοις ἄ νῦν ἀπολαβεῖν οὐ δυνάμεθα διὰ πολέμου καὶ πολλῆς  
 δαπάνης, ταῦτα διὰ πρεσβείας ῥαδίως κομίζω M.fut.plur.1. ....  
 Μὴ γὰρ οἶεσθε... Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πολεμήσειν... (Isocr. 8.22)



33. καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ τοὺς ἄνδρας κομίζω M.fut.plur.3. .... καὶ οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν κατελθόντες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο. (Thuc. 1.113)

34. Ἄλλ' οὐδ' ἐκ τῶν πολεμίων ἐλύσω οὐδένα. Ἄλλ' οὐδὲ τὰ ἀναθήματα, ἃ Μενέξενος τριῶν ταλάντων ποιησάμενος ἀπέθανε πρὶν ἀναθεῖναι, εἰς πόλιν κομίζω A.praes.pf.sg.2. .... (Is. 5.44)

35. κἀγὼ μὲν ὁ τάλας νεκρὸν ἀντὶ νυμφίου κομίζω M.aο.sg.1. .... καὶ ἔθαψα τηλικούτος ὢν ἄρτι γενειάσκοντα τὸν ἄριστον παῖδα τὸν ἀγαπητόν· (Xen. Cyr. 4.6)

36. Φιλονικεῖν μοι, ἔφη, δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, τὸ ἐμὲ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον· χαρίζομαι fut.sg.1. .... οὖν σοι, καὶ λέγω ὅτι ἐκ τῶν ὠμολογημένων ἀδύνατόν μοι δοκεῖ εἶναι. (Plat. Prot. 360e)

37. οἱ μὲν ἐφ' οἷς χαρίζομαι fut.plur.3. .... , ταῦτ' ἔλεγον, οἱ δ' ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι. (Dem. 9.64)

38. ἦν δὲ αἰσθάνωνταί σε ἄλλα ἢ τὰ γινόμενα λέγοντα, νομίζω A.fut.plur.3. .... σε καὶ αὐτὸν καταδικάζειν σεαυτοῦ πάντα τὰ ἔσχατα παθεῖν, ἦν ἐγὼ τάληθῆ πύθωμαι. (Xen. Cyr. 3.1)

39. τοὺς δὲ καταβεβλημένως ζῶντας καὶ μηδενὸς ἄλλου φροντίζοντας πλὴν ὅπως ἀσελγῶς ἀπολαύσονται τῶν καταλειφθέντων, τούτους δὲ μισήσετε καὶ προδότας νομίζω A.fut.plur.2. .... καὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς τῶν προγόνων δόξης· (Isocr. 15.305)

40. ἸΣ. ...προσλαμβάνει  
κῆδός τε καινὸν καὶ ξυνασπιστὰς φίλους,

ὡς αὐτίκ' Ἄργος ἦ τὸ Καδμείων πέδον

πάλη καθέξων ἢ πρὸς οὐρανὸν βιβάζω A.fut.pt.m.sg.nom. .... .

Ταῦτ' οὐκ ἀριθμὸς ἐστίν, ὦ πάτερ, λόγων,

ἀλλ' ἔργα δεινά· τοὺς δὲ σοὺς ὅποι θεοὶ

πόνους κατοικτίζω A.fut.plur.3. .... οὐκ ἔχω μαθεῖν.

(Soph. O.C. 378 skk.)

## X. K- és P-hangú tövek

(MVM 98. §)

NB.

K-hang +	σ	ξ	P-hang +	σ	ψ
	μ előtt	γ		μ előtt	μ
	τ előtt	κ		τ előtt	π
	θ előtt	χ		θ előtt	φ

Az *activ perfectum* mindig erős képzésű, néhány esetben pedig az *activ aoristos* is. Utóbbi esetben a *praeteritum*-ragok képző nélkül, kötőhangzóval járulnak az ige-tőhöz. A *perfectum*ban gyakran nincs képző (κ), a ragok α, illetve ει kötőhangzóval közvetlenül járulnak a reduplikált *perfectum* tőhöz. A többeli magánhangzó és a végső mássalhangzó gyakran hangmásulást szenved. A *passiv aoristos*ban szintén előfordul az erős képzés, tehát a θ(η) képző hiányzik.

### Kiegészítés

1. Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράττω *A.fut.sg.3.* ...., ἀλλ' ἐν ὄλη τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι... (Plat. *Resp.* 519e)

2. καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι, καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ αἰεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πράττω *A.aο.inf.* .... ξυμφορὰν τε οὐχ ἦσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· (Thuc. 1.70)

3. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον πράττω *P.aο.sg.3.* .... τὸ Μηδικόν, καὶ τοῦτο ὅμως δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχεν. (Thuc. 1.23)

4. τὰ δ' ἔργα τῶν πράττω *P.aο.pt.n.plur.gen.* .... ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἠξίωσα γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκριβεῖα περὶ ἐκάστου ἐπεξελθών. (Thuc. 1.22)

5. λαβὼν τριακοσίους στατήρας Φωκαιᾶς, ἀνήλωσα εἰς τοὺς στρατιώτας, ἵνα πράξις τις πράττω P.aο.opt.sg.3. .... καὶ ὑμῖν καὶ ἐκεῖνοις συμφέρουσα, περὶ τούτων μοι δικάζεται ὡς πατρικὸν κομίζω M.pf.pt.m.sg.dat. .... χρέως παρὰ τῆς πόλεως τῆς Μυτιληναίων... (Dem. 40.36–37)
6. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη ὁ Τιγράνης, εἰ μὲν ἄγασαι τοῦ πατρὸς ἢ ὅσα βεβούλευται ἢ ὅσα πράττω A.praes.pf.sg.3. .... , πάνυ σοι συμβουλεύω τοῦτον μιμεῖσθαι· (Xen. Cyr. 3.1)
7. Ἐὰν δὲ δὴ καὶ ἀγαθὰ πράττω A.pf.pt.m.sg.nom. .... σοι δηλὸς ᾧ καὶ προθυμούμενος πράξις ὡς ἐγὼ πλεῖστα ἐδυνάμην, οὐκ ἂν καὶ ἐπαίνου σοι ἄξιος εἶην μᾶλλον ἢ μέμψεως; (Xen. Cyr. 5.5)
8. Ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι, τοῖς μὲν θεοῖς οὐδὲν ἂν ἔχομεν μέμψασθαι τὸ μὴ οὐχὶ μέχρι τοῦδε πάντα ὅσα ἠύχομεθα καταπράττω A.pf.inf. .... · (Xen. Cyr. 7.5)
9. οὐδεὶς αὐτῶν ἠξίωσε τὰ πράττω P.pf.pt.n.plur.acc. .... εἰπεῖν ἀδίκως πράττω P.pf.inf. .... , πρὶν δυστυχησάσης τῆς πόλεως καὶ στάσεως γενομένης Δικαιογένης οὐτοσί, πείθω P.aο.pt.m.sg.nom. .... ὑπὸ Μέλανος τοῦ Αἰγυπτίου... (Is. 5.7)
10. Ἐξ ἀρχῆς οὖν ὑμῖν, ὅπως ἂν δύνωμαι, διηγήσομαι τὰ πράττω P.pf.pt.n.plur.acc. .... (Isocr. 17.3)
11. ΚΗ. εὖ γὰρ πράττω P.praes.pf.sg.3. .... . ταῦτα δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ  
τὰ μὲν τις ἂν λέξειεν εὐπετῶς ἔχειν,  
τὰ δ' αὖτε κάπιμομα. τίς δὲ πλὴν θεῶν  
ἅπαντ' ἀπήμων τὸν δι' αἰῶνος χρόνον;  
(Aesch. Ag. 551 skk.)

12. XO. φεῦ φεῦ, πράττω P.praes.pf.sg.3. .... , κού κατώρθωνται τέχνηαι,  
δέσποινα, τῆς σῆς προσπόλου, κακῶς δ' ἔχει.  
(Eur. *Hipp.* 680 sk.)

13. ... KP. Τόνδ' ἀπάξομαι λαβών.  
XO. Δεινὸν λέγεις σύ. KP. Τοῦτο νῦν πράττω M.fut.pf.sg.3. .... ,  
ἦν μή μ' ὁ κραινῶν τῆσδε γῆς ἀπειργάθη.  
(Soph. *O.C.* 860 skk.)

14. τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα·  
Εὔμαι', ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες.

πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέχομαι fut.sg.1. .... οἴκῳ;  
(Hom. *Od.* 16.68 skk.)

15. ἀλλ' ἄγε νῦν μᾶστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα

δέχομαι ao.imper.sg.2. .... , ἐγὼ δ' ἵππων ἀποβήσομαι ὄφρα  
μάχωμαι·  
(Hom. *Il.* 5.226 sk.)

16. καὶ οὕτως ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσδέχομαι P.ao.pt.m.plur.nom. .... ,

ὡς ἐνεμόμεθα τὰ πατρῶα, ἀξιούντος ἐμοῦ ἀπολαβεῖν τὴν τῆς μητρὸς προῖκα  
ἀντενεκάλουν καὶ οὔτοι, καὶ ἔφασαν ὀφείλεσθαι καὶ τῇ αὐτῶν μητρὶ τὴν ἴσην  
προῖκα. (Dem. 40.14)

17. XO. ἄνασσ' Ἀθᾶνα, τίνα με φῆς ἔχειν ἔδραν;

AΘ. πάσης ἀπήμον' οἰζύος· δέχομαι ipf.imper.sg.2. .... δὲ σύ.

XO. καὶ δὴ δέχομαι P.praes.pf.sg.1. .... ἴ τίς δέ μοι τιμὴ μένει;

AΘ. ὡς μή τιν' οἶκον εὐθενεῖν ἄνευ σέθεν.  
(Aesch. *Eum.* 892 skk.)

18. καὶ τὴν πόλιν, ἐὰν μὲν ἠσυχάζῃ, τρίβω M.fut.inf. .... τε

αὐτὴν περὶ αὐτὴν ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσσεσθαι,  
ἀγωνιζομένην δὲ αἰεὶ προσλήψεσθαι τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ  
ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξύνηθεσ ἔξειν. (Thuc. 6.18)

19. ἠπείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρα, καὶ οἱ ξυνομοωτάτην ἠγεῖτο διαπολέμησιν· ἢ γὰρ κατορθώσας ἔξιν Συρακούσας, ἢ ἀπάξιν τὴν στρατιάν καὶ οὐ τρίβω M.fut.inf.

..... ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν. (Thuc. 7.42)

20. πάντων δὲ φανερώτατος Βρασίδης ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ καὶ ὀρῶν τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴ που καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ συντρίβω A.ao.

coni.plur.3. .... , ἐβόα λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἶη ξύλων φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιδεῖν τεῖχος πεπονημένους... (Thuc. 4.11)

21. αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κλήρω πεπαλέσθαι ἄνωγον, ὃς τις τολμήσειεν ἐμοὶ σὺν μοχλὸν αἰείρας

τρίβω A.ao.inf. .... ἐν ὀφθαλμῷ, ὅτε τὸν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι.

(Hom. Od. 9.331 skk.)

22. Οἱ. ...κατεύχομαι δὲ τὸν δεδρακότη, εἴτε τις εἷς ὧν λέληθεν εἴτε πλειόνων μέτα,

κακὸν κακῶς νιν ἄμορον ἐκτρίβω A.ao.inf. .... βίον· (Soph. O.T. 246 skk.)

23. εὐτελέστερα δὲ τάδ' εἶναι, βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἑλληνας κατατρίβω A.ao.inf.

..... (Thuc. 8.46)

24. Πῶς γὰρ ἂν γένοιτο σύμμετροι (sc. ποιηταί) τοιοῦτοις ἀνδράσιν, οἳ τοσοῦτον μὲν τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων διήνεγκαν ὅσον οἳ μὲν περὶ μίαν πόλιν

στρατεύσαντες ἔτη δέκα διατρίβω A.ao.plur.3. .... , οἳ δὲ τὴν ἐξ

ἀπάσης τῆς Ἀσίας δύναμιν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατεπολέμησαν, οὐ μόνον δὲ τὰς

αὐτῶν πατρίδας διασφύζω A.ao.plur.3. .... , ἀλλὰ καὶ τὴν σύμπασαν

Ἑλλάδ' ἠλευθέρωσαν; (Isocr. 4.83)

25. Καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοῶσάν τε καὶ κοπτομένην· ὁ δὲ Σωκράτης ἀνακαθιζόμενος εἰς τὴν κλίνην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐκτρίβω A.aο.

sg.3. .... τῆ χειρί, καὶ τριβω A.ipf.pt.m.sg.nom. ....

ἄμα, Ὡς ἄτοπον, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο ὃ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ·  
(Plat. *Phaed.* 60a–b)

26. τῶν οὐδέν τοι ἐγὼ κρύπτω A.fut.sg.1. .... ἔπος οὐδ’  
ἐπικεύσω.  
(Hom. *Od.* 4.350)

27. πορφύρεον δ’ ἄρα κύμα περιστάθη οὐρεῖ ἴσον,

κυρτωθέν, κρύπτω A.aο.sg.3. .... δὲ θεὸν θνητὴν τε γυναῖκα.  
(Hom. *Od.* 11.243 sk.)

28. ἀλλ’ ἄγεθ’ ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πειθώμεθα πάντες·  
ἀσπίδες ὅσσαι ἄρισται ἐνὶ στρατῶ ἡδὲ μέγισται  
ἔσσάμενοι, κεφαλὰς δὲ παναίθησιν κορύθεσσι

κρύπτω A.aο.pt.m.plur.nom. .... , χερσὶν τε τὰ μακρότατ’ ἔγχε’  
ἔλόντες ἴομεν·  
(Hom. *Il.* 14.370 skk.)

29. ΛΙ. Ἄλλ’, ὦ φίλη δέσποινα, ἐπεὶ σε μανθάνω  
θνητὴν φρονοῦσαν θνητὰ κοῦκ ἀγνώμονα,

πᾶν σοι φράσω τάληθές οὐδὲ κρύπτω M.fut.sg.1. ....  
(Soph. *Trach.* 472 skk.)

30. Μηδὲν ἀποκρύπτεσθε μῆθ’ ὧν κέκτησθε μῆθ’ ὧν ποιεῖτε μῆθ’ ὧν μέλλετε  
πράττειν, εἰδότες ὅτι περὶ τὰ κρύπτω P.pf.pt.n.plur.acc. .... τῶν  
πραγμάτων ἀναγκαῖόν ἐστιν πολλοὺς φόβους γίγνεσθαι. (Isocr. 3.52)

## XI. Erős activ és medialis aoristos

(MVM 99. §)

**NB.**

Erős képzésűnek nevezik ezt az aoristost, mert nincs a gyenge képzésre jellemző σ aoristos-képzője. A praeteritum-ragok képző nélkül, ε, o kötőhangzókkal járulnak az igetőhöz (a gyenge fokú tőhöz). A ragozás gyakorlatilag követi a praeteritum imperfectum, illetve az imperfecta actio ragozását. Így a coniunctivusban a megnyújtott kötőhangzós alakokat (ω, η), az optativusban az o kötőhangzóval οι kettőshangzót képező ι módjelet találjuk. Az activ imperativusban (hasonlóan az imperfecta alakhoz) a singularis 2. személyben nem jelenik meg az eredeti θι személyrag, csupán az ε kötőhangzó.

Hangsúlyozás tekintetében vannak azonban eltérések. Az activ infinitivus, participium, medialis infinitivus, és a medialis imperativus singularis 2. személyben. Tudniillik ezek az alakok a kötőhangzót hangsúlyozzák.

\*λιπ-έ-εν > λιπεῖν (ipf. λείπειν),

\*λιπ-ό-ντ > λιπών (ipf. λείπων), \*λιπ-ό-ντja > \*λιπ-ό-νσα > λιπούσα (ipf. λείπουσα),  
λιπόν (ipf. λείπον),

λιπ-έ-σθαι (ipf. λείπεσθαι),

\*λιπ-έ-σο > λιπού (ipf. λείπου).

Ezekben az alakokban az eredeti hangsúly őrződött meg. Az indoeurópai alapszóban ebben az aoristosban a tő hangsúlytalan volt, az indicativusban az augmentum kapta a hangsúlyt. Az igekötős alakok is megtartják az egyszerűek alakjait: ἀποβαλεῖν. Az eredeti hangsúly még öt activ imperativus singularis 2. személyű alakban is megmaradt: ἰδέ, εὐρέ, λαβέ, ἐλθέ, εἰπέ.

### Fordítás

1. A trójaiak a tornyokról köveket dobáltak.

.....  
.....



2. Pandaros nyíllal meglőtte Menelaost.

.....  
.....

3. Hát megtaláltad a fél szandálomat, amit elvesztettem? – Megtaláltam, de figyelj oda, nehogy ismét elveszítsd!

.....  
.....  
.....

4. Ne hallgass mindenre, és ne tanulj meg mindent!

.....  
.....

5. Az ember még ellenségeitől is tanulhat értelmeset.

.....  
.....

6. Veni, vidi, vici.

.....

### Kiegészítés

7. ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Αἴδαο πύλησιν

ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ λέγω A.ao.2.coni.sg.3. ....  
(Hom. *Il.* 9.312 sk.)

8. Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,

ἀγιάζω P.ao.imper.sg.3. .... τὸ ὄνομά σου,

ἔρχομαι A.ao.2.imper.sg.3. .... ἡ βασιλεία σου,

γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῶ καὶ ἐπὶ γῆς.

Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,

ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

καὶ μὴ εἰσφέρω A.ao.2.coni.sg.2. .... ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,

ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. (Ev. Matt. 6.9–13)

9. ὑπερήδομαι P.ao.sg.3. .... τῇ κηδεμονίᾳ ὁ Πέρσης, καὶ

προστάττω A.ao.sg.3. .... ἐς τὸν θάλαμον ἀνελθοῦσαν ἀναμεῖναι

αὐτόν· ἡ δὲ ἔδρασε ταῦτα. ἐπεὶ δὲ ἐπανήλθε, τὴν τοῦ εὐνούχου στολὴν ἐπὶ τῇ

μελαίνῃ περιάπτω A.ao.sg.3. .... τῇ Ἀσπασίᾳ· καὶ πῶς πρέπω A.ao.

sg.3. .... αὐτῇ καὶ τὰ τοῦ μειρακίου, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ τῆς

ώρας αὐτῇ πρὸς τὸν ἐραστὴν ἐκλάμπω A.ao.sg.3. .... ἐπεὶ δὲ

ἄπαξ ἐχειρώθη τούτοις ἐκεῖνος, ἀξιόω A.ao.sg.3. .... αὐτήν,

ἔστ' ἂν ἀπομαρανθῇ τοῦ πένθους αὐτῷ ἢ ἀκμῇ, οὕτως ἐσταλμένην ὡς αὐτὸν

παριέναι αὐτήν. καὶ ἐκεῖνη χαριζομένη πείθω P.ao.sg.3. .... αὐτῷ·  
(Ael. V.H. 12.1)

10. καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μάλα τηλόθεν ἦκω·

τηλοῦ γὰρ Λυκίᾳ Ξάνθῳ ἔπι δινήεντι,

ἐνθ' ἄλοχόν τε φίλην λείπω A.ao.sg.1. .... καὶ νήπιον υἰόν...

(Hom. Il. 5.478 skk.)

11. Ὡς ἄρα φωνήσασ' ἀπεβήσετο, τὸν δ' λείπω A.ao.sg.3. .... αὐτοῦ

χωόμενον κατὰ θυμὸν ἐϋζώνιοιο γυναικός...

(Hom. Il. 1.428 sk.)

12. ΧΟ. ἦ καὶ τὸν Πέρσαν αὐτοῦ  
τὸν σὸν πιστὸν πάντ' ὀφθαλμὸν  
μυρία μυρία πεμπαστὰν  
Βατανώχου παῖδ' Ἄλπιστον

.....

τοῦ Σησάμα τοῦ Μεγαβάτα,  
Πάρθον τε μέγαν τ' Οἰβάρην

λείπω A.ao.sg.2. (2x) .....

(Aesch. *Per.* 978 skk.)

13. Ἡ δὲ δὴ δευτέρον γενομένη ταύτης βασιλεία, τῇ οὐνομα ἦν Νίτωκρις, αὕτη  
δὲ συνετωτέρη γενομένη τῆς πρότερον ἄρχω A.ao.pt.f.sg.gen. ....

τοῦτο μὲν μνημόσυνα λείπω M.ao.sg.3. .... τὰ ἐγὼ ἀπηγήσομαι,

τοῦτο δὲ τὴν Μήδων ὀρώσα ἀρχὴν μεγάλην τε καὶ οὐκ ἀτρεμιζουσαν, ἄλλα

τε ἀραιρημένα ἄστεα αὐτοῖσι, ἐν δὲ δὴ καὶ τὴν Νίνον, προφυλάττω M.ao.sg.3.

..... ὅσα ἐδύνατο μάλιστα. (Her. 1.185)

14. αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μὲν Τρώων θάνον ὅσσοι ἄριστοι,

πολλοὶ δ' Ἀργείων οἳ μὲν δάμεν, οἳ δ' λείπω M.ao.plur.3. .... ,

πέρθετο δὲ Πριάμοιο πόλις δεκάτῳ ἑνιαυτῷ...

(Hom. *Il.* 12.13 skk.)

15. Ὑπερβαλέσθαι δὲ βουλόμενον τοῦτον τὸν βασιλέα (sc. Ἄσυχιν) τοὺς πρότερον  
ἔωυτοῦ βασιλέας γενομένους Αἰγύπτου μνημόσυνον πυραμίδα λείπω M.ao.inf.

..... ἐκ πλίνθων ποιήσαντα, ἐν τῇ γράμματα ἐν λίθῳ ἐγκολάπτω

P.pf.pt.n.plur.nom. .... τάδε λέγοντά ἐστι' (Her. 2.136)

16. εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω, τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος

εἰσάγειν ἐστίν, ἀλλὰ ἰδίᾳ λαμβάνω A.ao.pt.m.sg.acc. .... διδάσκειν

καὶ νουθετεῖν· δηλον γὰρ ὅτι ἐὰν μανθάνω A.ao.coni.sg.1. .... ,

παύσομαι ὃ γε ἄκων ποιῶ. σὺ δὲ συγγενέσθαι μὲν μοι καὶ διδάσκω A.ao.inf.

..... φεύγω A.ao.sg.2. .... καὶ οὐκ ἠθέλησας...

(Plat. *Ap.* 26.a)

17. ἔνθα δὴ Κῦρος δείδω A.ao.pt.m.sg.nom. .... μὴ ὀπισθεν γενόμενος

κατακόπτω A.ao.coni.sg.3. .... τὸ Ἑλληνικὸν ἐλαύνει ἀντίος· καὶ

ἐμβάλλω A.ao.pt.m.sg.nom. .... σὺν τοῖς ἑξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ

βασιλέως τάττω P.pf.pt.m.plur.acc. .... καὶ εἰς φυγὴν τρέπω A.ao.sg.3.

..... τοὺς ἑξακισχιλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῆ

ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. (Xen. *An.* 1.8)

18. ἀνὴρ καταλείπω M.praet.ipf.sg.3. .... διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι

πορεύεσθαι. καὶ ἐγὼ (Ξενοφῶν) τὸν μὲν ἄνδρα τοσοῦτον ἐγίγνωσκον ὅτι εἰς ἡμῶν

εἴη· ἀναγκάζω A.ao.sg.1. .... δὲ σὲ τοῦτον ἄγειν, ὡς μὴ ἀπόλοιτο· καὶ

γάρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, πολέμιοι ἡμῖν ἐφείποντο. συνέφη τοῦτο ὁ ἄνθρωπος. Οὐκοῦν,

ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἐπεὶ προπέμπω A.ao.sg.1. .... σε, καταλαμβάνω

αὔθις σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι προσιῶν βόθρον ὀρύττοντα ὡς κατορύττω A.fut.

pt.m.sg.acc. .... τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστὰς ἐπήνουν σε. ἐπεὶ

δὲ παρεστηκότων ἡμῶν συνκᾶμπω A.ao.sg.3. .... τὸ σκέλος ἀνὴρ,

ἀνακράζω A.ao.plur.3. .... οἱ παρόντες ὅτι ζῆ ἀνὴρ, σὺ δ' εἶπας·

Ἵπόσα γε βούλεται· ὡς ἔγωγε αὐτὸν οὐκ ἄγω A.fut.sg.1. ....

ἐνταῦθα ἔπαισά σε· ἀληθῆ λέγεις· (Xen. *An.* 5.8)

19. ΚΛ. Δεινὸν τὸ τίκτειν ἐστίν· οὐδὲ γὰρ κακῶς

πάσχοντι μῖσος ὧν τίκτω A.ao.coni.sg.3. .... προσγίγνεται.

(Soph. *El.* 770 sk.)

20. καὶ οὐχ ὡς ἀτιμάζων λέγω τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός ἐστιν – μή πως ἐγὼ ὑπὸ Μελήτου τοσαύτας δίκας φεύγω A.a.o.opt.sg.1.

..... – ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ τούτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν μέτεστιν. (Plat. *Ap.* 19c)

21. Ἀτρεΐδη νῦν ἄμμε παλιπλαγχθέντας οἴω

ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φεύγω A.a.o.opt.plur.1. .... ,  
εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιούς·  
(Hom. *Il.* 1.59 skk.)

22. νῦν δ' οὐκ ἔσθ' ὅς τις θάνατον φεύγω A.a.o.coni.sg.3. .... ὄν  
κε θεός γε  
Ἰλίου προπάροιθεν ἐμῆς ἐν χερσὶ βάλῃσι  
καὶ πάντων Τρώων, περὶ δ' αὐτῶν Πριάμοιό γε παίδων.  
(Hom. *Il.* 21.103 skk.)

23. ἀλλ' ἐπεὶ οὖν τὸ πρῶτον ἀνακράζω A.a.o.sg.1. .... , οὐκ  
ἐπικεύσω.  
εἴθ' ὡς ἠβώοιμι βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,  
ὡς ὄθ' ὑπὸ Τροίην λόχον ἤγομεν ἀρτύναντες,  
ἠγείσθην δ' Ὀδυσσεύς τε καὶ Ἀτρεΐδης Μενέλαος...  
(Hom. *Od.* 14.467 skk.)

24. Ἐνταῦθα δὲ ἀνακράζω A.a.o.plur.3. .... ὡς οὐ δέοι ὁδοιπορεῖν.  
ὁ δὲ ὡς ἔγνω τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν, ἐπισηφίζω A.a.o.sg.3. .... μὲν  
οὐδέν, τὰς δὲ πόλεις ἐκούσας πείθω A.a.o.sg.3. .... ὁδοιοεῖν, λέγων  
ὅτι θάττον ἀπαλλάττω M.fut.plur.3. .... , ἢν εὐποροὶ γένωνται αἱ  
ὁδοί. (Xen. *An.* 5.1)

25. πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἠρᾶθ' ὁ γεραῖος

Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠῦκομος τίκτω A.a.o.sg.3. .... Λητώ·  
(Hom. *Il.* 1.35 skk.)

26. Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Θετίς κατὰ δάκρυ χέουσα·

ὦ μοι τέκνον ἐμόν, τί νύ σ' ἔτρεφον αἰνὰ τίκτω A.ao.pt.f.sg.nom.

..... ;  
(Hom. *Il.* 1.413 sk.)

27. ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἑλλησι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ καταδιώκω A.ao.plur.3. .... τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους τρέπω M.ao.2.plur.3. .... , καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν ὥστε προσκομίζω A.ao.inf. .... πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει' (Thuc. 1.50)

28. ἀποδιδράσκω A.ao.pt.m.plur.gen. .... δὲ ὑπὸ νύκτα τῶν πλείστων συμμάχων ἐκ τῶν τάξεων διὰ τὸ πλήθος τῶν πολεμίων, Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ Τεγεᾶται τοὺς βαρβάρους ἐτρέψαντο, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Πλαταιεῖς πάντας τοὺς Ἑλληνας ἐνίκων μαχόμενοι τοὺς ἀπογιγνώσκω A.ao.pt.m.plur.acc. .... τῆς ἐλευθερίας καὶ ὑπομείναντας τὴν δουλείαν. (Lys. 2.46)

29. Ἐγὼ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ δοκέω A.ao.sg.3. .... μοι γῆμαι καὶ γυναῖκα ἄγω M.ao.sg.1. .... εἰς τὴν οἰκίαν, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον οὕτω διεκέιμην ὥστε μήτε λυπεῖν μήτε λῖαν ἐπ' ἐκείνη εἶναι ὃ τι ἂν ἐθέλη ποιεῖν, ἐφύλαττόν τε ὡς οἶόν τε ἦν, καὶ προσεῖχον τὸν νοῦν ὥσπερ εἰκὸς ἦν. (Lys. 1.6)

30. τότε δὲ ἐκ τουτέων τῶν πολιῶν ὧδε ἤρχετο κακὰ γίνεσθαι τῇ Ἰωνίῃ. Ἐκ Νάξου φεύγω A.ao.plur.3. .... ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ τοῦ δήμου, φεύγω A.ao.pt.m.plur.nom. .... δὲ ἀφικνέομαι M.ao.plur.3. .... ἐς Μίλητον. (Her. 5.30)

31. τόν τε Θράσυλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὐ̄περ τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν, ἄρχω M.aο.plur.3. .... λεύειν. ὁ δὲ καταφεύγω A.aο.pt.m.sg.nom. .... ἐπὶ τὸν βωμόν περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ. (Thuc. 5.60)

32. ἄγω M.aο.sg.1. .... δὲ γυναῖκα πολυκλήρων ἀνθρώπων εἶνεκ' ἐμῆς ἀρετῆς. ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλιος ἦα... (Hom. *Od.* 14.211 sk.)

33. Κακοῖς ὀμιλῶν καὐτὸς ἐκβαίνω fut.sg.2. .... κακός.

Χάριν λαμβάνω A.aο.pt.m.sg.nom. .... μμνήσκω

M.pf.imper.sg.2. .... καὶ δοὺς ἐπιλανθάνομαι M.aο.imper.sg.2.

.....

Οὐκ ἂν δύναιο μὴ κάμνω A.aο.pt.m.sg.nom. .... εὐδαιμονεῖν.

Δὶς ἐξαμαρτάνω A.aο.inf. .... ταῦτὸν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.

Ἄκων δ' ἁμαρτάνω A.aο.pt.m.sg.nom. .... οὐ̄τις ἀνθρώπων κακός.

Κέρδος πονηρὸν μηδέποτε βούλου λαμβάνω A.aο.inf. ....

λαμβάνω A.aο.pt.m.sg.nom. .... ἀπόδος, ἄνθρωπε, καὶ λαμβάνω fut.

sg.2. .... πάλιν.

Θεὸν ἐπιορκῶν μὴ δόκει λανθάνω A.pf.inf. ....

Οὐκ ἔστιν εὐρίσκω A.aο.inf. .... βίον ἄλυπον οὐδενί.

Μακάριος, ὅστις τυγχάνω A.aο.sg.3. .... γενναίου φίλου.

Δίκαια δράσας συμμάχου τυγχάνω fut.sg.2. .... θεοῦ.

Τὸ γὰρ (ἀπο)θνήσκω A.aο.inf. .... οὐκ αἰσχρόν, ἀλλ' αἰσχροῶς (ἀπο)

θνήσκω A.aο.inf. ....

Καὶ ζῶν ὁ φαῦλος καὶ (ἀπο)θνήσκω A.aο.pt.m.sg.nom. ....  
κολάζεται.

Τὸ »γιγνώσκω A.aο.imper.sg.2. .... σαυτὸν« παῖσιν ἔστι χρήσιμον.

Τίς ἂν δίκην κρίνω A.aο.opt.sg.3. .... ἢ γνοίη λόγον, πρὶν ἂν παρ'

ἀμφοῖν μῦθον ἐκμανθάνω A.aο.copi.sg.3. .... σαφῶς;

Δίκαιον εὖ πράττοντα μιμνήσκω M.pf.inf. .... θεοῦ.

Ἄνθρωπος ὦν μιμνήσκω M.pf.imper.sg.2. .... τῆς κοινῆς τύχης.

Πάντ' ἔστιν εὐρίσκω A.aο.inf. .... , ἂν πόνον μὴ φεύγη τις.



## XII. Erős passiv aoristos

(MVM 100. §)

**NB.**

A *tó* igen gyakran gyenge fokú hangmásulást mutat, idetartozik a *sonans liquidák* megjelenése a kieső  $\epsilon$  pótlására. Gyakorlati szempontból az erős aoristost a  $\theta\eta\nu$ -végű gyenge aoristos mintájára kell ragozni, csupán a  $\theta$  hiányzik, és így az  $-\eta\nu$  közvetlenül a *tó*hoz járul. Eltérés csupán az imperativus singularis 2. személyben van, ahol a  $\theta$ i rag hehezetesen maradhat, hiszen nem előzi meg egy másik hehezetes szótag, mint pl. a  $\pi\alpha\iota\delta\epsilon\upsilon\theta\eta\tau\iota$  esetében.

Az athematikus intransitiv jelentésű activ aoristosok mintájára jött létre, így  $\xi\sigma\tau\eta\nu$ ,  $\xi\sigma\beta\eta\nu$ . Eredetileg tehát ez az aoristos intransitiv (visszaható) értelemmel bírt, mint ezt bizonyítják a Homérosnál csaknem mindig ilyen értelemben előforduló alakok. Ebből fejlődött ki másodlagosan a passiv jelentés. Pl.  $\varphi\alpha\iota\nu\omega$ -ból  $\xi\varphi\eta\nu\alpha$  megmutattam,  $\xi\varphi\acute{\alpha}\nu\theta\eta\nu$  megmutattattam,  $\xi\varphi\acute{\alpha}\nu\eta\nu$  mutatkoztam. A pluralis 3. személyben eredetileg rövidüléssel  $-\epsilon\nu\tau$  ( $[\xi]\mu\acute{\iota}\gamma\epsilon\nu - \omicron\acute{\iota} \delta' \alpha\acute{\iota}\psi' \omicron\iota\chi\acute{o}\mu\epsilon\nu\omicron\iota \mu\acute{\iota}\gamma\epsilon\nu \acute{\alpha}\nu\delta\acute{\alpha}\sigma\iota \Lambda\omega\tau\omicron\varphi\acute{\alpha}\gamma\omicron\iota\sigma\iota\nu$  [Hom. *Od.* 9.91]) állna, de akárcsak gyenge párja, analogikusan átveszi a  $\sigma$ -s activ aoristos  $-\sigma\alpha\nu$  végződését.

Az activ praesensben szereplő kötőhangzónyújtással képzett coniunctivus itt is megjelenik. Tehát  $\gamma\rho\alpha\varphi\acute{\eta}-\omega > \gamma\rho\alpha\varphi\acute{\omega}$ ,  $\gamma\rho\alpha\varphi\acute{\eta}-\eta\varsigma > \gamma\rho\alpha\varphi\acute{\eta}\varsigma$ ... Homérosnál előfordulnak összevonás nélkül.

Az optativusban rendszeren az  $\iota\eta$  módjegy előtt az  $\eta$  megrövidül, a pluralis 3. személyben szintén az activ  $-\sigma\alpha\nu$  végződés használatos. A rövidebb  $\iota$  módjeggel képezhető többes számú alakokban:  $\gamma\rho\alpha\varphi\epsilon\acute{\iota}\mu\epsilon\nu$ ,  $\gamma\rho\alpha\varphi\epsilon\acute{\iota}\tau\epsilon$ ,  $\gamma\rho\alpha\varphi\epsilon\acute{\iota}\epsilon\nu$ , a 3. személyben az eredeti  $-\epsilon\nu\tau$  végződés bukkan fel.

Az infinitivus  $-\nu\alpha\iota$  végződése – amely példázza az erős passiv aoristos eredetét – az athematikus, vagy  $\mu\iota$ -végű igék analógiás megfelelője.

A gyenge passiv aoristos az erős képzésű alak alapján jött létre. Legtöbb esetben csak passiv jelentése van.

A passiv futurumot a Kr. e. V. századtól kezdik képezni elsősorban ión-attikai szerzők. Az alak a medialis futurum képzését követi:  $\gamma\rho\alpha\varphi\acute{\eta}-\sigma\omicron\mu\alpha\iota$ , κτλ.

### Kiegészítés

1.  $\text{Πρῶτον τοίνυν ὀράω A.ao.2.opt.sg.3.} \dots\dots\dots \text{τις ἂν τὸν μὲν παράσιτον}$   
 $\text{ἀεὶ δόξης καταφρονοῦντα καὶ οὐδὲν αὐτῷ μέλον ὅ τι ἂν οἱ ἄνθρωποι οἴωνται περὶ}$   
 $\text{αὐτοῦ, ῥήτορας δὲ καὶ φιλοσόφους εὕρισκω A.ao.2.opt.sg.3.} \dots\dots\dots$

τις ἂν οὐ τινάς, ἀλλὰ πάντας ὑπὸ τύφου καὶ δόξης τρίβω P.ao.2.pt.m.plur.acc.  
 ..... , καὶ οὐ δόξης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ τούτου αἴσχιόν ἐστιν,  
 ὑπ' ἀργυρίου. (Lucian. *De par.* 52)

2. ἔνια δὲ μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἂν σήπω P.ao.2.coni.sg.3. ..... ,  
 ὅστ᾽α τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀθάνατά ἐστιν· ἢ  
 οὐ; (Plat. *Phaed.* 80.d)

3. Μετὰ δὲ ταῦτα ὡς σφακελιζῶ A.ao.sg.3. ..... τε τὸ ὀστέον καὶ  
 ὁ μηρὸς τάχιστα σήπω P.ao.sg.3. ..... , ἀπήνεκε Καμβύσην τὸν  
 Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἑπτὰ ἔτεα καὶ πέντε μῆνας... (Her. 3.66)

4. Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδῆς  
 ἐν προμάχοισι φαίνω P.ao.2.pt.m.sg.acc. ..... , καταπλήττω P.ao.2.sg.3.  
 ..... φίλον ἦτορ...  
 (Hom. *Il.* 3.30 sk.)

5. ΧΡ. Ἄλλ' εἰ ποήσεις ταῦτ', ἐπαινέσεις ἐμέ.  
 ΗΛ. Καὶ μὴν ποήσω γ', οὐδὲν ἐκπλήττω P.ao.2.pt.f.sg.nom. ..... σε.  
 (Soph. *El.* 1044 sk.)

6. καὶ ὁ Ἑρμογένης εἶπεν· Ἄλλ' ἐγώ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ πρὸς σοῦ ποιῶ τὸ περιδεῖν  
 Κριτόβουλον οὕτως ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐκπλήττω P.ao.2.pt.m.sg.acc. .....  
 (Xen. *Symp.* 4.23)

7. καὶ τὸ μὲν κλέπτω P.ao.2.inf. ..... δυνατὸν πέμπειν χρῆ  
 τοὺς ἐπιτηδεῖους κλέπτω A.fut.pt.m.plur.acc. ..... , τὸ δ' ἀρπάζω

P.aο.inf. .... ἐγχωροῦν ἐφιέναι τοὺς ἀρπάζω A.fut.pt.m.plur.acc.  
 ..... (Xen. *Hipp.* 4.17)

8. ΦΥ. Εἰπεῖν δὲ δώσεις, ἢ στρέφω P.aο.2.pt.m.sg.nom. .... οὕτως ἴω;  
 (Soph. *Ant.* 315)

9. ΠΟ. ...Φώνησον, ὦ πάτερ, τι μὴ μ' ἀποστρέφω P.aο.2.coni.sg.2. ....  
 οὐδ' ἀνταμείβη μ' οὐδέν, ἀλλ' ἀτιμάσας  
 πέμπω A.fut.sg.2. .... ἄναυδος, οὐδ' ἄ μνηίεις φράσας;  
 (Soph. *O.C.* 1272 skk.)

10. ΗΜ. ἡμεῖς δ' ἅμα τῷδ', ὥσπερ τε πόλις  
 καὶ τὸ δίκαιον ξυνεπαινεῖ.  
 μετὰ γὰρ μάκαρας καὶ Διὸς ἰσχὺν  
 ὄδε Καδμείων ἤρυξε πόλιν  
 μὴ ἀνατρέπω P.aο.2.inf. .... μῆδ' ἀλλοδαπῶν  
 κύματι φωτῶν

κατακλύζω P.aο.inf. .... τὰ μάλιστα.  
 (Aesch. *Sept.* 1072 skk.)

11. ἄλλο δέ τοι ἐρέω καὶ ἐφήσομαι αἶ κε πίθηαι·  
 μὴ ἐμὰ σῶν ἀπάνευθε τιθήμεναι ὅστε' Ἀχιλλεῦ,  
 ἀλλ' ὁμοῦ, ὡς τρέφω P.aο.plur.1. .... ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν...  
 (Hom. *Il.* 23.82 skk.)

12. ... ὡς ἐμὲ κείνοι, ἐπεὶ ὀράω A.aο.plur.3. .... ὀφθαλμοῖσι,  
 δακρυόεντες ἔχυντο· δόκησε δ' ἄρα σφίσι θυμὸς  
 ὡς ἔμεν, ὡς εἰ πατρίδ' ἰκοίατο καὶ πόλιν αὐτὴν  
 τρηχέης Ἰθάκης, ἵνα τ' τρέφω P.aο.2.plur.3. .... ἢδ' ἐγένοντο·  
 (Hom. *Od.* 10.414 skk.)

13. οἱ Σικελιώται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες· καὶ γὰρ ὀπλίται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος

ἄφθονος συλλέγω P.ao.2.sg.3. .... (Thuc. 7.58)

14. ΦΥ. ...μύσαντες δ' εἴχομεν θεῖαν νόσον.

Καὶ τοῦδ' ἀπαλλάττω P.ao.2.pt.m.sg.gen. .... ἐν χρόνῳ μακρῷ,

ἢ παῖς ὄραται κἀνακωκῦει πικρᾶς

ὄρνιθος ὄξιν φθόγγον...

(Soph. Ant. 421 skk.)

15. εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἔμελλον ἐκτείσειν,

οὐδὲν γὰρ ἂν βλέπω P.ao.2.sg.1. .... (Plat. Ap. 38.b)

16. Καίτοι τίς ἂν προσεδόκησεν ὑπ' ἀνδρὸς οὕτω ταπεινῶς πράξαντος ἀναστρέφω P.fut.

inf. .... τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα καὶ τὰς μὲν ἀτιμωθήσεσθαι,

τὰς δ' ἐπιπολάζω A.fut.inf. .... τῶν Ἑλληνίδων πόλεων; (Isocr. 5.64)

17. ΚΑ. ...βωμοῦ πατρώου δ' ἀντ' ἐπίξηνον μένει,

θερμῷ κόπτω P.ao.2.pt.f.sg.gen. .... φοίνιον προσφάγματι.

(Aesch. Ag. 1277 sk.)

18. τότε δὴ συλλέγω P.ao.2.pt.m.plur.nom. .... τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας... εἰ μέντοι τότε πλείους συλλέγω

P.ao.2.plur.3. .... , ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρήναι πολὺ τοῦ

στρατεύματος. (Xen. An. 4.1)

19. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὄπλα τροπαῖον εὐθύς ἴστασαν καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο καὶ ἀπάγω A.ao.2.plur.3.

..... ἐς Τεγέαν, οὐπὲρ θάπτω P.ao.plur.3. ....

(Thuc. 5.74)

20. Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στρέφω P.aο.2.pt.m.plur.nom. .... φεύγω  
A.praet.ipf.plur.3. .... ἢ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες εἶχον  
τὸ ἄκρον. (Xen. An. 3.5)
21. ὁμως δὲ καθισταμένοις ὧν ἔδει ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διατρίβω P.aο.2.sg.3.  
..... , ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσβάλλω A.aο.2.inf. ....  
ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς. (Thuc. 1.125)
22. μόνον δὲ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ὑμῖν ἐστὶν ἀμνημονῆσαι· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ  
καὶ οἱ πρέσβεις ὑμῖν οἱ παρ' ἐκείνου ἦκοντες διελέγοντο καὶ τὸ ψήφισμα γράφω  
P.aο.2.sg.3. .... ὥστ' οὐχ οἷόν τε, παραχρῆμα τῶν λόγων  
εἰρημένων καὶ εὐθύς τοῦ ψηφίσματος ἐπαναγιγνωσκομένου, τὴν καταψευδομένην  
γνώμην τῶν πρέσβων, ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι· (Dem. 7.19)
23. λογιζέται οὖν ὅτι οὐκ, εἰ μὲν τις μεγάλοις καὶ ἀνιάτοις νοσήμασιν κατὰ τὸ  
σῶμα συνεχόμενος μὴ ἀποπνίγω P.aο.2.sg.3. .... , οὗτος μὲν ἄθλιός  
ἐστὶν ὅτι οὐκ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ὠφέληται· (Plat. Gorg. 512a)
24. Τίνες δ' οὐκ ἂν ἐκπλήττω P.aο.2.opt.plur.3. .... καὶ δεῖδω A.aο.  
opt.plur.3. .... στρατόπεδον συνιστάμενον τοιαῦτα μὲν  
διαπεπραγμένον... (Isocr. 6.75)
25. οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, δίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὥσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ  
ἐκπλήττω P.aο.2.pt.m.sg.nom. .... ἢ καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον  
παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ... (Xen. An. 1.8)
26. καὶ μοι δοκοῦσιν ἄκοντες ἀληθοῦς δόξης στερίσκεσθαι (οἱ ἄνθρωποι). Οὐκοῦν  
κλέπτω P.aο.2.pt.m.plur.nom. .... ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες τοῦτο

πάσχουσιν; Οὐδὲ νῦν, ἔφη, μανθάνω. Τραγικῶς, ἦν δ' ἐγώ, κινδυνεύω λέγειν.

κλέπτω P.ao.2.pt.m.plur.acc. .... μὲν γὰρ τοὺς μεταπίθω P.ao.pt.m.plur.acc.

..... λέγω καὶ τοὺς ἐπιλανθανομένους, ὅτι τῶν μὲν χρόνος, τῶν δὲ λόγος ἐξαιρούμενος λανθάνει· (Plat. *Resp.* 413.a)

27. καὶ μὴν πρὸς φιλίαν μέγα μὲν ὑπάρχει τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φῦναι, μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ

τρέφω P.ao.2.inf. .... , ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται

τῶν συντρόφων· (Xen. *Mem.* 2.3)

28. Οἶον, ἦν δ' ἐγώ, εἴ τις ὑποβολιμαῖος τρέφω P.ao.2.opt.sg.3. ....

ἐν πολλοῖς μὲν χρήμασι... (Plat. *Resp.* 537.e)

### XIII. Erős perfectum

(MVM 101. §)

NB.

A gyakorlatban az egyes alakokat a gyenge képzésű perfectumnak megfelelően kell képezni, csupán a κ képző hiányzik.

Az erős perfectum a görög nyelvben alapnyelvi örökség. Eredetileg az egyes számban az alakok erős fokú (ε > o qualitativ hangmásulás) tövet mutattak, míg a többes számban gyenge fokút. A singularis 1. személy -α és a 3. személy -ε végződése az óindben és más indoeurópai nyelvekben is megtalálható. A többesben a gyenge fokú képzést őrzi némely homérosi alak így: γέγαμεν, γεγάασι, ahol a γεν- tóból gyenge fokú hangmásulással az ε kiesése után a sonans n hangból α lett. αἰχμᾶς δ' αἰχμάσσουσι νεώτεροι, οἳ περ ἐμεῖο / ὀπλότεροι γεγάασι πεποίθασιν τε βίηφιν. (Hom. *Il.* 4.324 sk.) Az attikaiban a singularis mintájára az erős τῷ ε > o hangmásulással a pluralisba is bekerült, és γεγόνασι lett.

A pluralis 3. személyben az alapnyelvi praesens -ντι végződés áll, amelyből -ατι, majd -ασι lett. Tehát rövid az α. Így a homérosi λελόγγασι: ἄλλοτε μὲν ζῶουσ' ἕτερήμεροι, ἄλλοτε δ' αὔτε / τεθνᾶσιν· τιμὴν δὲ λελόγγασιν ἴσα θεοῖσι. (Hom. *Od.* 11.303 sk.).

Az -ατι (-ντι) azonban leginkább az -οντι (φερ-ο-ντι > φέρουσι) mintájára -αντι > -ασι-vá alakult: λελοίπασι.

A singularis 1. és pluralis 3. személyekből az -α átterjedt a többi alakokra is, végül még a singularis 2. személyben az indoeurópai -θα-t (cf. οἶσθα)-t is kiszorította.

A praeteritum perfectumban a reduplicatio előtt megjelenik az augmentum. A személyragok másodlagos, azaz praeteritum ragok.

Előfordul kötőhangzó nélküli képzés is, pl. ἐπέπιθμεν – hittünk, amely a ritkább gyenge fokú hangmásulásra is példa. A singularis 1. személyben Homérosnál előfordul az -εα végződés, pl.: ὦς δ' αὐτως καὶ κείνο ἰδὼν ἐτεθήπεα θυμῷ... (Hom. *Od.* 6.166). Vagy ugyanígy a πεποιθεα.

Az óattikaiban az -εα -η-vá vonódott össze, így a χάσκω-ból ἐκεχήνη a singularis 1. személy Aristophanésnál, és a dór nyelvjárásban. A 2. személyben az aoristos és a praesens perfectum analógiájára (azaz -α, -ας alapján) eredetileg -εας (attikaiban -ης) végzet jött létre. A singularis 3. személy -ε végződést kapott. (Később ez εἰ kettőshangzóná vonódott össze.) Hérodotosnál még -εε a végződés. A pluralis 2. személyé kötőhangzó nélkül egyszerűen -εσ-τε. Az óattikaiban a végzések sorrendben -η, -ης, -ει(ν), -εμεν, -ετε, -εσαν. A singularisban később

a harmadik személyből kiindulva megjelentek az első két személyben is az -ει-es alakok. Klasszikus kor utáni fejlemény, hogy a pluralis 1. és 2. személyekben is megjelent az -ει.

A κ-s gyenge perfectum későbbi görög képzésű alak.

További megjegyzések:

1. Nagyobb részét az erős fokú tőből képezzük az activ perfectumot. Azonban a tőben gyakran qualitativ hangmácsolással találkozunk, vagyis az ε-ból o, és az ει-ből oi lesz.

2. A tővégi némahang gyakran hehezetessé válik. Például a homérosi körülírás nélkül képzett medialis praesens perfectum (és praeteritum perfectum) pluralis 3. személy: ... ἔταροι δέ τοι οἶδ' ἐνὶ Κίρκης / ἔρχεται ὡς τε σύες πυκινούς κευθμῶνας ἔχοντες. (Hom. Od. 10.282 sk.) az ἔργω igéből. Az attikaiban a hehezetesség bekerült az activumba is. Az V. századtól terjedt el különösen.

3. A perfecta-reduplicatióban:

a) A hehezet dissimiliációs törvény alapján az aspirata mássalhangzóval kezdődő ige (első szótag) reduplicatiós növekményében a hehezetes mássalhangzó kemény párját alkalmazza. Tehát a φεύγω-ból nem \*\*φέφευγα, hanem πέφευγα lesz. Vagy θηρεύω – τεθήρευκα.

b) Ha *muta cum liquida* mássalhangzó-kapcsolattal kezdődik az ige, csak a néma hang jelenik meg a reduplicatióban. Pl. βλάπτω, βέβλαφα, vagy πράττω, πέπραχα. Ellenben ha más két mássalhangzó áll (néhány kivételektől eltekintve) akkor egyszerűen ε jelenik meg reduplicatio gyanánt. Így pl. στρέφω, ἔστροφα. Ha ρ-val kezdődik az ige, akkor a ρ megkettőződik, pl. ρίπτω, ἔρριφα. Ha magánhangzóval kezdődik, akkor a magánhangzó megnyúlik. Továbbá ha a reduplicatio a gyakorlatban ε megjelenésében merül ki, akkor az ige praeteritum perfectumban nem kap újabb augmentumot.

4. A medio-passiv perfectumban nem követik szükségszerűen a hangváltozások az activ perfectumban jelentkezőket. A σθ-val kezdődő ragok σ-ja kiesik.

### Kiegészítés

1. καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσήει καὶ διελέγετο ἐνίοτε καὶ ἦν ἀνδρῶν λῶστος, καὶ νῦν ὡς γενναίως με ἀποδακρῦει. ἀλλ' ἄγε δῆ, ὦ Κρίτων, πείθω M.coni.

plur.1. .... αὐτῶ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τρίβω P.praes.

pf.sg.3. .... εἰ δὲ μή, τρίβω A.ao.imper.sg.3. ....

ὁ ἄνθρωπος. (Plat. *Phaed.* 116.d)



2. διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντο τινες τῶν στρατιωτῶν· καὶ ὁράω  
 A.ao.2.pt.m.plur.nom. .... μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλείπω A.pf.inf.  
 ..... αὐτόθι τὴν χιόνα εἵκαζον τήκω A.pf.inf. ....  
 καὶ τήκω A.praet.pf.sg.3. .... διὰ κρήνην τινὰ ἢ πλησίον ἦν ἀτμιζουσα  
 ἐν νάπη. ἐνταῦθ' ἐκτρέπω M.ao.2.pt.m.plur.nom. .... ἐκάθηντο καὶ  
 οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι. ὁ δὲ Ξενοφῶν ἔχων ὀπισθοφύλακας ὡς ἦσθετο, ἐδεῖτο  
 αὐτῶν πάση τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ἀπολείπω M.ipf.inf. ...., λέγων  
 ὅτι ἔπονται πολλοὶ πολέμιοι συλλέγω P.pf.pt.m.plur.nom. ...., καὶ  
 τελευτῶν ἐχαλέπαιεν. οἱ δὲ σφάττειν ἐκέλευον· (Xen. An. 4.5)

3. σχεδὸν οὖν κατανεόηκα ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ σκοπούμενος ὡς πρὸς τοὺς  
 ἔραστὰς ἔσχε· πολλῶν γὰρ γενομένων καὶ μεγαλοφρόνων οὐδεὶς ὃς οὐχ ὑπεβάλλω  
 P.ao.pt.m.sg.nom. .... τῷ φρονήματι ὑπὸ σοῦ φεύγω A.praes.pf.sg.3.  
 ..... (Plat. Alc. I 103b)

4. ΑΓ. ὦμοι, πλήττω P.praes.pf.sg.1. .... καιρίαν πληγὴν ἔσω.

ΧΟ. σίγα· τίς πληγὴν αὐτεῖ καιρίως οὐτάζω P.pf.pt.m.sg.nom. .... ;

ΑΓ. ὦμοι μάλ' αὔθις, δευτέραν πλήττω P.pf.pt.m.sg.nom. ....

ΧΟ. τοῦργον εἰργάσθαι δοκεῖ μοι βασιλέως οἰμώγμασιν.  
 ἀλλὰ κοινωσώμεθ', ἦν πως, ἀσφαλῆ βουλευματα.  
 (Aesch. Ag. 1343 skk.)

5. ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις ἐκπλήττω P.pf.pt.m.plur.nom. ....

τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀφίεσθε, καὶ ἐμέ τε τὸν παραινέσαντα πολεμεῖν καὶ  
 ὑμᾶς αὐτοὺς οἱ ξυνέγνωτε δι' αἰτίας ἔχετε. (Thuc. 2.60)

6. ἀλλ' ἔκ τοι ἔρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·  
ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους  
φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λείπω A.praes.pf.sg.3.

.....

(Hom. *Il.* 1.233 skk.)

7. Οἱ. ...ὦ παῖ Μενοικέως, ἀλλ' ἐπεὶ μόνος πατήρ

ταύταιν λείπω P.praes.pf.sg.2. .... , νῶ γάρ, ὦ 'φυτεύσαμεν,

ὀλώλαμεν δὺ' ὄντε, μὴ σφε περιοράω A.ao.2.coni.sg.2. ....

πτωχὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἀλωμένας...

(Soph. *O.T.* 1503 skk.)

8. ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόνον καὶ πένθος ἔθηκας

Ἔκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λείπω M.fut.pf.sg.3. .... ἄλγεα λυγρά.

οὐ γάρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας,

οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὐ τέ κεν αἰεὶ

μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἤματα δάκρυ χέουσα.

(Hom. *Il.* 24.741 skk.)

9. εἰ δ' ἄγε τοι κεφαλῇ κατανεύσομαι ὄφρα πειθῶ A.pf.coni.sg.2. ....

τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ' ἀθανάτοισι μέγιστον

τέκμων·

(Hom. *Il.* 1.524 skk.)

10. ὅστις γὰρ ἔθνη τοσαῦτα τυγχάνεις καταστρέφω P.pf.pt.m.sg.nom. ....

ὅσας οὐδεὶς πῶποτε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πόλεις εἶλεν, πῶς οὐκ ἂν πρὸς  
ἕκαστον αὐτῶν ἀντιπαραβάλλων ῥαδίως ἂν ἐπέδειξα μείζω σε κάκείνων

διαπράττω P.pf.pt.m.sg.acc. .... ; (Isocr. 5.142)

11. ... εἶτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέπω M.fut.plur.3. .... ἐπὶ

τὸν βίον εἶτε τὴν διὰ κακίας, ἐξέρχομαι A.ao.2.pt.m.sg.acc. ....

(Ηρακλέα) εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι ἀποροῦντα ποτέραν τῶν ὁδῶν *τρέπω M.aο.2.coni.*

*sg.3.* ..... καὶ φαίνω *P.aο.2.inf.* ..... αὐτῷ δύο

γυναίκας προσιέναι μεγάλας, τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν... τὴν δ' ἑτέραν *τρέφω*

*P.pf.pt.f.sg.acc.* ..... μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε... (Xen. *Mem.* 2.1)

12. οἱ δὲ μυστήρια πεποιήκασι καὶ τοὺς Ἑρμᾶς *περικόπτω A.praes.pf.plur.3.*

..... καὶ περὶ πάντας τοὺς θεοὺς ἡσεβήκασι καὶ εἰς ἅπασαν

τὴν πόλιν ἡμαρτήκασιν... (Lys. 14.42)

13. εἰ γάρ τινα ἀλλήλοισι μάχην συνάπτω *A.fut.plur.2.* ..... , νομίζετε

ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε *κατακόπτω P.fut.pf.inf.* ..... καὶ ὑμᾶς οὐ  
πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· (Xen. *An.* 1.5)

14. βασιλεὺς δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν μισθοφόρων καὶ τῶν ἄλλων

οἷς ὠπλίσθαι *προστάττω M.praes.pf.sg.3.* ..... , καὶ πάντας ἅμα

συνάγων πλὴν τοὺς ἐν ταῖς ἀκροπόλεσιν ἔνθα δὴ ὁ σύλλογος καλεῖται· (Xen. *Oec.* 4.6)

15. *πέμπω A.praes.pf.plur.3.* ..... δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις

ἐπ' ἄλλην στρατιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχεται, τὰς μὲν καὶ

*πείθω A.fut.pt.m.sg.nom.* ..... *ξυμπολεμεῖν* ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν,

ἀπὸ δὲ τῶν καὶ στρατιάν ἔτι *πεζὴν* καὶ *ναυτικοῦ παρασκευήν*, ἣν δύνηται, ἄγω

*A.fut.pt.m.sg.nom.* ..... (Thuc. 7.12)

16. *λέγω A.aο.2.imper.sg.2.* ..... μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, τῷ ὄντι,

ὥσπερ ἐγὼ ἀκούω, πολλὰ γράμματα *συνάγω A.praes.pf.sg.2.* .....

τῶν λεγομένων σοφῶν ἀνδρῶν γεγονέαι; (Xen. *Mem.* 4.2)

17. Οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι, ἔφη, ἢ τοῦ τοιούτου πραγματεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύναται ἀφεστάναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τρέπω M.pf.

inf. .... ; Ἔμοιγε. (Plat. *Phaed.* 64e)

18. ... μή τις ὀπίσσω

τρέπω M.pf.imper.sg.3. .... ποτὶ νῆας ὁμοκλητῆρος ἀκούσας,

ἀλλὰ πρόσω ἴεσθε καὶ ἀλλήλοισι κέλεσθε...

(Hom. *Il.* 12.272 skk.)

19. μιᾶς δὲ μόνον μνησθήσομαι πράξεως, ἣ συμβέβηκεν μήτ' εἰρησθαι πρότερον

μήτε πράττω P.pf.inf. .... μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἄλλου πλήν ὑπὸ Θεσέως,

σημεῖον δ' εἶναι μέγιστον τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου καὶ φρονήσεως. (Isocr. 12.127)

## XIV. Három némahangú tő

(MVM 102. §)

NB.

1. A ἔπομαι < σέπομαι ige kezdő σ-ja a magánhangzó előtt elvész, és erős hehezetté alakul.

2. Ennek megfelelően az igető az imperfectum tőből vagy ἐπ-, vagy gyenge fokú hangmásulással az ε kiesése után σπ- lesz.

3. Az aoristos követi a praesens erős hehezetét, holott itt az ε nem a tőhöz tartozik.

4. Praeteritum imperfectumban a tő ε-ja nem η-vá, hanem ει diphtongussá nyúlik meg.

1. Az ἔχω < σέχω ige kezdő σ-ja a magánhangzó előtt elvész, és erős hehezetté alakul.

2. Ennek megfelelően az igető az imperfectum tőből vagy ἐχ- vagy gyenge fokú hangmásulással az ε kiesése után σχ- vagy σχη- lesz.

3. A hehezetes szótagok torlódásának elkerülésére az ε elveszti erős hehezetét (dissimilatio) azokban az alakokban, ahol a tővégi mássalhangzó megtartja.

4. Az aoristos 2. imperativus singularis 2. személyben a rag σ a μi-végű igék mintájára.

5. Praeteritum imperfectumban a tő ε-ja nem η-vá, hanem ει diphtongussá nyúlik meg.

6. Az összetételekben a hangsúly az általános hangsúlyozási szabályok szerint, amennyire lehet, előre törekszik.

7. Mellékalakja, az imperfecta reduplicatióval képzett (az ige kezdő hangjának „iótás” megduplázása) ἴσχω < σισέχω a σ lekopása után az aspirans ι lenisszé vált a tővégi χ hatására, miközben a tő gyenge fokú hangváltozást szenved.

1. A πίπτω < πιπέτω egyfelől imperfecta reduplicatióval képzti praesens imperfectumát, másfelől már ebben az alakban a gyenge fokú tövet mutatja.

2. Futuruma ún. futurum doricum, ahol a képző nem σ, hanem σε. A tő T-hangja eltűnik, az ε a kötőhangzóval összevonódik.

3. Az aoristos 2.-ben a hangsúlytalan helyzetben lévő τ σ-vá változik a dissimilatio törvénye alapján.

4. A perfectumban πε- szótagos reduplicatiót kap, mivel a képzésben megőrződött az eredeti πετω alak nyoma, ellenkező esetben a reduplicatio egy ε-ban merülne ki.

**Átalakítás**

**Egyes és többes szám (*vice versa*)**

1.

*igealak meghatározása + egyes és többes szám*

a) ἔψομαι

.....

b) σπέσθε

.....

c) σπώμενος

.....

d) σπόμενος

.....

e) σποίμην

.....

f) σπεύσομαι

.....

g) ψεύσομαι

.....

h) σχῆτε

.....

i) σχέτε

.....

j) σχέτω

.....

k) σήσοι

.....

l) σχοίτο

.....

m) ἔσχετο

.....

n) ἐσχημένος

.....

o) παρέσχηται

.....

p) ἐσχήκατε

.....

q) ὑπόσχοιτο

.....

r) ὑπόσχου

.....

s) ύπεσχόμεν

.....

t) πεσεῖν

.....

u) πεσεῖται

.....

v) πεσεῖσθαι / πεσέσθαι

.....

.....

w) πέσοι

.....

### Kiegészítés

2. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεύς ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἦκιστα οἱ πλείστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέπομαι ao.2.plur.3.

.....· (Thuc. 1.60)

3. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες αὐτόνομοι ξυνέπομαι

ao.2.plur.3. .... (Thuc. 7.57)

4. νικήσαντες οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων ἀπολαμβάνουσι κάκεινον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῶ τοῦ λιμένος καὶ αὐτόν τε

διαφθείρουσι καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐφέπομαι ao.2.pt.f.plur.acc. ....· (Thuc. 7.52)



5. ΗΛ. ...Ἄλλ' ἦν ἐφέπομαι ao.2.coni.sg.2. .... τοῖς ἐμοῖς  
 βουλευμασιν,  
 πρῶτον μὲν εὐσέβειαν ἐκ πατρὸς κάτω  
 θανόντος οἴση τοῦ κασιγνήτου θ' ἅμα·  
 ἔπειτα δ', ὡσπερ ἐξέφυς, ἐλευθέρα  
 καλῆ τὸ λοιπὸν...  
 (Soph. *El.* 967 skk.)

6. ἔνθα δὴ Χειρίσοφος μὲν ἠγεῖτο τοῦ στρατεύματος λαμβάνω A.ao.2.pt.m.sg.nom.  
 ..... τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ  
 σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπλίταις ἔπομαι praet.ipf.sg.3. .... οὐδένα  
 ἔχων γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι μή τις ἄνω πορευομένων ἐκ τοῦ  
 ὀπισθεν ἐφέπομαι ao.2.opt.sg.3. .... (Xen. *An.* 4.1)

7. εἰ δέ τις ἐκπάγλως ἐθέλει οἶκον δὲ νέεσθαι  
 ἄπτω M.ipf.imper.sg.3. .... ἧς νηὸς εὐσσέλμοιο μελαίνης,  
 ὄφρα πρόσθ' ἄλλων θάνατον καὶ πότμον ἐφέπομαι ao.2.coni.sg.2.  
 .....  
 (Hom. *Il.* 2.357 skk.)

8. ἀλλὰ περ οἶος ἴτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας,  
 καὶ οἱ Τεῦκρος ἅμα ἔπομαι ao.2.imper.sg.3. .... τόξων ἐϋ εἰδώς.  
 (Hom. *Il.* 12.349 sk.)

9. Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἑλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς ὁράω  
 A.ao.2.sg.1. .... εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πίπτω A.pf.pt.m.plur.acc.  
 ..... , εὖρημα ἐποίησάμην εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως  
 αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσφῶω A.ao.inf. .... ὑμᾶς εἰς τὴν  
 Ἑλλάδα. οἶμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχω A.fut.inf. .... οὔτε  
 πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. (Xen. *An.* 2.3)

10. ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὐλὶν ἔθεντο  
Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπίκουροι  
κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασι

ἔχω M.fut.inf. .... , ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πίπτω M.fut.inf.

.....

(Hom. *Il.* 9.232 skk.)

11. Οἱ. Παῖς οὐμός, ὦναξ, στυγνός, οὐ λόγων ἐγώ

ἄλγιστ' ἂν ἀνδρῶν ἐξανέχω M.ao.2.opt.sg.1. .... κλύων.  
(Soph. *O.C.* 1173 sk.)

12. AN. Πάτερ, πείθω M.ao.2.imper.sg.2. .... μοι, κεῖ νέα  
παρανέσω.

Τὸν ἄνδρ' ἔασον τόνδε τῆ θ' αὐτοῦ φρενὶ

χάριν παρέχω A.ao.inf. .... τῷ θεῷ θ' ἂ βούλεται...

(Soph. *O.C.* 1181 skk.)

13. κὰν μὲν βούλῃ ἔτι ἐρωτᾶν, ἔτοιμός εἰμί σοι παρέχειν ἀποκρινόμενος· ἐὰν  
δὲ βούλῃ, σὺ ἐμοὶ παρέχω A.ao.imper.sg.2. .... , περὶ ὧν μεταξὺ  
ἐπαυσάμεθα διεξιόντες, τούτοις τέλος ἐπιθεῖναι. (Plat. *Prot.* 348a)

14. ἄρχω M.ao.sg.3. .... δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ Αἰθιοπίας

τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην καταβαίνω A.ao.sg.3.

..... καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν. ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων

πόλιν ἐξαπιναιῶς εἰσπίπτω A.ao.2.sg.3. .... , καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ

Πειραιεῖ ἄπτω M.ao.sg.3. .... τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐλέχθη

ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα... λεγέτω

μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς ἕκαστος γινώσκει καὶ ἰατρὸς καὶ ἰδιώτης, ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτό, καὶ τὰς αἰτίας ἄστινας νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἰκανὰς εἶναι δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι ἔχω A.ao.2.inf. .... ἔγῳ δὲ οἶον τε ἐγίγνετο λέγω A.fut.sg.1. .... , καὶ ἀφ' ὧν ἂν τις σκοπῶν, εἴ ποτε καὶ αὐθις ἐπιπίπτω A.ao.2.opt.sg.3. .... , μάλιστα' ἂν ἔχω A.ipf. opt.sg.3. .... τι προειδῶς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω αὐτὸς τε νοσήσας καὶ αὐτὸς ὁράω A.ao.2.pt.m.sg.nom. .... ἄλλους πάσχοντας. (Thuc. 2.48)

15. ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' οὐδὲν ἀλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἔχω A.praes.pf.sg.1. .... (Plat. *Ap.* 20d)

16. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κριτόβουλος εἶπε· Νῦν τοι, ἔφη, ἐγὼ σε οὐκέτι ἀφήσω, ὧ Σώκρατες, πρὶν ἂν μοι ἃ ὑπισχνέομαι praes.pf.sg.2. .... ἐναντίον τῶν φίλων τουτωνὶ ἀποδείξῃς. (Xen. *Oec.* 3.1)

17. ΦΥ. Φράσαι θέλω σοι πρῶτα τάμαυτοῦ· τὸ γὰρ πρᾶγμ' οὔτ' ἔδρας' οὔτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν, οὐδ' ἂν δικαίως ἐς κακὸν πίπτω A.ao.2.opt.sg.1. .... τι. (Soph. *Ant.* 238 skk.)

18. Ἐνθυμοῦμαι δὲ μεταξὺ λέγων ὅσον τὰ τῆς πόλεως μεταπίπτω A.praes.pf.sg.3. .... , καὶ τὰς διανοίας ὡς οὐδὲν ὁμοίας περὶ τῶν πραγμάτων οἱ νῦν τοῖς πρότερον πολιτευομένοις ἔχουσιν. (Isocr. 15.159)

19. Τοιαύτης γὰρ ἡμῖν τῆς φύσεως ὑπαρχούσης οὐ διεφυλάξαμεν αὐτήν, ἀλλ' ἐμπίπτω A.praes.pf.plur.1. .... εἰς ἄνοιαν καὶ ταραχὴν καὶ πονηρῶν πραγμάτων ἐπιθυμίαν. (Isocr. 7.76)

20. Ἀρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῶ τῶν σκηπτούχων θεράπων λέγεται, ἐπειδὴ  
πίπτω A.pf.pt.m.sg.acc. .... εἶδε Κῦρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου  
περιπίπτω A.ao.2.inf. .... αὐτῶ. καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλέα κελεῦσαί  
τινα ἐπισφάζω A.ao.inf. .... αὐτὸν Κύρω... (Xen. An. 1.8)
21. Οἱ ἄνθ' ὧν ἔπασχον εὖ, τελεσφόρον χάριν  
δοῦναί σφιν ἤνπερ τυγχάνων ὑπισχνέομαι ao.2.sg.1. ....  
(Soph. O.C. 1489 sk.)

## XV. Folyékonyhangú tövek

(MVM 103–105. §)

**NB.**

A folyékony mássalhangzóra (λ, μ, ν, ρ) végződő tövek nagyrészt gyenge képzésűek.

Azoknál a folyékonyhangú igéknél, amelyekben az igeő nem egyenlő az imperfectum tövel, az imperfectum töben az igeőhöz képest legtöbbször ι gyarapodás mutatkozik (második osztály). Ennek hatására a tónévi λ megkettőződhet, mint \*βαλ > βάλλω, vagy \*στελ > στέλλω, illetve a végszótag magánhangzója megnyúlik: \*κριν > κρίνω, vagy kettőshangzó jelenik meg: \*φαν > φαίνω.

Sajátos képzést csak a σ-val képzett actiókban mutatnak, mert folyékony hang nem tűri meg maga mellett ezt a mássalhangzót.

A gyenge aoristosban az aoristos-képző σ kiesése a töben rótlónyújtást eredményez. Az igeő magánhangzója jellegének megfelelő nyújtást kap. Így α purumból ā; α impurumból η, ε-ből ει, ι-ből ī, és υ-ból ū lesz.

Pl. a κρίνω ige töve \*κριν, amelyhez a praesens imperfectumban j hang járul: \*κριν-j-ω, ebből pedig κρίνω, vagy a lesbosiban κρίννω alak származik. Aoristosban \*έκρινσα-ból έκρίνα lesz. NB. κερδαίνω aoristos α έκέρδανα \*\*έκέρδηνα helyett. Valamint a άλλομαι / αίρω-ban nincs α – η típusú nyújtás, csupán az augmentum jelenik meg az aoristos indicativusban.

A futurumban a képzésmód úgynevezett futurum atticum vagy contractum. Kéttagú tövekből fejlődött ki, így: ὄλλυμι: \*ὄλε – ὀλέσω majd ὀλῶ. Így az α-ra végződő töveknél: έλαύνω: \*έλάσω > \*έλάω > έλῶ, έλᾶς, stb. A többséget képező -ε végű tövek analógiájára a futurum képzője általánosan ε-σ-ω, amely az intervocalis σ kiesése után a ποιέω mintájára: άγγελῶ, άγγελεῖς stb.

### Kiegészítés

1. Καὶ μὴ θανατάζω A.ao.coni.sg.2. .... , ἅπερ ἐπιστέλλω A.ao.sg.1.  
..... καὶ πρὸς Διονύσιον τὴν τυραννίδα κτησάμενον, εἰ μήτε  
στρατηγὸς ὢν μήτε ρήτωρ μήτ' ἄλλως δυνάστης θρασύτερόν σοι διείλεγμα

τῶν ἄλλων. Ἐγὼ γὰρ πρὸς μὲν τὸ πολιτεύεσθαι πάντων ἀφυέστατος ἐγενόμην τῶν πολιτῶν· οὔτε γὰρ φωνὴν ἔχω A.ao.sg.1. .... ἱκανὴν οὔτε τόλμαν δυναμένην ὄχλω χρήσθαι... (Isocr. 5.81)

2. καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν ἀτερπέστερον φαίνω M.fut.sg.3. .... ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὐθις κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοιούτων καὶ παραπλησιῶν ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἔχω A.fut.sg.3. .... (Thuc. 1.22)

3. παραινοῦντος δὲ Ξενοφῶντος καὶ τῶν μάντεων συμβουλευόντων ἔδοξε καθαίρω A.ao.inf. .... τὸ στράτευμα. καὶ ἐγένετο καθαρμός. (Xen. An. 5.7)

4. αὐχμοὶ τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοὶ καὶ ἢ οὐχ ἥκιστα βλάβασα καὶ μέρος τι φθείρω A.ao.pt.f.sg.nom. .... ἡ λοιμώδης νόσος· ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο. (Thuc. 1.23)

5. οὐ γὰρ Τυδεΐδew Διομήδεος ἐν παλάμῃσι μαίνεται ἐγχείη Δαναῶν ἀπὸ λοιγὸν ἀμύνω A.ao.inf. .... (Hom. Il. 16.74 sk.)

6. IO. ...φαίνω A.fut.sg.1. .... δέ σοι σημεῖα τῶνδε σύντομα·

χρησμός γὰρ ἦλθε Λαίῳ ποτ', οὐκ ἐρῶ  
Φοίβου γ' ἀπ' αὐτοῦ, τῶν δ' ὑπηρετῶν ἄπο...  
(Soph. O.T. 710 skk.)

7. ΦΙ. Ἄλλ' οὐδὲν ἔξω τοῦ φυτεύσαντος σύ γε  
δρᾶς οὐδὲ φωνεῖς, ἐσθλὸν ἄνδρ' ἐπωφελῶν.

NE. Αἰσχροὺς φαίνω M.fut.sg.1. .... τοῦτ' ἀνιώμαι πάλαι.  
(Soph. Phil. 904 skk.)

8. ΦΙ. ...οἷ' ἔργ' ὁ παῖς μ' ἔδρασεν οὐξ Ἀχιλλέως·

ὀμόσας ἀπάγω A.fut.inf. .... οἴκαδ', ἐς Τροίαν μ' ἄγει·

προσθεῖς τε χεῖρα δεξιάν, τὰ τόξα μου  
ἱερὰ λαβῶν τοῦ Ζηγνός Ἡρακλέους ἔχει,

καὶ τοῖσιν Ἀργείοισι φαίνω M.aο.inf. .... θέλει.  
(Soph. *Phil.* 940 skk.)

9. ΑΓ. ...Ἦ τοῦδ' Ἀχαιῶν κοίρανοι κοινοῦ στρατοῦ,  
ὄρατε τήνδε θυσίαν, ἦν ἡ θεὸς  
προὔθηκε βωμίαν, ἔλαφον ὀρειδρόμον;  
ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται,

ὡς μὴ μιαίνω A.ipf.opt.sg.3. .... βωμὸν εὐγενεῖ φόνωι.

ἠδέως τε τοῦτ' δέχομαι aο.sg.3. .... καὶ πλοῦν οὔριον

δίδωσιν ἡμῖν Ἰλίου τ' ἐπιδρομάς.  
(Eur. *I.A.* 1591 skk.)

10. ΑΓ. Ἡμᾶς σὺ δειλοὺς τῆδε θῆμέρα φαίνω A.fut.sg.2. .... ;  
ΟΔ. Ἄνδρας μὲν οὖν Ἑλλησι πᾶσιν ἐνδίκους.  
ΑΓ. Ἄνωγας οὖν με τὸν νεκρὸν θάπτειν ἔαν;  
(Soph. *Aj.* 1362 skk.)

11. ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· Σπονδάς ἢ πόλεμον ἀπαγγέλλω A.fut.sg.1. ....;

Κλέαρχος δὲ ταῦτὰ πάλιν ἀποκρίνω aο.sg.3. .... · Σπονδαὶ μὲν  
μένουσιν, ἀπιούσι δὲ καὶ προῖούσι πόλεμος. ὅ τι δὲ ποιήσοι οὐ διασημαίνω A.aο.sg.3.  
..... (Xen. *An.* 2.1)

12. ΕΧ. ...οὔτε τις ξένος ἀφίκται χρόνου συχνοῦ ἐκεῖθεν ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές  
τι ἀγγέλλω A.aο.inf. .... οἶος τ' ἦν περὶ τούτων, πλήν γε δὴ ὅτι  
φάρμακον πῶν ἀποθάνοι·  
(Plat. *Phaed.* 57a)

13. ΣΩ. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ ἀποθνήσκειν οὐδεὶς φοβεῖται, ὅστις μὴ παντάπασι  
ἀλόγιστός τε καὶ ἀνανδρός ἐστιν, τὸ δὲ ἀδικεῖν φοβεῖται· πολλῶν γὰρ ἀδικημάτων  
γέμοντα τὴν ψυχὴν εἰς Ἄιδου ἀφικέσθαι πάντων ἔσχατον κακῶν ἐστίν. εἰ δὲ

βούλει, σοὶ ἐγώ, ὡς τοῦτο οὕτως ἔχει, ἐθέλω λόγον λέγω A.ao.inf. ....

ΚΑΛ. Ἄλλ' ἐπίπερ γε καὶ τᾶλλα περαίνω A.ao.sg.2. .... , καὶ τοῦτο

περαίνω A.ao.imper.sg.2. .... (Plat. Gorg. 522e)

14. Εἰ δὲ δεῖ συντόμως καὶ μηδὲν ὑποστέλλω M.ao.pt.m.sg.acc. ....  
μηδὲ δεῖσαντα τὸν φθόνον, ἀλλὰ παρηρησία χρησάμενον εἰπεῖν, οὐδεὶς... Φανήσομαι  
γὰρ οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου μεγάλα λέγειν προθυμούμενος... (Isocr. 9.39)

15. Οἱ. Οὐ γὰρ τί σ' ἤδη μῶρα φωνήσοντ', ἐπεὶ

σχολῆ σ' ἂν οἴκους τοὺς ἐμοὺς στέλλω M.ao.sg.1. ....  
(Soph. O.T. 433 sk.)

16. αὐτὰρ ἐπεὶ σ' ἐπὶ νῆας ἐνεΐκαμεν ἐκ πολέμοιο,

κάτθεμεν ἐν λεχέεσσι, καθαίρω A.ao.pt.m.plur.nom. .... χροά  
καλὸν

ὔδατί τε λιαρῶ καὶ ἀλείφατι·

(Hom. Od. 24.43 skk.)

17. »...Εἰ μὲν γὰρ τοῦ παιδὸς τοῦ σοῦ τοῦδε ἐστεῶτος ἐν τοῖσι προθύροισι βάλλω

A.ao.2.pt.m.sg.nom. .... τυγχάνω A.ao.2.opt.sg.1. ....

μέσης τῆς καρδίας, Πέρσαι φαίνω M.fut.plur.3. .... λέγοντες

οὐδέν· ἦν δὲ ἀμαρτάνω A.ao.2.coni.sg.1. .... , φαίνω M.fut.plur.3.

..... Πέρσας τε λέγειν ἀληθέα καὶ ἐμὲ μὴ σωφρονέειν.« Ταῦτα

δὲ εἰπόντα καὶ διατείνω A.ao.pt.m.sg.acc. .... τὸ τόξον βαλεῖν τὸν

παῖδα, πίπτω A.ao.2.pt.m.sg.gen. .... δὲ τοῦ παιδὸς ἀνασχίζειν αὐτὸν

κελεύειν καὶ σκέπτομαι M.ao.inf. .... τὸ βλήμα· (Her. 3.35)



18. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον καθαίρω A.aο.plur.3. ....

Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμὸν δὴ τινα. καθαίρω A.aο.sg.3. .... μὲν γὰρ

καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτήν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ  
ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· (Thuc. 3.104)

19. μετὰ ταῦτα συγγυμνάζεσθαι προυκαλούμην αὐτὸν καὶ συνεγυμναζόμεν, ὥς

τι ἐνθαῦθα περαίνω A.fut.pt.m.sg.nom. .... (Plat. *Symp.* 217b–c)

## XVI. A perfectum képzése folyékonyhangú tövekből

(MVM 106. §)

NB.

Az activ perfectum egészen a παιδεύω mintáját követi. Csupán az assimilatio hangtani törvényét kell figyelembe venni. A tő végén álló v ugyanis K-hang előtt orrhangú γ-vá válik, így: φαίνω > πέφαγκα.

Kivételt képez ez alól a következő három ige, ahol a tővégi v eltűnik: κλίνω > κέκλικα, κρίνω > κέκρικα, τείνω > τέτακα. Megjegyzés: az első két ige eredeti igtőve nem tartalmazta a végső v-t, így annak alakja \*κλι-, illetve \*κρι- volt. A v-vel gyarapodott tő megjelenik az activ aoristos és a futurum képzésében is, de a többi alakban megmarad az eredeti tő. Ingadozás a passiv aoristosban figyelhető meg, mert Homérosznál előfordul a v-s ἐκλίνθην alak is ἐκλίθην helyett: ... ὃ δ' ἐκλίθη καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν (Hom. *Il.* 3.360). Eredetileg a φαίνω is \*φα- tőnű volt, de a v véghangzó minden alakjába bekerült. A τείνω esetében a sonans liquida gyengefokú hangmásulás eltünteti a tővégi v-t, így az a perfecta alakokból is hiányzik.

A τείνω egyben azok közé a folyékonyhangú igék közé is tartozik, amelyek a némahangúaknál is megfigyelhető gyengefokú medialis perfectumok analógiájára az activ perfectumot is gyenge fokú hangmásulással (sonans liquida) képezik. Így τέτακα, δέρω > δέδρακα stb.

A medialis perfectumban a tővégi v μ előtt σ-vá lesz. Így φαίνω – πέφασμαι. Tulajdonképpen kétszeres analógia eredményeképpen. Egyfelől a σ-tőnűek (τελέω > τετέλεσμαι) valamint a T-hangú tövek (ψεύδω > ἔψευσμαι) mintájára.

Általános jellemzők a ragozásban:

- a) A pluralis 3. személyt – a némahangúakhoz hasonlóan – összetett alak fejezi ki.
- b) A λ-véghangzós igéknél a λσ hangcsoport változatlanul megmarad, így: ἤγγελσαι, valamint az imperativusban ἤγγελο a némahangúak analógiájára. \*ἤγγειλαι alak nincs!
- c) Pluralis 2. személyben és az infinitivusban ellenben – ugyancsak a némahangúak analógiájára – a σθε-, σθαι- személyragból illetve képzőből a σ elvész.
- d) A v-véghangzós töveknél a singularis 2. személyben hangtani törvényekkel dacolva megmarad a vσ hangcsoport.

## Kiegészítés

1. ἂν μὲν τοίνυν ἐξελέγχω A.fut.sg.1. .... καὶ δείκνυμι A.fut.sg.1.  
 ..... σαφῶς Αἰσχίνην τουτονὶ καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπαγγέλλω A.pf.  
 pt.m.sg.acc. .... καὶ κωλύω A.pf.pt.m.sg.acc. ....  
 ἔμοῦ τὸν δῆμον ἀκοῦσαι τάληθῆ, καὶ πάντα τὰναντία τῶν συμφερόντων  
 συμβουλευῶ A.pf.pt.m.sg.acc. .... , καὶ μηδὲν ὧν προστάττω A.ao.plur.2.  
 ..... ἐν τῇ πρεσβείᾳ ποιέω A.pf.pt.m.sg.acc. ....  
 ... (Dem. 19.8)

2. εὐχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾶ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν  
 καὶ τὴν χώραν ἰδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσαγγέλλω A.praes.pf.sg.1. ....  
 Λεωκράτη δικαίως καὶ κρίνω A.praes.ipf.sg.1. .... τὸν προδόντ'  
 αὐτῶν καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις τιμὰς καὶ  
 θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ὑμετέρων προγόνων παραδεδομένας... (Lyc. 1.1)

3. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἀγγέλλω P.ao.sg.3. .... , ἐπὶ πολὺ μὲν  
 ἠπίστων καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαφεύγω A.pf.pt.m.plur.  
 dat. .... καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἄγαν πανσυδὶ  
 διαφθείρω P.pf.inf. .... ἔπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν  
 τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ρητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι,  
 ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάζω  
 A.ao.pt.m.plur.nom. .... ἐπελίττω A.ao.plur.3. ....  
 ὡς λαμβάνω M.fut.plur.3. .... Σικελίαν. (Thuc. 8.1)

4. KP. Τὼ παῖδε φημί τώδε τὴν μὲν ἀρτίως

ἄνουν φαίνω M.pf.inf. .... , τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφυ.  
(Soph. Ant. 561 sk.)

5. OI. Ἴου ἰού· τὰ πάντ' ἄν ἐξήκοι σαφῆ.

Ἦ φῶς, τελευταῖόν σε προσβλέπω A.ao.opt.sg.1. .... νῦν,

ὅστις φαίνω M.praes.pf.sg.1. .... φύς τ' ἀφ' ὧν οὐ χρῆν, ξὺν οἷς τ'  
οὐ χρῆν ὀμιλῶν, οὓς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανῶν.  
(Soph. O.T. 1182 sk.)

6. OI. ...ἐπίσταμαι γὰρ τήνδε τὴν ἐς τάσδε μοι

τέρψιν παρ' ἄλλου μηδενὸς φαίνω P.pf.pt.f.sg.acc. ....

Σὺ γὰρ νιν ἐκσφῆζω A.ao.sg.2. .... , οὐκ ἄλλος βροτῶν...  
(Soph. O.C. 1121 sk.)

7. Οὔτοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης Αἰθίοπες τὰ μὲν πλέω κατὰ περ' Ἴνδοι ἐσεσάχατο,  
προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ τῆσι κεφαλῆσι σύν τε τοῖσι ὡσὶ ἐκδέρω P.pf.pt.n.plur.

acc. .... καὶ τῆ λοφιῇ· καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἢ λοφιῇ κατέχρα,

τὰ δὲ ᾧτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον· (Her. 7.70)

8. Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται στέλλω P.pf.pt.m.sg.nom. .... ἐπὶ

πόλεμον ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον  
κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἑαυτὸν  
ἀξιώσαντα ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· (Xen. An. 3.2)

9. εἰ γὰρ δὴ ἔγωγε τῶν νέων τοὺς μὲν διαφθείρω τοὺς δὲ διαφθείρω A.praes.pf.sg.1.

..... , χρῆν δήπου, εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι γενόμενοι

ἔγνωσαν ὅτι νέοις οὖσιν αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πρόποτέ τι συνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς  
ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· (Plat. Ap. 33c-d)

10. »...ἐὰν οὖν λάβῃς τὴν θεραπείαν τὴν εἰς ἀγορὰν βαδίζουσαν καὶ διακονοῦσαν ὑμῖν καὶ βασανίζω A.aο.coni.sg.2. .... , ἅπαντα πυνθάνομαι fut.sg.2. .... «. »ἔστι δ'« ἔφη »Ἐρατοσθένης Ὀῆθεν ὁ ταῦτα πράττων, ὅς οὐ μόνον τὴν σὴν γυναῖκα διαφθείρω A.praes.pf.sg.3. .... ἀλλὰ καὶ ἄλλας πολλὰς· ταύτην γὰρ τὴν τέχνην ἔχει«. (Lys. 1.16)

11. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν, ὅπερ κάκεῖνοι πυνθάνονται, τὸ μὲν πρῶτον ἤκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι καὶ τῶν πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἶ τε νῆες διάβροχοι τοσοῦτον χρόνον ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα φθείρω P.praes.pf.sg.3. .... (Thuc. 7.12)

12. τὸν Πτελεατικὸν οἶνον ἀπὸ κρατῆρος ἀφύσσω A.fut.sg.1. ....  
πὰρ πυρὶ κλίνω M.pf.pt.m.sg.nom. ....  
(Theocr. 7.65 sk.)

13. τῶν δ' ἐν τῇ ῥάχει τριχῶν ἄλλω μὲν ὀργάνω οὐδενὶ δεῖ ἄπτεσθαι, ταῖς δὲ χερσὶ τρίβειν καὶ ἀπαλύνειν ἢ περ φύσει κλίνω M.praes.pf.plur.3. ....  
ἤκιστα γὰρ ἂν βλάβῃ τὴν ἔδραν τοῦ ἵππου. (Xen. De re eq. 5.5)

14. Τοῦτον μὲν τοίνυν οὐκ κρίνω A.αο.sg.3. .... Αἰσχίνης, ὅτι τὸν αὐτοῦ παῖδ' ἐπ' αἰσχύνῃ πρὸς Φίλιππον ἔπεμψεν. εἰ δὲ τις ὦν ἐφ' ἡλικίας ἑτέρου βελτίων τὴν ιδέα, μὴ προῖδόμενος τὴν ἐξ ἐκείνης τῆς ὄψεως ὑποψίαν, ἰταμώτερον τῶ μετὰ ταῦτ' ἐχρήσατο βίῳ, τοῦτον ὡς πεπορνευμένον κρίνω A.praes.pf.sg.3. .... (Dem. 19.233)

15. ἔνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε,  
ἡέρι καὶ νεφέλῃ καλύπτω P.pf.pt.m.plur.nom. .... οὐδέ ποτ' αὐτοῦς  
Ἥλιος φαέθων καταδέρκεται ἀκτίνεσσιν,  
οὔθ' ὀπότ' ἂν στείχησι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα,

οὐθ' ὅτ' ἄν ἄψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν προτρέπω M.ao.2.coni.sg.3. .... ,

ἀλλ' ἐπὶ νύξ ὅλοη τείνω P.praes.pf.sg.3. .... δειλοῖσι βροτοῖσι.  
(Hom. *Od.* 11.14 skk.)

16. ἐζόμενος δὲ κάτ' αὔθι φίλων ἐν χερσὶν ἑταίρων  
θυμὸν ἀποπνεύων, ὥς τε σκώληξ ἐπὶ γαίῃ

κεῖτο τείνω P.ao.pt.m.sg.nom. .... ἕκ δ' αἶμα μέλαν ῥέε, δεῦε δὲ  
γαῖαν.  
(Hom. *Il.* 13.653 skk.)

17. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀποθνήσκω A.ao.2.plur.3. ....

τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν

καὶ ἑνενηκοντα καὶ δύο· πίπτω A.ao.2.plur.3. .... μὲν ἀμφοτέρων

τοσοῦτοι. Συνήνεκε δὲ αὐτόθι θῶμα γενέσθαι τοιόνδε Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον  
τὸν Κουφαγόρεω ἐν τῇ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθὸν

τῶν ὀμμάτων στερέω P.ao.inf. .... , οὔτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ

σώματος οὔτε βάλλω P.ao.pt.m.sg.acc. .... , καὶ τὸ λοιπὸν τῆς

ζόης διατελείειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἔοντα τυφλόν. Λέγειν δὲ αὐτὸν περὶ  
τοῦ πάθεος ἤκουσα τοιόνδε τινὰ λόγον· ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην ἀντιστῆναι  
μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν, τὸ δὲ φάσμα τοῦτο ἑωυτὸν

μὲν παρεξέρχομαι A.ao.2.inf. .... , τὸν δὲ ἑωυτοῦ παραστάτην

ἀποκτείνω A.ao.inf. .... . Ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον πυνθάνομαι ao.2.sg.1.

..... λέγειν. (Her. 6.117)

## XVII. Erős kérézésű alakok folyékonyhangú tövekből

(MVM 107. §)

### Kiegészítés

βάλλω – ἔβαλον

1. Σεσώστριος δὲ τελευτήσαντος ἐκδέχομαι *ao.inf.* ..... ἔλεγον τὴν βασιληὴν τὸν παῖδα αὐτοῦ Φερῶν. Τὸν ἀποδέξασθαι μὲν οὐδεμίαν στρατηγὴν, συνενειχθῆναι δὲ οἱ τυφλὸν γίγνομαι *ao.inf.* ..... διὰ τοιόνδε πρῆγμα· τοῦ ποταμοῦ κατέρχομαι *ao.pt.m.sg.gen.* ..... μέγιστου δὴ τότε ἐπ' ὀκτωκαίδεκα πήχους, ὡς ὑπερβάλλω *A.ao.sg.3.* ..... τὰς ἀρούρας, πνεύματος ἐμπίπτω *A.ao.pt.m.sg.gen.* ..... κυματὴς ὁ ποταμὸς γίγνομαι *ao.sg.3.* ..... τὸν δὲ βασιλέα λέγουσι τοῦτον ἀτασθαλίῃ χρησάμενον λαμβάνω *A.ao.pt.m.sg.acc.* ..... αἰχμὴν βάλλω *A.ao.inf.* ..... ἐς μέσας τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ, μετὰ δὲ αὐτίκα καμόντα αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς τυφλωθῆναι. (Her. 2.111)

ἀποκτείνω – (ἀπ)έκτανον – ἀπέκτονα, κατακαίνω – κατέκανον

2. ΚΡ. ὦμοι μοι, τάδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν

ἐμᾶς ἀρμόζω *A.fut.sg.3.* ..... ποτ' ἐξ αἰτίας.

[ἐγὼ γὰρ σέ γ', ὦ μέλεος, ὁ κτείνω *A.ao.pt.m.sg.nom.* .....]

Ἐγὼ γάρ σ' ἐγὼ σ' καίνω *A.ao.sg.1.* ..... , ὦ μέλεος,

ἐγὼ, φάμ' ἔτυμον. Ἴω πρόσπολοι,  
ἀπάγετέ μ' ὅτι τάχος, ἀγετέ μ' ἐκποδῶν,  
τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα.  
(Soph. Ant. 1317 skk.)

3. KP. Ἄγοιτ' ἂν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδών,

ὄς, ὃ παῖ, σέ τ' οὐχ ἐκῶν κατακτείνω A.ao.sg.1. ....

[...σέ γ' κατακαίνω A.ao.sg.1. ....]

(Soph. *Ant.* 1339 sk.)

4. καὶ εὐχομαι ao.pt.m.plur.nom. .... τῇ Ἀρτέμιδι ὀπόσους κατακαίνω

A.ao.opt.plur.3. .... τῶν πολεμίων τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν

τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὐρίσκω A.ao.inf. .... , δοκέω A.ao.

sg.3. .... αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν, καὶ ἔτι νῦν

ἀποθύουσιν. (Xen. *An.* 3.2)

5. Οὐ πολλοῦ γ' ἔνεκα χρόνου, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὄνομα ἔχω A.fut.plur.2.

..... καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδορεῖν ὡς

Σωκράτη ἀποκτείνω A.praes.pf.plur.2. .... , ἄνδρα σοφόν – φήσουσι

γὰρ δὴ σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμι, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὄνειδίζουσιν – εἰ γοῦν περιμένω

A.ao.plur.2. .... ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο

γίγνομαι ao.sg.3. .... ὁρᾶτε γὰρ δὴ τὴν ἡλικίαν ὅτι πόρρω ἤδη

ἔστι τοῦ βίου θανάτου δὲ ἐγγύς. (Plat. *Ap.* 38c)

6. τίς ἐστὶν οὕτως ἀφνης ὅστις οὐχ εὐρήσει πρὸς τοῦτ' ἀντειπεῖν ὅτι πλείους

Λακεδαιμόνιοι τῶν Ἑλλήνων ἀκρίτους ἀποκτείνω A.praes.pf.plur.3. ....

τῶν παρ' ἡμῖν, ἐξ οὗ τὴν πόλιν οἰκοῦμεν, εἰς ἀγῶνα καὶ κρίσιν καταστάντων.

(Isocr. 12.66)



NB.

ὄφειλω – ὄφελον. A λ-ra végződő tövek között kivételt képez, mert az imperfectumban a j képző hatására nem tónégi λ-ját duplázza meg, hanem a végső mássalhangzó előtti szótagot nyújtja meg. A. aoristos 2. alakja sajátos jelentést hordoz:

a) ὄφελον + infinitivus: amit meg kellett volna tenni, de nem tették meg. Gyakrabban azonban praeteritum imperfectummal, a latin *debebam* értelemben.

b) később: ὄφελον + infinitivus aoristi vagy imperfectus: lehetetlen óhaj kifejezésére a múltra vonatkozóan, a cselekvés (infinitivus) tagadása μή-vel történik. A nyomatékosított kívánság kifejezésére megelőzheti εἶθε, εἰ γάρ, ὥς is.

### Kiegészítés

7. Ἀντίλοχ' εἰ δ' ἄγε δεῦρο διοτρεφές ὄφρα πύθηαι

λυγρῆς ἀγγελίης, ἢ μὴ ὄφειλω A.praet.ipf.sg.3. .... γενέσθαι.  
(Hom. II. 17.685 sk.)

8. »Ὡ γύναι, ὀράω A.ao.sg.1. .... τε ἐς πόλιν ἔρχομαι ao.pt.m.sg.nom.

..... καὶ ἤκουσα τὸ μήτε ὀράω A.ao.inf. ....

ὄφειλω A.ao.sg.1. .... μήτε κοτὲ γενέσθαι ἐς δεσπότης τοὺς

ἡμετέρους. Οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ ἐκπλήττω P.ao.

pt.m.sg.nom. .... ἦια ἔσω. Ὡς δὲ τάχιστα ἐσῆλθον, ὀρέω παιδίον

προκείμενον ἀσπαῖρόν τε καὶ κραγγανόμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ

ἐσθῆτι ποικίλῃ. ...» (Her. 1.111)

9. KP. Ἄλλ' ὀράς δὴ ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. αὐτὰ δὲ δήλα τὰ παρόντα νυνὶ ὅτι οἰοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβάλλω P.pf.coni.

sg.3. .... ΣΩ. bárcsak, ὄφειλω A.ao.sg.1. .... ,

ὦ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν. νῦν δὲ οὐδέτερα οἰοί τε· οὔτε γὰρ

φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιούσι δὲ τοῦτο ὅτι ἂν τυγχάνω A.ao.coni.

plur.3. .... (Plat. *Crit.* 44.d)

δέρω – ἐδάρην

10. Ὁ μὴ δέρω P.ao.pt.m.sg.nom. .... ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται.  
(Menand. *Sent.* 573)

11. Ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάζω A.ao.inf. .... ὑμᾶς κατὰ

τετρακισχίλιους ὀπλίτας, ἂν ἐμοὶ ὧν δέομαι ὑπηρετήσητε καὶ τάλαντον μισθὸν

πορίζω A.ao.coni.plur.2. .... ἐρωτώμενος δὲ ὅτου δέοιτο, Ἀσκῶν,

ἔφη, δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ' ὀρῶ πρόβατα καὶ αἴγας καὶ βούς καὶ ὄνους, ἃ

ἀποδέρω P.ao.pt.n.plur.acc. .... καὶ φυσηθέντα ραδίως ἂν παρέχοι

τὴν διάβασιν. (Xen. *An.* 3.5)

στέλλω – ἐστάλην

12. ΧΡ. Χωρήσομαι τᾶρ' οἵπερ στέλλω P.ao.sg.1. .... ὁδοῦ.

ΗΛ. Ποῖ δ' ἐμπορεύη; τῷ φέρεις τὰδ' ἔμπυρα;

ΧΡ. Μήτηρ με πέμπει πατρὶ τυμβεῦσαι χοάς.

(Soph. *El.* 404 skk.)

13. ΧΟ. Καὶ μὴν ἄναξ ὄδ' ἡμῖν Αἰγέως γόνος

Θησεὺς κατ' ὁμφὴν σὴν ἀποστέλλω P.ao.pt.m.sg.nom. .... πάρα.

(Soph. *O.C.* 549 sk.)

φαίνω – ἐφάνην – πέφηνα

14. τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυταί τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὀρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος φαίνω

P.ao.sg.3. .... , εὐχομαι ao.inf. .... τῷ θεῷ

τούτω θύσειν σωτήρια ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικνέομαι *ao.coni.plur.1.*  
 ..... , συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ  
 δύναμιν. καὶ ὅτω δοκεῖ ταῦτ', ἔφη, ἀνατείνω *A.ao.imper.sg.3.* .....  
 τὴν χεῖρα. καὶ ἀνατείνω *A.ao.plur.3.* ..... ἅπαντες. (*Xen. An. 3.2*)  
 15. δέδοικ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ... καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῶν φαίνω *P.ao.coni.plur.1.*  
 ..... ἔρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες  
 πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἐβουλόμεθ' ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔρχομαι *ao.coni.plur.1.*  
 ..... ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.  
 (*Dem. 1.15*)

φθείρω – ἐφθάρην

16. παράπαν τε γινώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν  
 ἀπραγμοσύνης μεταβολῆ διαφθείρω *P.ao.inf.* ..... , καὶ τῶν  
 ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις,  
 ἦν καὶ χεῖρω ἦ, ἦκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν. (*Thuc. 6.18*)

μαίνομαι – ἐμάνην – μέμηνα

17. ΠΡ. ἀπλῶ λόγῳ τοὺς πάντας ἐχθαίρω θεούς,  
 ὅσοι πάσχω *A.ao.pt.m.plur.nom.* ..... εὖ κακοῦσί μ' ἐκδίκως.  
 ΕΡ. κλύω σ' ἐγὼ μαίνομαι *pf.pt.m.sg.acc.* ..... οὐ σμικρὰν νόσον.  
 ΠΡ. νοσοῖμ' ἂν, εἰ νόσημα τοὺς ἐχθροὺς στυγεῖν.  
 (*Aesch. Prom. 975 skk.*)

ἐγείρω – ἐγρήγορα

18. ΑΘ. ...κερδῶν ἄθικτον τοῦτο βουλευτήριον,

αἰδοῖον, ὀξύθυμον, εὐδόντων ὕπερ

ἐγείρω A.pf.pt.n.sg.nom. .... φρούρημα γῆς καθίσταμαι.

ταύτην μὲν ἐκτείνω A.aο.sg.l. .... ἔμοῖς παραίνεσιν

ἄστοῖσιν ἐς τὸ λοιπόν·

(Aesch. *Eum.* 704 skk.)

## XVIII. Az augmentum néhány további sajátossága

(MVM 108. §)

**NB.**

Az augmentum (αὐξησις) alapnyelvi örökség, amely megtalálható más indoeurópai nyelvekben is. Eredetileg önálló adverbium volt, „egykor, ezelőtt” jelentéssel. Használata a praeteritumi időkben, tehát praeteritum imperfectumban, aoristosban és a praeteritum perfectumban jellemző (vö. MVM 79. §).

1. Eredetileg σ-val, vagy Ϝ-val kezdődő igetövek

a) az intervocalis helyzetbe került kezdő mássalhangzó eltűnése után az augmentum az ige első egyenlő magánhangzójával ει kettőshangzót alkot.

Tehát az ἐλαύνω > ἤλαυνον-tól eltérően:

ἐάω – εἶων – εἶασα – εἰάθην – εἶακα – εἰάμην  
ἐθίζω – εἴθιζον – εἴθισα – εἰθίσθην – εἴθικα – εἰθίσμην  
ἐλίσσω – εἴλισσον – εἴλιξα – εἰλίχθην – εἰλίγμην  
ἐλκω – εἴλκον – εἴλकुσα – εἰλκύσθην – εἴλकुκα – εἰλκύσμην  
ἐπομαι – εἰπόμην – ἐσπόμην  
ἐργάζομαι – εἰργάζομην (ἡργαζόμην) – εἰργασάμην – εἰργάσθην – εἰργάσμην  
ἐρπω – εἴρπον – εἴρψα  
ἐστιάω – εἰστίων – εἰστίασα – εἰστιάθην – εἰστίακα – εἰστιάμην  
ἐχῶ – εἴχον, de ἔσχον stb.

b) ha az augmentum a digamma eltűnése után vele nem egyenlő magánhangzóval találkozott, akkor azzal nem olvadt össze, így:

ὠθέω – ἐώθουν – ἔωσα – ἐώσθην – ἔωκα – ἔωσμαι – ἐώσμην  
ὠνέομαι – ἐωνούμην – ἐωνήθην – ἐωνήμην

2. A rövid ε augmentum mellett a görögben létezik szintén alapnyelvi örökségként ennek hosszú párja is. Előfordul kezdő Ϝ – u előtt. Ez jelenik meg a következő igékben:

ὥράω < \*Φοράω – \*ἦ-[F]-ορα-ον > (metathesis quantitatis) ἑώρων – ἑώρακα, ἑώραμαι.

\*φεικ- > \*ῆ-[f]-εικ > (metathesis quantitatis) ἐώκειν – εὐοικέναι. Az activ perfecta actióban minőségi hangmáslást szenved a tő: \*φεικ- > \*φοικ-

ἀν-οίγω > \*ἀν-η-οιγον > ἀνέωγον – ἀνέωξα – ἀνέωχα. NB. eredeti tő: οφιγ > ipf. ῶϊ-

A βούλομαι – ἠβουλόμην (ἐβουλόμην), δύναμαι – ἠδυνάμην, μέλλω – ἠμελλον azonban nem a fentiek alapján, hanem az ἐθέλω – ἠθελον analógiájára alakult.

3. ἀνέχομαι – ἠνειχόμην – ἠνεσχόμην – ἠνέσχημαι

### Kiegészítés

1. ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἔνδον ἦν· ὕστερον γὰρ ἅπαντα πυνθάνομαι ao.sg.1.  
 ..... καὶ ἐγὼ τὴν γυναῖκα ἀπιέναι ἐκέλευον καὶ δοῦναι τῷ  
 παιδίῳ τὸν τιτθόν, ἵνα παύσῃται κλαῖον. ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἠθέλεν, ὡς ἂν  
 ἀσμένῃ με ὁράω A.pf.pt.f.sg.nom. .... ἦκοντα διὰ χρόνου· ἐπειδὴ  
 δὲ ἐγὼ ὠργιζόμην καὶ ἐκέλευον αὐτίκα ἀπιέναι, »ἵνα σύ γε« ἔφη »πειρᾶς ἐνταῦθα  
 τὴν παιδίσκη· καὶ πρότερον δὲ μεθύων ἔλκω A.praet.ipf.sg.2. ....  
 αὐτήν«. καγὼ μὲν ἐγέλων, ἐκείνη δὲ ἀναστᾶσα καὶ ἀπιούσα προστίθησι τὴν  
 θύραν, προσποιουμένη παίζειν, καὶ τὴν κλεῖν ἐφέλκεται. καγὼ τούτων οὐδὲν  
 ἐνθυμούμενος οὐδ' ὑπονοῶν καθεύδω A.praet.ipf.sg.1. .... ἄσμενος,  
 ἦκων ἐξ ἀγροῦ. ἐπειδὴ δὲ ἦν πρὸς ἡμέραν, ἦκεν ἐκείνη καὶ τὴν θύραν ἀνοίγω A.ao.  
 sg.3. .... (Lys. 1.12)

2. τῆσι δὲ πύλῃσι ταύτησι οὐδὲν ἐχράτο τοῦδε εἵνεκα, ὅτι ὑπὲρ κεφαλῆς οἱ  
 ἐγίνετο ὁ νεκρὸς διεξελαύνοντι. ἀνοίγω A.ao.pt.m.sg.nom. .... δὲ  
 τὸν τάφον εὐρίσκω A.ao.sg.3. .... χρήματα μὲν οὐ, τὸν δὲ νεκρὸν  
 καὶ γράμματα λέγοντα τάδε· »Εἰ μὴ ἄπληστός τε ἕας χρημάτων καὶ αἰσχροκερδῆς,  
 οὐκ ἂν νεκρῶν θήκας ἀνοίγω A.praet.ipf.sg.2. .... « (Her. 1.187)

3. αἰνῶς μὲν κεφαλὴν τε καὶ ὄμματα καλὰ ἔοικα A.praes.pf.sg.2.

.....

κείνῳ, ἐπεὶ θαμὰ τοῖον ἐμισγόμεθ' ἀλλήλοισι,  
πρὶν γε τὸν ἐς Τροίην ἀναβήμεναι, ἔνθα περ ἄλλοι

Ἄργείων οἱ ἄριστοι βαίνω P.ao.plur.3. .... κοίλῃσ' ἐνὶ νηυσίν·  
(Hom. *Od.* 1.208 skk.)

4. ...ἀλλ' ἐθέλω σε, φέριστε, περὶ ξείνοιο ἐρέσθαι,  
ὀππόθεν οὔτος ἀνήρ' ποιῆς δ' ἐξ εὔχεται εἶναι  
γαίης; ποῦ δέ νύ οἱ γενεὴ καὶ πατρὶς ἄρουρα;  
ἢ τίς ἀγγελίην πατρὸς φέρει ἐρχομένοιο,  
ἢ ἔδον αὐτοῦ χρεῖος ἐελδόμενος τόδ' ἰκάνει;

οἶον ἀναΐξας ἄφαρ οἴχεται, οὐδ' ὑπομένω A.ao.sg.3. ....

γνώμεναι· οὐ μὲν γάρ τι κακῶ εἰς ὧπα ἔοικα A.praet.pf.sg.3. ....  
(Hom. *Od.* 1.405 skk.)

5. ΠΟ. ...Ἄνθ' ὧν μ' Ἐτεοκλῆς, ὧν φύσει νεώτερος,

γῆς ἐξωθέω A.ao.sg.3. .... , οὔτε νικήσας λόγῳ,

οὔτ' εἰς ἔλεγχον χειρὸς οὐδ' ἔργου μολών,

πόλιν δὲ πείθω A.ao.pt.m.sg.nom. ....  
(Soph. *O.C.* 1295 skk.)

6. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων

καὶ Καρυστίων (οὔτοι γὰρ παρατάττω P.pf.pt.m.plur.nom. .... ἦσαν

ἔσχατοι) δέχομαι ao.plur.3. .... τε τοὺς Κορινθίους καὶ ὠθέω M.ao.

plur.3. .... μόλις' (Thuc. 4.43)

7. εἰ δέ τις διλογεῖν ἡμᾶς οἶεται, ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν λέγομεν νῦν τε καὶ πρόσθεν,

οὐ διλογία ταῦτ' ἐστίν. ὅτε μὲν γὰρ ὠνέομαι praet.ipf.sg.3. .... ,

πειρᾶσθαι ἐκελεύομεν εἰ δύναίτο ὁ ἵππος ταῦτα ποιεῖν· νῦν δὲ διδάσκειν φαμέν  
 χρῆναι τὸν ἑαυτοῦ καὶ γράφω A.fut.plur.1. .... ὡς δεῖ διδάσκειν.  
 (Xen. *De re eq.* 8.2)

8. δοκεῖ οὖν μοι ἄπερ ὑμῖν, ἐκπορεύεσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἕαν τις μέντοι  
 ἀπολείπω A.ao.pt.m.sg.nom. .... λαμβάνω P.ao.coni.sg.3.  
 ..... πρὶν ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι πᾶν τὸ στράτευμα, κρίνεσθαι αὐτὸν  
 ὡς ἀδικοῦντα. καὶ ὅτῳ δοκεῖ, ἔφη, ταῦτα, αἶρω A.ao.imper.sg.3. ....  
 τὴν χεῖρα. ἀνατείνω A.ao.plur.3. .... ἅπαντες. ὁ δὲ Σιλανὸς ἐβόα,  
 καὶ ἐπεχείρει λέγειν ὡς δίκαιον εἶη ἀπιέναι τὸν βουλόμενον. οἱ δὲ στρατιῶται οὐκ  
 ἀνέχομαι praet.ipf.plur.3. ...., ἀλλ' ἠπέιλουν αὐτῷ ὅτι εἰ λαμβάνω fut.plur.3.  
 ..... ἀποδιδράσκοντα, τὴν δίκην ἐπιθήσειεν. (Xen. *An.* 5.6)

9. Δωριεὺς μὲν νυν τρόπῳ τοιοῦτῳ ἐτελεύτησε. Εἰ δὲ ἀνέχομαι  
 ao.sg.3. .... βασιλευόμενος ὑπὸ Κλεομένεος καὶ καταμένω A.praet.  
 ipf.sg.3. .... ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευσε ἄν Λακεδαίμονος· οὐ γάρ  
 τινα πολλὸν χρόνον ἄρχω A.ao.sg.3. .... ὁ Κλεομένης, ἀλλ'  
 ἀποθνήσκω ao.sg.3. .... ἄπαις, θυγατέρα μούνην λείπω A.ao.pt.m.sg.  
 nom. ...., τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ. (Her. 5.48)

10. ὁ δ' ἐν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο καὶ ἐτοιμὸς ἦν πρὶν  
 ἐκπλεῖν κρίνεσθαι, εἴ τι τούτων ἐργάζομαι praet.pf.sg.3. .... (ἤδη  
 γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς πορίζω P.praet.pf.sg.3. ....), καὶ εἰ μὲν  
 τούτων τι ἐργάζομαι praet.pf.sg.3. ...., δίκην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη,  
 ἄρχειν. (Thuc. 6.29)



11. Φαίνεται, ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον. Ἀλλὰ μὴν ὃ γε εὖ ζῶν μακάριός τε καὶ εὐδαίμων, ὁ δὲ μὴ τάναντία. Πῶς γὰρ οὐ; Ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων, ὁ δ' ἄδικος ἄθλιος. Ἔστω, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἄθλιόν γε εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα δέ. Πῶς γὰρ οὐ; Οὐδέποτ' ἄρα, ὦ μακάριε Θρασύμαχε, λυσιτελέστερον

ἀδικία δικαιοσύνης. Ταῦτα δὴ σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐστίαω P.pf.imper.sg.3.

..... ἐν τοῖς Βενδιδίοις. Ὑπὸ σοῦ γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε,

ἐπειδὴ μοι πρῶτος ἐγένου καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ μέντοι καλῶς γε ἐστίαω P.praes.

pf.sg.1. ...., δι' ἑμαυτὸν ἀλλ' οὐ διὰ σέ· ἀλλ' ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ

αἰὲ παραφερομένου ἀπογεύονται ἀρπάζοντες... (Plat. *Resp.* 353e – 354b)

12. τὸ δὲ σύμπαν δῆλος ἦν Κύρος ὡς σπεύδων πᾶσαν τὴν ὁδὸν καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἔνεκα ἢ τινος ἄλλου ἀναγκαίου καθέζομαι

praet.ipf.sg.3. ...., νομίζων, ὅσῳ θᾶττον ἔρχομαι ao.opt.sg.3.

....., τοσούτῳ ἀπαρασκευαστοτέρῳ βασιλεῖ μαχεῖσθαι, ὅσῳ

δὲ σχολαίτερον, τοσούτῳ πλέον συναγεῖρεσθαι βασιλεῖ στράτευμα. καὶ συνοράω

A.ao.inf. .... δ' ἦν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν τῇ βασιλέως ἀρχῇ

πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ οὖσα, τοῖς δὲ μήκεσι τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπᾶσθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενής, εἴ τις διὰ ταχέων τὸν πόλεμον ποιοῖτο. (Xen. *An.* 1.5)

13. ΧΡ. Φεῦ· εἴθ' ὀφείλω A.ao.sg.2. .... τοιάδε τὴν γνώμην πατρὸς

θνήσκοντος εἰμί inf. ....· πάντα γ' ἂν κατεργάζομαι ao.sg.2.

.....

ΗΛ. Ἀλλ' ἢ φύσιν γε, τὸν δὲ νοῦν ἦσσαν τότε.

ΧΡ. Ἄσκει τοιαύτη νοῦν δι' αἰῶνος μένειν.

ΗΛ. Ὡς οὐχὶ συνδράσουσα νουθετεῖς τάδε.

ΧΡ. *természetes* ..... γὰρ ἐγχειροῦντα καὶ πράσσειν κακῶς.  
(Soph. *El.* 1021 skk.)

14. ἄριστοι δὲ καὶ τοξόται ἦσαν· εἶχον δὲ τόξα ἐγγύς τριπήχη, τὰ δὲ τοξεύματα

πλέον ἢ διπήχη· ἔλκω A.praet.ipf.plur.3. .... δὲ τὰς νευρὰς ὁπότε

τοξεύοιεν πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου τῷ ἀριστερῷ ποδὶ προσβαίνοντες, τὰ δὲ τοξεύματα ἐχώρει διὰ τῶν ἀσπίδων καὶ διὰ τῶν θωράκων. ἐχρῶντο δὲ αὐτοῖς οἱ Ἕλληνες, ἐπεὶ λάβοιεν, ἀκοντίοις ἐναγκυλῶντες. (Xen. An. 4.2)

15. Τῆσι δὲ παρθένοισι ταύτησι τῆσι ἐξ Ὑπερβορέων τελευτησάσησι ἐν Δήλῳ κείρονται καὶ αἱ κόραι καὶ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μὲν πρὸ γάμου πλόκαμον

ἀποταμόμεναι καὶ περὶ ἄτρακτον ἐλίσσω A.ao.pt.f.plur.nom. ....

ἐπὶ τὸ σῆμα τιθεῖσι (τὸ δὲ σῆμά ἐστι ἕσω ἐς τὸ Ἄρτεμίσιον ἐσιόντι ἀριστερῆς χειρός, ἐπιπέφυκε δὲ οἱ ἐλαίη), ὅσοι δὲ παῖδες τῶν Δηλίων περὶ χλόην τινα ἐλίσσω

A.ao.pt.m.plur.nom. .... τῶν τριχῶν τιθεῖσι καὶ οὗτοι ἐπὶ τὸ σῆμα. (Her. 4.34)

16. Αἱ ...ἥτις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς

πίπτω A.pf.pt.m.sg.acc. .... ἄθαπτον μῆθ' ὑπ' ὤμηστῶν κυνῶν

ἐάω A.ao.sg.3. .... ὀλέσθαι μῆθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·

οὐχ ἦδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς τυγχάνω A.ao.inf. .... ; (Soph. Ant. 696 skk.)

17. οὐ μόνον ἄνθρωποι ἀλλὰ καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες τὴν τῆς ψυχῆς φιλίαν περὶ πλείονος ἢ τὴν τοῦ σώματος χρῆσιν ποιοῦνται. Ζεὺς τε γὰρ ὅσων μὲν θνητῶν

οὐσῶν μορφῆς ἠράσθη, συγγενόμενος ἐάω A.praet.ipf.sg.3. ....

αὐτὰς θνητὰς εἶναι· ὅσων δὲ ψυχᾶς ἀγαθαῖς ἀγασθείη, ἀθανάτους τούτους ἐποίει· (Xen. Symp. 8.28)

## XIX. A perfecta-reduplicatio néhány sajátossága

(MVM 109. §)

**NB.**

Bár *muta cum liquida* kettős tőkezdő mássalhangzó esetén a néma mássalhangzó a reduplicatiós szótagképzésben szerepelni szokott (δράω – δέδρακα) a γν-vel kezdődő tövek (pl. γνωρίζω) csupán ε-t vesznek föl reduplicatio gyanánt.

### Kiegészítés

1. ΠΡ. ...τρόπους τε πολλοὺς μαντικῆς στοιχίζω A.ao.sg.1. .... ,

καὶ κρίνω A.ao.sg.1. .... πρῶτος ἐξ ὄνειράτων ἃ χρῆ

ὑπαρ γενέσθαι, κληδόνας τε δυσκρίτους

γνωρίζω A.ao.sg.1. .... αὐτοῖς ἐνοδίους τε συμβόλους.

(Aesch. *Prom.* 484 skk.)

2. ΗΦ. ἔμπας τις αὐτὴν ἄλλος ὀφείλω A.ao.sg.3. .... λαγχάνω A.ao.

inf. ....

ΚΡ. ἅπαντ' ἐπαχθῆ πλὴν θεοῖσι κοιρανεῖν.

ἐλεύθερος γὰρ οὐτις ἐστὶ πλὴν Διός.

ΗΦ. γινώσκω A.praes.pf.sg.1. .... τοῖσδε κούδεν ἀντιλέγω A.ao.inf.

..... ἔχω.

(Aesch. *Prom.* 48 skk.)

3. »σοὶ οὖν« ἔφην »ἔξεστι δυοῖν ὀπότερον βούλομαι praes.ipf.sg.2. ....

αἶρέω M.ao.inf. .... , ἢ μαστιγωθεῖσαν εἰς μύλωνα ἐπίπτω A.ao.inf.

..... καὶ μηδέποτε παύσασθαι κακοῖς τοιοῦτοις συνεχομένην,

ἢ καταλέγω A.ao.pt.f.sg.acc. .... ἅπαντα τάληθῆ μηδὲν πάσχω A.ao.  
 inf. .... κακόν, ἀλλὰ συγγνώμης παρ' ἐμοῦ τυγχάνω A.ao.inf.  
 ..... τῶν ἀμαρτάνω M.pf.pt.n.plur.gen. ....  
 ψεύδομαι M.ao.coni.sg.2. .... δὲ μηδέν, ἀλλὰ πάντα τάληθῆ λέγε«. .  
 κάκεινῃ τὸ μὲν πρῶτον ἕξαρνος ἦν, καὶ ποιεῖν ἐκέλευεν ὅ τι βούλομαι· οὐδὲν γὰρ  
 εἰδέναί· ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ μιμνήσκω P.ao.sg.1. .... Ἐρατοσθένους πρὸς  
 αὐτήν, καὶ λέγω A.ao.sg.1. .... ὅτι οὗτος ὁ φοιτῶν εἶη πρὸς τὴν  
 γυναῖκα, ἐκπλήττω P.ao.sg.3. .... ἠγησαμένη με πάντα ἀκριβῶς  
 γινώσκω A.pf.inf. .... καὶ τότε ἤδη πρὸς τὰ γόνατά μου πίπτω  
 A.ao.pt.f.sg.nom. .... , καὶ πίστιν παρ' ἐμοῦ λαμβάνω A.ao.pt.f.sg.  
 nom. .... μηδὲν πάσχω fut.inf. .... κακόν...  
 (Lys. 1.18–19)

4. ΘΗ. Πολλῶν ἀκούων ἔν τε τῷ πάρος χρόνῳ  
 τὰς αἵματηρὰς ὀμμάτων διαφθορὰς

γινώσκω A.praes.pf.sg.1. .... σ', ὦ παῖ Λαΐου...  
 (Soph. O.C. 551 skk.)

5. ἐνθυμέομαι praes.pf.sg.1. .... δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι  
 ὁπόσοι μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολεμικοῖς, οὗτοι μὲν  
 κακῶς τε καὶ αἰσχυρῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὁπόσοι δὲ τὸν μὲν  
 θάνατον γινώσκω A.praes.pf.plur.3. .... πᾶσι κοινὸν εἶναι  
 καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται,  
 τούτους ὀρῶ μᾶλλον πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καὶ ἕως ἂν ζῶσιν  
 εὐδαιμονέστερον διάγοντας. ἃ καὶ ὑμᾶς δεῖ νῦν καταμανθάνω A.ao.pt.m.plur.acc.  
 ..... (ἐν τοιούτῳ γὰρ καιρῷ ἔσμεν) αὐτούς τε ἄνδρας

ἀγαθούς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. ὁ μὲν ταῦτα λέγω A.ao.pt.m.sg.nom.  
..... ἐπαύσατο. (Xen. An. 3.1)

**NB.**

A megelőző jelenség fordítottja. Bár a két szókezdő mássalhangzó nem *muta cum liquida* (tehát pusztá ε-reduplicatiót várnánk, pl. σπουδάζω – ἐσπούδακα) mégis:

### Kiegészítés

6. Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε αὐτούς· »Τὰ τόξα οἱ κτάομαι pf.pt.m.plur.nom. ....  
ἐπεὰν μὲν δέωνται χρᾶσθαι, ἐντανύουσι, ἐπεὰν δὲ χρήσωνται, ἐκλύουσι. Εἰ γὰρ  
δὴ τὸν πάντα χρόνον ἐντείνω P.pf.pt.n.plur.nom. .... εἴη, ἐκραγεῖη  
ἂν, ὥστε ἐς τὸ δέον οὐκ ἂν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρᾶσθαι. Οὕτω δὴ καὶ ἀνθρώπου  
κατάστασις· εἰ ἐθέλοι κατασπουδάζω M.pf.inf. .... αἰεὶ μὴδὲ ἐς  
παιγνίην τὸ μέρος ἐωυτὸν ἀνιέναι, λανθάνω A.ao.opt.sg.3. ....  
ἂν ἦτοι μαίνομαι P.ao.pt.m.sg.nom. .... ἢ ὁ γε ἀπόπληκτος γίγνομαι  
ao.pt.m.sg.nom. .... . Τὰ ἐγὼ ἐπιστάμενος μέρος ἐκατέρω νέμω.«  
(Her. 2.173)

7. μετρία δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο  
καὶ ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κτάομαι pf.pt.m.plur.nom.  
..... ἰσοδίατοι μάλιστα κατέστησαν. (Thuc. 1.6)

8. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους λόγους πάντας περιέργους ἠγοῦμαι, ἃ δ' ἂν οἶμαι  
συμφέρω A.ao.inf. .... περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι,  
τοσοῦτον ἀξιώσας μόνον· ἂν ἄρα του μμνήσκω M.pf.coni.sg.1. .... τῶν  
πράττω P.pf.pt.n.plur.gen. .... , μὴ κατηγορίας μ' ἔνεχ' ἠγεῖσθε λέγειν,

ἀλλ' ἵνα δείξας ἅ τόθ' ἁμαρτάνω A.ao.plur.2. .... , νῦν ἀποτρέπω  
A.fut.sg.1. .... ταῦτ' ἅ πάσχω A.ao.inf. ....

(Dem. *Exord.* 20)

9. τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρεΐδαο·  
ὄλβιε Λαέρταο πάϊ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,  
ἧ ἄρα σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ ἐκτίσω ἄκοιτιν·  
ὡς ἀγαθαὶ φρένες ἦσαν ἀμύμονι Πηνελοπείῃ,

κούρη Ἰκαρίου, ὡς εὖ μιν ἤσκησεν M.praet.pf.sg.3. .... Ὀδυσῆος...  
(Hom. *Od.* 24.191 skk.)

10. IE. ... Ὅρνιθι γὰρ καὶ τὴν τότε αἰσίῳ τύχην

παρέχω A.ao.sg.2. .... ἡμῖν, καὶ τανῦν ἴσος γίγνομαι ao.imper.sg.2.  
.....

(Soph. *O.T.* 52 sk.)

11. ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών, φυγὰς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρω, εἶπεν· Καὶ μὴν,  
ὦ Κύρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνῆ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι τοῦ  
κινδύνου προσιόντος, ἂν δὲ εὖ γίγνομαι ao.coni.sg.3. .... τι, οὐ  
μιν ἤσκησεν fut.pf.inf. .... σέ φασιν· ἔνιοι δὲ οὐδ' εἰ μιν ἤσκησεν M.pf.opt.  
sg.2. .... τε καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνῆ.

(Xen. *An.* 1.7)

**NB.**

A λαμβάνω reduplikált alapalakja: \*σε-σλαφ-α, amelyből mindkét σ kiesése után rótlónyújtással εἴληφα lett. Ugyanígy: \*σφηθ – \*σε-σφωθα > εἴωθα, és \*σμερ – \*σε-σμερται > εἴμαρται. Ezeket analogikusan követik: λαγχάνω – εἴλοχα, valamint διείλεγμα, συνείλοχα.

### Kiegészítés

12. ἐφέπομαι praet.ipf.plur.3. .... δὲ τῶν πολεμίων συλλέγω M.pf.  
 pt.m.plur.nom. .... τινὲς καὶ τὰ μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων  
 ἥρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν. ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν  
 οἳ τε διαφθείρω M.pf.pt.m.plur.nom. .... ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς  
 ὀφθαλμοὺς οἳ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσῆπω A.pf.  
 pt.m.plur.nom. .... ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς  
 χιόνος εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τῶν δὲ ποδῶν εἴ τις  
 κινοῖτο καὶ μηδέποτε ἤσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο (Xen. An. 4.5)

13. πότερον εἰ αὐτοὺς ἀποκτείνω A.ao.opt.plur.2. .... καὶ τοὺς παῖδας  
 αὐτῶν, ἱκανὴν ἂν τοῦ φόνου δίκην λαμβάνω A.ao.opt.plur.1. .... ,  
 ὧν οὗτοι πατέρας καὶ υἱεὶς καὶ ἀδελφοὺς ἀκρίτους ἀποκτείνω A.ao.plur.3.  
 ..... ; ἀλλὰ γὰρ εἰ τὰ χρήματα τὰ φανερά δημεύσαιτε, καλῶς  
 ἂν ἔχοι ἢ τῇ πόλει, ἣς οὗτοι πολλὰ λαμβάνω A.praes.pf.plur.3. .... ,  
 ἢ τοῖς ἰδιώταις, ὧν τὰς οἰκίας ἐξεπόρθησαν. (Lys. 12.83)

14. ΑΓ. [καὶ μὴν τὸν ἐντεῦθεν λαγχάνω A.ao.pt.m.sg.acc. .... πρὸς  
 πύλαις]  
 λέξω· τρίτῳ γὰρ Ἐτεόκλῳ τρίτος πάλος  
 ἐξ ὑπτίου ἠπήδησεν εὐχάλκου κράνουσ,  
 πύλαισι Νηίστησι προσβαλεῖν λόχον.  
 (Aesch. Sept. 457 skk.)

### NB.

Attikai reduplicatio. Alapnyelvi örökség, az első szótag megkettőzése. Nemcsak a *perfecta* actióban fordul elő. A *perfectum* a tő első szótagjának megnyújtásával jelenik meg, ezért ezt az alakot *gyökérperfectum*nak is nevezik.

### Kiegészítés

15. Ἔθουον δὲ πάντα πρότερον οἱ Πελασγοὶ θεοῖσι ἐπευχόμενοι, ὡς ἐγὼ ἐν Δωδώνῃ οἶδα ἀκούσας, ἐπωνυμίην δὲ οὐδ' οὔνομα ἐποιεῦντο

οὐδενὶ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἀκούω A.praet.pf.plur.3. .... κω. (Her. 2.52)

16. Εἰσὶ μὲν καὶ πλέονες αἱ λίμναι αὐτόθι, ἢ δ' ὧν μεγίστη αὐτέων ἑβδομήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ διόργυιός ἐστι· ἐς ταύτην κοντὸν κατιεῖσι ἐπ' ἄκρῳ μυρσίνην προσδήσαντες, καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίνη πίσσαν, ὁδμὴν μὲν ἔχουσαν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα τῆς Πιερικῆς

πίσσης ἀμείνω· ἐσχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὀρύττω P.pf.pt.m.sg.acc. ....

ἀγχοῦ τῆς λίμνης· ἐπεὰν δὲ ἀθροίσωσι συχνήν, οὔτω ἐς τοὺς ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι. (Her. 4.195)



## XX. Jelentésbeli sajátosságok

(MVM 110. §)

**NB.**

Szellemi, testi erőfeszítést jelentő *activ* igéknél előfordul az *activ* jelentésű *medialis futurum*.

### Kiegészítés

1. Ταῦτα μὲν νῦν τὸν πεζὸν ἐργάζομαι *M.ao.plur.3.* ..... τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες πολιορκέοντα ἐωυτούς. Εἰσβάλλω *A.ipf.pt.f.sg.acc.* ..... δὲ ἐς τὴν χώραν τὴν ἵππον αὐτῶν λυμαίνομαι *M.ao.plur.3.* ..... ἀνηκέστως· ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἢ ἐστι κατὰ Ἰάμπολιν, ἐν ταύτῃ τάφρον μεγάλην ὀρύσσω *A.ao.pt.m.plur.nom.* ..... ἀμφορέας κεινοὺς ἐς αὐτὴν κατέθηκαν, χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες καὶ ὁμοίωσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας· οἱ δὲ ὡς ἀναρπάζω *M.fut.pt.m.plur.nom.* ..... τοὺς Φωκέας φερόμενοι εἰσπίπτω *A.ao.plur.3.* ..... ἐς τοὺς ἀμφορέας· ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα διαφθείρω *P.ao.plur.3.* .....  
(Her. 8.28)

2. νῦν μὲν γὰρ αὐτούς, ἔφη, διατέμνω *A.fut.sg.1.* ..... δίχα ἕκαστον, καὶ ἅμα μὲν ἀσθενέστεροι ἔσονται, ἅμα δὲ χρησιμώτεροι ἡμῖν διὰ τὸ πλείους τὸν ἀριθμὸν γεγονέναι· καὶ βαδίζω *M.fut.plur.3.* ..... ὀρθοὶ ἐπὶ δυοῖν σκελοῖν. ἐὰν δ' ἔτι δοκῶσιν ἀσελγαίνειν καὶ μὴ θέλωσιν ἡσυχίαν ἄγειν, πάλιν αὖ, ἔφη, τεμῶ δίχα, ὥστ' ἐφ' ἐνὸς πορεύσονται σκέλους ἀσκωλιάζοντες. (Plat. *Symp.* 190d)

3. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς εἶπεν· Ἀπολείπω *A.praes.pf.plur.3.* ..... ἡμᾶς Ξενίας καὶ Πασίων. ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθων ὅτι οὔτε ἀποδεδράκασιν· οἶδα γὰρ ὅπη οἴχονται· οὔτε ἀποφεύγω *A.praes.pf.plur.3.*

..... ἔχω γὰρ τριήρεις ὥστε αἰρέω A.ao.inf. ....  
 τὸ ἐκείνων πλοῖον· ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώκω A.fut.sg.1.  
 ..... , οὐδ' ἐρεῖ οὐδεις ὡς ἐγὼ ἕως μὲν ἂν παρῆ τις χρῶμαι,  
 ἐπειδὴν δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβὼν καὶ αὐτοὺς κακῶς ποιῶ καὶ τὰ χρήματα  
 ἀποσυλῶ. (Xen. An. 1.4)

4. ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν

τίκτω M.fut.inf. .... , τότε ἔπειτα φίλους λιτάνευε τοκῆας

τοὺς αὐτῆς, Γαίαν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,

μῆτιν συμφράσασθαι, ὅπως λελάθοιτο τίκτω A.ao.pt.f.sg.nom. ....

παῖδα φίλον...

(Hes. Theog. 468 skk.)

**NB.**

Activ ige medialis futuruma passiv jellentésű.

### Kiegészítés

5. ἀλλὰ δὴ τῶν παίδων ἔνεκα βούλει ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἐκτρέφω A.ao.coni.sg.2.

..... καὶ παιδεύσης; τί δέ; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἄγω A.ao.

pt.m.sg.nom. .... τρέφω A.fut.sg.2. .... τε καὶ

παιδεύσεις, ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ τοῦτο ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν οὐ, αὐτοῦ

δὲ τρέφω M.ipf.pt.m.plur.nom. .... σοῦ ζῶντος βέλτιον τρέφω M.fut.

plur.3. .... καὶ παιδεύσονται μὴ συνόντος σοῦ αὐτοῖς; οἱ

γὰρ ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. πότερον ἂν μὲν εἰς Θετταλίαν  
 ἀποδημήσης, ἐπιμελήσονται, ἂν δὲ εἰς Ἴαιδου ἀποδημήσης, οὐχὶ ἐπιμελήσονται;  
 εἵπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἐστὶν τῶν σοι φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἴεσθαί  
 γε χρή. (Plat. Crit. 54a)

NB.

Medialis igéknek futura media, aoristosa passiv képzésű, de jelentése activ. Általában érzelmeket jelentő igéknél.

### Kiegészítés

6. οὕτω δὲ διὰ ταχέων τὸν κίνδυνον ἐποιήσαντο, ὥστε οἱ αὐτοὶ τοῖς ἄλλοις ἀπαγγέλλω A.ao.plur.3. .... τὴν τ' ἐνθάδε ἄφιξιν τῶν βαρβάρων καὶ τὴν νίκην τῶν προγόνων. καὶ γὰρ τοὶ οὐδεὶς τῶν ἄλλων δεῖδω A.ao.sg.3. .... ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος κινδύνου, ἀλλ' ἀκούσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας ἦδομαι P.ao.plur.3. .... (Lys. 2.26)

7. ἐρωτῶντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων τίς ἀνὴρ εἶη Ξενοφῶν ἀποκρίνω M.ao. sg.3. .... ὅτι τὰ μὲν ἄλλα εἶη οὐ κακός, φιλοστρατιωτῆς δέ· καὶ διὰ τοῦτο χεῖρόν ἐστιν αὐτῷ. καὶ οἱ εἶπον· Ἄλλ' ἢ δημαγωγεῖ ὁ ἀνὴρ τοὺς ἄνδρας; καὶ ὁ Ἡρακλείδης, Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἔφασαν, μὴ καὶ ἡμῖν ἐναντιώσεται τῆς ἀπαγωγῆς; Ἄλλ' ἦν ὑμεῖς, ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, συλλέγω A.ao.pt.m.plur.nom. .... αὐτοὺς ὑπισχνέομαι M.ao. con. plur.2. .... τὸν μισθόν, ὀλίγον ἐκείνῳ προέχω A.ao.pt.m.plur.nom. .... ἀποδραμοῦνται σὺν ὑμῖν. Πῶς οὖν ἄν, ἔφασαν, ἡμῖν συλλέγω P.ao.opt.plur.3. .... ; Αὔριον ὑμᾶς, ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, πρῶ ἄγω A.fut.plur.1. .... πρὸς αὐτούς· καὶ οἶδα, ἔφη, ὅτι ἐπειδὰν ὑμᾶς ὀράω A.ao.con. plur.3. .... , ἄσμενοι συνδραμοῦνται. αὕτη μὲν ἡ ἡμέρα οὕτως λήγω A.ao.sg.3. .... (Xen. An. 7.6)

NB.

Activumban transitiv jelentésű, mediumban intransitiv, aoristosa passiv képzésű.

### Kiegészítés

8. αὐτίκα δ' οἱ μὲν τεῖχος ὑπέρβασαν, οἱ δὲ κατ' αὐτὰς

ποιητὰς ἐσέχυντο πύλας· Δαναοὶ δὲ φοβέω P.aο.plur.3. ....  
 νῆας ἀνά γλαφυράς, ὄμαδος δ' ἀλίαςτος ἐτύχθη.  
 (Hom. *Il.* 12.469 skk.)

9. Οὗτοι μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο πείθω P.pf.pt.m.plur.nom. + εἰμί A.ipf.imper.plur.3.

..... · τοῦδε δὲ πέρι τις ἀμφισβητήσει, ὡς οὐκ ἂν τύχοιεν  
 γενομένοι βασιλέων ἔκγονοι ἢ δυναστῶν τὰς φύσεις φιλόσοφοι; Οὐδ' ἂν εἷς,  
 ἔφη. Τοιούτους δὲ γενομένους ὡς πολλῇ ἀνάγκῃ διαφθείρω P.aο.inf.  
 ..... , ἔχει τις λέγειν; ὡς μὲν γὰρ χαλεπὸν σφάζω P.aο.inf.  
 ..... , καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν· ὡς δὲ ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ  
 τῶν πάντων οὐδέποτε οὐδ' ἂν εἷς σφάζω P.aο.opt.sg.3. .... , ἔσθ'  
 ὅστις ἀμφισβητήσει; (Plat. *Resp.* 502a)

NB.

Medialis igéknel passiv képzésű aoristos, és ebből képzett futurum.

### Kiegészítés

10. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ψευσθέντες τῶν σκοπῶν καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς λανθάνω A.aο.  
 inf. .... τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν  
 τειχομαχοῦντες, ὡς αἰσθάνομαι M.aο.plur.3. .... , εὐθύς ἀπολείπω  
 A.aο.pt.m.plur.nom. .... τὴν Ἑρεσον κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν  
 Ἑλλησποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἰρουῶσιν, αἱ πρὸς τὸ πέλαγος  
 τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι περιπίπτω A.aο.plur.3. ....  
 αὐτοῖς... (Thuc. 8.103)

11. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν; ἐπὶ τῶν τριάκοντα, πάντες ἄν εἴποιτε. τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἑαυτὸν οἴκοι κρύπτω A.a.o.opt.sg.3.

..... ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον. (Dem. 22.52)

12. Βλ. Γίγνομαι A.praes.pf.sg.2. .... δ' ἀληθῶς, ὡς λέγουσι, πλούσιος;

ΧΡ. Ἔσομαι μὲν οὖν αὐτίκα μάλ', ἦν θεὸς θέλη.

Ἔνι γάρ τις, ἐνὶ κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι.

Βλ. Ποῖός τις;

ΧΡ. Οἶος –

Βλ. Λέγ' ἀνύσας ὃ τι φῆς ποτε.

ΧΡ. ἦν μὲν κατορθώσωμεν, εὖ πράττειν αἰεί·

ἦν δὲ σφάλλω P.a.o.coni.plur.1. ...., ἐπιτρέβω P.pf.inf. .... τὸ παράπαν.

(Aristoph. *Plut.* 346 skk.)

13. Τοὺς μὲν νυν Ἀθηναίους τοιαῦτα τὸν χρόνον τοῦτον ἐπυνθάνετο ὁ Κροῖσος κατέχοντα, τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἐκ κακῶν τε μεγάλων φεύγω A.pf.pt.m.plur.acc.

..... (Her. 1.65)

14. Ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι ὡς ἔστιν ὅτου πριάμενοι τὰ ἐπιτήδεια ἔχω A.fut.plur.3.

..... οὐκ ἐθέλουσι κακουργοῦντες κινδυνεύειν... οὐ καὶ

τέκτονάς τε καὶ οἰκοδόμους πολλοὺς ὄρας οἱ ἄλλοις μὲν πολλοῖς ποιούσιν οἰκίας, ἑαυτοῖς δὲ οὐ δύνανται ποιῆσαι, ἀλλ' ἐν μισθωταῖς οἰκοῦσι; καὶ

ἀνέχω M.a.o.imper.sg.2. .... μέντοι, ὧ σοφιστά, ἐλεγχόμενος.

Νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀνέχω M.ipf.imper.sg.3. .... μέντοι·

ἐπεὶ καὶ οἱ μάντιες λέγονται δήπου ἄλλοις μὲν προαγορεύειν τὸ μέλλον, ἑαυτοῖς δὲ μὴ προορᾶν τὸ ἐπιόν. (Xen. *Symp.* 4.2, 4.4)

## XXI. Az úgynevezett rendhagyó igék, harmadik, vagy orrhangú osztály

(MVM 113. §)

NB.

Az orrhangú osztály igéinek imperfecta töve az igetóból egy orrhangot tartalmazó bővítménnyel képződik, amely mindig a rövidhangzós igetőhöz járul.

1. -ν

δάκνω, κάμνω, τέμνω, τίνω, πίνω, πίτνω, φθάνω, φθίνω

2. -αν

αἰσθάνομαι, ἀμαρτάνω, αὐξάνω, δαρθάνω, ἀπεχθάνομαι, ὀφλισκάνω, βλαστάνω, οἰδάνω, ὀλισθάνω

3. -αν és egy további orrhang (μ, ν, vagy nazális γ)

λαμβάνω, λανθάνω, λαγχάνω, μανθάνω, πυνθάνομαι, τυγχάνω, ἀνδάνω, θιγγάνω, κι(γ)χάνω

4. -νε

ἀφικνέομαι, βυνέω, κυνέω, ἀμπισχνέομαι, ὑπισχνέομαι

5. -υν

ἐλαύνω (ἐλανύω)

6. -νυ, rövid magánhangzó után ννυ, a μι-νέγűiek első csoportja

δεῖκνυμι, ζεύγνυμι, ὄλλυμι, κεράννυμι, σκεδάννυμι

7. -να, -νη költőileg

δάμνημι, σκίδνημι (σκεδάννυμι).

További két alosztályban átmenet figyelhető meg a *j*-osztályba (második osztályba) (vö. MVM 83. §):

8. -ιν

βαίνω < \*βα-ν-ιω, κερδαίνω < \*κερδα-ν-ιω, τετραίνω < \*τετρα-ν-ιω

9. -αιν

ὄσφραῖνομαι < \*ὄσφρα-ν-ιομαι, ἀλιταίνομαι (ἀλιτραίνω)

Némely igék a többeli rövid magánhangzót megnyújtják bizonyos igealakok képzésében, illetve ε-hangot toldanak a tőhöz.

## Kiegészítés

1. ἔτι δὲ τὸ τοῦ δάκνω P.aο.pt.m.sg.gen. .... ὑπὸ τοῦ ἔχεως πάθος  
κάμ' ἔχει. φασὶ γάρ πού τινα τοῦτο παθόντα οὐκ ἐθέλειν λέγειν οἶον ἦν πλήν  
τοῖς δάκνω P.pf.pt.m.plur.dat. .... , ὡς μόνοις γνωσομένοις τε  
καὶ συγγνωσομένοις εἰ πᾶν ἐτόλμα δρᾶν τε καὶ λέγειν ὑπὸ τῆς ὀδύνης. ἐγὼ  
οὔν δάκνω P.pf.pt.m.sg.nom. .... τε ὑπὸ ἀλγεινότερου καὶ τὸ  
ἀλγεινότατον ὧν ἄν τις δάκνω P.aο.opt.sg.3. .... – τὴν καρδίαν  
γὰρ ἢ ψυχὴν ἢ ὅτι δεῖ αὐτὸ ὀνομάσαι πληγεῖς τε καὶ δηχθεῖς ὑπὸ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ  
λόγων... (Plat. *Symp.* 217e–218a)

2. ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρί' ἔκη  
ταύρων ἠδ' αἰγῶν, τὸ δέ μοι κρήνην ἐέλωρ·

τίνω A.aο.opt.plur.3. .... Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.

ᾠς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,  
βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων χωόμενος κῆρ...  
(Hom. *Il.* 1.40 skk.)

3. ᾠς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε βοῆν ἀγαθὸς Μενέλαος,

βαίνω A.aο.sg.3. .... δ' ἰέναι ὡς τίς τε λέων ἀπὸ μεσσαύλοιο,

ὅς τ' ἐπεὶ ἄρ κε κάμνω A.aο.coni.sg.3. .... κύνας τ' ἄνδρας τ'  
ἐρεθίζων,  
οἳ τέ μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ ἐλέσθαι  
πάννυχοι ἐγρήσσοντες·  
(Hom. *Il.* 17.656 skk.)

4. ἐπεὶ δ' οὔτοι ἐγένοντο ὑπὲρ τῶν ἐπομένων πολεμίων, οὐκέτι ἐπετίθεντο  
οἱ πολέμιοι τοῖς καταβαίνουσι, δεδοικότες μὴ ἀποτέμνω P.aο.opt.plur.3.

..... καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτῶν γένοιτο οἱ πολέμιοι.

(Xen. *An.* 3.4)

5. ΕΛ. οἴσθ' οὖν ὃ δρᾶσον· τῶν πάρος λανθάνω M.aο.coni.plur.1.

.....

ΘΕ. ἐπὶ τῷ; χάρις γὰρ ἀντὶ χάριτος ἐλθέτω.

ΕΛ. σπονδὰς τέμνω A.aο.coni.plur.1. .... καὶ διαλλάττω P.aο.imper.sg.2.

..... μοι.

ΘΕ. μεθίημι νεῖκος τὸ σόν, ἴτω δ' ὑπόπτερον.

(Eur. *Hel.* 1233 skk.)

6. κείνται δὲ αἱ νῆσοι αὐταὶ κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν, ξύμμαχοι δ'

ἦσαν Συρακοσίων. τέμνω A.aο.pt.m.plur.nom. .... δ' οἱ Ἀθηναῖοι

τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ ὁ χειμῶν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὄν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν. (Thuc. 3.88)

7. παρεσκευάσαντο δὲ τό τε ἄλλο ναυτικὸν ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας τι

πλέον ἐνείδον ἔχω A.fut.pt.m.plur.nom. .... , καὶ τὰς πρῶρας τῶν

νεῶν ξυντέμνω A.aο.pt.m.plur.nom. .... ἐς ἔλασσον στεριφωτέρας

ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπέθεσαν ταῖς πρῶραις παχείας, καὶ ἀντηρίδας ἀπ'

αὐτῶν ὑποτείνω A.aο.plur.3. .... πρὸς τοὺς τοίχους ὡς ἐπὶ ἕξ πήχεις

ἐντός τε καὶ ἔξωθεν· (Thuc. 7.36)

8. Οἱ. ...Μὴ δῆτα, μὴ δῆτ', ᾧ θεῶν ἀγνὸν σέβας,

ἴδοιμι ταύτην ἡμέραν, ἀλλ' ἐκ βροτῶν

βαίνω A.aο.opt.sg.1. .... ἄφαντος πρόσθεν ἢ τοιάνδ' ἰδεῖν

κηλίδ' ἑμαυτῷ συμφορᾶς ἀφικνέομαι pf.pt.f.sg.acc. ....

(Soph. *O.T.* 830 skk.)

9. ΟΔ. Ἄνηρ κατοικεῖ τούσδε τοὺς τόπους σαφῶς,

κᾶστ' οὐχ ἐκάς που· πῶς γὰρ ἂν νοσῶν ἀνήρ



κῶλον παλαιᾶ κηρὶ προσβαίνω A.ao.opt.sg.3. .... μακράν;  
ἀλλ' ἢ 'πὶ φορβῆς νόστον ἐξελέλυθεν,  
ἢ φύλλον εἶ τι νώδυνον κάτοιδέ που.  
(Soph. *Phil.* 40 skk.)

10. ... ΞΑ. Φήμ' ἐγώ.  
Καὶ πολὺ γε μᾶλλον ἐστὶ μαστιγωτέος'

εἴπερ θεὸς γὰρ ἐστὶν, οὐκ αἰσθάνομαι fut.sg.3. ....  
ΔΙ. Τί δῆτ', ἐπειδὴ καὶ σὺ φῆς εἶναι θεός,  
οὐ καὶ σὺ τύπτει τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί;  
(Aristoph. *Ra.* 632 skk.)

11. ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τουτὶ τὸ πρᾶγμα πάνδεινόν ἐστιν· οὕτοσι κατηγορεῖ ταυτ'  
ἐμοῦ ὧν αὐτὸς κοινωνὸς γέγονε, καὶ χρήματ' λαμβάνω A.pf.inf. ....  
φησὶν ἐμέ, αὐτὸς λαμβάνω A.pf.pt.m.sg.nom. .... ἢ μεταλαμβάνω A.pf.  
pt.m.sg.nom. .... (Dem. 19.209)

12. οὐκοῦν, Αἰσχίνη, καὶ σὲ πάντες οὗτοι χρήματ' ἐκ τῆς πρεσβείας φασὶν λαμβάνω  
A.pf.inf. .... , ὥστε καὶ κατὰ σοῦ δῆπουθεν »φήμη δ' οὐ τις  
πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ πολλοὶ φημιῶσιν.« (Dem. 19.243)

13. ΤΕ. ...σὺ καὶ δέδορκα κού βλέπεις ἴν' εἶ κακοῦ,  
οὐδ' ἔνθα ναίεις, οὐδ' ὅτων οἰκεῖς μέτα.

Ἄρ' οἴσθ' ἀφ' ὧν εἶ; καὶ λανθάνω A.praes.pf.sg.2. .... ἐχθρὸς ὧν  
τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ νέρθε κάπὶ γῆς ἄνω.  
(Soph. *O.T.* 413 skk.)

14. ΗΛ. Δεινὸν γέ σ' οὔσαν πατρὸς οὐ σὺ παῖς ἔφυσ

κείνου λανθάνομαι M.pf.inf. .... , τῆς δὲ τικτούσης μέλειν.

Ἄπαντα γὰρ σοὶ τὰ μὰ νουθετήματα  
κείνης διδακτὰ κούδεν ἐκ σαυτῆς λέγεις.  
(Soph. *El.* 341 skk.)

15. λέγεται δὲ οὕτως, ὡς ἄρα τελευτήσαντα ἕκαστον ὁ ἕκαστου δαίμων, ὅσπερ ζῶντα λαγχάνω A.praet.pf.sg.3. .... , οὗτος ἄγειν ἐπιχειρεῖ εἰς δὴ τινα τόπον, οἷ δεῖ τοὺς συλλέγω P.aο.pt.m.plur.acc. .... διαδικάζω M.aο.pt.m.plur.acc. .... εἰς Ἴδου πορεύεσθαι μετὰ ἡγεμόνος ἐκείνου ᾧ δὴ προστάτω P.praes.pf.sg.3. .... τοὺς ἐνθένδε ἐκέισε πορεῦσαι· τυγχάνω A.aο.pt.m.plur.acc. .... δὲ ἐκεῖ ὧν δὴ τυγχάνω A.aο.inf. .... καὶ μένω A.aο.pt.m.plur.acc. .... ὄν χρη χρόνον ἄλλος δεῦρο πάλιν ἡγεμῶν κομίζει ἐν πολλαῖς χρόνου καὶ μακραῖς περιόδους. ἔστι δὲ ἄρα ἡ πορεία οὐχ ὡς ὁ Αἰσχύλου Τήλεφος λέγει· ἐκείνος μὲν γὰρ ἀπλήν οἶμόν φησιν εἰς Ἴδου φέρειν... (Plat. *Phaed.* 107d)

16. εἰς δὲ τὴν οἰκίαν εἰσήειν, ἵνα ἐνέχυρόν τι λαμβάνω A.aο.opt.sg.1. .... τῶν σκευῶν· τυγχάνω A.aο.sg.3. .... γὰρ ἡ θύρα ἀνοίγω P.pf.pt.f.sg. nom. .... , ὡς ἦλθεν ὁ Θεόφημος, καὶ ἔτι ἔμελλεν εἰσιέναι· καὶ πυνθάνομαι M.praet.pf.sg.1. .... αὐτὸν ὅτι οὐκ εἶη γεγαμηκῶς. εἰσιόντος δέ μου παίει πύξ ὁ Θεόφημος τὸ στόμα, καὶ ἐγὼ ἐπιμαρτυράμενος τοὺς παρόντας ἡμυνάμην. (Dem. 47.38)

17. ὑμῖν δὲ ὡς μόνοις πειθομένοις πιστοτάτοις χρήσεται καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλου οὐτινος ἂν δέησθε οἶδα ὅτι ὡς φίλοι τυγχάνω fut.plur.2. .... Κύρου. ἀκούσαντες ταῦτα ἐπέιθοντο καὶ διαβαίνω A.aο.plur.3. .... πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνομαι aο.inf. .... Κῦρος δ' ἐπεὶ ἦσθετο διαβαίνω A.pf.pt.m.plur.acc. .... , ἦσθη... (Xen. *An.* 1.4)

18. ὅταν μὲν γὰρ ἐπιμελομένους ὁράω A.aο.coni.sg.1. .... , καὶ ἐπαινώ καὶ τιμᾶν πειρῶμαι αὐτούς, ὅταν δὲ ἀμελοῦντας, λέγειν τε πειρῶμαι καὶ ποιεῖν ὅποια δάκνω fut.sg.3. .... αὐτούς. (Xen. *Oec.* 12.16)

## XXII. Negyedik, vagy kezdő igék osztálya

(MVM 114. §)

**NB.**

Az imperfecta tő képzése az igetőből -σκ toldalékkal történik. Mássalhangzóra végződő igető esetén -ισκ a képző. Vö. latin *cre-sco*.

A „kezdő igék” elnevezés onnan származik, hogy némely igének „kezdés, valamivé válás” értelme van, pl. γηράσκω – öregszem.

a) Előfordul, hogy magánhangzós igetőhöz is -ισκ képző járul: θνήσκω, μιμνήσκω. Korábban előfordul a θνήσκω, μιμνήσκω alak is.

b) Gyakori az imperfecta reduplicatio:

γι-γνώσκω, βι-βρώσκω, δι-δράσκω, ἀραρίσκω (utóbbinál attikai reduplicatio)

c) Az igető végső mássalhangzója a képző előtt kiesik:

δι-δά(κ)-σκω, ἀλύ(κ)-σκω, λά(κ)-σκω, πά(θ)-σκω.

Sajátos alcsoportja ennek az osztálynak az úgynevezett „ión gyakorítók” -σκον végzettel, amelyek praeteritum imperfectum vagy aoristos alakokban fordulnak elő, és gyakorító (ti. *meg szokott történni*) értelemmel bírnak. Elsősorban Homéros és Hérodotos nyelvében: φεύγεσκον, φύγεσκον.

### Kiegészítés

1. XO. ...μεγάλοι δὲ λόγοι  
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων

ἀποτίνω A.ao.pt.m.plur.nom. ....

γῆρα τὸ φρονεῖν διδάσκω A.ao.plur.3. ....  
(Soph. *Ant.* 1350 skk.)

2. OI. Ὡ φίλτατ' Αἰγέως παῖ, μόνοις οὐ γίγνεται

θεοῖσι γῆρας οὐδὲ καταθνήσκω A.ao.inf. .... ΠΟΤΕ,

τὰ δ' ἄλλα συγχεῖ πάνθ' ὁ παγκρατῆς χρόνος·  
φθίνει μὲν ἰσχύς γῆς, φθίνει δὲ σώματος.  
(Soph. *O.C.* 607 skk.)

3. ΟΙ. Ὡ φίλτατοι γέροντες, ἐξ ὑμῶν ἐμοὶ φαίνοιτ' ἂν ἤδη τέρμα τῆς σωτηρίας.

ΧΟ. Θάρσει, παρέσται. Καὶ γάρ, εἰ γέρων ἐγώ,

τὸ τῆσδε χώρας οὐ γηράσκω A.praes.pf.sg.3. .... σθένος.

ΚΡ. Ἄνδρες χθονὸς τῆσδ' εὐγενεῖς οἰκῆτορες...

(Soph. O.C. 724 skk.)

4. ΟΙ. ...Τοιγὰρ σὲ καὶ τὸν καὶ γένος τὸ σὸν θεῶν

ὁ πάντα λεύσσω Ἥλιος δοίη βίον

τοιούτον οἶον κάμῃ γηράσκω A.ao.inf. .... ποτε.

ΚΡ. Ὅρατε ταῦτα, τῆσδε γῆς ἐγχώριοι;

ΟΙ. Ὅρωσι κάμῃ καὶ σέ, καὶ φρονοῦσ' ὅτι

ἔργοις πάσχω A.pf.pt.m.sg.nom. .... ῥήμασιν σ' ἀμύνομαι.

ΚΡ. Οὗτοι κατέχω A.fut.sg.1. .... θυμόν, ἀλλ' ἄγω A.fut.sg.1.

..... βία.

κεῖ μούνος εἰμι, τόνδε, καὶ γῆρα βαρύς.

ΟΙ. Ἴὼ τάλας.

(Soph. O.C. 868 skk.)

5. οὐ γὰρ οἶόν τε ἴσον τι ἢ δίκαιον βουλευέσθαι οἱ ἂν μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ παρηβάω A.praes.pf.plur.2.

..... , τόν τε πλέονα κέρδος ὄν εὐτυχέω A.praet.ipf.plur.2.

..... βίον ἠγέομαι imper.plur.2. .... καὶ τόνδε

βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον... (Thuc. 2.44)

6. ἦν δὲ καὶ ἰχθύς ἐν αὐτῷ πολλοὺς ἰδεῖν, οἷνω μάλιστα καὶ τὴν χροάν καὶ τὴν

γεῦσιν προσέοικα A.pf.pt.m.plur.acc. .... ἡμεῖς γοῦν ἀγρεύσαντες

αὐτῶν τινὰς καὶ ἐμφαγόντες μεθύσκω P.ao.plur.1. .... ἀμέλει

καὶ ἀνατέμνω A.aο.pt.m.plur.nom. .... αὐτοὺς εὐρίσκομεν τρυγὸς

μεστούς. ὕστερον μέντοι ἐπινοήσαντες τοὺς ἄλλους ἰχθύς, τοὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος παραμιγνύντες ἐκεράννυμεν τὸ σφοδρὸν τῆς οἰνοφαγίας. (Lucian. *V.H.* 1.7)

7. ἸΣ. Ἥ γὰρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπόρρητον πόλει;

ΑΝ. Τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἦν σὺ μὴ θέλης,

ἀδελφόν· οὐ γὰρ δὴ προδοῦσ' ἀλίσκομαι M.fut.sg.1. ....

ἸΣ. Ὡ σχετλία, Κρέοντος ἀντειρηκότος;

ΑΝ. Ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μ' εἵργειν μέτα.

(Soph. *Ant.* 44 skk.)

8. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὐρίσκω P.aο.coni.

plur.3. .... ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀσπῶν

καὶ ξένων, καὶ γυναῖκες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον ὀλοφυρόμεναι.

(Thuc. 2.34)

9. ΚΛ. ...μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βαίνω A.pf.pt.m.sg.gen. ....

Ἀγαμέμνονος τοῦδ', ὃς ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ τέκνοις

ἀνόσια πράσσων αὐτίχ' εὐρίσκω P.fut.sg.3. ....

ΑΓ. Λήδας γένεθλον, ἐν καλῶι σ' ἔξω δόμων

εὐρίσκω A.praes.pf.sg.1. .... , ἴν' εἵπω παρθένου χωρὶς λόγους...

(Eur. *I.A.* 1103 skk.)

10. (ὅεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας) καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο ἐκεῖναι,

ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλέγω P.aο.pt.m.sg.nom. .... τε καὶ ἐπιστέλλω

A.aο.pt.m.sg.nom. .... ἅττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ

παιδιά ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς. καὶ ἦν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν·

χρόνον γὰρ πολὺν διατρίβω A.aο.sg.3. .... ἔνδον. (Plat. *Phaed.*

116.b)

11. AN. ...Ἄλλ' ἕα με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν

πάσχω A.ao.inf. .... τὸ δεινὸν τοῦτο· πάσχω fut.sg.1. .... γὰρ οὐ

τοσοῦτον οὐδὲν ὥστε μὴ οὐ καλῶς θνήσκω A.ao.inf. ....

ΙΣ. Ἄλλ', εἰ δοκεῖ σοι, στείχε· τοῦτο δ' ἴσθ' ὅτι

ἄνους μὲν ἔρχη, τοῖς φίλοις δ' ὀρθῶς φίλη.

(Soph. *Ant.* 95 skk.)

12. ΙΕ. ...ἴθ', εὐλαβέομαι P.imper.sg.2. .... ὥς σὲ νῦν μὲν ἦδε γῆ  
σωτήρα κλήζει τῆς πάρος προθυμίας·

ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μιμηήσκω pf.coni.plur.1. ....

στάντες τ' ἐς ὀρθὸν καὶ πίπτω A.ao.pt.m.plur.nom. .... ὕστερον,

ἀλλ' ἀσφαλεία τήνδ' ἀνόρθωσον πόλιν.

(Soph. *O.T.* 47 skk.)

13. ΟΡ. τίκτω A.ao.pt.f.sg.nom. .... γὰρ μ' ῥίπτω A.ao.sg.2.

..... ἐς τὸ δυστυχές.

ΚΛ. οὔτοι σ' ἀπορρίπτω A.ao.sg.1. .... ἐς δόμους δορυξένους.

ΟΡ. αἰκῶς πιπράσκω P.ao.sg.1. .... ὦν ἐλευθέρου πατρός.

ΚΛ. ποῦ δῆθ' ὁ τίμος, ὄντιν' ἀντιδέχομαι ao.sg.1. .... ;

ΟΡ. αἰσχύνομαί σοι τοῦτ' ὄνειδίσαι σαφῶς.

(Aesch. *Ch.* 913 skk.)

14. οἱ δὲ Ἕλληνες τὴν τε ἰππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὀρῶντες καὶ  
ὅ τι ἐποιοῦν ἡμφεγνῶσιν, πρὶν Νίκαραχος Ἄρκας ἦκε φεύγων τιτρώσκω P.pf.pt.m.sg.

nom. .... εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων,

καὶ εἶπε πάντα τὰ γίγνομαι P.pf.pt.n.plur.acc. .... ἐκ τούτου δὴ οἱ

Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὄπλα πάντες ἐκπλήττω P.pf.pt.m.plur.nom. ....

(Xen. *An.* 2.5)

15. ΦΙ. Φέρ' εἰπὲ πρὸς θεῶν, ποῦ γὰρ ἦν ἐνταῦθά σοι  
Πάτροκλος, ὃς σοῦ πατρὸς ἦν τὰ φίλτατα;

NE. Χοῦτος θνήσκω A.pf.pt.m.sg.nom. .... ἦν· λόγῳ δέ σ' ἐν  
βραχεῖ

τοῦτ' ἐκδιδάσκω A.fut.sg.1. .... ἰ πόλεμος οὐδέν' ἄνδρ' ἐκὼν

αἰρεῖ πονηρόν, ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς αἰεί.

ΦΙ. Ευμαρτυρῶ σοι·  
(Soph. *Phil.* 433 skk.)

16. οἶόν μιν Τροίηνδε κιῶν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,  
αἰψά κε θήσαιο ἰδὼν ταχυτῆτα καὶ ἀλκὴν.

οὐ μὲν γὰρ τι φεύγω A.ao.iter.sg.3. .... βαθείης βένθεσιν ὕλης

κνώδαλον, ὅττι δίοιτο· καὶ ἴχνεσι γὰρ περιήδη.  
νῦν δ' ἔχεται κακότητι, ἄναξ δέ οἱ ἄλλοθι πάτρης  
ᾤλετο...

(Hom. *Od.* 17.314 skk.)

## XXIII. Ötödik, vagy E-osztály igéi

(MVM 115. §)

### Kiegészítés

#### *Orontas, az áruló*

1. Ἐπεὶ δὲ τῷ Κύρῳ δοκέω ao.sg.3. .... ἤδη ὥρα εἶναι προΐεναι, οὐκ μέλλω ao.sg.3. .... , ἀλλ' ἀνέζευξεν.
2. Ἦν δὲ παρ' αὐτῷ Πέρσης ἀνὴρ, Ὀρόντας ὄνομα, ἐκ βασιλείας οἰκίας γίγνομαι A.pt.m.sg.nom. .... καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν· ἦν δὲ οὗτος καὶ γένει τι προσήκων βασιλεῖ, ἐπεὶ βασιλέως θυγάτηρ τῷ πατρὶ αὐτοῦ γαμέω M.a.o.sg.3. .... .
3. Τοῦτον ὁ Δαρεῖος ἔδωκε τῷ Κύρῳ ὑπήκοον εἶναι. Ὁ δὲ τοσούτου δέω A.a.o.sg.3. .... τῶν τοῦ Κύρου ἐπιμέλομαι P.a.o.inf. .... , ὥστε μετὰ τῶν πολεμίων αὐτοῦ γίγνομαι ao.sg.3. .... καὶ χαίρω A.praet.ipf.sg.3. .... βλάπτων αὐτόν· ἐπεὶ γὰρ ἡ φρουραρχία τῆς ἐν Σάρδεσιν ἀκροπόλεως αὐτῷ ὑπὸ Κύρου ἐπινέμω P.a.o.sg.3. .... , συνθέμενος τῷ Ἀρταξέρξη ἐμαχέσατο τῷ Κύρῳ.
4. Ὁ δὲ Κύρος μαχόμενος περιγίγνομαι ao.sg.3. .... αὐτοῦ, ὥστε δοκέω A.a.o.inf. .... τῷ Ὀρόντῃ τοῦ πρὸς τὸν Κύρον πολέμου παύσασθαι.
5. αἰσθάνομαι ao.pt.m.sg.nom. .... δέ, ὅτι ἡ δύναμις αὐτοῦ ῥέω P.a.o.sg.3. .... , προσεποιεῖτο ἐν ἑαυτῷ γίγνομαι ao.inf. .... καὶ συγγνώμην τῆς ἀποστάσεως δέομαι ao.sg.3. .... τοῦ Κύρου, ὁμόσας τὸ λοιπὸν διαφυλάττειν βούλομαι fut.inf. .... τὴν πίστιν καὶ μηκέτι μαχεῖσθαι αὐτῷ.



6. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος χαίρω ao.sg.3. .... ὄϊομαι ao.sg.3.  
 ..... γὰρ ὡς ἀληθῶς μεταμέλω A.ao.inf. ....  
 τῷ Ὀρόντα τῆς ἀπιστίας· ἐπεὶ δὲ καὶ φίλον βούλομαι ao.sg.3. ....  
 ποιήσασθαι αὐτόν, ἐτοίμως δεξιὰν λαμβάνω A.ao.sg.3. .... καὶ  
 ἔδωκεν.
7. Ὁ δὲ Ὀρόντας πολλοῦ δέω ao.sg.3. .... ἐμμένω A.ao.  
 inf. .... τῇ πίστει· ταχὺ γὰρ οἱ ὄρκοι ἐκρέω ao.plur.3.  
 ..... αὐτοῦ· ἐπεὶ δὲ καὶ ἄχθομαι ao.sg.3. ....  
 πειθόμενος τῷ Κύρῳ, ἀπολείπω A.ao.pt.m.sg.nom. .... τὰς Σάρδεις  
 ἀπέστη εἰς Μυσοὺς αἰεὶ πολεμικῶς διακειμένους πρὸς τοὺς Πέρσας, ὡς σὺν  
 τούτοις μαχοῦμενος τῷ Κύρῳ.
8. Οἱ δὲ παροξύνω P.ao.pt.m.plur.nom. .... ὑπ' Ὀρόντα, οὐκ μέλλω A.ao.  
 plur.3. .... , ἀλλὰ τὰ ὄπλα λαμβάνω A.ao.plur.3. ....  
 ἐπεὶ δὲ πάντες συρρέω A.praet.pf.plur.3. .... , ἐπιπέτομαι ao.pt.m.plur.  
 nom. .... ἐπὶ τὴν τοῦ Κύρου χώραν κακῶς αὐτὴν ἐποίουν ὃ  
 τι ἠδύναντο.
9. Τὸ δὲ πρᾶγμα οὐ καλῶς ἐγένετο· ὁ γὰρ Κῦρος προσπέτομαι ao.sg.3.  
 ..... καὶ αἰσχυρῶς ἐξωθέω A.ao.sg.3. .... αὐτούς  
 ἐκ τῆς χώρας.
10. Τούτων δὲ ἀπωθέω P.ao.pt.m.plur.gen. .... ὁ Ὀρόντας ἐπιμέλομαι  
 fut.pt.m.sg.nom. .... τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος  
 βωμὸν καταφεύγω A.ao.sg.3. .... ἰπέμψας δὲ ἄγγελον πρὸς τὸν  
 Κῦρον ἔλεγεν αὐτῷ τάδε· »ὦ Κύρε, ἐγὼ μὲν ὁμολογῶ καὶ δεῦτερον ἄδικος γίγνομαι  
 A.pf.inf. .... περὶ σέ.«

11. Εἴθ' ὄφελον μήποτε ἄπιστός σοι γίγνομαι *ao.inf.* .....  
 Ἀλλ' ἴσθι, ὅτι πάλαι ἤδη μεταμέλομαι *P.ao.sg.1.* ..... ἀδικήσας,  
 ἐπεὶ καὶ τῆς πρώτης συγγνώμης ἔνεκα πολλήν σοι χάριν ὀφείλω *A.praes.pf.sg.1.*  
 .....

12. Δέομαι οὖν σου καὶ δεύτερον συγγνώμην τῶν προγίγνομαι *P.pf.pt.n.plur.*  
*gen.* ..... ἢ μή οἰηθῆς τὴν χάριν πάντως ἐκρέω *A.pf.inf.*  
 ..... μου' δοκέω *P.praes.pf.sg.3.* ..... γάρ μοι εἰς  
 ἀεὶ φίλον καὶ πιστόν σοι γίγνομαι *fut.inf.* ..... , ἢ δὲ πίστις μου  
 οὐποτε διαπέτομαι *fut.sg.3.* ..... «

13. Καὶ ὁ Κῦρος οἰόμενος, ὅτι ὁ Ὀρόντας χαίρω *A.fut.sg.3.* .....  
 τῇ συγγνώμῃ καὶ χάριν ὀφείλω *A.fut.sg.3.* ..... , οὐκ ἀπωθέω *M.ao.*  
*sg.3.* ..... αὐτόν, ἀλλὰ καὶ δεύτερον πιστὰ λαμβάνω *ao.sg.3.*  
 ..... καὶ ἔδωκεν.

### *Orontas árulása*

14. Προϊόντων οὖν ἀπὸ Χαρμάνδης κατὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐφαίνετο  
 ἵχνη ἵππων· καὶ ἐδόκει εἶναι ὁ στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. Ἐν ᾧ γὰρ ὁ Κῦρος  
 ἐπελαύνω *A.praet.ipf.sg.3.* ..... , οὐδὲ οἱ πολέμοι καθεύδω *A.praet.ipf.*  
*plur.3.* .....

15. Καὶ πρῶτον μὲν μέλω *A.ao.sg.3.* ..... αὐτοῖς, ὅπως χιλοῦ καὶ σίτου  
 ὁ Κῦρος δέομαι *fut.sg.3.* ..... ἢ διὰ τοῦτο πολλοὶ ἵππεῖς διαγίγνομαι  
*ao.plur.3.* ..... προϊόντες καὶ πάντα ἐν τῇ χώρᾳ γίγνομαι *P.pf.pt.n.plur.*  
*acc.* ..... προκατακαίω *A.ipf.pt.m.plur.nom.* .....

16. Ὁ δὲ Κύρος ἄχθομαι P.aο.sg.3. .... , ὅτι οὐδαμοῦ ἦν συγγίγνομαι  
 aο.inf. .... τοῖς πολεμίοις· ταχὺ γὰρ ἀποπέτομαι aο.plur.3.  
 .....

17. Αἰσθάνομαι aο.pt.m.sg.nom. .... δὲ ὁ Ὀρόντας τὸν Κύρον ἄχθομαι  
 aο.pt.m.sg.acc. .... δέομαι P.aο.sg.3. .... αὐτοῦ

χιλίους ἰππέας, λέγων·

18. »Εἰ βούλει μοι ἰππέας χιλίους δοῦναι, οἶδα ὅτι οὐκ ἂν χαίρω P.aο.opt.plur.3.

..... οἱ πολέμοιοι· ἐπιμέλομαι fut.sg.1. .... γὰρ

ὅπως μήποτε δυνήσονται οὔτε τὰ ἐπιτήδεια προκατακαίω A.aο.inf.

..... , οὔτε σε ἐπιγίγνομαι fut.pt.m.sg.acc. ....

βασιλεῖ διαγέλλω A.aο.inf. .... .«

19. Ἐρομένου δὲ τοῦ Κύρου πῶς ταῦτα μέλλοι ποιήσῃν, ἔλεγεν ἐθελῆσαι ἢ

κατακαίνω A.aο.inf. .... τοὺς προκατακαίοντας ἰππέας ἐνεδρεύσας,

ἢ πολλοὺς αὐτῶν ζῶντας λαβεῖν.

20. Χαίρω A.pf.pt.m.sg.nom. .... ταῦτα ὁ Κύρος ἤκουσεν, ἐδόκει

γὰρ αὐτῷ ὠφέλιμα εἶναι, ἃ ἔμελλε ποιήσῃν ὁ Ὀρόντας· οἶομαι aο.pt.m.sg.nom.

..... δὲ πιστὸν ἤδη εἶναι αὐτῷ, ἐκέλευσε λαμβάνειν τοὺς

ἰππέας, ὅσων ἔφη δέομαι aο.inf. .... , παρ' ἐκάστου τῶν ἡγεμόνων,

οἷς ἐπινέμω P.praet.pf.plur.3. .... .

21. Ὁ δὲ Ὀρόντας καίπερ πολλὴν χάριν τῷ Κύρῳ ὀφείλω A.aο.pt.m.sg.nom.

..... , οὐ μέντοι παρ' αὐτῷ μείναι βούλομαι P.aο.sg.3.

..... , ἀλλὰ διεγίγνετο ἐπισκοπῶν, ὅπως μετὰ βασιλέως

γίγνομαι fut.sg.3. .... .

22. Καὶ δὴ τότε λαμβάνω ao.pt.m.sg.nom. .... τοὺς ἰππέας καὶ οἰόμενος ἐτοιμοὺς εἶναι αὐτῶ, γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα, ὅτι ἤξει ἔχων ἰππέας ὡς ἂν δύνηται πλείστους.

23. Ἐνῆν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ ὅτι τὴν πίστιν, καίπερ παρὰ Κύρω ὦν, διαπεφύλαχεν αὐτῶ καὶ ὅτι μᾶλλον αἰεὶ τῶν βασιλέως ἢ Κύρου ἐπιμέλομαι P.praes.pf.sg.3. .... . Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι πιστῶ ἀνδρὶ, ὡς ᾤετο· ὁ δὲ λαβὼν Κύρω δίδωσιν.

*Orontas a haditörvényesék előtt*

24. Αναγιγνώσκω ao.pt.m.sg.nom. .... δὲ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ὁ Κύρος, ἰσχυρῶς ἄχθομαι ao.sg.3. .... \* γινώσκω ao.sg.3. .... γάρ, ὅτι καὶ τρίτον ἄπιστος ὁ Ὀρόντας γίγνομαι ao.sg.3. .... .

25. Ἐνθα δὲ ἵνα μὴ διαγίγνομαι ao.coni.sg.3. .... κινδυνεύων, οὐδὲν μελλήσας συλλαμβάνει αὐτὸν καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἐπτά, καὶ τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγούς ἐκέλευεν ὀπλίτας ἄγω A.ao.inf. .... περὶ τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν, ἵνα ἀτάρακτος ἡ κρίσις γένοιτο.

26. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ἄγω ao.pt.m.plur.nom. .... ὡς τρισχιλίους ὀπλίτας. Κλέαρχον δὲ καὶ εἴσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ὅς γε καὶ αὐτῶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων.

27. Ἐπειτα ὁ Κύρος ἤρχε τοῦ λόγου ὧδε· »Βούλομαι ao.sg.1. .... παραγίγνομαι ao.inf. .... ὑμᾶς, ἄνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμῖν

βουλευόμενος ὅ τι δίκαιόν ἐστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο  
 πράττω fut.sg.1. .... περι'Ορόντα τουτουί.«

28. Μετὰ ταῦτα ἐγκαλέσας τῷ 'Ορόντα τὰς πρόσθεν ἀπιστίας, ἔλεγε πρὸς  
 αὐτόν· »Ἔτι δὲ ἐρέσθαι σε βούλομαι, τί ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον  
 ἐπιβουλεύων μοι φανερὸς γίγνομαι A.praes.pf.sg.2. .... ;« Ἀποκρίνομαι  
 ao.pt.m.sg.gen. .... δὲ τοῦ 'Ορόντα, ὅτι »οὐδὲν ἀδικηθεὶς,« ἤρετο  
 ὁ Κύρος αὐτόν· »Ὁμολογεῖς οὖν περὶ ἐμὲ ἄδικος γίγνομαι P.pf.inf.  
 .... ;« »Ἡ γὰρ ἀνάγκη,« ἔφη ὁ 'Ορόντας.

29. Ἐκ τούτου ἔλεγεν ὁ Κύρος· »Ερήσομαί σε καὶ τοῦτο τὸ τελευταῖον·  
 Ἔτι οὖν ἂν γίγνομαι ao.opt.sg.2. .... τῷ ἐμῶ ἀδελφῶ πολέμιος,  
 ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός;« ὁ δὲ ἀποκρίνομαι ao.sg.3. .... · »Οὐδ'  
 εἰ γίγνομαι ao.opt.sg.1. .... , ὦ Κύρε, σοί γ' ἂν ποτε ἔτι δοκέω ao.opt.  
 sg.1. .... .«

## XXIV. Vegyestönvíek osztálya

(MVM 116. §)

### Kiegészítés

#### *Hadiszemle éjféلكor*

1. Ἐντεῦθεν προέρχομαι a.o.pt.m.sg.nom. .... ὁ Κύρος εισπίπτω a.o.sg.3.  
..... εἰς τὴν Βαβυλωνίαν ἔπομαι a.o.sg.3. ....

δ' αὐτῷ πᾶν τὸ στράτευμα.

2. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ ἐπέχω A.a.o.sg.3. .... τῆς πορείας καὶ  
περὶ μέσας νύκτας προλέγω a.o.sg.3. .... τοῖς τε Ἑλληνσι καὶ τοῖς  
βαρβάροις συνέρχομαι A.a.o.inf. .... εἰς τὸ πεδῖον ἐπ' ἐξέτασιν.

3. Οἱ μὲν πολέμιοι οὕπῳ ὀράω P.a.o.plur.3. .... , λόγος δὲ  
διέρχομαι a.o.sg.3. .... , ὅτι βασιλεὺς οὐ πολὺ ἀπέχω A.a.o.opt.sg.3.  
..... τούτου τοῦ τόπου καὶ κίνδυνος εἶη, μὴ ἅμα τῇ ἐπιούσῃ  
ἔω ἐπιπίπτω A.a.o.opt.sg.3. .... αὐτοῖς.

4. Ἐπεὶ δὲ πάντες συνέρχομαι A.praet.pf.plur.3. .... , ὡς προλέγω  
P.a.o.sg.3. .... , ἔνθα ὁ Κύρος τοὺς Ἑλληνας διαιρέω A.a.o.  
pt.m.sg.nom. .... δύο μέρη στρατηγούς αὐτῶν αἰρέω M.a.o.sg.3.  
..... τὸν μὲν Κλέαρχον τοῦ δεξιοῦ κέρως, Μένωνα δὲ τοῦ  
εὐωνύμου· τοὺς δὲ βαρβάρους ἐκέλευε ἔπομαι a.o.inf. .... αὐτῷ  
καὶ διέχοντας τῶν Ἑλλήνων τάττω P.a.o.inf. .... .

5. Ἄμα δὲ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρα πολλοὶ αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως  
προστρέχω a.o.plur.3. .... τῷ Κύρῳ ᾤοντο γὰρ οὐκ ἀντέχω A.fut.inf.

..... βασιλέα τῆ τοῦ Κύρου δυνάμει, αὐτοῖς δὲ συμφέρω A.fut.inf.  
 ..... , ἐὰν τὰ τοῦ Κύρου αἰρέω M.aο.coni.plur.3. ....  
 πρὶν τὸν Κύρον προσφέρω P.aο.inf. .... αὐτοῖς.

6. Οὗτοι οὖν οἱ προστρέχω A.pf.pt.m.plur.nom. .... ὑπισχνέομαι aο.plur.3.  
 ..... τῷ Κύρῳ ἐτοίμως συνέπομαι fut.inf. .... καὶ  
 πάντα λέγω A.fut.inf. .... , ἃ ἐν τῇ βασιλέως στρατιᾷ ὀράω aο.plur.3.  
 ..... , ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν πάσχω aο.inf. ....

7. Ἐπεὶ δὲ ὁ Κύρος ὡς φίλος προσφέρω P.aο.sg.3. .... πᾶσιν,  
 εἶπον ἃ ἐωράκασιν, ὅπου ἡ στρατιὰ τάττω P.pf.opt.sg.3. ....  
 καὶ πόσους βασιλεὺς ἔχοι στρατιώτας καὶ τίνες εἶσαν οἱ αἰρέω P.pf.pt.m.plur.nom.  
 ..... στρατηγοί· πῶς δὲ οἱ πολέμοι εἰς μάχην τάττω P.fut.plur.3.  
 ..... καὶ τότε τῷ Κύρῳ ἐπιπίπτω fut.plur.3. .... ,  
 οὐκ εἶχον εἰπεῖν.

*Kyros buzdító beszéde a hellénekhez*

8. Ὁ δὲ Κύρος προσπίπτω aο.pt.f.sg.gen. .... αὐτῷ ταύτης τῆς  
 ἀγγελίας, συνεκάλεσε τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ εἶπε  
 πρὸς αὐτοὺς τάδε·

9. »ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐγὼ μὲν ἐκέλευον ὑμᾶς ἔπομαι aο.inf. .... μοι  
 καὶ μετέχω aο.inf. .... τῆς στρατείας· τοῦτο δὲ ποιῆσαι οὐκ  
 εἰσηλθέ μοι, ἵνα πλείους μοι συνέπομαι aο.opt.plur.3. ....  
 στρατιῶται, ἀλλ' ὅτι ἕνα Ἕλληνα πολλῶν Περσῶν προαιρέω P.praes.pf.sg.1.  
 .....

10. Πέποιθα γὰρ ὑμᾶς ἐν ἐλευθερίᾳ τὸν βίον διάγοντας πολὺ τῶν ἄλλων ἐθνῶν  
 διαφέρω A.ao.inf. .... καὶ ἀρίστους τε καὶ κρατίστους εἶναι πάντων  
 οὓς ὀράω A.praes.pf.sg.1. .... ἀνθρώπων.

11. Ὅπως οὖν ἀξιούς ὑμᾶς αὐτοὺς παρέχω A.fut.plur.2. .... τῆς  
 ἐλευθερίας ἧς κτάομαι P.praes.pf.plur.2. .... καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ  
 εὐδαιμονίζω.

12. Εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν αἰρέω M.ao.opt.sg.1. .... ἂν  
 ἀνθ' ὧν ἔχω πάντων.

13. Ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε εἰς οἶον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ἐγὼ ὑμᾶς εἰδῶς διδάσκω fut.  
 sg.1. .... Ἄλλ' αἰδῶς εἰσέρχεταιί με προλέγω fut.pt.m.sg.acc.  
 .... ὑμῖν ταῦτα.

14. Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ὀράω fut.plur.2. .... τοὺς βαρβάρους  
 κραυγῆ πολλῆ ἐφ' ὑμᾶς ἐπιφερομένους· ἐὰν δὲ ὀράω ao.coni.plur.3. ....  
 ὑμᾶς τὴν κραυγὴν ἀνέχω M.ao.pt.m.plur.acc. .... καὶ προσφέρω P.fut.  
 pt.m.plur.acc. .... αὐτοῖς, οὐκ ἀντέχω fut.plur.3. ....  
 ὑμῖν, ἀλλ' ἀποτρέχω fut.plur.3. .... φοβούμενοι, μὴ τὰ κάκιστα  
 ὑφ' ὑμῶν πάσχω ao.coni.plur.3. .... ὑμεῖς δὲ ῥαδίως τὴν  
 νίκην ἀναιρέω M.fut.plur.2. .... καὶ οὐδὲν κακὸν πάσχω fut.plur.2.  
 .....

15. Ἐὰν οὖν ἄνδρας εὐτόλμους ὑμᾶς αὐτοὺς παρέχω A.ao.coni.plur.2.  
 .... καὶ τὴν νίκην ἀναιρέω M.ao.coni.plur.2. ....  
 ἃ ἤδη ὑπισχνέομαι praes.pf.sg.1. .... πάλιν ὑμῖν ὑπισχνοῦμαι,  
 τοὺς οἴκαδε βουλομένους ἐπανέρχομαι A.ao.inf. .... αὐτίκα  
 ἀφήσειν· τοσαῦτα δὲ χρήματα οὗτοι φέρω M.fut.plur.3. .... ,



ὥστε τοῖς οἴκοι πᾶσι ζηλωτοὶ ἔσονται· οὐ γὰρ δέω fut.sg.3. ....  
 αὐτοὺς ἐν φροντίδι εἶναι, ὅ τι ἐσθίω M.fut.plur.3. .... καὶ πίνω  
 M.fut.plur.3. .... , ἀλλ' ἐν ἀφθονίᾳ τὸν βίον ἔχω A.fut.plur.3.  
 .....

16. Πολλοὶ δ' οἶμαι αἰρέω M.fut.plur.3. .... τὰ παρ' ἐμοὶ μᾶλλον  
 ἢ τὰ οἴκοι.«

*Kyros ígéreteket tesz a hellénekek*

17. Ἐνταῦθα Γαυλίτης πρὸς τὰ λέγω P.ao.pt.n.plur.acc. .... εἶπε τάδε·  
 »Ταῦτα μὲν, ὦ Κῦρε, πάντα καλῶς λέγω P.praes.pf.sg.3. ....

18. Νῦν μὲν ὑπισχνεῖ ἡμᾶς πολλὰ χρήματα φέρω M.fut.inf. ....  
 ἰδὼν γὰρ τὰ πράγματα, οἷς περιπίπτω A.praes.pf.plur.1. .... καὶ τὸν  
 προσέρχομαι ao.pt.m.sg.acc. .... κίνδυνον, τοῦτο συμφέρω A.fut.inf.  
 ..... σοι οἶει. ἂν δὲ εὖ γίγνομαι ao.coni.sg.3. ....

τι, οὐ μιμνήσκω M.fut.pf.inf. .... σέ φασιν· ἔνιοι δὲ οὐδ' εἰ μιμνήσκω  
 M.pf.opt.sg.2. .... τε καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι, ὅσα  
 ὑπισχνέομαι ao.sg.2. ....

19. Ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ παρέρχομαι A.pf.pt.m.sg.dat. .... χρόνῳ πολλὰ μὲν  
 φέρω ao.plur.1. .... πολλὰ δὲ πάσχω ao.plur.1. ....  
 καὶ δὴ καὶ τοιαύταις ἀπορίαις περιπίπτω ao.plur.1. .... , ὥστε  
 οὔτε ἐσθίω ao.inf. .... οὔτε πίνω ao.inf. ....

ἔσχομεν· τούτων δὲ τῶν πόνων ἄρ' ὀράω fut.plur.1. .... ποτε  
 τοὺς καρπούς;

20. Εἰπὲ οὖν καὶ παρέχω ao.imper.sg.2. .... ἡμῖν ἐλπίδα, πῶς ταῦτα  
 ἔσται;«

21. Ἀκούσας ταῦτα εἶπεν ὁ Κύρος· »Εὖ νῦν οἶδα καγῶ, ὅτι ὑμεῖς πολλὰ ἐν τῇ  
 ὁδῷ φέρω praes.pf.plur.2. .... καὶ πάσχω A.praes.pf.plur.2.  
 ..... καὶ ὅτι τὴν οὐσίαν κατεσθίω A.praes.pf.plur.2.  
 ..... \* διὰ τοῦτο ἐπιμέλομαι fut.sg.1. .... ,  
 ὅπως ἀφθόνως τὰ ἐπιτήδεια ἔχω fut.plur.2. .... .

22. Πῶς δὲ τοῦτο δυνήσομαι ποιῆσαι, ὑμῖν λέγω A.fut.sg.1. ....

Ἡ ἀρχὴ ἡ πατρώα, ἦν νῦν ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς κατέχει, τοσαύτη ἐστίν, ὥστε πρὸς  
 μὲν μεσημβρίαν διὰ καῦμα, πρὸς δὲ ἄρκτον διὰ χειμῶνα οὐ δύνανται κατέχειν  
 ἄνθρωποι· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ  
 φίλοι.

23. Ἐὰν δὲ ἡμεῖς τὴν νίκην ἀναίρῃω M.aο.coni.plur.1. .... καὶ μὴ παρ'

ἐλπίδα τι προσπίπτω aο.coni.sg.3. .... , ταῦτα πάντα ὑμῖν παρέχω

A.fut.sg.1. .... καὶ ὑμᾶς σατράπας αἰρέω M.fut.sg.1. .... ,

ἵνα τῶν τοῦ πολέμου κινδύνων μετέχω A.pf.pt.m.plur.nom. .... καὶ

τιμῶν καὶ ἀρχῶν μετέχω A.aο.coni.plur.2. .... .

24. Ὑμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων ἕκαστος καὶ στέφανον χρυσοῦν φέρω M.fut.sg.3.

..... «

25. Ταῦτα ὑπισχνόμαι aο.pt.m.sg.nom. .... ἀπάντων τὴν γνώμην  
 ἐνέπλησεν.

26. Παρεκελεύοντο δὲ αὐτῷ πάντες μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὀπισθεν ἑαυτῶν τάττεσθαι

καὶ ἐντεῦθεν ἐφοράω aο.inf. .... τὴν μάχην· πάντας γὰρ φόβος

εἰσῆλθε, μὴ Κύρος ὑπὸ σπουδῆς τε καὶ ἀνδρείας εἰς μάχην ἐνάγω P.aο.pt.m.sg.nom.

..... κινδύνους περιπίπτω aο.opt.sg.3. .... ἢ καὶ

τι πάσχω aο.opt.sg.3. .... , αὐτοὶ δὲ πάσας τὰς ἐλπίδας ἀφαιρέω P.aο.

opt.plur.3. .... .

27. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ἤρετο τὸν Κύρον· »Οἶει γὰρ ἀνθέξειν σοι τὸν ἀδελφόν;« »Νὴ Δί'«, ἔφη ὁ Κύρος, »εἵπερ γε Δαρείου ἐστὶ παῖς ἐμὸς δὲ ἀδελφός, οὐ περιοράω fut.sg.3. .... ἡμᾶς τὴν ἀρχὴν ἀφαιρέω M.ao.pt.m.plur.acc. .... αὐτόν.«

Γνώμαι καὶ ἐπιγράμματα

28. Εἰ μὴ κατέχω fut.sg.2. .... γλώτταν ἔσται σοι κακά.
29. Ἀχάριστος, ὅστις εὖ πάσχω ao.pt.m.sg.nom. .... ἀμνημονεῖ.
30. Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὐποτ' ἂν πάσχω ao.opt.sg.2. .... βλάβην.
31. Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ζῶντα· »ταῦτ' οὐ πάσχω fut.sg.1. .... «
32. Ξένους πένητας μὴ παρατρέχω ao.coni.sg.2. .... ἰδών.
33. Φέρω ao.imper.sg.2. .... λύπην καὶ βλάβην ἐρρώμενως.
34. Πτωχῷ εὐθὺ δίδου, μηδ' ἐλθεῖν αὔριον εἶπον ao.coni.sg.2. ....
35. Ἄγροῦ γειτονέοντος ἀπέχω M.ao.imper.sg.2. .... , μηδ' ἄρ' ὑπερβαίνω ao.coni.sg.2. ....
36. Ἦ θεὸς ἦλθ' ἐπὶ γῆν ἐξ οὐρανοῦ εἰκόνα δειξῶν, Φειδία, ἢ σύ γ' βαίνω ao.sg.2. .... τὸν θεὸν ὁράω fut.pt.m.sg.nom. ....
37. Πολλὰ πίνω ao.pt.m.sg.nom. .... καὶ πολλὰ ἐσθίω ao.pt.m.sg.nom. .... καὶ πολλὰ κάκ' λέγω ao.pt.m.sg.nom. .... ἀνθρώπους, κεῖμαι Τιμοκρέων Ῥόδιος.

## XXV. A μι-végű igék első csoportja

(MVM 119–121. §)

NB.

A μι-végű igéket három csoportra osztják:

I. Az igető az imperfecta actióban *vu-*, illetve *vvu-* gyarapodást mutat.

Az eredeti indoeurópai suffixum „*neu*” ill. nullfoka „*nu*”, amely a görögben „*-νευ-*”, „*-νῦ-*”, a „*-νᾶ-*”, „*-νᾶ-*” mintájára analogikusan (δάμνα-μι, ἰόν-attikai δάμ-νη-μι, pluralis 1. δάμ-να-μεν) *-νῦ-*, *-νῦ-* lett.

II. Az imperfecta actióban reduplikáló (a négyek).

III. Nincs gyarapodás az imperfectum tőben.

Hármas szabály:

A **tő csak akkor hosszú** a praesens és praeteritum imperfectumban, illetve az erős aoristosban, ha az igealak **activ,**

**indicativus,**

**egyres számú.**

### Kiegészítés

#### *Xenophón élete*

1. Ξενοφῶν Γρύλλου μὲν ἦν υἱός, Ἀθηναῖος, αἰδήμων δὲ καὶ εὐειδέστατος. Τοῦτον ὁ Σωκράτης μαθητὴν ἐποιήσατο ὧδε· ἀπαντήσας αὐτῷ ἐν στενωπῷ

διατείνω ao.sg.3. .... τὴν βακτηρίαν καὶ ἐκώλυεν αὐτὸν

τῆς παρόδου, εἶτα ἐρωτάω ao.sg.3. .... \* » Ἄρ' ἔχεις μοι δείκνυμι A.ipf.

inf. ...., ὧ νεανία, ποῦ τῆς ἀγορᾶς οἱ ἰχθύες πιπράσκονται;«

2. » Ἐγωγε.« » Τὰ δὲ λάχανα ποῦ πιπράσκειται δείκνυμι A.opt.sg.2.

..... ἄν μοι;«

3. » Πῶς οὔ;« » Νῦν δὲ ποῦ καλοὶ κάγαθοὶ γίνονται ἄνθρωποι δείκνυμι

A.ipf.imper.sg.2. .... μοι.«

4. Τοῦ δὲ Ξενοφῶντος λέγοντος· »Δείκνυμι A.praet.ipf.sg.1. .... ἄν, ἀλλ' ἄγνοῶ,« ὁ Σωκράτης »Ἐπομαι M.ipf.imper.sg.2. .... τοίνυν«, ἔφη, »καὶ δείκνυμι A.fut.sg.1. .... σοι.«

5. Καὶ τὸν τεῦθεν ἀκροατῆς Σωκράτους καὶ φίλος πιστότατος ἦν· ἡ δὲ φιλία αὐτῶν οὕτως ῥώννυμι P.praet.pf.sg.3. .... τε καὶ πήγνυμι A.praet.pf.sg.3. .... , ὥστε διὰ παντὸς τοῦ βίου οὐκ ἀποσβέννυμι ao.sg.3. ....

6. Καὶ ὁ Σωκράτης ἐκάστοτε ἐνδείκνυμι M.praet.ipf.sg.3. .... τὴν πρὸς Ξενοφῶντα εὐνοίαν, μάλιστα δὲ ἐν τῇ κατὰ Δῆλιον μάχῃ.

7. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Βοιωτοῖς συμμίγνυμι A.ao.plur.3. .... τὰς χεῖρας, πολὺν χρόνον ἀμφιδήριτος ἦν ἡ μάχῃ· τέλος δὲ οἱ Βοιωτοὶ διαρρήγνυμι A.ao.pt.m.plur.nom. .... τὰς τῶν Ἀθηναίων τάξεις καὶ διασκεδάννυμι A.ao.pt.m.plur.nom. .... αὐτοὺς νικάω ao.plur.3. ....

8. Ἐνταῦθα ὁ Ξενοφῶν πολλοὺς τῶν πολεμίων καταστόρνυμι A.ao.pt.m.sg.nom. .... καὶ αὐτὸς παρὰ μικρὸν ἀπόλλυμι M.ao.sg.3. .... ἔν γὰρ τῇ φυγῇ ἀφ' ἵππου πίπτει· ὁ δὲ Σωκράτης πετάννυμι P.pf.pt.f.plur.dat. .... ταῖς χερσὶν ὑπολαμβάνει καὶ διασφύζει αὐτόν.

*Xenophón az ifjabb Kyros seregében; a tízezer hellén visszavezetése*

9. Συγκεράννυμι M.ao.sg.3. .... δὲ φιλίαν καὶ πρὸς Κύρον καὶ ἀναπετάννυμι A.ao.sg.3. .... ἑαυτῷ τὰς ἐπὶ δόξαν πύλας.

10. Ἦν γὰρ αὐτῷ συνήθης Πρόξενος ὄνομα, γένος μὲν Βοιωτίας, φίλος δὲ Κύρῳ. Οὗτος ἐν Σάρδεσι διατρίβων παρὰ τῷ Κύρῳ, ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολήν

Ξενοφῶντι λέγουσαν τάδε· »Πρόξενος Ξενοφῶντι χαίρειν. Μέλλει ὁ Κῦρος στρατεύσεσθαι στρατείαν· καὶ πείθω P.praes.pf.sg.1. .... , ὅτι τοὺς μὲν πολεμίους διασκεδάννυμι A.fut.sg.3. .... καὶ ἀπόλλυμι A.fut.sg.3. .... , τὴν δὲ ἑαυτοῦ δύναμιν ἐπιβρώννυμι A.fut.sg.3. ....

11. Ἐὰν μὲν οὖν ἐθέλης φιλίαν συγκεράννυμι M.ao.inf. .... πρὸς Κῦρον, ζώννυμι M.ao.imper.sg.2. .... καὶ πορεύομαι P.ao.imper.sg.2. .... ὡς τάχιστα· νῦν γὰρ ἕξεσί σοι ὄνομα μέγα καὶ μέγαν πλοῦτον κτήσασθαι.

12. Ῥώννυμι P.pf.imper.sg.2. .... « Ὁ δὲ τὴν ἐπιστολὴν δείκνυμι A.praes.ipf.sg.3. .... Σωκράτει· ἐπεὶ δὲ καὶ οὗτος συνεβούλευσεν αὐτῷ τὴν πορείαν, ζώννυμι M.ao.sg.3. .... καὶ πορεύομαι P.ao.sg.3. ....

13. Ἦκων δὲ εἰς Σάρδεις καταλαμβάνει Πρόξενον καὶ Κῦρον μέλλοντας ἤδη ἀναζεύγνυμι A.fut.inf. ....

14. Ἐπιδείκνυμι P.ao.pt.m.sg.nom. .... οὖν ὑπὸ τοῦ Προξένου τῷ Κύρῳ, οὗτος ἐδεῖτο αὐτοῦ μένω ao.inf. ....

15. Ὁ οὖν Ξενοφῶν μένω ao.sg.3. .... ἐπεὶ δὲ οἱ σύμμαχοι Ἕλληνες τοῖς Πέρσαις συμμίγνυμι A.ao.plur.3. .... , ὁ Κῦρος ἀναζεύγνυμι A.ao.sg.3. .... ἐκ Σάρδεων ὡς εἰς Πισίδας· τοῦτο γὰρ τὸ πρῶτον ἀναδείκνυμι A.praet.ipf.sg.3. .... ὕστερον δὲ δῆλον ἐγίγνετο, ὅτι ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξην τὴν στρατείαν ποιοῖτο· ὄμνυμι A.ao.sg.3. .... γὰρ τὴν ὕβριν αὐτοῦ σβέννυμι A.fut.inf. .... ἢ καὶ αὐτὸν ὡς ἀποδείκνυμι P.pf.pt.m.sg.acc. .... πολέμιον ἀπόλλυμι A.fut.inf. ....

16. Ὡς δὲ οὐ πόρρω Κουνάξης βασιλεῖ συμμίγνυμι A.ao.plur.3. .... ,  
 μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ μάχη ἦν καὶ πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν καταστρώννυμι P.ao.plur.3.  
 ..... καὶ ἀπόλλυμι M.ao.2.plur.3. .... , ἐν οἷς  
 καὶ τὸς ὁ Κῦρος.

17. Μετὰ τὴν μάχην Τισσαφέρνης ὁ Πέρσης εἰς συμβουλήν ἐκάλεσε τοὺς τῶν  
 Ἑλλήνων στρατηγούς· ὡς δὲ παρήσαν ἀπόλλυμι A.ao.sg.3. ....  
 πάντας, καίπερ ὄμνυμι A.pf.pt.m.sg.nom. .... μὴδὲν αὐτοὺς βλάπτω  
 A.fut.inf. ....

18. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀπόλλυμι A.praet.pf.plur.3. .... , ἐν πολλῇ  
 δὴ ἀπορία ἦσαν οἱ Ἕλληνας· ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐννοούμενος, ὅτι ἡ μὲν εὐταξία  
 σώζει, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπόλλυμι A.praes.pf.sg.3. .... , ἅμα  
 δὲ φοβούμενος, μὴ πᾶν τὸ στράτευμα ἀπόλλυμι M.ao.opt.sg.3. .... ,  
 εἰς βουλήν συγκαλέω ao.sg.3. .... τοὺς λοχαγούς.

19. Ἐνθα κελεύσαντος αὐτοῦ ἄλλοι στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντὶ τῶν ἀπόλλυμι  
 A.pf.pt.m.plur.gen. .... ἀποδείκνυμι P.ao.plur.3. .... ,  
 αὐτὸς δὲ ὁ Ξενοφῶν πολλὴν ἀρετὴν καὶ εὐβουλίαν ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ  
 ἐπιδείκνυμι M.ao.pt.m.sg.nom. .... , ἡγεῖσθαι κελεύω P.ao.sg.3.  
 .....

20. Τοῦντεῦθεν ἡ πορεία ἐν τῇ πολεμῖα πολλοῖς μὲν πόνοις, πολλοῖς δὲ κινδύνοις  
 μίγνυμι P.pf.pt.f.sg.nom. .... ἦν· οὐ γὰρ αἰεὶ δι' ἀναπετάννυμι P.pf.pt.f.sg.gen.  
 ..... χώρας ἡ ὁδὸς ἦγεν, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ὄρη ὑπερέβαινον, τοτὲ  
 δὲ πλοῖα πηγνυμι A.ao.pt.m.plur.nom. .... ποταμοὺς ζεύγνυμι A.praet.ipf.

plur.3. .... ἡ πολλάκις δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίᾳ καὶ  
 ὑπὸ ψύχους ἀποπήγνυμι A.pf.pt.m.plur.nom. .... ἐκινδύνευον ἀπόλλυμι  
 M.aο.inf. .... ἡ σὺν θεοῖς δὲ πάντα τὰ ἐπικρεμάννυμι P.aο.pt.n.plur.acc.  
 ..... δεινὰ ἀποφεύγω A.aο.pt.m.plur.nom. .... οἱ  
 μύριοι Ἕλληνες εἰς τὴν Θράκην διεσώθησαν.

21. Πάντα ὅσα ἐν τούτῳ τῷ στόλῳ ἐγίγνετο, ἐν τῇ Ἀναβάσει ὁ Ξενοφῶν  
 ἐπιδείκνυμι A.praes.pf.sg.3. .... ἡ δὲ δόξα, ἦν ταύτῃ τῇ ἡγεμονίᾳ  
 κτάομαι aο.sg.3. .... , μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ἀποσβέννυμι A.praes.pf.sg.3.  
 ..... , οὐδ' ἀπόλλυμι M.fut.sg.3. .... ποτε  
 ἀθάνατος γὰρ ἐστίν.

*Xenophonés Agésilaos; számkivetése és halála; művei*

22. Οὐ πολλῷ ὕστερον Ἀγησίλαος, ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, ἐστρατεύσατο  
 ἐπὶ τοὺς Πέρσας, τὴν μὲν ἑαυτοῦ δύναμιν ἐπιρρώννυμι A.ipf.inf. ....,  
 τὴν δὲ τῶν πολεμίων κατὰ γνυμι A.ipf.inf. .... βουλόμενος.

23. Οὗτος μεταπέμπω M.aο.sg.3. .... καὶ τὸν Ξενοφῶντα ὁ δὲ ἦκε  
 καὶ μετέχω A.praet.ipf.sg.3. .... τῆς στρατείας.

24. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἠναγκάσθη οἴκαδε ἐπανερχεσθαι, καλέω P.pf.pt.m.sg.  
 nom. .... εἰς τὸν πρὸς τοὺς Θηβαίους πόλεμον, ὁ Ξενοφῶν  
 παρ' αὐτῷ μένω aο.sg.3. .... , καὶ ἐν τῇ ἐν Κορωνεῖᾳ μάχῃ οὐ  
 μόνον τοῖς Θηβαίοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις, αὐτῶν μὲν συμμάχοις ἑαυτοῦ δὲ  
 πολίταις ἐμάχετο.



25. Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, διότι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιμίγνυμι M.praet.ipf.sg.3.

..... , τὴν δὲ πατρίδα κατάγνυμι A.ao.inf. ....

ἐπεχείρησε, φυγῆς αὐτῷ ἐτίμησαν.

26. Ἐκβάλλω P.ao.pt.m.sg.acc. .... δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑποδέχομαι

ao.plur.3. .... καὶ χωρίον αὐτῷ ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἡλείας

ἔδωρήσαντο.

27. Ἐνταῦθα ὁ Ξενοφῶν διετέλει γεωργῶν καὶ κυνηγετῶν καὶ τὰς ἱστορίας συγγράφων· ἐπεὶ δὲ οἱ Ἡλεῖοι εἰσέβαλον εἰς τὸν Σκιλλοῦντα, σὺν τοῖς υἱοῖς

Γρύλλω καὶ Διοδώρῳ εἰς Κόρινθον διασφῶζω P.ao.inf. .... καὶ αὐτόθι κατοικήσαι λέγεται.

28. Ἀκούσας δὲ τοῖς Ἀθηναίοις φιλιάν συγκραθῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους,

ἵνα συζεύγνυμι M.pf.pt.m.plur.nom. .... κατάγνυμι A.ao.opt.plur.3.

..... καὶ ἀποσβέννυμι A.ao.opt.plur.3. .... τὴν

τῶν Θηβαίων ἡγεμονίαν, ἔπεμψε τοὺς παῖδας εἰς τὰς Ἀθήνας στρατευσομένους· καὶ ἐν τῇ περὶ Μαντίνειαν μάχῃ ὁ Γρύλλος, πολλὰ ἀνδραγαθήματα ἐνδείκνυμι M.ao.

pt.m.sg.nom. .... ἀπόλλυμι M.ao.sg.3. ....

29. Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὅτε αὐτῷ ἀγγέλλω P.ao.sg.3. .... ὁ τοῦ υἱοῦ

θάνατος, τὴν ἱερὰν στολὴν ἀμφιέννυμι P.pf.pt.m.sg.nom. ....

καὶ ἐστεμμένος ἐτύγχανε θύων· ἀκούσας οὖν τὸν υἱὸν ἀπόλλυμι A.pf.inf.

..... , ἀπεστεφανώσατο· ἔπειτα δὲ ἀκούσας, ὅτι γενναίως,

πάλιν ἐστεφανώσατο λέγων· »Ἀλλὰ γὰρ θνητὸς ἦν.«

30. Καὶ ὁ μὲν βίος τοῦ Ξενοφῶντος ἦν τοιόσδε. Ἐτελεύτησε δὲ ἐν Κορίνθῳ, ἤδη γεραῖος ἰκανῶς. Ἦν δὲ ἀνὴρ τὰ πάντα ἀγαθὸς καὶ εὐσεβής, ὡς τὰ

συγγράμματα αὐτοῦ δείκνυμι A.praes.ipf.sg.3. ....

31. Συγγράφω ao.sg.3. .... δὲ βιβλία πρὸς τὰ τετταράκοντα·  
τὴν τε Ἀνάβασιν καὶ Κύρου Παιδείαν καὶ Ἑλληνικὰ καὶ Ἀπομνημονεύματα καὶ  
ἄλλα πολλά.
32. Ἡ δὲ ἑρμηνεία αὐτοῦ τοσαύτη γλυκύτητι κεράννυμι P.pf.pt.f.sg.nom.  
..... ἐστίν, ὥστε καὶ Ἄττικὴ Μοῦσα ἢ μέλιττα ἐκαλεῖτο.

## ΓΝΩΜΑΙ

33. Ὅρκον σὺ φεῦγε, κἄν δικαίως ὄμνυμι A.coni.sg.2. ....
34. Εἰ μὴ φυλάξεις μίκρ', ἀπόλλυμι A.fut.sg.2. .... τὰ μείζονα.
35. Νέος ἀπόλλυμι M.praes.ipf.sg.3. .... ὄντιν ἄν φιλήθεις θεός.
36. Ὡς ἡδὺ συνέσει χρηστότης κεράννυμι P.pf.pt.f.sg.nom. ....

## NB.

### Főmondati módok az egyszerű mondatban

Az indicativuson kívül még szerepelhetnek a főmondatban önálló használatú egyéb módok, amelyek eredetileg valamennyien óhajító értelemmel függnek össze. Az akarás kifejezésére coniunctivus<sup>1</sup> és imperativus, a kívánság kifejezésére az optativus. Az akarás mindig valamilyen majdani, jövőben lejátszódó cselekvésre utal. Ez vonatkozhat az alany saját cselekvésére: coniunctivus (eredetileg csak első személyekben); vagy valamilyen külső cselekvésre, amikor az imperativus 2. és 3. személyre szerepel.

<sup>1</sup> A kijelentő értelmű coniunctivus, vagy más néven jövő-jellegű coniunctivus a homérosi nyelvben még előfordul. Megkülönböztetendő az akarás kifejezésére szolgáló coniunctivustól, emellé ké, ἄν partikula járul. (Vö.: epikus nyelv – ritkábban partikula nélkül.) Később felváltja a futurum. Míg a futurum a jelenhez képest a jövőben biztosan bekövetkező cselekvést jelenti, addig a coniunctivus csak egyfajta várakozást fejez ki, hogy valami bekövetkezik.

δύσομαι εἰς Αἴδαο καὶ ἐν νεκέεσσι φαείνω (Hom. *Od.* 12.383)  
τίπτ' αὐτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος εἰλήλουθας;  
ἢ ἴνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο;  
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι οἴω·  
ἢς ὑπεροπλήσι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν ὀλέεσση. (Hom. *Il.* 1.202 skk.)

*Coniunctivus hortativus:*

### Kiegészítés

37. Μήπω, ἀγαθέ, ἐκεῖσε ἴωμεν – πρῶ γάρ ἐστιν – ἀλλὰ δεῦρο ἐξαναστῶμεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ περιμόντες αὐτοῦ διατριβῶ αο.coni.plur.1. ....  
(Plat. Prot. 311a)

38. ΟΡ. ἐπέχω Α.αο.imper.sg.2. .... ἐμβάλλω Α.αο.coni.plur.1.  
..... εἰς ἄλλον λόγον.  
(Eur. El. 962)

**NB.**

Kérdő értelemben szereplő *coniunctivus hortativus* a *coniunctivus dubitativus* vagy *deliberativus*. Általában csak első személyben, vagy „átérett” harmadik személyben τίς-szel szerkesztve.

### Kiegészítés

39. ΠΑ. οἴμοι, τί δράω Α.αο.coni.sg.1. .... ; ποῖ φεύγω Α.αο.coni.sg.1.  
..... μητρὸς χέρας;  
(Eur. Med. 1271)

40. ΟΙ. ...ποῖ τις φροντίδος ἔρχομαι Α.αο.coni.sg.3. .... ; (*Quid consilii capiamus?*)  
(Soph. O.C. 170)

### Fordítás

41. Beszéljünk vagy hallgassunk?! (Eur. Ion 758)

.....

**NB.**

*Coniunctivus prohibitivus* (aoristosban tiltás kifejezésére):

**Kiegészítés**

42. μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχροῦς ἀπόλλυμι M.ao.coni.plur.1.  
..... (Xen. An. 7.1)

43. Πριαμίδη, μὴ δὴ με ἔλωρ Δαναοῖσιν ἐάω A.ao.coni.sg.2. ....  
κεῖσθαι...  
(Hom. Il. 5.684 sk.)

*Imperativus:*

44. ὦ Ἰππόθαλες... ἴθι ἐπιδείκνυμι M.ao.imper.sg.2. .... ἄ καὶ τοῖσδε  
ἐπιδείκνυμι M.praes.ipf.sg.2. .... , ἵνα εἰδῶ εἰ ἐπίστασαι ἄ χρὴ ἔραστήν  
περὶ παιδικῶν πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς ἄλλους λέγειν. (Plat. Lys. 204e)

XXVI. Főmondati feltételes módok,  
valamint az óhajtás kifejezése a μι-végűek  
első csoportjának tükrében

(MVM 121. és 138–9. §)

NB.

Az optativusnak – hasonlóan a coniunctivushoz – kijelentő értelmű használata is létezik, amely különbözik az óhajtó értelemtől. A kijelentő értelmű optativus κέ, ἄν partikulákat vett maga mellé. Az attikai nyelvben a potencialitás kifejezésére szolgáló (tehát kijelentő értelmű) optativus szigorúan összekapcsolódik ezekkel a partikulákkal. Hasonlóan a coniunctivushoz, ahol az egyszerű futurum felváltotta a coniunctivus (+ partikula) használatát, a kijelentő értelmű, potencialitást kifejező optativust – a múlt idő tekintetében – felváltotta a praeteritum imperfectum, illetve az aoristos (+ partikula). Tagadás: οὐ-val.

Jelenre vonatkozó potencialitás: ἄν + optativus:

τοῦτο γένοιτο ἄν – *ez megtörténhetne, megtörténne*

τοῦτο οὐκ ἄν γένοιτο – *ez nem történhetne meg, nem történne meg*

οὐκ ἄν λέγοιμι – *nem mondanám*

οὐκ ἄν δύναοι μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν – *nem boldogulhatsz/boldogulhatnál, hacsak nem dolgozol; nem boldogulnál, hacsak nem dolgozol*

Kiegészítés

1. ἀπόλλυμι M.a.o.pt.f.sg.gen. .... δὲ τῆς ψυχῆς τότ' ἤδη τὴν φύσιν

τῆς ἀσθενείας ἐπιδείκνυμι A.opt.sg.3. .... τὸ σῶμα καὶ ταχὺ σήπω

P.a.o.pt.n.sg.nom. .... διοίχομαι opt.sg.3. ....

(Plat. *Phaed.* 87e)

2. XO. ...τὸ γάρ τοι τέκνα συσσωίξειν καλόν,

...οὐδεὶς πρὸς τάδ' ἀντιλέγω A.fut.sg.3. .... βροτῶν.

(Eur. *I.A.* 1209 sk.)

## Fordítás

3. Ideje lenne beszélni.

.....

## Kiegészítés

4. εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος καταβάς εἰς τὸν αὐτὸν θᾶκον καθίζοιτο, ἄρ' οὐ σκότους ἂν ἀνάπλεως ἔχω A.a.o.opt.sg.3. .... τοὺς ὀφθαλμούς, ἐξαίφνης ἤκων ἐκ τοῦ ἡλίου; (Plat. Resp. 516e)

## NB.

Jelenre vonatkozó irrealitás általában: ἄν + praeteritum imperfectum indicativus:

ἔλεγον ἄν – *mondanám, azaz mondtam volna (már ha tudnám).*

Múltra vonatkozó potencialitás: (vagyis a ki nem tett, de odaértett előfeltétel teljesülése esetén megtörténhetett volna) ἄν + aoristos indicativusa.

Múltra vonatkozó eventualitás: (vagyis a ki nem tett, de odaértett előfeltétel teljesülése esetén megtörtént volna) ἄν + aoristos indicativusa, ugyanaz:

εἶδες ἄν – *láthattad volna, láttad volna*

ἔγνων ἄν τις – *tapasztalhatta volna az ember, azt tapasztalta volna az ember*

ἀπέθανον ἄν – *meghalhattam volna, meghaltam volna*

τίς γὰρ ἄν φήθη ταῦτα γενέσθαι; – *ki gondolhatta volna, ki gondolta volna*

ῥόμην ἄν, ῥετό τις ἄν, ἔγνων τις ἄν, ἤσθετό τις ἄν, εἶδες ἄν, ἠγήσω ἄν – *putares, crederes, diceres, cerneres, videres – azt gondoltam volna, azt gondolhattam volna...*

## Kiegészítés

5. ἐπιρρόνυμι P.a.o.sg.3. .... δ' ἄν τις κάκεινο ἰδὼν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἔστεφανωμένους... (Xen. Hell. 3.4)

6. AN. ...Καίτοι πόθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον

κατέχω A.ao.sg.1. .... ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ  
τιθείσα;

(Soph. Ant. 502 sk.)

### Fordítás

7. Abban a korban, amikor leginkább hihettetek. (Plat. Ap. 18c)

.....  
.....

### Kiegészítés

8. Ἐγὼ δὲ πρὸ πολλῶν μὲν ἂν χρημάτων τιμάω M.ao.sg.1. ....

τηλικοῦτον δύνασθαι τὴν φιλοσοφίαν ὅσον οὔτοι λέγουσιν· ἴσως γὰρ οὐκ ἂν

ἡμεῖς πλεῖστον ἀπολείπω P.ao.plur.1. .... , οὐδ' ἂν ἐλάχιστον μέρος

ἀπολαύω A.ao.plur.1. .... αὐτῆς· ἐπειδὴ δ' οὐχ οὕτως ἔχει, βούλομαι

opt.sg.1. .... ἂν παύσασθαι τοὺς φλυαροῦντας· (Isocr. 13.11)

### NB.

A kínánság ezzel szemben minden idősíkban otthonos. A múltra vonatkozó óhaj kifejezése esetében, hogy a jelenbe való áthajlás lehetősége teljességgel kizárt legyen, az imperfecta actio kevésbé használatos, inkább aoristosszal találkozunk. Vö.: ὄφελον + infinitivus (MVM 139. §. 1.) Tagadás: μή-vel.

A reális óhaj (csak jelen-jövő):

puszta optativus (aoristos):

AI. ...Ὡ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχέστερος,

τὰ δ' ἄλλ' ὅμοιος, καὶ γένοι' ἂν οὐ κακός.

(Soph. Aj. 550 sk.)

Μή μοι ἀνὴρ εἶη γλώττη φίλος, ἀλλὰ καὶ ἔργω.

### Kiegészítés

9. Ὡ φίλε Πάν τε καὶ ἄλλοι ὅσοι τῆδε θεοί, δίδωμι A.ao.opt.plur.2. ....

μοι καλῶ γενέσθαι τάνδοθεν· ... πλούσιον δὲ νομίζοιμι τὸν σοφόν· τὸ δὲ χρυσοῦ πλῆθος εἴη μοι ὅσον μήτε φέρειν μήτε ἄγειν δύναίτο ἄλλος ἢ ὁ σώφρων. (Plat. *Phaedr.* 279b–c)

10. ὦ Ζεῦ μέγιστε, λαμβάνω A.ao.inf. .... μοι γίγνομαι ao.opt.sg.3.

..... αὐτὸν ὡς ἐγὼ βούλομαι. (Xen. *Cyr.* 6.3)

### NB.

Irrealis óhaj (múlt, jelen-jövő):

Indicativus: praeteritum imperfectum (jelenre vonatkoztatva):

εἶθε, εἰ γάρ

εἶθ' ἤσθα δυνατός

Optativus: aoristos (ritkábban) ugyanerre: εἶθε, εἰ γάρ (elátkozás, megerősítés kifejezésére is)

εἶθ' ὡς ἠβώοιμι βίη δέ μοι ἔμπεδος εἶη  
ὡς ὀπότ' Ἥλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη...  
(Hom. *Il.* 11.670 sk.)

### Kiegészítés

11. XO. (Pusztuljak, ha...) Ἐξόλλυμι M.ao.opt.sg.1. .... , ἦν ἀκούσω.  
(Aristoph. *Ach.* 324)

12. XO. ...ὡς ὁ τάδε πορῶν

ἔλλυμι M.ao.opt.sg.3. ....  
(Soph. *El.* 126 sk.)

13. KH. ...Καὐτὴ γὰρ ἔγωγ', – οὕτως δόνιημι M.ao.opt.sg.1. ....  
τῶν τέκνων, –  
μισῶ τὸν ἄνδρ' ἐκεῖνον...  
(Aristoph. *Th.* 469 sk.)



14. ΚΡ. Μῆ νῦν ὀνίνημι Μ.αο.οpt.sg.1. .... , ἀλλ' ἀραῖος, εἴ σέ τι δέδρακ'...

(Soph. *O.T.* 644 sk.)

15. ΦΑ. ...ὡς ὄλλυμι Μ.αο.οpt.sg.3. .... παγκάκως

ἦτις πρὸς ἄνδρας ἤρξατ' αἰσχύνειν λέχη

πρώτη θυραίους.

(Eur. *Hipp.* 407 skk.)

NB.

Múltra: ὄφελον + infinitivus (aoristos).

### Kiegészítés

16. Ἀντίλοχ' εἰ δ' ἄγε δεῦρο διοτρεφές ὄφρα πύθηναι

λυγρῆς ἀγγελίης, ἢ μὴ ὀφείλω Α.praet.ipf.sg.3. .... γενέσθαι.

(Hom. *Il.* 17.685 sk.)

17. Ὡ γύναι, ὀράω Α.αο.sg.1. .... τε ἐς πόλιν ἔρχομαι αο.pt.m.sg.nom.

..... καὶ ἤκουσα τὸ μήτε ὀράω Α.αο.inf. ....

ὀφείλω Α.αο.sg.1. .... μήτε κοτὲ γενέσθαι ἐς δεσπότης τούς

ἡμετέρους. Οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ ἐκπλήττω Ρ.αο.

pt.m.sg.nom. .... ἦια ἔσω. Ὡς δὲ τάχιστα ἐσηλθον, ὀρέω παιδίον

προκείμενον ἀσπαῖρόν τε καὶ κραγγανόμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ. (Her. 1.111)

18. ΚΡ. Ἀλλ' ὀρᾶς δὴ ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν.

αὐτὰ δὲ δῆλα τὰ παρόντα νυνὶ ὅτι οἰοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν

κακῶν ἐξεργάζεσθαι ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβάλλω Μ.pf.coni.

sg.3. .... ΣΩ. (*Bárcsak*), ὀφείλω Α.αο.sg.1. .... ,

ὦ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν

καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν. νῦν δὲ οὐδέτερα οἰοί τε· οὔτε γὰρ

φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιοῦσι δὲ τοῦτο ὅτι ἂν τυγχάνω Α.αο.coni.

plur.3. .... (Plat. *Crit.* 44.d)

**Fordítás**

19. széttépném, széttéphetném (*de mégsem teszem*)

.....

20. széttépném (*de nem lehet*)

.....

21. széttéptem volna (*arra mérget vehetsz – ha így van*)

.....

22. széttéphettem volna (*ha így van*)

.....

23. szét kellene tépnem (*a kell igével*)

.....

24. szét kellett volna tépnem (*a kell igével*)

.....

25. bárcsak széttépném

.....

26. bárcsak széttéphetném (*de nem lehet*)

.....

27. bárcsak széttéptem volna

.....

28. bár sohase téptem volna szét (*nem kellett volna széttépnem*)

.....

### Kiegészítés

29. οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρεμάννυμι M.praes.ipf.plur.3..... φοβούμενοι  
οὐχ ἡμᾶς μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· (Xen. An. 3.2)

30. Οὕποθ' ὕδωρ καὶ πῦρ συμμίγνυμι M.fut.sg.3. .... ἠμεῖς  
πιστοὶ ἐπ' ἀλλήλοις καὶ φίλοι ἐσσομεθα.  
(Theog. Eleg. 2.1245 sk.)

31. Ἔτι θερμότερον μὲν κατὰ τὴν ἀφήν τὸ ζέον ὕδωρ, ψύχεται δὲ θᾶττον καὶ πήγνυμι  
M.praes.ipf.sg.3. .... τοῦ ἐλαίου. (Arist. De part. anim. 648.b)

32. καὶ γὰρ τὸ πήγνυμι A.pf.pt.n.sg.nom. .... ὑπὸ ψύξεως σκληρὸν  
ὥσπερ ὁ κρύσταλλος. (Galen. De temp. 1.598)

33. ὅταν γὰρ πήγνυμι P.aο.coni.sg.3. .... τὸ νέφος, χιών ἐστίν...  
(Arist. Meteor. 347b)

34. Πυθαγόρας παραγγέλλω A.aο.sg.3. .... τοῖς μανθάνουσι  
σπανίως μὲν ὄμνυμι A.ipf.inf. .... , ὄμνυμι A.aο.pt.m.plur.acc.  
..... δὲ τοῖς ὄρκους πάντως ἐμμένειν. (Diod. Sic. Bibl. hist.

10.9 nyomán)

35. ΙΙΙ. ἢ γλῶσσ' ὄμνυμι A.praes.pf.sg.3. .... , ἢ δὲ φρήν  
ἀνώμοτος.  
(Eur. Hipp. 612)

36. πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπόλλυμι A.aο.plur.3. ....  
(Com. Adesp. frg. 556)

37. Ἴθι, κρεμάννυμι A.ao.imper.sg.2. .... σαυτόν.
38. Ἐθέλω κρεμάννυμι M.ipf.inf. .... δεκάκις, εἰ ψεύδομαι.
39. Οἱ πύκται οὕτως μανθάνουσι μάχεσθαι· κρεμάννυμι A.ipf.pt.m.plur.nom.  
..... γὰρ εἶδωλον ἄψυχον γυμνάζονται πρὸς αὐτό.
40. Θεοῖς εὐχόμενοι κρατῆρα κεράννυμι A.ipf.coni.plur.1. .... .
41. Ἐμπεδοκλῆς λέγει ἐκ συγκεράννυμι P.ao.pt.m.plur.gen. .... τῶν  
στοιχείων γεννᾶσθαι πάντα.
42. Πόνοι ὕβριν σβέννυμι A.ipf.plur.3. .... .
43. κείνός γ' οὐκ ἐθέλει σβέννυμι A.ao.inf. .... χόλον...  
(Hom. *Il.* 9.678)
44. πρῶτα μὲν ἄρ λούσασθε καὶ ἀμφιέννυμι M.ao.imper.plur.2. ....  
χιτῶνας...  
(Hom. *Od.* 23.131)
45. Εἰ ρώννυμι M.praes.pf.sg.2. .... , καλῶς ἂν ἔχοι, ρώννυμι M.praes.  
pf.plur.1. .... δὲ καὶ ἡμεῖς.
46. Τὴν Πανδώραν, ὡς Ἡσίοδος λέγει, ζώννυμι A.ao.sg.3. .... δὲ  
καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
47. καὶ ἐξηλθον οἱ ἐπτὰ ἄγγελοι... περιζώννυμι M.pf.pt.m.plur.nom. ....  
περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. (*Apoc.* 15.6)

## XXVII. A mi-végű igék második csoportja

(MVM 123. §)

### Kiegészítés

#### *Dareios végső intézkedései*

1. Δαρείου και Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν Ἄρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος. Ἐπει δὲ ἠσθένει Δαρείος καὶ ὑπόπτει τελευτῆν τοῦ βίου

ἐνίστημι M.ipf.inf. .... , ἐβούλετο τῷ παιδε παρεῖναι, ἵνα καὶ τὰ χρήματα αὐτοῖς διαδίδωμι A.opt.sg.3. .... καὶ πάντα τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν διατίθωμι A.opt.sg.3. ....

2. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρῶν ἐτύγχανεν, ὁ δὲ Κύρος ἐν Σάρδεσιν ἦν· σατράπης γὰρ τῆς Λυδίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς καθίστημι P.aο.sg.3. ....

3. Τοῦτον οὖν μετεπέμψατο. Ἐπειδὴ πρῶτον ἀγγελίαν παρὰ βασιλέως ἤκουσε Κύρος, συντίθωμι M.aο.sg.3. .... Τισσαφέρνει, τῷ τῆς Καρίας σατράπῃ, (τίθωμι M.praet.ipf.sg.3. .... γὰρ αὐτὸν ἐν τοῖς φίλοις) ἀναβαίνειν τάχιστα ὡς βασιλέα.

4. Μετὰ ταῦτα ἔσπευδε τὰ ἐν τῇ σατραπείᾳ διατίθωμι A.ipf.inf. ...., μὴ ἀπόντος αὐτοῦ οἱ Λυδοὶ ἀνίστημι A.aο.pt.m.plur.nom. .... εἰς μέρη δίστημι A.aο.opt.plur.3. .... (δίστημι A.aο.coni.plur.3. .... )· ἐπει δὲ πάντα διατίθωμι A.aο.sg.3. ...., μετὰ τοῦ Τισσαφέρνους καὶ Ἑλλήνας ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους ἀναβαίνει εἰς Βαβυλῶνα.

5. Ὁ δὲ Δαρείος προσκαλεσάμενος τοὺς παῖδας, διαδίδωμι A.aο.sg.3. .... αὐτοῖς τὰ χρήματα, καὶ τὸν μὲν Ἄρταξέρξην βασιλέα πάσης

τῆς Περσίδος καθίστημι A.ao.sg.3. .... , τῷ δὲ Κύρῳ σατραπείαν  
 δίδωμι A.ao.pt.m.sg.nom. .... ὑφίστημι A.ao.sg.3. ....  
 αὐτὸν τῷ ἀδελφῷ.

6. Οὕτως δὲ πάντα διατίθηναι A.ao.pt.m.sg.nom. .... ὁ Δαρεῖος  
 ἐτελεύτησεν.

*Tissaphernés rágalmazza Kyrost Artaxerxesnél*

7. Τῷ δὲ Τισσαφέρνει ἔχθιστος ἦν Κύρος. Ἐπεὶ οὖν εἰς τὴν βασιλείαν καθίστημι  
 A.ao.sg.3. .... Ἄρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κύρον  
 πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ὡς ἐφίηναι M.ipf.opt.sg.3. .... τῆς ἀρχῆς καὶ  
 ἐπιβουλεύει αὐτῷ.

8. Ταῦτα λέγων ὑποψίαν τε ἐνδίδωμι A.praes.ipf.sg.3. .... καὶ φόβον  
 ἐντίθηναι A.praes.ipf.sg.3. .... τῷ Ἄρταξέρξει· ὁ δὲ συνεικῶς ταῦτα  
 συλλαμβάνει Κύρον, ὅπως δίκην δίδωμι A.ipf.coni.sg.3. .... τῆς  
 ἐπιβουλίας.

9. Παρύσατις δὲ ἡ μήτηρ μᾶλλον ἐφίλει τὸν Κύρον, ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἄρταξέρξην·  
 συνίηναι A.ao.pt.f.sg.nom. .... οὖν τὸν τοῦ παιδὸς κίνδυνον ἴηναι  
 M.praet.ipf.sg.3. .... πρὸς βασιλέα καὶ παρίστημι A.ao.pt.f.sg.nom.  
 .... αὐτῷ ἰκέτευε μεθίηναι A.ao.inf. .... τὸν  
 Κύρον.

10. Ὁ δὲ Ἄρταξέρξης πρῶτον μὲν οὐκ ἔφη μεθίηναι A.fut.inf. ....  
 αὐτὸν, ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ μεθίηναι M.pf.pt.m.sg.nom. .... τιμωρίαν  
 ἐπιτίθηναι A.ao.opt.sg.3. .... αὐτῷ ὕστερον δὲ μετατίθηναι M.ao.  
 sg.3. .... τὴν γνώμην, καὶ τῆς ὀργῆς ἀφίηναι M.ao.pt.m.sg.nom.

..... οὐ μόνον μεθίημι A.ao.sg.3. .... τὸν Κῦρον,

ἀλλὰ καὶ πάλιν σατράπην καθίστημι A.ao.sg.3. ....

11. Ὁ δὲ Κῦρος κινδυνεύσας καὶ αἰσχυρῶς διατίθημι P.ao.pt.m.sg.nom.

..... ἐκ τούτου τοῦ χρόνου εἰς ἔχθραν καθίστημι M.praet.ipf.sg.3.

..... τῷ Ἄρταξέρξῃ καὶ ἐβουλεύετο, ὅπως μήποτε ἔτι ὑφίστημι

A.fut.pf.sg.3. .... τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ' εἰς ἀρχὴν καθίστημι A.ao.pt.m.sg.

nom. .... βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου.

*Kyros háborúra készül Artaxerxés ellen*

12. Ἐπειδὴ πρῶτον ἀφίημι P.ao.sg.3. .... ὁ Κῦρος καὶ πάλιν εἰς

τὴν σατραπείαν ἦκεν, ἐποίει τάδε· ὅστις ἀφικνεῖτο τῶν παρὰ βασιλεῖ πρὸς αὐτόν,

πάντας οὕτω διατίθημι A.ipf.pt.m.sg.nom. .... ἀφίει, ὥστε αὐτῷ

μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ· ὁμοίως καὶ τοῖς παρ' ἑαυτῷ βαρβάροις εὐνοίαν

ἐντίθημι A.praet.ipf.sg.3. ....

13. Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν συνίστημι M.praet.ipf.sg.3. ....

ὡς μάλιστα ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὡς ἀπαρασκευοτάτῳ ἐπιτίθημι M.ao.opt.sg.3.

..... βασιλεῖ.

14. Ὡδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν· ἦσαν αὐτῷ φυλακαὶ ἐν ταῖς πόλεσι· τοῖς

οὖν ἐφίστημι A.pf.pt.m.plur.dat. .... ταύταις φρουράρχοις χρήματα

δίδωμι A.praet.ipf.sg.3. .... , κελεύων αὐτοὺς λαμβάνειν ἄνδρας

Πελοποννησίους ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι.

15. Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἴωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ὑπὸ βασιλέως δίδωμι M.pf.pt.f.plur.nom. .... , τότε δὲ ἀφίστημι A.praet.pf.plur.3. .... πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου.
16. Τοὺς δὲ Μιλησίους Τισσαφέρνης ἐκώλυσεν ἀφίστημι A.ao.inf. .... καὶ προστίθημι M.ao.inf. .... Κύρω· ἐπεὶ γὰρ συνίημι A.ao.sg.3. .... αὐτοὺς ταῦτα βουλομένους, ἀπέκτεινεν ἢ ἐξανίστημι A.praet.ipf.sg.3. .... πάντας, ὅσοι ἔμελλον ἀφίστημι M.fut. inf. .... καὶ τὴν πόλιν παραδίδωμι A.fut.inf. .... Κύρω.
17. Οἱ δὲ ἐξανίστημι A.pf.pt.m.plur.nom. .... πάντες πρὸς Κῦρον ἔφυγον, ὅς τούτῳ τῷ τρόπῳ μέγα στράτευμα συνίστημι M.ao.pt.m.sg.nom. .... ἐπειράτο κατάγειν αὐτούς, καὶ κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἐπιτίθημι M.ao.sg.3. .... Μιλήτω.
18. Καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ συνίστημι A.ipf.inf. .... στράτευμα.
19. Ἵνα δὲ μὴ βασιλεῖ ὑποψίαν ἐνδίδωμι A.opt.sg.3. .... , πέμπων πρὸς αὐτὸν ἠξίου δίδωμι P.ao.inf. .... οἷ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον, ἢ Τισσαφέρνην προίστημι A.pf.inf. .... αὐτῶν· ὑφίστημι A.ao.pt.m.sg.nom. .... δὲ καὶ τοὺς γιγνομένους ἐκ τῶν πόλεων δασμοὺς ἀποδίδωμι A.fut.inf. .... βασιλεῖ, ὁμοίως καὶ Τισσαφέρνης ἀποδίδωμι A.praet.pf.sg.3. .... , ἐξηπάτησε τὸν Ἄρταξέρξην, ὥστε τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλήν οὐ συνίημι A.praet.ipf.sg.3. .... , Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμοῦντων.



*Klearchos*

20. Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνίστημι A.ao.sg.3. .... ἐν  
 Χερρόνησῳ τόνδε τὸν τρόπον· Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ἀνέπεισε τὴν  
 ἑαυτοῦ πόλιν ναῦς καὶ στρατιώτας αὐτῷ δίδωμι A.ao.inf. .... ,  
 ἵνα δίκην ἐπιτίθῃμι A.ao.coni.sg.3. .... τοῖς ὑπὲρ Χερρόνησου  
 Θραξίν· ἔλεγε γὰρ ὅτι οἱ Θραῖκες κάκιστα διατίθῃμι A.praes.ipf.plur.3.  
 .... τοὺς ἐκεῖ Ἕλληνας.

21. Ἐπεὶ δὲ ἐξέπλευσεν, οἱ ἔφοροι εἰς ἄλλην γνώμην μεθίημι A.pf.pt.m.plur.  
 nom. .... ἐκέλευσαν αὐτὸν ἀφίστημι A.ao.pt.m.sg.acc.  
 .... τοῦ πολέμου ἐπανερχεσθαι.

22. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἀνθίστημι M.praes.ipf.sg.3. .... καὶ οἴχεται πλέων  
 εἰς Ἑλλήσποντον.

23. Ἐκ τούτου καὶ ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν ἐν Σπάρτῃ τελῶν ὡς ἀπειθῶν. Τούτῳ  
 δέ, ἦδη φυγάδι ὄντι, παρίστημι M.praes.ipf.sg.3. .... μεθίστημι A.ao.inf.  
 .... εἰς Σάρδεις πρὸς Κῦρον.

24. Ὁ δὲ Κῦρος οὐκ ἀφίημι A.praes.ipf.sg.3. .... τὸν καιρόν, ἀλλὰ  
 δίδωμι A.praes.ipf.sg.3. .... τῷ Κλεάρχῳ μυρίους δαρεικοὺς ὑποτίθῃμι  
 M.ao.pt.m.sg.nom. .... τάδε· »Ἐγὼ μὲν, ᾧ Κλέαρχε, δίδωμι σοι  
 ταῦτα τὰ χρήματα· σὺ δὲ ἀπὸ τούτων στράτευμα συνίστη καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς  
 Θραῖκας στρατεύου· ἐπεὰν δὲ τέλος ἐπιτίθῃμι A.ao.coni.sg.2. ....  
 τῷ πολέμῳ, μὴ ἀφίημι A.ipf.imper.sg.2. .... τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' ἐμοὶ  
 παραδίδωμι A.ao.imper.sg.2. ....

25. Νῦν δὲ ἀφίστημι A.ao.imper.sg.2. .... καὶ ποιήσον ταῦτα.«

26. Ὁ οὖν Κλέαρχος συνέλεξε μὲν στράτευμα, ἐρρώμενως δὲ ἐπιτιθημι M.a.o.pt.m.sg.nom.  
..... τοῖς Θραξὶ καὶ μάχη τε ἐνίκησε, καὶ τοὺς ἐν Χερρόνησῳ  
Ἑλληνας, οὓς κάκιστα οἱ Θραῖκες διατιθημι A.praet.pf.plur.3. .... ,  
ὠφέλησεν, ὥστε καὶ χρήματα δίδωμι A.praet.ipf.plur.3. .... αὐτῶ  
εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. Τοῦτο δ'  
αὐτῷ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανε τῷ Κύρῳ τὸ στράτευμα.

### Fordítás

27. Ha valami derék dolgot szándékozol tenni, ne késlekedj.

.....  
.....

28. Elutasítva a látványos dolgokat, ne keresd a nem láthatókat.

.....  
.....

29. Amit a szerencse ad, azt el is veszi.

.....

30. Tétlenkedők mellett nem áll az Isten.

.....

31. A megfelelő időben elvetett mag meg is hozza gyümölcsét.

.....  
.....

32. Megharagudva el ne áruld barátodat a bajban!

.....

.....

33. Ha ad az Isten, mit sem ér az irigység, ha viszont nem ad, mit sem ér az erőfeszítés.

.....

.....

.....

34. Minden ajándék, legyen bármilyen kicsi is, igen nagy, ha jó szándékkal adod.

.....

.....

.....

35. Adj bért a fáradozóknak, ne szorongasd a szegényeket.

.....

.....

.....

36. Az izzadságot az istenek az erény elébe helyezték.

.....

.....

.....

37. Kéz kezet, ujj ujjat mos.

## XXVIII. A ἴστημι-t követő igék

(MVM 126. §)

### Kiegészítés

1. ΟΙ. Ὀνίνημι M.aο.opt.sg.2. .... , Θησεῦ, τοῦ τε γενναίου χάριν

καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐνδίκου προμηθείας.  
(Soph. O.C. 1042 sk.)

2. Ζεῦ πάτερ εἴ ποτε δὴ σε μετ' ἀθανάτοισιν ὀνίνημι A.aο.sg.1.

.....

ἢ ἔπει ἢ ἔργω, τόδε μοι κρήνον ἐέλδωρ·  
τίμησόν μοι υἷον ὃς ὠκυμορώτατος ἄλλων  
ἔπλετ' ἀτάρ μιν νῦν γε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων  
ἠτίμησεν·  
(Hom. Il. 1.503 skk.)

3. ὄζει δὲ τῶν ἰχνῶν ἐπὶ πλείω χρόνον τῶν εὐναίων ἢ τῶν δρομαίων· τὰ μὲν γὰρ

εὐναῖα ποιῶν ὁ λαγῶς πορεύεται ἐφίστημι M.ipf.pt.m.sg.nom. .... ,

τὰ δὲ δρομαῖα ταχύ· ἢ γῆ οὖν τῶν μὲν πυκνοῦται, τῶν δὲ οὐ πύμπλημι M.praes.ipf.sg.3.

..... (Xen. Cyn. 5.7)

4. ΔΑ. ...οὗ σφιν κακῶν ὕψιστ' ἐπαμμένει παθεῖν,  
ὑβρεως ἄποινα κἀθέων φρονημάτων·  
οἱ γῆν μολόντες Ἑλλάδ' οὐ θεῶν βρέτη

ἠδοῦντο συλαῖν οὐδὲ πίμπρημι A.ipf.inf. .... νεώς·  
(Aesch. Per. 807 skk.)

5. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἄγαμαι M.aο.opt.sg.3. .... τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων

τῆς ἀρετῆς, οἱ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλείπω A.aο.inf. ....

ὑπομένω A.aο.plur.3. .... εἰς τὰς τριῆρεις ἐμβάντες ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ

κελευόμενον ποιῆσαι, τὸν μὲν ταῦτα συμβουλευσάντα Θεμιστοκλέα στρατηγὸν αἰρέω M.aο.pt.m.plur.nom. .... , τὸν δ' ὑπακούειν ἀποφαίνω M.aο.pt.m.sg. acc. .... τοῖς ἐπιταττομένοις Κυρσίλον καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκ' αὐτοῦ. (Dem. 18.204)

6. Καὶ ἐγὼ ἄγαμαι P.aο.pt.m.sg.nom. .... αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα, βουλόμενος ἔτι λέγειν αὐτὸν ἐκίνουν καὶ εἶπον· ὦ Κέφαλε, οἶμαί σου τοὺς πολλούς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεσθαι ἀλλ' ἠγεισθαί σε ῥαδίως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ τὸν τρόπον ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν οὐσίαν κεκτῆσθαι· (Plat. Resp. 329d)

7. καὶ τοῦτ' ἐργασαμένη τὸ ἔργον οὕτω καλὸν ἔδοξεν ἐργάσασθαι οὐ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θεοῖς, ὥστε πολλῶν πολλὰ καὶ καλὰ ἐργασαμένων εὐαριθμήτοις δὴ τισιν δίδωμι A.aο.plur.3. .... τοῦτο γέρας οἱ θεοί, ἐξ Ἄιδου ἀνίημι A.aο.inf. .... πάλιν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τὴν ἐκείνης ἀνίημι A.aο.plur.3. .... ἄγαμαι P.aο.pt.m.plur.nom. .... τῶ ἔργῳ· οὕτω καὶ θεοὶ τὴν περὶ τὸν ἔρωτα σπουδὴν τε καὶ ἀρετὴν μάλιστα τιμῶσιν. (Plat. Symp. 179c)

8. Ἐγὼ, φάναι, ὦ Σώκρατες, σοὶ οὐκ ἂν δύναμαι M.opt.sg.1. .... ἀντιλέγειν, ἀλλ' οὕτως ἐχέτω ὡς σὺ λέγεις. Οὐ μὲν οὖν τῇ ἀληθείᾳ, φάναι, ὦ φιλούμενε Ἀγάθων, δύναμαι M.sg.2. .... ἀντιλέγειν, ἐπεὶ Σωκράτει γε οὐδὲν χαλεπὸν. (Plat. Symp. 201c)

9. ὁ δ' Ὀρόντας νομίσας ἐτοίμους εἶναι αὐτῷ τοὺς ἰππέας, γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα ὅτι ἦξι ἔχων ἰππέας ὡς ἂν δύναμαι M.ipf.coni.sg.3. .... πλείστους· ἀλλὰ φράσαι τοῖς αὐτοῦ ἰππεῦσιν ἐκέλευεν ὡς φίλιον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι... ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωμι A.praes.ipf.sg.3. ....

πιστῶ ἀνδρί, ὡς ᾤετο· ὁ δὲ λαβὼν Κύρῳ δίδωμι A.praes.ipf.sg.3. ....  
(Xen. An. 1.6)

10. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, Ξέρξης δὲ ἤσθεις τοῖσι εἰρημένοισι εἶπε· »Ξεῖνε  
Λυδέ, ἐγὼ ἐπεῖτε ἐξῆλθον τὴν Περσίδα χώραν, οὐδενὶ ἀνδρὶ συμμίγνυμι A.ao.

sg.1. .... ἐς τόδε ὅστις ἠθέλησε ξείνια προτίθηναι A.ao.inf.

..... στρατῶ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις ἐς ὄψιν τὴν ἐμὴν καθίστημι A.ao.

pt.m.sg.nom. .... αὐτεπάγγελτος ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἠθέλησε

συμβalέσθαι χρήματα, ἕξω σέο. Σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν  
καὶ χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεαι. Σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτῶν γέρεα τοιάδε δίδωμι·  
ξεῖνόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν καὶ τὰς τετρακοσίας μυριάδας τοι τῶν στατήρων

ἀποπίμπλημι A.fut.sg.1. .... παρ' ἐμευτοῦ δίδωμι A.ao.pt.m.sg.nom.

..... τὰς ἑπτὰ χιλιάδας, ἵνα μὴ τοι ἐπιδευέες ἕωσι αἱ τετρακόσiai

μυριάδες ἑπτὰ χιλιάδων, ἀλλὰ ἦ τοι ἀπαρτιλογίη ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη.

Ἔκτησό τε αὐτὸς τὰ περ αὐτὸς ἐκτήσαο, ἐπίσταμαι M.ipf.imper.sg.2. ....

τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οὔτε ἐς τὸ παρεὸν οὔτε ἐς χρόνον  
μεταμελήσει.« (Her. 7.29)

### *Kyros Sardeisbe vonja össze seregeit*

11. Ἐπεὶ δ' ἐδόκει τῷ Κύρῳ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, ὡς δύναμαι praet.ipf.sg.3.

..... τάχιστα ἤθροιζε τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν,

φάσκων ἐπὶ τοὺς Πισίδας τὴν στρατείαν εἶναι· τούτους γὰρ βούλεσθαι, ἐὰν δύναμαι

ipf.coni.sg.3. .... ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας, διότι ἀνίστημι

A.ao.pt.m.plur.nom. .... πολλοὺς μὲν αὐτῷ ἀνθρώπους ἀπέκτειναν,

πολλὰ δὲ οἰκήματα ἐμπίπρημι A.ao.plur.3. .... καὶ πανταχὴ φόβου

ἐμπίπλημι A.ao.plur.3. .... αὐτοῦ τὴν σατραπείαν.

12. Ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ ἄγοντι ἦκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στρατεύμα, καὶ τῷ Ἀριστίπῳ ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὃ εἶχε στρατεύμα ὡς ἂν δύναμαι ipf.coni.plur.3. .... τάχιστα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προίστημι A.praet.pf.sg.3. .... τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι Ξενικοῦ, ἦκειν παραγγέλλει ἄγοντα τοὺς ἄνδρας, πλὴν ὅπόσοι δύναμαι opt.plur.3. .... ἂν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.
13. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, πάντας ἐμπίπλημι A.ao.pt.m.sg.nom. .... ἐλπίδων τῶν καλλίστων· ἔφη γὰρ εἰ ὀνίνημι M.ao.opt.sg.3. .... ἐκ τῆς στρατείας, μέγα ὀνίνημι A.fut.inf. .... αὐτοὺς καὶ εἰ καλῶς δύναμαι ao.opt.sg.3. .... διαπραῖξαι ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε.
14. Οἱ δὲ ἐλπίζοντες ὀνίνημι M.fut.inf. .... ἐκ τῆς στρατείας, ἠδέως ἐπείθοντο· πάντες γὰρ ἄγαμαι ao.plur.3. .... τοῦ Κύρου καὶ ἔφασαν αὐτὸν δύναμαι M.ipf.pt.m.sg.acc. .... εἶναι ἀποπίμπλημι A.ao.inf. .... , ὃ τι ἂν φῆ.
15. Ὁ δὲ Κύρος ἐπίσταμαι praet.ipf.sg.3. .... εἴ τις καὶ ἄλλος πίστεως ἐμπίπλημι A.ipf.inf. .... τοὺς ἑαυτοῦ.
16. Καὶ τότε δὴ ἐπίστευον αὐτῷ καὶ παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, ὑποψίας ἐμπίπλημι P.ao.sg.3. .... ἐπίσταμαι P.ao.sg.3. .... μὲν ὅτι οἱ Πισίδαι στασιάζουσι, μείζονα δὲ ἠγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἢ δύναμαι praet.ipf.sg.3. .... τάχιστα, ἰπέας ἔχων ὡς πεντακοσίους.

17. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, οἰόμενος ἑαυτῷ ἐπικρεμάννυμι M.ipf.inf. .... κίνδυνον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

*Kyros Kelainaiban*

18. Κύρος δὲ ἅμα τῷ ἔαρι ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας ἐπὶ τὸν Μαϊάνδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· τότε δὲ ῥαδίως δύναιμι P.aο.plur.3. .... διαβαίνειν, γέφυρα γὰρ ἐπὶν ἑπτὰ ἔξευγμένῃ πλοίοις.

19. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θεταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρω βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας, ἀγρίων θηρίων πίμπλημι M.pt.m.sg.nom. .... , ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιοτο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους· τοῦτο δὲ πολλάκις ἐποίει, λέγων ὅτι ἡ θήρα καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἵππους μέγα ὀνίνημι A.praes.ipf.sg.3. .... .

20. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαϊάνδρος ποταμός, οὗ μέγα ὀνίνημι M.aο.sg.3. .... καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ φυτά.

21. Ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πεγαῖς τοῦ Μαρσίου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει. Ἐνταῦθ' ἄφασιν ὑπ' Ἀπόλλωνος ἐκδέρω P.aο.inf. .... Μαρσύαν.

22. Οὗτος γὰρ ἐπιστάμενος περὶ τῶν αὐλῶν ἤθελεν ἐρίζειν περὶ μουσικῆς Ἀπόλλωνι. Ἐνθα ὁ Ἀπόλλων φάναι λέγεται· «Δέχομαι· ὁ δὲ νικήσας τὸν ἡττημένον, ὃ βούλεται, διατίθημι A.fut.sg.3. .... · φάθι οὖν, ὦ Μαρσύα, ὁμολογεῖς ἢ τί φῆς;» «Ὁμολογῶ» ἢ δ' ὅς.



23. Ἐνθα τὴν κιθάραν στρέψας ἠγωνίζετο ὁ Ἀπόλλων καὶ ταῦτό ποιεῖν ἐκέλευσε τὸν Μαρσύαν· ὁ δὲ οὐκ δύναμαι ao.sg.3. ....

24. Ἐνθα ὁ Ἀπόλλων ἔφη πρὸς αὐτόν· »Σύ, ὦ Μαρσύα, διότι ἐπίσταμαι praes. ipf.sg.2. .... αὐλεῖν, ἔφησθα καὶ ἐμοὶ ἐρίζειν δύναμαι fut.inf. .... ἄνυν δὲ οὐκ δύναμαι praet.ipf.sg.2. .... ἄνυν δὲ οὐκ δύναμαι praet.ipf.sg.2. .... ἐπίσταμαι imper.sg.2. .... οὖν, ὅτι δίκην δίδωμι A.fut.sg.2. .... τῆς ὕβρεως.«

25. Ταῦτα λέξας Μαρσύαν ἐξέδειρε, τὸ δὲ δέρμα ἐν ἄντρῳ κρεμάννυμι A.ao.sg.3. .... ἄνυν δὲ οὐκ δύναμαι praet.ipf.sg.2. .... ἐκ δὲ τοῦ κρεμαμένου δέρματος ρέουσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ, ὅς διὰ τοῦτο καλεῖται Μαρσύας.

Ἐν Κελαιναῖς ἔμεινε Κύρος ἡμέρας τριάκοντα καὶ ἦκε Κλέαρχός τε καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἔχοντες στρατιώτας Ἑλληνας. Καὶ ἐνταῦθα Κύρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἦσαν οἱ σύμπαντες ὀπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἄμφι τοὺς δισχιλίους.

### Kiegészítés

26. δέισαντες οἱ ὀλίγοι μὴ... ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπίμπρημι A.praes.ipf.plur.3. .... τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς... ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος... (Thuc. 3.74)

27. ἐγὼ γὰρ ὅταν ἐλείνόν τι λέγω, δακρύων ἐμπίμπρημι M.praes.ipf.plur.3. .... μου οἱ ὀφθαλμοί· ὅταν τε φοβερὸν ἢ δεινόν, ὀρθαὶ αἱ τρίχες ἴσθημι M.praes.ipf.plur.3. .... (Plat. Ion 535c)

28. Οὐκοῦν καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπίμπρημι A.ipf.inf. .... , οἷον πεινῶντα φαγεῖν ὅσον βούλεται ἢ διψῶντα πιεῖν, ὑγιαίνοντα μὲν ἐῶσιν οἱ ἱατροὶ

ὡς τὰ πολλά, κάμνοντα δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδέποτε ἔῳσιν ἐμπίπλημι M.ipf.inf.

..... ὧν ἐπιθυμεῖ; (Plat. *Gorg.* 505a)

29. μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δὲ, ἂν τινες νόσοι προσπέσωσιν... ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπίπλημι A.praes.ipf.sg.3.

..... ἡμᾶς πολλῆς... (Plat. *Phaed.* 66.b–c)

30. ὁ νόμος... συζευγνὺς ἄνδρα καὶ γυναῖκα· καὶ κοινωνοὺς... τοῦ οἴκου... καθίστημι

A.praes.ipf.sg.3. .... (Xen. *Oec.* 7.30)

31. πίμπλημι A.imper.ipf.sg.2. .... σὺ μὲν ἐμοί, σοὶ δ' ἐγὼ δίδωμι A.fut.

sg.1. .... πιεῖν· (Xenarch. frg. 3)

32. ἐν τῷ Εὐριπίδου Συλεῖ Ὁ Ἡρακλῆς φησί· πίμπρημι A.imper.sg.2. .... ,

κάταιθε σάρκα, ἐμπίπλημι P.aο.imper.sg.2. .... μου πίνων κελαινὸν

αἷμα – ὡς οὐδέποτε δοῦλος ἐσόμενος.

33. Οἱ κατήγοροι ἐμπίπλημι A.praes.pf.plur.3. .... ὑμῶν τὰ ὄψα διαβάλλοντές με.

34. (Ἑλένη) ἐνεδείξατο δὲ καὶ Στησιχόρω τῷ ποιητῇ τὴν αὐτῆς δύναμιν· ὅτε μὲν γὰρ ἀρχόμενος τῆς ὥδης ἐβλασφήμησέν τι περὶ αὐτῆς, ἀνίστημι A.αο.(intr.) sg.3.

..... τῶν ὀφθαλμῶν ἐστερημένος, ἐπειδὴ δὲ γνοὺς τὴν αἰτίαν

τῆς συμφορᾶς τὴν καλουμένην παλινωδιαν ἐποίησεν, πάλιν αὐτὸν εἰς τὴν αὐτὴν

φύσιν καθίστημι A.αο.(tr.) sg.3. .... (Isocr. 10.64)

**NB.**

**Idő**

Meddig, milyen sokáig? – kérdésekre puszta accusativus:

Τρεῖς μνῆς ἐνόσσει.

– Három hónapig volt beteg.

Mikor? – kérdésre genitivus és dativus egyaránt használatos. Genitivus akkor, ha azt az időt jelöljük, amely alatt történt vagy történik valami, dativus pedig az „időpont” megjelölésére: „amikor”.

Ταύτης τῆς νυκτὸς ἐνόσησε.

– Megbetegedett (ez alatt) az éjszaka (alatt).

Τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἀπέθανε.

– A negyedik nap meghalt.

**Fordítás**

35. A lakás télen napos, nyáron árnyékos.

.....  
.....

36. A nagykirály nem ütközik meg tíz napon belül.

.....  
.....

37. A hazug (*senki, aki hazudik*) nem marad rejtve hosszú ideig.

.....  
.....

38. Az egész éjszakát táborozással töltve, napfelkeltekor felkerekedtek.

.....

.....

39. Éjszaka álmában meghalt.

.....

40. A 14. napon a sereg letáborozott.

.....

.....

41. A második napon 12 parasangát futott.

.....

.....

42. Háromszor láttuk őt ebben az évben.

.....

43. Ezen a nyáron az athéniak szárazföldön és tengeren is vereséget szenvedtek.

.....

.....

.....

44. A hónap 29. napján a perzsák bevonultak Athénba.

.....

.....

**NB.**

**Genitivus absolutus**

εἰ ὅτε ἐπειδὴ	ὁ ἄλλος τι σκώπτει, ὁ κόλαξ γελαῖ
εἰ καὶ	τοῦ ἄλλου τι σκώπτοντος ὁ κόλαξ γελαῖ
ἐὰν ὅταν ἐπειδὴν	ὁ ἄλλος τι σκώπτῃ, ὁ κόλαξ γελαῖ

A genitivus absolutus szerkezetben a lerövidített alárendelő mellékmondat kötőszavai közül megmaradhat a megengedő értelmű καίπερ: καίπερ τοῦ ἄλλου τι σκώπτοντος, ὁ κόλαξ οὐ γελαῖ.

**Átalakítás**

45. Εἰ ὁ ἄλλος τι σκώπτει, ὁ κόλαξ ὠθεῖ τὸ ἰμάτιον εἰς τὸ στόμα, ὡς οὐ δυνάμενος κατέχειν τὸν γέλωτα.

.....  
.....  
.....

46. Ἄεὶ καλὸς πλοῦς ἔσθ', ὅταν φεύγῃς κακά.

.....  
.....

47. Ὄταν Σωκράτης διδάσκῃ, μανθάνομεν.

.....

48. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος μὴ γαμῇ, ὁ βίος τερπνός ἐστίν.

.....

.....  
49. Ὁ βίος οὐκ ἔστι τερπνὸς εἰ Ἀφροδίτη ἄπεστιν.  
.....  
.....

50. Εἰ καὶ οἱ ἄλλοι ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἡδονταί, ὁ Σωκράτης ἔτι μᾶλλον ἡδέεται φίλοις ἀγαθοῖς.  
.....  
.....  
.....  
.....

51. Κακῶς ἔχει ἅπας ἰατρός, ἐὰν κακῶς μηδεὶς ἔχη.  
.....  
.....

52. Εἰ καὶ οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ζῶσιν ἵνα ἐσθίωσιν, ὁ Σωκράτης ὡς αὐτὸς λέγει, ἐσθίει ἵνα ζῆ.  
.....  
.....  
.....

53. Ἐπεὶ ὁ ἄλλος λέγει τι, ὁ κόλαξ κελεύει τοὺς παρόντας σιγᾶν.  
.....  
.....

54. Ἐπειδὴ πᾶσα ἡ γῆ πίνει, τί μοι μάχεσθ', ἐταῖροι, καὐτῷ θέλοντι πίνειν;

.....  
.....

55. Ἐπειδὴ τὸ ὑγιαίνειν ἄριστον ἔστιν ἀνδρὶ θνητῷ, τί βουλόμεθα πάντες πλουτεῖν;

.....  
.....  
.....

56. Τῶν θεῶν πανταχοῦ παρόντων, οὐ δυνάμεθα κρύπτειν ἃ πράττομεν.

.....  
.....  
.....

57. Καίπερ δεικνύντων τῶν θεῶν τάγαθά, κακῶς ζῶμεν πάντες.

.....  
.....

58. Οὐκ ἔστι Σόλων σοφός. Ἐσθλὰ γὰρ θεοῦ διδόντος, αὐτὸς οὐ δέχεται.

.....  
.....  
.....

59. Οἴνου μηκέτ' ὄντος οὐκ ἔστιν Κύπρις...

.....

**Fordítás**

60. Miután a várost elárulták az ellenségnek, minden férfi meghalt.

.....  
.....

61. A sereg átkelt a folyón, miután a vezér megparancsolta.

.....  
.....  
.....

62. Miután a sereg előnyomult a folyóhoz, azonnal átkelt (rajta) a vezér.

.....  
.....  
.....

63. Mivel a király gyengélkedett, senki nem akart engedelmeskedni.

.....  
.....

64. Miután a lovasság megfutamodott, a sereg visszavonult.

.....  
.....



## XXIX. Erős aoristosok és perfectumok a μι-νέγύεκ szerint

(MVM 127/A §)

### Kiegészítés

1. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτόν, ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε, ὑμεῖς ἔχω A.fut.plur.2. .... τὴν νῆσον, ἂν τε λαμβάνω A.aο.coni.plur.2. .... ἂν τ' ἀπολαμβάνω A.aο.coni.plur.2. .... τί οὖν αὐτῷ διαφέρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρῆσάμενον ἀποδίδωμι A.aο.inf. .... ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεὰν δίδωμι A.pf.inf. .... , τῷ ἀδίκῳ; (Dem. 7.5–6)

2. Ὄταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάσασθαι, οὐδὲν ἀλλ' ἢ χλευάζει ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἀξιῶν Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὀρμώμενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερ' ὑμέτεροι ἢ ἐκείνου εἰσίν. ὅποτε γὰρ ἢ μὲν δύναμις ἢ ὑμετέρα, ἢ ἔλευθερώσασα τοὺς Ἑλληνας, μὴ δύναμαι praes.ipf.sg.3. .... ὑμῖν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία σφάζειν, οἱ δὲ δικασταί, οἷς ἂν ἐπιτρέψητε, οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι ὑμῖν σώσουσιν, ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς πρίαμαι M.ipf.coni.sg.3. .... , πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ ἀπάντων ἀφίστημι A.praes.pf.plur.2. .... , καὶ ἐπιδείκνυμι A.praes.ipf.plur.2. .... ἅπασιν ἀνθρώποις ὅτι οὐδὲ περὶ ἐνὸς αὐτῷ διαγωνίζομαι fut.plur.2. .... , εἶγε περὶ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὐ φατὲ ἰσχύειν, μὴ διαγωνίζομαι fut.plur.2. .... , ἀλλὰ δικάζω M.fut.plur.2. .... ; (Dem. 7.7–8)

3. ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχάνητε δεόμενοι, συναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν, ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα, ἀλλ' ἀγαπῶμεν ἐὰν ὀποσουτινοσοῦν πρίαμαι M.ipf.pt.m.plur.nom. .... παρ' αὐτῶν

ἀπέρχομαι aο.coni.plur.1. .... ὥστ' ἐνίοτε εἰρήνης οὔσης ὑπὸ τούτων  
 πολιορκούμεθα. οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ κακονοίας ἢ πόλις  
 γινώσκω A.praes.pf.sg.3. .... , ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ὠνίοις ἅπασι  
 τοὺς ἀγορανόμους φύλακας καθίστημι A.ao.plur.2. .... , ἐπὶ δὲ ταύτη  
 μόνη τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοφύλακας ἀποκληροῦτε· καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων  
 πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην λαμβάνω A.ao.plur.2. .... ,  
 ὅτι οὐχ οἰοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι. καίτοι τί χρὴ αὐτοὺς  
 τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν πάσχειν, ὅποτε καὶ τοὺς οὐ δύναμαι pt.m.plur.acc.  
 ..... φυλάττειν ἀπεκτείνετε; (Lys. 22.15–16)

4. ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γινώσκω A.ao.pt.m.sg.nom. .... τὸ θέλημα  
 τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δέρω P.fut.sg.3.  
 ..... πολλάς· ὁ δὲ μὴ γινώσκω A.ao.pt.m.sg.nom. .... ,  
 ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δέρω P.fut.sg.3. .... ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ  
 δίδωμι P.ao.sg.3. .... πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ  
 παρατίθημι M.ao.plur.3. .... πολύ, περισσότερο ἀιτήσουσιν αὐτόν.  
 (Ev. Luc. 12,47–48)

5. IΦ. ...ὡς σωτηρίαν

Ἐλλησι δίδωμι A.fut.pt.f.sg.nom. .... ἔρχομαι νικηφόρον.  
 (Eur. I.A. 1472 sk.)

XO. ...ὦ πότνια, πότνια, θύμασιν βροτησίοις

χαίρω aο.2.pt.f.sg.nom. .... , πέμψον ἐς Φρυγῶν  
 γαῖαν Ἑλλάνων στρατὸν  
 καὶ δολόεντα Τροίας ἔδη  
 Ἀγαμέμνονά τε λόγχαις  
 Ἑλλάδι κλεινότατον στέφανον

δίδωμι A.ao.imper.sg.2. .... ἀμφὶ κάρᾳ ἐόν

κλέος ἀείμνηστον ἀμφιτίθημι A.ao.inf. ....  
(Eur. *I.A.* 1524 skk.)

6. αἶ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον  
τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες εἶεν Ἀχαιῶν·  
τῷ κε τάχ' ἡμῦσαιε πόλις Πριάμοιο ἄνακτος

χερσὶν ὑφ' ἡμετέρησιν ἀλίσκομαι ao.2.pt.f.sg.nom. .... τε περθομένη  
τε.  
(Hom. *Il.* 2.371 skk.)

7. Τῆς γὰρ παρελθούσης νυκτὸς ταυτησί, ἔτι βαθέος ὄρθρου, Ἴπποκράτης, ὁ  
Ἀπολλοδώρου υἱὸς Φάσωνος δὲ ἀδελφός, τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ πάνυ σφόδρα  
ἔκρουε, καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἀνέφξέ τις, εὐθύς εἶσω ἦει ἐπειγόμενος, καὶ τῇ φωνῇ  
μέγα λέγων, »ὦ Σώκρατες,« ἔφη, »εὐγρήγορας ἢ καθεύδεις;« Καὶ ἐγὼ τὴν φωνὴν

γινώσκω A.ao.pt.m.sg.nom. .... αὐτοῦ, »Ἴπποκράτης,« ἔφην, »οὗτος·  
μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις;«  
(Plat. *Prot.* 310a–b)

8. αἰεὶ γὰρ ἔγωγε μιμνήσκω M.praes.pf.sg.1. .... , καὶ ἀρχομένου τοῦ  
πολέμου καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρις ἑννέα ἔτη  
δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπιβίωω A.ao.sg.1. .... δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ

αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβές τι εἶσομαι·  
καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἑμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν,  
καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἦσσαν τοῖς Πελοποννησίῳν  
διὰ τὴν φυγὴν, καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. (Thuc. 5.26)

*A hellének lázongása; Klearchos beszéde*

9. Ἐν τῇ Κιλικίᾳ ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν· οἱ γὰρ  
στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω, ἀλλ' ἔλεγον· »Ἴσμεν ἤδη, ὅτι ὁ  
στόλος ἔσται ἐπὶ βασιλέα· ἐμισθώθημεν δὲ οὐκ ἐπὶ τούτῳ.« Ἐκ τούτου στάσις

φύω A.ao.(intr.) sg.3. ....

10. Ὁ δὲ Κλέαρχος δειδῶ A.pf.pt.m.sg.nom. .... , μὴ οἱ στρατιῶται καταλείπω A.ao.opt.plur.3. .... αὐτόν, πρῶτον μὲν ἐβιάζετο αὐτοὺς ἰέναι, καὶ ἐνδύω A.ao.pt.m.sg.nom. .... τὰ ὄπλα ἤρξατο προΐεναι· ὤφετο γὰρ καὶ τοὺς στρατιώτας ἐνδύω A.ao.pt.m.plur.acc. .... τὰ ὄπλα ἔπεσθαι αὐτῶ· οἱ δὲ οὐ μόνον οὐκ ἐνδύω A.ao.plur.3. .... τὰ ὄπλα, ἀλλὰ καὶ λίθοις ἔβαλλον αὐτόν τε καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκείνου.

11. Κλέαρχος δὲ τότε μὲν μικρὸν ἐξέφυγε μὴ καταπετρωθῆναι· ὕστερον δ' ἐπεὶ ἦδει, ὅτι ἡ ὀργὴ αὐτῶν οὐκ σβέννυμι ao.(intr.) sg.3. .... , καὶ οὐ δύναμαι fut.sg.3. .... βιάσασθαι, συνάγω A.ao.sg.3. .... ἐκκλησίαν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν.

12. Ἐπεὶ δὲ πάντες ἀμφίστημι A.praet.pf.(intr.) plur.3. .... αὐτόν πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἴστημι A.pf.pt.m.sg.nom. .... , εἶτα δὲ ἔλεξε τοιάδε·

13. » Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε, ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παρίστημι A.pf.pt.m.plur. dat. .... πράγμασιν.

14. Εἰ δέ τις θαυμάζοι, ἴστω, ὅτι πολλὰ με δύννημι A.ao.sg.3. .... Κῦρος καί με φεύγοντα ἐκ τῆς πατρίδος τά τε ἄλλα ἐτίμησε καὶ μυρίους δίδωμι A.ao.sg.3. .... δαρεικούς, ὧν ἐγὼ οὐχ ἠδονὰς ἐμοὶ πρίαμαι praet. ipf.sg.1. .... , ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἐδαπάνων, ὡς ἕκαστος ὑμῶν οἶδεν· οὐδὲν γὰρ ἐποίουν μὴ συνειδότην ὑμῶν.

15. Ἴστε δὴ, ὅτι οἱ ἐν τῇ Χερρόνησφ Ἕλληνες συνεχῶς ἐν κινδύνοις ἐβίωσαν· αἰὶ γὰρ τοὺς Θραῖκας δειδῶ A.praet.pf.plur.3. .... · τούτους ἐσώσαμεν,

ὡς εὖ τότε ἤδαιτε, διὰ μόνον τὸν Κῦρον, ὃς τοίνυν εὐεργέτης πάντων τῶν Ἑλλήνων μοι δοκεῖ φύω A.pf.inf. ....

16. Ἔδει οὖν καὶ ἐμὲ καὶ ὑμᾶς, Ἑλληνας ὄντας, χάριν εἶδέναι τῷ Κύρῳ ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν, ἃ τοὺς Ἑλληνας ἐποίησεν. Τίς γὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς φύω A.pf.pt.m.sg.nom.

..... οὐκ ἂν παμπόλλου γε πρίαμαι opt.sg.3. .... ,

μὴ ἀχάριστος φαίνω P.aο.inf. .... ;

17. Νῦν δὲ οἰκτίρω σε, ὦ Κῦρε· σὺ γὰρ οἰόμενος χάριν σοι παρὰ τῶν

Ἑλλήνων πρίαμαι ipf.inf. .... , ἴσθι, ὅτι ἀχαριστίαν πρίαμαι

praet.ipf.sg.2. .... ὁ γὰρ σοι χάριν εἴσονται, ἀποσβέννυμι A.pf.inf.

..... γὰρ μοι δοκεῖ ἐν αὐτοῖς.

18. Ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα τὰ παρίσθημι A.pf.pt.n.plur.nom. .... ,

καὶ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη δὴ μοι ἢ ὑμᾶς προδίδωμι

A.aο.inf. .... , ἢ πρὸς τὸν Κῦρον ψεύστην φύω A.aο.inf.

.....

19. Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα· βούλομαι δ' οὖν παρ' ὑμῖν μένειν καὶ μεθ'

ὑμῶν τὸν βίον βίωω A.aο.inf. .... καὶ πάντα πόνον ὑποδύω A.aο.inf.

..... , ἵνα εἰδῆτε Ἑλληνα ὄντα καὶ ἐμέ.«

20. Ταῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ στρατιῶται ἀκούσαντες, ὅτι οὐ φαίη παρὰ βασιλέα πορεύεσθαι, ἐπήνεσαν· παρὰ δὲ Ξενίου καὶ Πασίωνος πλείους ἢ δισχίλιοι πρὸς

αὐτὸν ἀφίστημι A.aο.(intr.) plur.3. ....

*Klearchos második beszéde katonáihoz*

21. Κύρος δὲ τούτοις ἀπορῶν καὶ δεῖδω A.pf.pt.m.sg.nom. .... τούς  
 Ἕλληνας, μὴ ἀφίστημι A.pf.coni.plur.3. .... αὐτοῦ, μετεπέμπετο τὸν  
 Κλέαρχον· ὁ δὲ ἰέναι μὲν οὐκ ἤθελε, λάθρα δὲ πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε· »Μὴ  
 δεῖδω A.pf.imper.sg.2. .... , ὦ Κύρε· οἴσθα γάρ με πιστὸν φύω A.pf.  
 pt.m.sg.acc. .... σοι· ἐγὼ δὲ ὑποδύω M.fut.sg.1. ....  
 πείσαι τοὺς στρατιώτας μένειν, καὶ πρόοιδα, ὅτι μενοῦσιν.«

22. Μετὰ ταῦτα συναγαγὼν τοὺς θ' ἑαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς ἀφίστημι A.pf.  
 pt.m.plur.acc. .... πρὸς αὐτόν, ἔλεξε τοιάδε·

23. »Ἄνδρες στρατιῶται· τοιαῦτα τὰ ἐνίστημι A.pf.pt.n.plur.nom. ....  
 πράγματα φύω A.praes.pf.sg.3. .... , ὥστε οὔτε ἡμεῖς ἔτι ἐσμέν  
 τοῦ Κύρου στρατιῶται, ἐπεὶ γε οὐ συνεπόμεθα αὐτῷ, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι ἡμῖν  
 μισθοδότης.

24. Ὅτι μέντοι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν, οἶδα· διὸ καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ  
 οὐκ ἐθέλω ἰέναι· πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα, ὅτι σύννοια ἐμαυτῷ ψεύστης φύω A.pf.  
 pt.m.sg.nom. .... πρὸς αὐτόν· ἔπειτα δέ, ὅτι δεῖδω A.praes.pf.sg.1.  
 .... , μὴ δίκην μοι ἐπιτίθημι A.ao.coni.sg.3. ....

25. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ ὥρα εἶναι βουλευέσθαι, ὃ τι χρὴ ποιεῖν· ὁ γὰρ ἐνίστημι A.pf.pt.m.sg.  
 nom. .... καιρὸς πολλῆς φροντίδος δεῖται.

26. Τίς δ' οὐκ ἂν εἰδείη, ὅτι Κύρος καὶ φίλος δυνατώτατος καὶ ἐχθρὸς  
 χαλεπώτατος εἶναι φύω A.praes.pf.sg.3. .... , ὃν καὶ δεῖδω A.pf.inf.  
 .... ἀνάγκη, μὴ ἡμᾶς βλάβη;

27. Μεγάλην γὰρ αὐτῷ παρίστημι A.pf.inf. .... δύναμιν καὶ πεζὴν καὶ ἰππικὴν πάντες ἴσασιν· οὐδὲ αἱ νῆες αὐτοῦ πόρρω ἴστημι A.praes.pf.plur.3. .... ἄπρὸς ταῦτα λεγέτω οὐκ ἕκαστος, ὅ τι ἂν εἰδῆ ἄριστον.« Ταῦτα λέξας ἐπαύσατο.

28. Ἐκ δὲ τούτου ἀνίστημι M.praet.ipf.plur.3. .... λέγοντες, ἃ ἤδεσαν, οἱ μὲν ἀγαθὰ, οἱ δὲ οὐδὲν εἰδότες ἀγαθόν, προσποιούμενοι δὲ εἰδέναί.

XXX. A többi μι-végű ige,  
οἶδα, εἰμί, εἶμι  
(MVM 127–131. §)

NB.

Az οἶδα reduplicatio nélküli perfectum jelen idejű jelentéssel, cf.: novi.

**Fordítás**

1. Minden ember természetéből (adódóan) tudásra törekszik.

.....  
.....

2. Amiről tudunk és döntöttünk, már nem szorul tárgyalásra.

.....  
.....

3. Ha sem magad nem találtad ki, sem mástól nem tanultad, hogyan és honnan tudod?

.....  
.....

4. Aki tudta a jelen, a jövő és az elmúlt dolgokat.

.....  
.....

**Kiegészítés**

(az οἶδα megfelelő alakjaival)

5. Τί ποτε λέγει ὁ θεός, καὶ τί ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν

..... ἐμαυτῷ σοφὸς ὢν· (Plat. *Ap.* 21b)



6. οὗτος μὲν οἶεταί τι ..... οὐκ ..... , ἐγὼ  
δέ, ὡσπερ οὖν οὐκ ..... , οὐδὲ οἶομαι· ἔοικα γοῦν τούτου γε  
σμικρῷ τινι αὐτῷ τούτῳ σοφώτερος εἶναι, ὅτι ἂ μὴ ..... οὐδὲ  
οἶομαι ..... (Plat. Ap. 21d)

7. καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλά, ..... δὲ οὐδὲν  
ἄν λέγουσι. (Plat. Ap. 22c)

8. τὸ γὰρ τοι θάνατον δεδιέναι, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι  
μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ ..... ἐστὶν ἂ οὐκ .....  
..... μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ  
πάντων μέγιστον ὄν τῶν ἀγαθῶν, δεδίασι δ' ὡς εὖ ..... ὅτι  
μέγιστον τῶν κακῶν ἐστὶ. (Plat. Ap. 29a)

9. Δημοσθένης πρὸς τὸν κλέπτην εἰπόντα· οὐκ ..... ὅτι σὸν  
ἐστίν, ὅτι δέ, ἔφη, σὸν οὐκ ἔστιν .....

10. ὡδε δὲ ἂ λέγω σαφέστερον ..... οὗτοί φαμεν τρεῖς ἄν  
εἶεν δάκτυλοι, ὃ τε σμικρότατος καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ μέσος. (Plat. Resp. 523c)

### Fordítás

11. Megérkezvén láttam. Látván győztem, tudván jöttem, a legszebb alakot  
láttam.

.....  
.....

12. Semmi sem édesebb, mint a mindentudás.

.....

13. Helenét akarom látni!

.....

14. Nini, egy fecske!

.....

**NB.**

Az εἰμί esetében az erős fokú τὸ átkerül a pluralisba is. Kivétel a pluralis 3. személy, ahol ráadásul a σ-tőhöz az egyebütt már eltűnt -εντι rag kerül. Így lesz ἐντί, ἐνσι (τι > σι) majd εἰσί.

A hangsúly tekintetében megjegyzendő, hogy kéttagú alakjai (tehát az εἶ nem) mind simulóak. Az igekötővel összetett alakoknál minden praeteritum imperfectum, futurum singularis 3., coniunctivusi, optativusi alak, valamint az infinitivusok és participiumok követik az egyszerűek hangsúlyozását. Tulajdonképpen csak a praesens imperfectum és az imperativusok vonják előre hangsúlyukat.

A (megyek) εἶμι hangsúlya az összetett alakokban amennyire lehet, előre megy, de participiuma mintegy erős aoristosi participium-hangsúlyt mutat. Utóbbi, valamint az infinitivus hangsúlya az egytagúakat követi. Jelentése praesens imperfectumban mindig jövő idejű. (cf.: ἔρχομαι)

**Fordítás**

15. A csatában a gyáva emberek nincsenek jelen, még ha ott is vannak.

.....

.....

16. Bárcsak itt lennél, kedvesem!

.....

17. Volt egyszer egy idő, amikor istenek voltak, de halandó faj nem volt, én akkor nem éltem (*voltam jelen*).

.....  
.....  
.....

18. A lényeg, a valóban meglévő csakis az értelem számára látható.

.....  
.....

19. Legyetek tanúim!

.....

20. Mindaz, ami benned föld volt, a földbe tér vissza, és mindaz, ami tűz volt, a tűzbe.

.....  
.....

21. Most menjünk haza!

.....

### Kiegészítés

*Kyros és Epyaxa*

22. Κύρω ἐν Καῦστρου πεδίῳ εἰμί pt.m.sg.dat. .... πρόσειμι sg.3.

..... Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικῶν βασιλέως.

23. Ταύτην ὁ Συέννεσις ἐκέλευσε πρὸς Κύρον εἰμι inf. .... ἔφη γὰρ χρῆναι ἐπιδείκνυμι A.ipf.inf. .... τῷ Κύρῳ, ὅτι φιλικῶς διάκειμαι sg.3. .... (διακέοιτο) πρὸς αὐτόν.

24. Ἡ δὲ Ἐπύαξα εἰμι ipf.pt.f.sg.nom. .... πρὸς Κύρον ἔλεγε τάδε·  
 » Ὡ Κύρε, ἔπεμψέ με ὁ ἀνὴρ ἀγγελοῦσαν, ὅτι βούλεται φιλικῶς διάκειμαι ipf.inf.  
 ..... πρὸς σέ· ἡμεῖς οὖν φίλοι εἰμί fut.plur.1. ....  
 σοι· εἰ δὲ καὶ σὺ φίλος ἡμῖν εἰμί fut.sg.2. .... , καὶ ἐν τῷ πάρεμι pt.m.sg.  
 dat. .... καὶ ἐν τῷ ἔπειμι pt.m.sg.dat. .... χρόνῳ  
 ἄμεινον ἡμῶν ἀμφοτέρων τὰ πράγματα διάκειμαι fut.sg.3. .... .«

25. Ταῦτα λέγουσα καὶ χρήματα πολλὰ τῷ Κύρῳ δίδωμι A.ao.sg.3. ....  
 εἰς τεκμήριον τῆς εἰμί fut.pt.f.sg.gen. .... φιλίας.

26. Ὁ δὲ Κύρος ἤσθη τῷ τε λόγῳ, μᾶλλον δὲ τοῖς χρήμασι, χρεῶν τοῖς στρατιώταις  
 μισθὸν ἀποδίδωμι A.ao.inf. .... ἄρα τότε οὖν ἀποδίδωμι A.ao.sg.3.  
 ..... αὐτοῖς μισθὸν τεττάρων μηνῶν, ἵνα προθυμότεροι εἰμί  
 opt.plur.3. .... (ᾧσιν).

27. Ὡς δὲ τῷ Κύρῳ ἐδόκει ἤδη ἰτέον εἰμί inf. .... , ὠρμάτο ἐκ  
 Καῦστρου πεδίου.

28. Ἐντεῦθεν δὲ πρόειμι A.ipf.pt.m.plur.dat. .... συνείπετο καὶ ἡ  
 Κίλισσα καθημένη ἐφ' ἄρμαμάξης.

29. Ἐπεὶ δὲ εἰς Τυριάειον ἦκον Κύρος εἶα τὸ στράτευμα καθῆσθαι καὶ  
 ἀναπαύεσθαι τρεῖς ἡμέρας. Ἐνταῦθα ἡ Κίλισσα ἔγκειμαι praet.ipf.sg.3.  
 ..... Κύρῳ ἐπιδείξει τὸ στράτευμα αὐτῆ· ὁ δὲ ἔλεγεν·  
 »Εἰμί opt.plur.3. .... ἄρα εἰμί fut.sg.3. .... σοι ταῦτα.«

30. Ποιεῖται οὖν ἐξέτασιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ  
 προσκειμένῳ τῇ πόλει πεδίῳ. Ἐπεὶ δὲ σύνειμι praet.ipf.plur.3. ....

ἐκέλευσε τοὺς Ἕλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ ἴσθημι A.ao.inf. ....

31. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους, εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, πάρεμι ipf.pt.m.sg.nom. .... αὐτοὺς ἐφ' ἄρματος· ἡ δὲ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης ἐκάθητο (καθῆστο). Εἶχον δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοὺς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

32. Ἐπειδὴ δὲ πάντας πάρεμι praet.ipf.sg.3. ...., ἴσθημι A.ao.(tr.) pt.m.sg. nom. .... τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πρὸς Πίγρητα τὸν ἐρμηνέα ἔφη· »Εἶμι imper.sg.2. .... νῦν παρὰ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ λέξον αὐτοῖς, ὅτι ἡδέως ἂν ὀρώην, εἰ προβάλοιντο τὰ ὄπλα καὶ ἔπειμι opt.sg.3. .... ὅλη ἡ φάλαγγξ.«

33. Οἱ δὲ στρατηγοὶ παρήγγειλαν ταῦτα τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε προβαλόμενοι τὰ ὄπλα ἔπειμι praet.ipf.plur.3. ....

34. Ἐκ δὲ τούτου θᾶπτον πρόεμι A.pt.m.plur.gen. .... σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγίγνετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς· οἱ δὲ βάρβαροι ὀρώντες αὐτοὺς δρόμῳ ἔπειμι pt.m.plur.acc. .... ἐφοβήθησαν, καὶ ἡ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἄρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ὄνια ἔφυγον, οἰόμενοι κίνδυνον εἶμι fut.inf. .... αὐτοῖς· οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνάς εἶμι praet.plur.3. .... Κῦρος δὲ ἦσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ὀρών.

35. Ἐντεῦθεν πρόεμι praes.ipf.plur.3. .... εἰς Ἰκόνιον· κεῖται δὲ αὕτη ἡ πόλις ἐσχάτη τῆς Φρυγίας· διέμι pt.m.plur.nom. .... δὲ

διὰ τῆς Λυκαονίας ταύτην τὴν χώραν Κύρος ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἕλλησιν, ὡς πολεμίαν οὔσαν.

36. Ἐντεῦθεν καὶ τὴν Κίλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην ὁδόν, λέγουσαν ὅτι χρεῖη αὐτὴν ἄπειμι inf. .... ἤδη οἴκαδε.

### **Fordítás**

37. Bátorság, rendben lesz, ha Isten úgy akarja.

.....

38. Légy munkálkodó, és jó életed lesz.

.....

39. Ifjan emlékezz arra, hogy egyszer öreg leszel.

.....

40. Ne azt mondd, ki voltál egykoron, hanem hogy most ki vagy.

.....

.....

41. Inkább lennék rút (*rossz alakú*), mint szép gonosz.

.....

.....

42. Ha az erőszak van jelen, mit sem ér a törvény.

.....

.....

43. Mindannyian bölcsek vagyunk, ha inteni kell, de nem ismerjük fel, ha magunk vétkezünk.

.....

.....

.....

44. Ne szavakban légy barátom, hanem tetteikben is.

.....

.....

## XXXI. Participiumok

### NB. és fordítás

A participium (melléknévi igenév) a cselekvésnek az állapotát jelöli, nem annak idejét. Időt csak a vezérigéhez viszonyítva fejez ki.

a) participium imperfectum egyidejűséget:

1. A hellének menetelve harcoltak.

.....

b) participium perfectum az állapot egyidejűségét:

2. A király előnyomul, mint aki fölkészült az ütközetre.

.....

.....

c) participium aoristi előidejűséget:

3. Kroisos, miután átkel a Halysön, nagy birodalmat fog megdönteni.

.....

.....

d) participium futuri utóidejűséget:

4. A barbár Hellasra tört, hogy (*majd*) leigázza.

.....

.....



**Fordítás**

5. (Miután) hazámat *elhagytam*, sírok, sírtam, sírni fogok.

.....  
.....

6. Nelson megsebesülve (*sebesülten*) meghal, meghalt, meg fog halni.

.....  
.....

7. (Úgy) vagyok, voltam, leszek jelen, hogy a királyt látni fogom.

.....  
.....

**Kiegészítés**

(a mondatba illő, megfelelő állapotú participiummal)

8. Φωκίων τὸ κώνειον πίεσθαι μέλλω ..... ἐπέσκηψε τῷ υἱῷ μὴ  
μνησικακεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐπὶ τῷ τοῦ πατρὸς θανάτῳ.

9. Τῇ Θεμιστοκλέους βουλῇ καὶ γνώμῃ *πειθῶ* ..... οἱ Ἀθηναῖοι  
τὴν πόλιν κατέλιπον καὶ εἰς τὰς ναῦς κατέφυγον.

10. Οἱ Ἕλληνες ἄλλως τε καὶ οἱ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις *οικέω* .....  
πολλὰ ὀνόματα παρὰ τῶν βαρβάρων εἰλήφασιν.

11. Τῇ πρότερον ἀβουλίᾳ τοσαύτῃ ἀνάγκῃ περιπεπτώκαμεν, ὥστε νῦν ἀγνοεῖν,  
ὅποι βοήθειαν ζητέω ..... τραπώμεθα.

12. Ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων εἰς ἄκρον τὸ ὄρος ἀφικνέομαι .....  
κατεῖδον τὴν θάλατταν, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο· ἀκούω .....  
δὲ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ψήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι  
πολεμίους, εἶποντο γὰρ καὶ ὀπισθεν οἱ ἐκ τῆς καίω .....  
χώρας.

13. Εἰκότως Ἀντισθένης ὁ φιλόσοφος αἰρετώτερον εἶναι φησιν εἰς κόρακας  
ἐμπεσεῖν ἢ εἰς κόλακας· οἱ μὲν γὰρ ἀποθνήσκω ..... τὸ σῶμα, οἱ  
δὲ ζάω ..... τὴν ψυχὴν λυμαίνονται.

14. Κῦρος ὡς καθορᾶ ἐν τῇ μάχῃ τὸν βασιλέα, εὐθὺς οὐκ ἀνέχεται, ἀλλὰ βοάω  
.....· τὸν ἄνδρα ὀρώ, ἴεται ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον  
καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος.

15. Ὀδυσσεὺς πλῆθος χρημάτων ἐν τῇ Παλαμῆδους σκηνῇ κατορύττω  
..... αὐτὸν προδοσίας ὑπαγαγεῖν λέγεται ὡς τὰ χρήματα παρὰ  
τῶν Τρώων ἐπὶ δωροδοκίᾳ παραλαμβάνω ..... καὶ ἐκεῖ ἀποκρύπτω  
.....

16. Σωκράτης ὀράω ..... Ἀλκιβιάδην τυφώω .....  
ἐπὶ τῷ πλούτῳ καὶ μέγα φρονέω ..... ἐπὶ τῇ περιουσίᾳ καὶ τοῖς  
ἀγροῖς ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τινα τῆς πόλεως τόπον, ἔνθα ἐτύγχανεν ἀνακείμενος  
πίναξ ἔχω ..... γῆς περίοδον καὶ ἐκέλευσε τὴν Ἀττικὴν ἐνταῦθα  
ἀναζητῆσαι, ὡς δὲ εὔρεν, ἐκέλευσεν αὐτὸν τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἰδίους δεῖξαι· τοῦ  
δ' λέγω .....· ἀλλ' οὐδαμοῦ γράφω ..... εἰσίν·  
ἐπὶ τούτοις οὖν, ἔφη, μέγα φρονεῖς, οἵπερ οὐδὲν μέρος τῆς γῆς εἰσιν.

17. Τὸν Πήγασόν φασι τὴν Ἴππου κρήνην ἀναβαλεῖν ἐν τῷ Ἐλικῶνι πλήττω  
..... τῷ ὄνυχι τὴν πέτραν.

18. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐλπίζω ..... πόλεμον ἔσεσθαι πρὸς τοὺς  
Λακεδαιμονίους περὶ τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμονίας πολλὰ πλοῖα κατεσκευάζοντο  
καὶ χρήματα ἐπορίζοντο καὶ τοῖς συμμάχοις ἐπεικῶς προσεφέροντο.

19. Κίμων ἀπέθανε πολιορκέω ..... Κίτιον, ὡς οἱ μὲν πλείστοι  
λέγουσι, νοσέω ..... , ἔνιοι δέ φασιν ἐκ τραύματος, ὃ ἀγωνίζομαι  
..... πρὸς τοὺς βαρβάρους ἔσχεν.

20. Οὐδ' οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς καίπερ μέγιστα ἰσχύω .....  
τὸ τῶν Ἀράβων ἔθνος καταδουλώσασθαι ἐδυνήθησαν.

21. Λέγω ..... τινὸς τῶν στρατιωτῶν πρὸς Πελοπίδαν·  
ἐμπεπτώκαμεν εἰς τοὺς πολεμίους· τί οὖν μᾶλλον, ἔφη, ἐκεῖνοι ἐμπεπτώκασιν  
εἰς ἡμᾶς;

22. Ἐν Δελφοῖς πρὸς τῷ νεῷ γράφω ..... ἦν τὸ Γνώθι σαυτόν.

23. Απόλλων καὶ Ποσειδῶν εἰκάζομαι ..... ἀνθρώποις,  
ὑπέσχοντο Λαομέδοντι ἐπὶ μισθῷ τειχεῖν τὸ Πέργαμον· ὁ δ' αὐτοῖς τειχίζω  
..... τὸν μισθὸν οὐκ ἀπέδιδου.

24. Ἀσκληπιὸς τοὺς μὲν θνήσκω ..... ἀνίστη, τοὺς δὲ νοσέω  
..... ἰᾶτο, δι' ὃ τὴν δόξαν ἀθάνατον ἐν ἀνθρώποις ἠύρηται.

25. Τόξαρις ὁ Σκύθης ἐν Ἀθήναις ἐτέθαπτο καὶ ἐν τῇ στήλῃ αὐτοῦ ἀνὴρ Σκύθης  
ἐπέπλαστο ἐν ἀριστερᾷ μὲν τόξον τείνω ..... , ἐν δεξιᾷ δὲ βιβλίον  
ἔχω .....

**Átalakítás**  
**(a minta szerint)**

τῷ χρόνῳ (ὁ χρόνος πάντα ἐκκαλύπτει)  
τῷ πάντα ἐκκαλύπτοντι χρόνῳ

26. τοῖς θεοῖς (οἱ θεοὶ δῶρα διδῶσι)

.....

27. τοὺς Ἕλληνας (οἱ Ἕλληνες τὴν Ἰάδα γλώτταν ἰᾶσιν)

.....

.....

28. τοῖς πολεμίοις (οἱ πολέμιοι ἰστᾶσιν τροπαῖον πρὸ τῆς πόλεως)

.....

.....

29. τὴν γυναῖκα (ἡ γυνὴ θρόνον τίθησι τῷ ἀνδρὶ)

.....

.....

30. ὁ ἄδικος (ὁ ἄδικος δίκην δίδωσι)

.....

31. τοῖς σοφοῖς (οἱ σοφοὶ τῆς γλώττης ἄρχουσιν)

.....

32. Σωκράτους (Σωκράτης ἀνδρῶν πάντων ἐστὶ σοφώτατος)

.....  
.....

33. τὸ ὅλον (τὸ ὅλον μεῖζον τοῦ μέρους ἐστίν)

.....

34. τὴν σιγὴν (γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει)

.....

35. τὸν βασιλέα (ὁ βασιλεὺς τίθησι πᾶσιν εἰρήνην φίλοις)

.....  
.....

36. τοῖς παισὶ (εἰσὶ μητρὶ παῖδες ἄγκυραι βίου)

.....  
.....

37. τῶν ἀνθρώπων (οἱ ἄνθρωποι φῶς ὀρώσιν ἡλίου)

.....  
.....

38. τὸν χρόνον (δηλοῖ ὁ χρόνος τὰ ἄδηλα)

.....

39. ταῖς γυναῖξι (αἱ γυναῖκες ἐρώτημα ἐρωτῶσιν)

.....

40. τὸν πολίτην (ὁ πολίτης τοῦ ἀληθοῦς λόγου ἐρᾷ)

.....

.....

**Átalakítás**  
(a minta szerint)

Πιστεύομεν τοῖς θεοῖς καὶ δῶρα αὐτοῖς δίδομεν.  
Τοῖς θεοῖς πιστεύοντες δῶρα δίδομεν.

41. Τὸν φιλόσοφον τιμῶσι καὶ ἐρωτήματα ἐρωτῶσιν.

.....

.....

42. Ζῆς καὶ φῶς ἡλίου ὄρας.

.....

43. Εἶ τυφλὸς καὶ οὐ βλέπεις.

.....

44. Θέλομεν καλῶς ζῆν πάντες, ἀλλὰ οὐ γινώσκομεν αἰεὶ τάληθῆ.

.....

.....

45. Φιλοῦμεν αὐτὸν ἀλλὰ ἐστὶν ἐχθρὸς ἡμῖν.

.....

46. Δηλοῦτε τοῖς ἄλλοις τάληθῆ καὶ διδάσκετε.

.....

47. Τιμῶμεν σοὶ θανάτου ἐπειδὴ ἄδικος εἶ.

.....

48. Ἐπειδὴ παῖδές ἐστε, οὐχ ὑμῖν πιστεύομεν.

.....

49. Αὕτη ἐστὶν ἡ καλλίστη γυνὴ καὶ αὐτῆς ἐρῶμεν πάντες.

.....

.....

50. Ἄνθρωποι ἐσμεν ἐφήμεροι καὶ σώματα ἔχομεν καὶ ψυχάς.

.....

.....

51. Νέοι ἐσμὲν καὶ θέλομεν μετὰ φίλων ἡβᾶν.

.....

52. Οἰδίπους τυφλός ἐστι καὶ φωνῆ ὄρα.

.....

53. Ὁ χρόνος πάντα δηλοῖ καὶ ἐκ τοῦ σκότου πρὸς τὸ φῶς ἄγει.

.....

.....

54. Ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος φιλοσοφεῖ καὶ οὔποτε λέγει τὰ ψευδῆ.

.....

.....

55. Θνητοὶ ἐσμεν καὶ πρέπει ἡμῖν θνητὰ φρονεῖν.

.....  
.....

**NB.**

Tagadása οὐ, illetve cél, vagy feltételes értelem esetén, valamint ha a participium egy olyan mondathoz tartozik, amelyet μή-vel kellene tagadni: μή.

**Fordítás**

56. Az athéniak halálra ítélték a hadvezéreket, akik nem szedték fel a hajótöröttket.

.....  
.....  
.....

57. Aki nem vétkezik, annak nincs szüksége törvényre.

.....  
.....

58. Melyik várost lehetne bevenni olyanokkal, akik nem engedelmeskednek?

.....  
.....

**Kiegészítés**  
(a megfelelő tagadószóval)

59. Ψηφίσασθε τὸν πόλεμον ..... φοβούμενοι τὸν αὐτίκα κίνδυνον.



60. Χρῆ τὸν ἀγαθὸν πολίτην ἀληθεύειν ..... δεδιότα τοὺς ἀντεροῦντας.

**NB.**

A participiumnak a görögben háromféle használata van. Jelzői, határozói és állítmányi.

A jelzői szerkesztésben álló participium főnév mellett állva a jelző szerepét töltheti be. Vonatkozó mellékmonddal fordíthatjuk magyarra.

**Fordítás**

61. A gyerek, aki ír.

.....

62. Lykurgos nem hozott (*adott*) írott törvényeket.

.....

.....

63. A várost fenyegető veszély.

.....

64. A kereskedők, akik a kikötőből hajóznak ki.

.....

.....

65. A hadvezér, akit a háborúra választottak.

.....

.....

NB.

Ide tartoznak az *ügynevezett* jelentésű kifejezések is: καλούμενος, λεγόμενος, ὀνομαζόμενος.

**Fordítás**

66. A Hyrkaniainak nevezett tenger.

.....

67. A Midasénak nevezett forrás.

.....

**NB. és fordítás**

A névelő által főnevesítve (ὁ λέγων) hordozhat egyéni és faji jelentést: *a beszélő* és *minden egyes beszélő*.

A határozói szerkesztésben álló participium határozói mellékmondatok rövidítésére szolgál. Ha a főmondat főnévéhez kapcsolódik: *participium coniunctum*, ha nincs ilyen főnév, önmagában használatos: *participium absolutum*.

I. Participium coniunctum

a) időhatározói és módhatározói értelemben:

68. A lovasok miközben (*mikor*) üldözték az ellenséget, senkit nem fogtak el.

.....

.....

69. Miután az idegen ezt mondta, fölállt.

.....

kezdetben – ἀρχόμενος, végül, végtére – τελευτῶν, titkon – λαθῶν, korábban – φθάσας, örömmel – χαίρων:

70. A rablók végül odébbálltak.

.....

b) okhatározói értelemben:

Οἱ Ἕλληνες μάλα ἠθύμουν φοβούμενοι μὴ οὐκ ἔχοιεν τὰ ἐπιτήδεια.

c) feltételes értelemben:

71. Nem boldogulhatsz, hacsak nem megoldozva érte.

.....

.....

d) megengedői értelemben:

72. Sokan, noha tudják a bűnös dolgokról, hogy bűnösök, mégis kíváncsiak utánuk.

.....

.....

.....

e) célhatározói értelemben, pusztán participium futuri, vagy ὥς és participium futuri. Gyakran mozgást jelentő igék mellett áll:

73. Artaxerxés elfogta Kýrost azzal a szándékkal, hogy megöli.

.....

.....

**Kiegészítés**  
(megadott ige megfelelő alakjával)

74. Κορίνθιοι ἔπεμψαν κήρυκα πόλεμον Κερκυραίοις πορεύω .....

Ὁ βάρβαρος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἦλθε δουλῶ M. .... .

Οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμέω .....

**NB. és fordítás**

II. Participium absolutum

a) genitivus absolutus, ugyanolyan jelentésárnyalatú mellékmondatokat rövidíthet, mint a participium coniunctum:

75. A méhek, ha a király (*a görögök elképzelése szerint*) elpusztul, szétszóródnak.

.....  
.....

76. Ha az Isten ad, mit sem ér az irigység.

.....

77. Az athéniak, minthogy (*vélekedés*) Attika nem volt elegendő, gyarmatosokat (*szó szerint: gyarmatokat*) küldtek ki Ióniába.

.....  
.....  
.....

78. Nem jöttem volna ide, ha nem hívtatok volna.

.....

.....  
.....  
α) Hiányzik az alany a genitivus absolutusból, ha a szövegösszefüggésből egyértelmű:

79. Akkor jött a helytartó (*satrapa*), amikor már a szálláson voltak.  
.....  
.....

80. Mivel esett.  
.....

81. Miután jelentették; (*így állván a dolog*) ilyen körülmények között.  
.....  
.....

β) A létige participiumát mindig ki kell tenni, kivéve: ἄκων, ἐκών:

82. Mikor Periklés volt a vezér.  
.....

83. Ezeket tetted szüleid akarata ellenére.  
.....  
.....

γ) Ahol participium coniunctum alkalmazható, a genitivus absolutus elmarad:

84. *Cyrus collecto exercitu Miletum oppugnare coepit.*  
.....  
.....

b) az accusativus absolutus:

α) személytelen kifejezésekben:

ἔξόν, παρόν – mivel (noha) szabad (volt)

προσῆκον – mivel illó (volt)

γενόμενον ἐπ' ἐμοί – noha (mivel) rajtam múlik (múlt)

δέον, χρεών – mivel szükségés (volt)

δόξαν – el lévén határozva

παρασχόν, παρέχον – mivel alkalom kínálkozott  
(kínálkozik)

δίκαιον ὄν, οἶόν τε ὄν, χρεών – mivel jogos, lehetséges...  
(volt)

β) szenvedő szemléletű participiumoknál:

εἰρημένον – mivel elhangzott (megmondták)

δεδογμένον αὐτοῖς – mivel elhatározták

γ) ὡς partikulával véleményes indok kifejezésére, vagy *mintha*,  
*mintegy* értelemben.

Σωκράτης ἤρχετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς τὰγαθὰ διδόναι ὡς τοὺς θεοὺς  
κάλλιστα εἰδότας, ὅποια ἀγαθὰ ἐστίν. (ὡς τῶν θεῶν κάλλιστα εἰδόντων)

### NB. és fordítás

Kiegészítések a participiumok mellett:

a) időhatározói mellett: ἄμα – egyszersmind, miközben  
μεταξύ – közepette, még miközben  
αὐτίκα, εὐθύς – nyomban utána

A főmondatot az időhatározói participium után τότε, εἶτα, ἔπειτα, οὕτως  
emelheti ki.

85. A hellének harcoltak, egyszersmind meneteltek.

.....  
.....

86. Amint szép lányokat látunk, jóindulatúvá válunk irántuk.

.....  
.....

87. A tanú a beszéde közben elhallgatott.

.....

88. A szakaszparancsnok őrséget hagyva hátra, azonmód visszavonult a házba.

.....

.....

b) megengedői participium mellett: καί, καίπερ, καὶ ταῦτα.

89. Tanácsot adok neked, noha fiatalabb vagyok.

.....

.....

90. Akkoriban sokan meghaltak, noha nem követtek el törvénysértést.

.....

.....

A ὅμως jelentésében szorosabban a vezérigéhez tartozik, mégis a participium elé kerül.

91. Bár Sókratés igen derék volt, mégis megitta a mérget.

.....

.....

c) okhatározói participium mellett:

α) ἄτε a tényleges ok kifejezésére:

92. Az emberek meghalnak, mivel halandók.

.....

.....

β) ὡς, ὡσπερ az alany által gondolt (véleményes) ok kifejezésére:

93. Kyros a várost a katonáknak szabad rablásra engedte át, mivel ellenséges volt (a város).

.....  
.....  
.....

94. Sokan félnek a haláltól, mintha jól tudnák, hogy a legfőbb rossz.

.....  
.....

**Kiegészítés**

95. Δημοσθένης ἔλεγε πολιτείας ψυχὴν εἶναι τοὺς νόμους· ὡσπερ γὰρ τὸ σῶμα στερέω ..... ψυχῆς πίπτει, οὕτω καὶ πόλις *ha nincs törvény* ..... καταλύεται.

96. Ἀλκιβιάδης τὰ Ὀλύμπια ἄρματι νικάω ..... τῷ Ὀλυμπίῳ Διὶ θύω ..... πάντας τοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ πάρειμι ..... Ἕλληνας εἰστίασεν.

97. Ἀριστείδης διώκω ..... ἐχθρὸν ἐν δικαστηρίῳ, *mikor a bírák a vádbeszéd után nem akarták meghallgatni* ..... τοῦ κινδυνεύοντος, ἀλλὰ κελεύω ..... εὐθὺς ψηφίσασθαι, τῆς ἔδρας ἀναπηδάω ..... τῷ κρινομένῳ συνικέτευεν, ὅπως ἀκούσειαν ἐκείνου.



98. Μετὰ τὴν ἐν Ἴσσω μάχην Ἀλέξανδρος εὐθύς ἀποδύομαι .....  
 τὰ ὅπλα πρὸς τὸ λουτρὸν ἐβάδιζε λέγω ..... ἴωμεν ἀπολαύομαι  
 ..... τὸν ἀπὸ τῆς μάχης ἰδρῶτα.

99. Οὐ τῷ αὐτῷ τρόπῳ οἱ ἄνθρωποι χρῶνται πρὸς τε εὐεργετώ .....  
 καὶ πρὸς ἀδικέω ..... , ἀλλὰ τῆς μὲν ἀδικίας καὶ ἄκοντες  
 ὑπομνήσκονται, τῆς δὲ χάριτος καὶ ἐκόντες ἐπιλανθάνονται.

100. Πολλοὶ τῶν νέων ἅμα ἀποτίθεμαι ..... τὰ παιδικὰ ἱμάτια  
 καὶ τὸ αἰδεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι συναποτίθενται.

101. *Ha valaki nem tudja* ..... , ὅ τι ἢ γῆ  
 φέρειν δύναται, οὐδ' ἂν εἰδείη, ὅ τι σπεῖρειν δεῖ.

102. Παῖδες, *noha derekak* ..... τὰ ἦθη,  
 ἔστιν ὅτε νουθετητέοι, ἐπεὶ ῥᾶστα συμβαίνει ἀμελεῖν αὐτοὺς τῶν δεόντων.

103. Ἀλέξανδρος εὐθύς βασιλεύω .....  
 Στάγειρον, τὴν Ἀριστοτέλους πατρίδα, ἀνωκοδόμησε καθαίρω  
 ..... *Fülöp által, amikor a thrákok ellen hadakozott*  
 .....

104. Πριήνης ποτέ, *miután az ellenség bevette Ázsia városát,* .....  
 ..... οἱ  
 μὲν ἄλλοι τῶν πολιτῶν ἔφευγον χρυσὸν φέρω ..... καὶ  
 ἄργυρον καὶ εἴ τι ἄλλο ἔχοιεν πολυτελές, Βίας δὲ ὁ φιλόσοφος οὐδὲν ἔχω  
 ..... ἐξήει.

105. Ἀριόουιστος ἄτε φοβέομαι ..... , μὴ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπιβουλεύοιτο, ἀπήγγειλε Καίσαρα μὴ ἤκειν ἔχω ..... πεζούς.

106. Ἡμεῖς οἱ Πλαταιεῖς ἤκομεν παρ' ὑμᾶς ὡς ἀμύνω ..... ἀνὰ κράτος καὶ τὰ μέγιστα βλάπτω ..... τοὺς καταστρέψεσθαι ὑμᾶς μέλλω .....

107. Μιλτιάδης πολλοῦ ἐδέησεν ἐπιθυμῆν τῆς τυραννίδος· ἔξεστι ..... γὰρ *Dareios segítségével* ..... τῆς Χερρονήσου κατέχειν τὴν ἀρχήν, τὴν τῆς Ἑλλάδος προεῖλετο τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς.

108. Ἀλέξανδρος μέλλων τὴν ἐπὶ Γρανίκῳ μάχην μάχεσθαι παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας ἀφθόνως δειπνεῖν καὶ πάντα φέρειν εἰς μέσον *mint akik másnap az ellenségéből fognak enni* .....

109. Κικέρων τρία καὶ ἐξήκοντα ἔτη *évesen, Antonius parancsára* ..... ἀνηρέθη.

110. Ἀγησίλαος *miután megjelentették* ..... , ὅτι ἐν τῇ ἐν Κορίνθῳ μάχῃ μύριοι τῶν πολεμίων ἀπέθανον, οὐκ ἐφήσθη, ἀλλ' εἶπε· φεῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐπεὶ οἱ νῦν θνήσκω ..... ζῶντες ἱκανοὶ ἂν ἦσαν πάντας τοὺς βαρβάρους μάχομαι ..... νικᾶν.

111. Εἰσὶν οἱ *bár nem szenvedtek el nagy igazságtalanságot* .....  
..... ὅμως εὐθύς εἰς ὄργην οὕτω  
δεινὴν καθίστανται, ὥστε *áδικέω* ..... τιμωρεῖσθαι πάντα  
τρόπον σπεύδουσιν.
112. Οἱ ἐν Ἄιδου δικασταὶ τοὺς πονηροὺς ἔπεμπον εἰς τὸν τῶν ἀσεβῶν χώρον  
κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας *κολάζω* ..... .
113. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον οὐδὲν *πράττω*  
..... .
114. Οἱ Συρακόσιοι ἀλλήλοις παρεκελεύοντο κραυγῇ πολλῇ χρώμενοι *hiszen lehetetlen volt* ..... ἐν νυκτὶ ἄλλω τῷ  
σημῆναι.
115. Φόβος θανάτου μάλιστα τοὺς γέροντας θορυβεῖ *mint akik megfélelkeztek*  
..... , ὅτι ἐκάστῳ θνητῷ εἴμαρται  
ἀποθανεῖν.

**NB.**

Állítmányi szerkesztésben, azaz egy igei állítmány kiegészítéseképpen, ahol a fordításban a participiumból állítmány, az állítmányból határozó lesz.

- a) Sajátos állapot / létezés kifejezésére:  
τυγχάνειν – véletlenül, történetesen (lenni)  
διαγίνεσθαι, διατελεῖν, διάγειν, διαμένειν – folyamatosan (lenni)  
λανθάνειν – rejtőzve, titkon, észrevétlen (lenni)  
φαίνεσθαι, φανερόν εἶναι, δηλόν εἶναι – nyilvánvaló, világos (lenni)  
οἴχεσθαι – távol (lenni)  
φθάνειν – előnyben (korábban, hamarabb lenni)  
ὑπάρχειν – elsőnek (lenni)

**Fordítás**

116. Klearchos akkor történetesen a hadsorokat szemlélte.

.....

.....

117. A hellének hét napig folytonosan harcoltak.

.....

.....

118. A szolga titkon szökött el urától.

.....

.....

119. A lélek nyilvánvalóan halhatatlan. Úgy tűnik, hogy a lélek halhatatlan.

.....

.....

.....

120. Szép magyar vitézek, aranyos leventék, mind ellovagoltak (*elmentek*).

.....

.....

.....

121. (Immár messze) hajózik.

.....

122. A hellének hamarabb értek a csúcsra, mint az ellenség.

.....  
.....

123. Te tettél rosszat először ellenünk.

.....

124. Nem tudnád túl hamar mondani, mondd meg nekem gyorsan.

.....  
.....

125. *Vix dixerat, cum omnes riserunt.*

.....  
.....

**NB.**

- b) kitartani, kibírni – άνέχεσθαι, καρτερεῖν, ὑπομένειν  
elfáradni, lemondani valamiről – κάμνειν, ἀπαγορεύειν  
abbahagyni – παύεσθαι, λήγειν

**Fordítás**

126. Ki bírná ki, ha ilyeneket hall?

.....

127. Ne fásulj el, ha jó embert segítesz!

.....  
.....

128. A spártaiak nem hagytak föl a városok zaklatásával.

.....  
.....

NB.

- c) jót, helyes vagy igazságtalan dolgot tenni – εὖ ποιεῖν, καλῶς ποιεῖν,  
ἀδικεῖν, ἀμαρτάνειν  
fölülmúlni, elmaradni – νικᾶν, κρατεῖν, ἡττᾶσθαι

Fordítás

129. Igaztalanul kezdtek (*ti*) háborút.

.....

130. Helyes, hogy eljöttetek.

.....

131. Próbáljatok meg mindenkit felülmúlva jót tenni.

.....

.....

NB.

- d) Érzelmet kifejező igéknél:  
örülni – χαίρειν, ἠδεσθαι  
megelégedettnek lenni – ἀγαπᾶν  
elégedetlennek lenni, méltatlankodni – ἀγανακτεῖν, ἄχθεσθαι, χαλεπῶς φέρειν  
haragudni – ὀργίζεσθαι  
fájlalni – λυπεῖσθαι, ἀλγεῖν  
megbánni – μεταμέλεσθαι  
szégyenkezni – αἰσχύνεσθαι

**Fordítás**

132. Az istenek örvendeznek, ha tisztelik őket az emberek.

.....  
.....

133. Pharnabadosz nehezen viselte, hogy megfosztották Aiolistól.

.....  
.....

134. Az emberek jobban haragszanak, ha igazságtalanság éri őket, mint (*amikor*) erőszak.

.....  
.....

135. A derék emberek örülnek, ha a haza fényre derül (*a hazának jól megy a dolga*).

.....  
.....

136. Az athéniak nehezteltek a spártaiakra, amiért felbontották a fegyverszünetet.

.....  
.....

**NB.**

e) A tudomásulvételt jelentő igéknél:

látni – ὀρᾶν

hallani – ἀκούειν

megtudni – πυνθάνεσθαι

észrevenni – αἰσθάνεσθαι, μανθάνειν

találni, felfedni, tetten érni – εύρίσκειν, καταλαμβάνειν, φωρᾶν  
felismerni – γινώσκειν  
tudni / nem tudni – εἶδέναι, ἐπίστασθαι / ἄγνοεῖν  
emlékezni / megfeledkezni – μιμνήσκεισθαι, μεμνήσθαι / ἐπιλανθάνεσθαι

### Fordítás

137. Látjátok, hogy az áruló becsapott titeket.

.....  
.....

138. Nagy Sándor belátta, hogy a folyón nem képes átkelni.

.....  
.....

139. Emlékezz, hogy ember vagy!

.....

140. Az örökről észrevették, hogy egymással beszélgetnek.

.....  
.....

141. Érzékelem (észreveszem), hogy bevádoltak.

.....  
.....

142. Tudom, hogy az emberek halandók.

.....



143. Látom, hogy a háború sok nyomorúság oka lett.

.....  
.....

144. A hellének megtudták, hogy Kyros halott.

.....  
.....

145. Rajtakaptam a feleségemet, amint flangált.

.....  
.....

**NB.**

f) Az észrevezés műveltető igéinél:

mutatni, kimutatni, bebizonyítani – δεικνύναι, αποδεικνύναι, φαίνειν

valamit csináltatni – ποιεῖν

megcáfolni – ἐλέγχειν, ἐξελέγχειν

jelenteni – ἀγγέλλειν

**Fordítás**

146. Rögvest rátok fogják bizonyítani, hogy hazugok vagytok.

.....  
.....

147. Hírül hozták, hogy a király halott.

.....  
.....

148. Be fogom bizonyítani, hogy ő áthágja a törvényeket.

.....  
.....

149. A költők az isteneket beszéltek az emberekkel.

.....  
.....

150. A lovas jelentette, hogy az ellenség közeledik.

.....  
.....

# Fordítási segédlet

## Magyar–ógörög szószedet

(Összeállította: Szabó Edit Zsuzsanna)

A szószedet egyes lemmái a gyakorlatokban előforduló (olykor sajátos) magyar megfeleltetésekhez és jelentésekhez igazodnak, hogy a megoldásokhoz egyszeri, gyors segédletet biztosítsanak. A gyűjtemény összeállítása során nem az volt a célunk, hogy általános, az „alapszókinccset” (a szavak alapjelentése szerint) tükröző, magyar–ógörög segédeszközt állítsunk össze. [Az egyetlen, olykor kevésbé klasszikus nyelvi alakokat feltüntető magyar–ógörög szótár: Lévay István, Vida Aladár, *Magyar–görög szótár. Főgymnasiumok használatára*. Budapest, 1902<sup>3</sup>.] Mindazonáltal a gyakorlatok egyedi nyelvhasználatához képest a körrel jelölt lemmák többletet jelentenek, amelyek Maywald József, *Görög gyakorló- és olvasókönyv. Gimnáziumi használatra. II. rész: Szemelvények Xenophon s a görög lírikusok műveiből*. Budapest, 1906<sup>4</sup> 172–180. oldalairól származnak.

### A, Á

**a**, az *névelő* ó, ή, τό  
**ad** δίδωμι  
**ahogy** ὡς *adv.* és *ksz.*; ὡσπερ *adv.*  
**ahol** οὗ; ὅπου *adv.*  
○ **ahonnan** ἔνθεν *adv.*  
**Aiolis** ἡ Αἰολίς, -ίδος  
**Aischylos** ὁ Αἰσχύλος, -ου  
**ajándék** τὸ δῶρον, -ου  
**akar** βούλομαι *P*; θέλω; ἐθέλω; mit akar  
velünk τί βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι  
**akarata ellenére cselekvő** ἄκων, -ουσα, -ον  
**akarózik** (vkinek tenni valamit) θέλω;  
ἐθέλω  
**aki, ami** ὅς, ἧ, ὅ  
**aki, ami csak** ὅστις, ἧτις, ὅ τι  
**akkor, akkoriban** τότε *adv.*  
**alak** τὸ εἶδος, -εος  
○ **alakul** φύω; úgy alakultak a körülmények  
τοιαῦτα πέφυκε τὰ πράγματα  
○ **alant fekvő** καθήμενος 3  
**áldozik** θύω

**alig(hogy) ... amint** οὐ φθάνω + καί *v.* καὶ  
εὐθύς...  
○ **aligha** οὐκ ἄν (+ *opt.*)  
**alighanem** ἄν (+ *opt.*)  
**alkalmas** χρήσιμος 3  
○ **alkalom** ὁ καιρός, -οῦ  
**áll** ἔσθηκα; áll *v*hogy a dolog ἔχει; az ügyek  
jól állnak τὰ πράγματα εὖ διαίκεται;  
vkihez áll (= pártjára áll vkinek)  
γίγνομαι *M.* μετά + *gen.*; vki mellett  
áll (= segít vkit) παρίστημι + *dat.*  
**államforma** ἡ πολιτεία, -ας  
**állít** (hajót, katonát, hadsereget) παρέχω;  
(emlékoszlopot) ἵστημι  
○ **állomás** ὁ σταθμός, -οῦ  
**álmában** (= alvás közben) καθεύδων *pt.*  
○ **alszik** καθεύδω  
**által** (*P. kifejezésben*) ὑπό *praep. gen.*  
○ **aluszékony** vki (*igével*) καταδαρθάνω  
**alvezér** ὁ λοχαγός, -οῦ  
**alvilág** (= Hadés [háza]) Ἅιδου  
**ama(z), az** *mut. nm.* ἐκεῖνος, -η, -ο; οὗτος,  
αὕτη, τοῦτο

- amely** ὅς, ἥ, ὅ (*plur. gen. ὧν*)  
**amennyi** ὅσος 3; annyiival... , amennyivel...  
 τοσούτω..., ὅσω...  
 ○ **amerre** ἧ *adv.*  
**ami** ὅς, ἥ, ὅ (*plur. gen. ὧν*); amiről *περὶ ὧν*  
**amikor** ὅτε *ksz.*; ὅταν *ksz.* (+ *coni.*)  
**amilyen** οἴος, -α, -ον; amilyen ember οἴος  
 πέφυκε(ν)  
**amint** (= ahogyan) ὡς *adv.*; amint csak bír  
 ὅσον δύναμαι *P.*; (= mihelyt) εὐθύς  
*adv.*  
**amióta** ἐξ οὗ; ἀφ' οὗ (*ti. χρόνου*)  
**Antonius** ὁ Ἀντώνιος, -ου  
**anya** ἡ μήτηρ, μητρός  
**annyi** τοσούτος, -αὐτή, -οὔτο; annyiival... ,  
 amennyivel... τοσούτω..., ὅσω...  
**annyira** οὕτω(ς) *adv.*  
**apa** ὁ πατήρ, πατρός; apámtól *παρὰ τοῦ*  
 ἐμοῦ πατρός  
**Aphrodité** ἡ Ἀφροδίτη, -ης  
**Apollón** ὁ Ἀπόλλων, -ωνος; Apollónra! *μὰ*  
 τὸν Ἀπόλλω  
**arany** (*adi.*) χρυσοῦς, -ῆ, -οῦν  
**arany** (*subst.*) ὁ χρυσός, -οῦ; τὸ χρυσίον,  
 -ου  
**aranyos** (= aranydízses) χρυσήρης 2  
**árnyékos** εὐσκιος 2  
 ○ **árok** ἡ τάφρος, -ου  
**arra** ταύτη *adv.*; hol erre, hol arra ἄλλοτε  
 ἄλλη *adv.*  
**Artaxerxés** ὁ Ἀρταξέρξης, -ου  
 ○ **árulás** ἡ προδοσία, -ας  
**áruló** ὁ προδότης, -ου  
**asszony** ἡ γυνή, γυναικός; egy asszony *μία*  
*τις γυνή*  
**átad** δίδωμι; παραδίδωμι, akinek: *dat.*;  
 amit: *acc.*; nem szabad átadnom οὐ  
 παραδοτέον ἐστὶν ἐμοί (amit v. akít:  
*acc.*, akinek: *dat.*)  
**átenged** ἐπιτρέπω  
**áthágja a törvényeket** παρανομέω  
**Athén** αἱ Ἀθῆναι, -ῶν  
**athéni** Ἀθηναῖος 3; az athéniak οἱ  
 Ἀθηναῖοι
- **áthidal** (γεφύρα) ζεύγνυμι  
**átkel** διαβαίνω; átkel a folyón *διαβαίνω τὸν*  
*ποταμὸν*  
 ○ **átmegy** vmin *διέρχομαι M. + acc.*  
 ○ **átszökik** vkihez *προστρέχω + dat.*  
**Attika** ἡ Ἀττική, -ῆς (*ti. γῆ*)  
**atya** ὁ πατήρ, πατρός  
**az, a névelő** ὁ, ἡ, τὸ  
**az, ama(z) mut. nm.** οὗτος, αὕτη, τοῦτο;  
 ἐκεῖνος, -η, -ο  
 ○ **az** (= ὁ) αὐτός, -ή, -ό  
 ○ **azért** (= azon okból) *διὰ τοῦτο*  
 ○ **azért, hogy** ὡς *ksz.*; ἵνα *ksz.*; ὅπως *ksz.*  
 ○ **azonban** ἀλλὰ *ksz.*; δέ *ksz.*  
**azonmód** οὕτως *adv.*  
**azonnal** εὐθύς *adv.*; αὐτίκα *adv.*  
 ○ **azután** εἶτα *adv.*; ἔπειτα *adv.*  
**Ázsia** ἡ Ἀσία, -ας

## B

- ba, -be** *εἰς praep. acc.*; *ἐς praep. acc.* (ἰόν);  
*ἐπί praep. gen.*  
 ○ **badarság** ἡ ἀτοπία, -ας  
**baj** τὸ κακόν, -οῦ; baja esik *πάσχω τι*; baja  
 lesz *ἔσται μοι κακά*  
**bájos** χαριεῖς, -ίεσσα, -ιεν  
 ○ **bal** εὐώνυμος 2  
 ○ **balszárny** τὸ εὐώνυμον (κέρας)  
**balvégzetű** *κακοδαίμων 2, gen. -ονος*  
 ○ **bámulva** *κεχηγώς, -ότος (χάσκω-ból)*  
**-ban, -ben** *ἐν praep. dat.*  
 ○ **bánásmódban** *részesül* *διατίθεται P.*,  
*akitől: ὑπό + gen.*  
 ○ **bánik** *vkivel* *διατίθεται + acc.*  
 ○ **bántása, bántódása van** *vkitől* *κακόν τι*  
*πάσχω ὑπό + gen.*  
**bár** (= ámbár) *καίπερ ksz.*  
**bár** (óhajtó értelemben) *l. bárcsak; bár*  
*sohase... μὴ ὄφελον (+ inf.)*  
**bárány** ὁ/ἡ ἀρήν, ἀρνός  
**barát** ὁ φίλος, -ου  
 ○ **barátság** ἡ φιλία, -ας; *barátságot köt*  
*φιλίαν συγκεράννυμαι M., akivel:*  
*πρός + acc.*

- **barátságos viseletet tanúsít** ὡς φίλος  
προσφέρομαι *P.*, aki iránt: *dat.*
- barbár** (*adi.*) βάρβαρος 2; βαρβαρικός 3
- barbár** (*subst.*) ὁ βάρβαρος, -ου
- bárcsak** (εἰ γὰρ) ὄφελον (+ *inf.*); εἶθε *interi.*
- **barom** (igás) τὸ ὑποζύγιον, -ου
- bátor** (*igével*) θαρρῶ; bátorság! (biztatás)  
θάρρει
- **bátorít** ἐπιρῶννυμι
- bátorság** ἡ ἀνδρεία, -ας; ὁ θυμός, -οῦ
- **bátorságosan** (= biztonságban) ἀσφαλῶς  
*adv.*
- **bátran** ἀνδρείως *adv.*
- **bátyja** vkinek ὁ ἀδελφός, -οῦ
- bebizonyít** ἐλέγχω
- becsap** ἐξαπατάω
- becsül** τιμάω
- becsület** ἡ τιμή, -ῆς
- behajózik** (kikötőbe) πλέω, ahova: εἰς + *acc.*
- **behint** στρώννυμι; στόρνυμι; amit: *acc.*,  
amivel: *dat.*
- **bejárat** ἡ εἰσβολή, -ῆς
- béke** ἡ εἰρήνη, -ης
- **bekerít** κυκλώω
- belát** (vmit) γινώσκω
- **belefárad** ἀπαγορεύω, amibe: *pt.*;  
belefárad a fegyvernívésbe ἀπαγορεύω  
τὰ ὄπλα φέρων
- belelép** ἐμβαίνω, amibe: *dat.*
- belül** (időben: pl. tíz napon belül) = *gen.*
- **bemegy** εἴσειμι (< ἰέναι); εἰσβαίνω;  
εἰσέρχομαι *M.*; ahova, amibe: εἰς + *acc.*
- bemutató** ἡ ἀπόδειξις, -εως
- benned** ἐν σοί
- bennem** ἐν ἐμοί
- **bent van** ἔνειμι (< εἶναι)
- bér** ὁ μισθός, -οῦ
- beszéd** ὁ λόγος, -ου
- beszél** λέγω, εἶπον (*ao.*); εἶρω
- beszélget** διαλέγομαι *M.*, akivel: *dat.*
- beszéltet** vkit διαλεγόμενον (*pt. acc.*)  
ποιέω, akít: *acc.*
- **betör** (= behohan) εἰσπίπτω εἰς + *acc.*
- bevádolják** εἰς κατηγορίας ἐμπίπτω
- **bevégez** vmit τέλος ἐπιτίθημι + *dat.*
- **beveszik** (= elesik) ἀλίσκομαι *P.*
- bevonul** εἴσειμι (< ἰέναι) εἰς + *acc.*;  
εἰσέρχομαι *M.*
- bír** (= birtokol) ἔχω
- **bír** (= képes vmire) δύναμαι *P.*
- bíró** ὁ κριτής, -οῦ; ὁ δικαστής, -οῦ; a bírák  
οἱ δικασταί, -ῶν
- birodalom** ἡ ἀρχή, -ῆς
- **bizalmatlankodik** vkiben ἀπιστέω + *dat.*
- **bizalom** ἡ πίστις, -εως
- biztonság** ἡ ἀσφάλεια, -ας; biztonságban  
van ἀσφαλής 2 εἰμι; biztonságot nyújt  
vkinek ἀσφάλειαν παρέχω + *dat.*
- biztos** βέβαιος 2 v. 3
- biztosan** βεβαίως
- **bocsánat** ἡ συγγνώμη, -ῆς
- **boiótiai** Βοιώτιος 3
- ból, -ből** ἐκ (ἐξ) *praep. gen.*
- boldog** εὐδαίμων 2, *gen.* -ονος;  
(= megboldogult) μάκαρ, *gen.* -αρος  
*adi. m. f., ep. költ.*
- boldogul** εὐδαιμονέω
- bor** ὁ οἶνος, -ου
- **bosszankodik** ἄχθομαι *P.*, amin v. ami  
miatt: (ἐπί +) *dat.*
- **bosszút áll** τίνομαι *M.*, akin: *acc.*, amiért:  
*gen.*
- bölcs** (*adi.*) σοφός 3
- bölcs** (*subst.*) ὁ σοφός, -οῦ
- bölcsen** σοφῶς *adv.*
- bölcsesség** ἡ σοφία, -ας
- bronz** (*adi.*) χάλκεος 3; *contr.* χαλκοῦς, -ῆ,  
-οῦν
- bronz** (*subst.*) ὁ χαλκός, -οῦ
- **bujtogat** παροξύνω; bujtogatására  
(vkinek) παροξύνοντος (τινός)
- **bukkan** vmire ἐντυγχάνω + *dat.*
- bűnös** (*adi.*) κακός 3
- bűnös dolgok** τὰ κακά, -ῶν
- büntetés** ἡ δίκη, -ης; ἡ ζημία, -ας; büntetést  
mér vkire δίκην ἐπιτίθημι + *dat.*

Cs

csak μόνον *adv.*

○ csakhamar αὐτίκα *adv.*; εὐθύς *adv.*

csakis μόνον *adv.*

○ csaknem παρὰ μικρόν; ὀλίγου δεῖν

○ család ἡ οἰκία, -ας; τὸ γένος, -ους

○ csapat ὁ λόχος, -ου; csapatával σὺν τοῖς ἑαυτοῦ

csata ἡ μάχη, -ης; csatára kel vkivel μάχην συνάπτω + *dat.*; εἰς χεῖρας εἶμι + *dat.*

○ csatasor ἡ φάλαγξ, -αγγοσ

○ csel ὁ δόλος, -ου; csellel δόλω *adv.*

cserébe ἀντί *praep. gen.*

csinál ποιέω

csodál θαυμάζω; áγμαι M. akit: *acc.*, amiért: *gen.*

csont τὸ ὀστέον, -ου; *contr.* τὸ ὀστοῦν

csúcs τὸ ἄκρον, -ου

csúfos αἰσχροσ 3

D

dal, dalköltészet τὸ μέλος, -εος

Dareios ὁ Δαρεῖος, -ου

de ἀλλὰ *ksz.*; dé *ksz.*; de nem ἀλλ' οὐ; οὐδέ *ksz.*

○ dél (a nap közepe és az égtáj is) ἡ μεσημβρία, -ας

démon ὁ/ἡ δαίμων, -ονος

○ dereglye τὸ πλοῖον, -ου

derék (*adi.*) χρηστός 3; (*költ.*) ἐσθλός 3

derék ember ὁ ἀγαθός, -οῦ

diák ὁ μαθητής, -οῦ

dicsér ἐπαινέω

○ dicséret ὁ ἔπαινος, -ου

díj τὸ ἄθλον

Dikaiarchos ὁ Δικαίαρχος, -ου

dob, dobál βάλλω

dolog (= tárgy, ügy) τὸ χρῆμα, -ατος; (= tett, ügy) τὸ πρᾶγμα, -ατος; *gyakran*

*pusztá névelő:* Kyros ügyei τὰ τοῦ

Κύρου; (= dolga, sora vkinek) jól

megy sora v. jól van dolga εὖ πράττω

○ domb ὁ λόφος, -ου; ὁ γήλοφος, -ου  
dönt (= határoz) κρίνω, amiről περί + *gen.*

E, É

○ ebéd τὸ ἄριστον, -ου (tulajdonképpen második reggeli déltájban; a főétkezés, a cena = τὸ δείπνον, -οῦ estefelé volt)

○ eddig is και μέχρι τοῦδε

édes ἡδύς, -εῖα, -ύ; (= kedves) γλυκός, -εῖα, -ύ

édesanya ἡ μήτηρ, μητρός; édesanyám (*voc.*) γλυκεῖα μητρε

egér ὁ μῦς, μύος

egész pās, pāsα, pān; ἅπας; σύμπασ

egy (*számn.*) εἷς, μία, ἕν; egy és ugyanaz (*itt*) μία και αὐτή (ἡ αὐτή)

egy (= egyvalaki, egyvalami) τις, τὶ *sim.*

○ egyebek τὰ ἄλλα

egyeduralom ἡ μοναρχία, -ας

○ egyedül(i) μόνος 3

egyesek..., mások... οἱ μὲν..., οἱ δέ...

egyfajta τις, τὶ *sim.*

egyik ἕτερος 3 (*többny. névelővel*); egyik sem οὐδέτερος 3

egyik..., másik... (*többny. névelővel*) ὁ/ἡ/τό μὲν..., ὁ/ἡ/τό δέ...

Egyiptom ἡ Αἴγυπτος, -ου

egykor(i) ποτέ *sim. adv.*

egykor(on) (= előbb, korábban) πρὶν *adv.*; πρότερον *adv.*

egymást ἀλλήλους (*gen.* -ων, *dat.* -οις);

egyszer (= valaha, hajdan v. majdan) ποτέ *sim. adv.*

egyszerre ἅμα *adv.*

egyszersmind ἅμα *adv.*

egyszerű ἀπλός, -όη, -όον; *contr.* ἀπλοῦς, -ῆ, -οῦν

egyszerűen ἀπλῶς *adv.*; csak ilyen egyszerűen ἀπλῶς οὕτως *adv.*

○ egyúttal ἅμα *adv.*

○ együtt σὺν *praep. dat.*

○ együtt felmegy vkivel συναναβαίνω + *dat.*

- **együtt harcol** vkivel συστρατεύομαι *M.* + *dat.*
- **együtt megy** vkivel συμπορεύομαι *P.* + *dat.*
- együttműködő** συνεργός 2
- együtt van** vkivel σύνειμι (< εἶναι) + *dat.*
- éj, éjszaka** ἢ νύξ, νυκτός
- éjszaka** (*időhat.*) νυκτός
- **ekkor** ἔνθα *adv.*; ἐνταῦθα *adv.*; τότε *adv.*;  
ekkor hát ἔνθα δὴ
- **eközben** ἐν τούτῳ
- él** (= létezik) βίωω; ζάω
- él** vmivel (= használ vmit) χράομαι *M.* + *dat.*
- **elad** πιπράσκω
- eláru** προδίδωμι
- **elbeszél** λέγω; φημί
- **elbocsát** ἀφήμι
- **elbódít** μεθύσκω
- elébe helyez** vminek vmit προπάροίθε(v) τίθημι, aminek: *gen.*, amit: *acc.*
- elefánt** ὁ ἐλέφας, -αντος
- elég, elegendő** ἱκανός 3; elegen vannak ἱκανοί 3 ἔσμεν
- elégítél** ἢ τιμωρία, -ας
- **elé lép** παρίσταμαι *P.* + *dat.*
- **élelmiszer** τὰ ἐπιτήδεια, -ων
- elem** (= ősananyag) τὸ στοιχεῖον, -ου
- **élén áll** ἐφέστηκα
- **élére áll** ἐφίσταμαι *M.* (*ao.* ἐπέστην), aminek: *dat.*
- **elérkezik** vhoza ἀφικνέομαι *M.* ἐπί + *acc.*
- elesik** πίπτω; (= elfoglalják) αἰρέομαι *P.*; (= meghal) ἀποθνήσκω
- élet** ὁ βίος, -ου; életében παρὰ βίον; jó élete lesz κτάομαι *M.* βίον καλόν
- **életveszélyben forog** κινδυνεύω ἀποθανεῖν
- **elfárad** κάμνω, amiben: *pt.*
- elfásul** (= belefárad vmibe) ἀποκάμνω, amiben: *pt.* v. *inf.* v. *acc.*
- elfeledkezük** (= nem emlékszik) ἀμνήμων 2 (*gen.* -ονος) εἰμί, amiről: *gen.*
- **elfelejt** vmit ἐπιλανθάνομαι *M.* + *gen.*
- elfog** καταλαμβάνω; συλλαμβάνω; (*átv.*)  
elfog a félelem vkit φόβος λαμβάνει + *acc.*; (*átv.*) elfogja vmi ἀλίσκομαι *P.*, ami: *dat.*, *pl.* elfog az esztelenség vkit ἀλίσκομαι *P.* ἀνοΐα
- elfogad** δέχομαι *M.*
- **elfogva tart** κατέχω
- **elfut** ἀποδιδράσκω, akitől: *acc.*; ἀποτρέχω
- elhagy** καταλείπω; ἐκλείπω; λείπω
- elhallgat** σιωπάω
- **elindul** ἀναζεύγνυμι
- **elintéz** διατίθημι
- elismerés** ἢ τιμή, -ῆς
- **elítéltetés** ἢ κατάγνωσις, -εως
- eljön** ἀφικνέομαι *M.*
- **elkedvetlenedik** ἄθυμος 2 γίγνομαι *M.*
- elküld** πέμπω
- ellen** ἐπί *praep.* *acc.*; πρὸς *praep.* *acc.*
- **ellene megy** ἔπειμί (< ἰέναι), akinek: *dat.*
- **ellenpárti** ὁ ἀντιστασιώτης, -ου
- ellenség** (= hostis) ὁ πολέμιος, -ου (*plur.* is); (= inimicus) ὁ ἐχθρός, -οῦ
- ellenséges** πολέμιος 3
- **ellenséges érzület** ἢ ἔχθρα, -ας
- **ellenséges indulattal van** vki iránt ἐχθρῶς διάκειμαι *M.* πρὸς + *acc.*
- ellovagol** ἀφιππεύω; (lovon) elmegy οἴχομαι ἐλαύνων *pt.*
- elmegy** μεθίσταμαι *M.*; ἀπειμι (< ἰέναι); ἔρχομαι *M.*; ἀπέρχομαι; εἶμι ἐλαύνων *pt.*; οἴχομαι
- elmenekül** ἀποφεύγω; ἀποίχομαι *M.* φεύγω; φεύγω
- **elmond** λέγω; φημί; ἀγορεύω
- elmúlt dolgok** (τὰ) πρὸ ἐόντα, -ων; (τὰ) πρὸ ὄντα, -ων
- **előbb** πρότερον *adv.*
- **előbb tesz** vmit, mint más φθάνω τινὰ ποιῶν *ti*
- **előhív** προσκαλέομαι *M.*; παρακαλέομαι *M.*
- előnyomul** προέρχομαι *M.*; προσέρχομαι *M.*; ἀφικνέομαι *M.*
- **előremegy** προβαίνω; πρόειμι (< ἰέναι); προελαύνω

- előrenyomul** πρόειμι (< ίέναι); προέρχομαι  
*M.*; προελαύνω
- **előre tud** προοίδα
  - **előrevonul** προελαύνω
  - **először** (= mint első) πρώτος 3
- először (előbb) tesz vmit** ύπάρχω + *pt.*
- **először ugyan – utóbb pedig** πρώτον μέν  
 – ύστερον δέ
  - **előtt** πρό *praep. gen.*; ismeretlen előtte  
 αγνοέω; λανθάνει με
- elpusztít** διαφθείρω
- elpusztul** διαφθείρομαι *P.*
- első** πρώτος 3
- **elsüllyesz** ύποδύω (*ao.* ύπέδυσσα)
  - **elszalad** άποτρέχω
  - **elszalaszt** άφίημι
  - **elszéd** διασκεδάννυμαι *P.*
- elszökik** άποδιδράσκω, αkitől: *acc.*
- **eltesz láb alól** vkit έκποδών *adv.* ποιέομαι  
*M.* + *acc.*
  - **eltölt** έμπίπλημι; el van telve  
 έμπέπλημαι; amivel: *gen.*
- elutasít** άφίημι; άπωθέω; elutasít, elűz  
 magától άπωθέομαι *M.*
- **elvágja az útját** vkinek ύποτέμνω τήν  
 όδόν, akinek: *dat.*
  - **elvágtat** άπελαύνω
- elvesz** (= begyűjt magának) κομίζομαι *M.*
- elvész** (= meghal) άποθνήσκω;  
 (= tönkremegy) άπόλλυμαι *M.* (*pf.*  
 άπόλωλα)
- **elveszejt** (= tönkretesz) άπόλλυμι
- elveszít** άποβάλλω
- elvet** (mágot) τίθημι
- élvez** vmit άπολαύω + *gen.*
- **elvonul** άπάγω
- ember** ό άνθρωπος, -ου; ό άνήρ, άνδρός;  
 emberek! (*voc.*) άνδρες; (= közember)  
 ό ιδιώτης, -ου; (= valaki) τις *sim.*
- emberszerető** φιλάνθρωπος 2
- **emészt** (= gyötör, kínoz) δάκνω
- emlékező** μνήμων 2, *gen.* -ονος, amire: *gen.*
- **emlékeztet** άναμνήσκω, αkit: *acc.*,  
 amire: *acc.*
- emlékoszlop** τó μνήμα, -ατος
- emlékszik** μιμνήσκομαι *M.*
- Empedoklés** ό Έμπεδοκλής, -έους
- én** έγώ; έν (legalábbis v. bizony) έγωγε;  
 az έν ...-m έμός 3; nem (biz') έν! έγώ  
 μέν ού
- énekel** άδω
- engedelmeskedik** πείθομαι *M.*
- engem** έμέ; μέ
- **ennek előtte** έν τώ έμπροσθεν χρόνω
- enyém, az έν ...-m** έμός 3
- eposz** τó έπος, -εος
- **éppen jókor** έν καιρώ
  - **éppen tesz v. esetleg tesz** vmit τυγχάνω  
 ποιών τι
- ér** vmit ισχύω
- érdemel** vmit (= méltó vmire) άξιος 3,  
 amit: *gen.*
- érény** ή άρετή, -ής
- **érkezik** vhoiva ήκω; άφικνέομαι *M.*
- erő** ή ρώμη, -ης; (= haderó, katonai erő)  
 ή δύναμις, -εως
- erőfeszítés** ό πόνος, -ου
- erős** δυνατός 3, *comp.* δυνατώτερος 3;  
 κρείσσων 2, *gen.* -ονος; ισχυρός 3,  
*comp.* ισχυρότερος 3
- **erősebbé tesz** (= megerősít) έπιρρώννυμι
- erőszak** ή βία, -ας; erőszak έρί βιάζομαι *P.*
- **erőtlen lesz** ήβιάσκω
- erre** (= ebbe az irányba) τήδε, ταύτη; hol  
 erre, hol arra άλλοτε άλλη *adv.*
- **erre** (= ezután, tkp. ezek után) μετά ταύτα
- ért** (cserébe) άντί *praep. gen.*; (érdekében)  
 πρό *praep. gen.*; (miatt) διά *praep. acc.*;  
 (védelmében) ύπέρ *praep. gen.*
- **ért** vmit v. vmihez έπίσταμαι + *acc.*
- értelem** ό νόος, -ου; *att. contr.* ό νοϋς, -οϋ
- értelmes** σοφός 3
- **értésül** vmiről πυνθάνομαι *M.* + *acc.*
- érezkel** αισθάνομαι *M.*
- és** καί *ksz.*; **és** nem ουδέ *ksz.*
- esik** (az eső) ύει *impers.*
- eskü** ό όρκος, -ου
- **észak** ό βορράς, -ά



- **eszébe jut** παρίσταται, akinek: *dat.*
- eszik** ἐσθίω; δειπνέω
- **észre nem véne vkitől tesz** vmit λανθάνω  
τινὰ ποιῶν τι
- észrevesz** (= érzékel) αἰσθάνομαι *M.*;  
(= meglát) ὄραω
- **esztelenség** ἡ ἄνοια, -ας; ἡ ἀνοία, -ας  
(*óatt.*)
- **étlen** οὐδὲν ἐσθίων *pt.*
- etruszk** Τυρρηνός, *gen.* -οῦ *adi. m.*; az  
etruszkok οἱ Τυρρηνοί
- **ettől fogva** τὸ ἀπὸ τούτου
- Eurybiadés** ὁ Εὐρυβιάδης, -ου
- én** ὁ ἐνιαυτός, -οῦ; τὸ ἔτος, εὐς
- éves, évesen** ... ἔτη γεγονώς
- ez, emez** οὗτος, αὕτη, τούτο (a megelőző);  
ὄδε, ἦδε, τόδε (a következő); ezt is και  
τόδε
- **ezalatt** ἐν τούτῳ
- **ezentúl** ὕστερον *adv.*
- **ezért** (= ez okból) διὰ τούτου
- ez itt** (rámutatva) ὄδε, ἦδε, τόδε
- **ez pedig** ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ
- **ezután** μετὰ ταῦτα
- ez viszont** ὄδε, ἦδε, τόδε

## F

- faj** τὸ γένος, -εος
- **falu** ἡ κώμη, -ης
- **fárad** κάμνω, amiben: *pt.*
- fáradozik** μοχθέω
- farkas** ὁ λύκος, -ου
- fecske** ἡ χελιδών, -όνος
- **fegyver** τὸ ὄπλον, -ου
- fegyverszünet** αἱ σπονδαί, -ῶν
- **fej** ἡ κεφαλή, -ῆς
- **fejdelmileg** μεγαλοπρεπῶς *adv.*
- **fekete** μέλας, μέλαινα, μέλαν
- **fekszik** κεῖμαι *M.*
- fél** φοβέομαι *M.*; δέδια (*pf.* δειδω-ból);  
akitől, amitől: *acc.*; fél, hogy φοβέομαι  
μή; félni lehet, hogy... κίνδυνός ἐστι  
μή...

- feláll** ἀνίστημι *A. intr.*
- **felállít** καθίστημι
- **felbízta** ἐγκέλευστος 2
- felbont** λύω
- **felé** ἐπὶ *praep. acc.*; πρὸς *praep. acc.*
- **feléget** κατακαίω
- **felel** ἀποκρίνομαι *M.*
- **félelem** ὁ φόβος, -ου; félelem fog el vkit  
φόβος λαμβάνει + *acc.*; félelem száll  
meg vkit φόβος εισέρχεται *M.* + *acc.*
- **felépít** (hidat) πήγνυμι (γέφυραν)
- feleség** ἡ γυνή, γυναικός; feleségül ad  
ἐκδιδωμι; feleségül vesz γαμέω
- felfelé** ἄνω *adv.*
- **felgyújt** ἐμπύρημι
- felhagy** vmivel παύομαι *M.*, amivel: *pt.*
- **felhasznál** (minden módot) ἀναλίσκω  
(πάντα τρόπον)
- felismer** γινώσκω
- félisten** ὁ ἡμίθεος, -ου; ὁ ἦρωσ, -ωος
- **felkap** ἀναλαμβάνω
- **felkel** ἀνίσταμαι *M.* (2. *ao.* ἀνέστην)
- felkerekedik** ἀφορμάομαι *P.*
- felkészül** παρασκευάζομαι *M.*; (= felövezi  
magát) ζώννυμαι *M.*
- **felküld** πέμπω; ἀναπέμπω
- **fellázad** ἀνίσταμαι *M.* (2. *ao.* ἀνέστην)
- **felmegy** ἄνειμι (< ἰέναι), ἀναβαίνω
- **felnyargal** ἐλαύνω
- **feloszt** διαίρέω; feloszt vmit négy részre  
διαίρέω + *acc.* τέτταρα μέρη
- **felől** (-ról, -ről) περί *praep. gen.*
- felszabadít** λύω
- felszed** ἀναιρέω
- **felszólít** κελεύω + *acc. c. inf.*; felszólításá-  
ra (vkinék) κελεύοντος (τινός)
- **feltartóztat** vkit vmiben ἐπέχω + *acc.*,  
amiben: *gen.*
- **feltesz** (= feltételez) ὑπολαμβάνω
- **feltüntet** ἐπιδεικνυμι
- **felül** vmin ὑπέρ *praep. gen.*
- felülmúl** νικάω
- **felvezet** ἀνάγω; ἀναβιβάζω
- felvonul** ἀναβαίνω; πρόσσειμι (< ἰέναι);

προσέρχομαι *M.*  
 ○ **fenntart** (= táplál) τρέφω  
 ○ **fentebb** ἐν τοῖς ἐπάνω *adv.*  
**fény** τὸ φῶς, φωτός; τὸ φάος, -εος  
 ○ **fenyeket** (= fölötte függ) επικρέμαμαι *P.*,  
 akít: *dat.*  
**fenyegető veszély** ὁ ὑπάρχων *pt.* κίνδυνος  
 (-ου); ὁ κίνδυνος (-ου) επικρεμασθεῖς  
*pt.*  
 ○ **fényes** λαμπρός 2  
**férfi** ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός; férfikorban ἀνὴρ ὢν  
*pt.*  
**férj** ὁ ἀνὴρ, ἀνδρός  
**fiatal** νέος 3, *comp.* νεώτερος 3  
**fiú** (= fia vkinek) ὁ υἱός, -οῦ; (= gyermeke  
 vkinek) ὁ παῖς, παιδός; (*voc.*) παῖ;  
 (= ifjú) ὁ νεανίας, -ου; (megszólítás)  
 νεανία  
**fivér** ὁ ἀδελφός, -οῦ  
 ○ **fizet** ἀποδίδωμι; ἀποτίνω  
**flangál** (= sétálgat) περιπατέω  
**fog** (*subst.*) ὁ ὀδούς, ὀδόντος  
 ○ **fog** λαμβάνω  
**fohászkodik** vkihez εὐχομαι *M.* + *dat.*  
**folyó** ὁ ποταμός, -οῦ  
**folytonosan tesz** vmit διατελέω;  
 διαγίνομαι *M.* ποιῶν τι  
**fordul** (vmerre) τρέπομαι *M.* *intr.*, amire *v.*  
 amelyik irányba: *acc.*  
**forrás** ἡ κρήνη, -ης  
 ○ **fosztogat** ἀρπάζω; διαρπάζω  
**föld** ἡ γῆ, γῆς  
**földműves** ὁ γεωργός, -οῦ  
**földönfutó** ὁ ἀλήτης, -ου  
**fukar** φιλάργυρος 2  
**fut** φεύγω; τρέχω (2. *ao.* ἔδραμον); φέρομαι *P.*  
**fül** τὸ οὖς, ὠτός  
**Fülöp** ὁ Φίλιππος, -ου

## G

**gabona** ὁ σῖτος, -ου (*plur.* τὰ σῖτα)  
**gazdag** εὐδαίμων 2, *gen.* -ονος; πλούσιος 3;  
 a gazdagok οἱ πλούσιοι

**gazdagság** ὁ ὄλβος, -ου  
 ○ **gondja van** vmire μέλει μοι + *gen. v. acc.*;  
 ἐπιμελέομαι *P.* + *gen.*  
 ○ **gondja van, hogy...** μέλει μοι *v.*  
 ἐπιμελέομαι *P.*, ὅπως *ksz.* + *ind. fut.*  
**gondol** (= vél) οἶομαι *M.*; νομίζω  
**gondol** vkire (*v.* gondolkodik vkiről)  
 φρονέω + *gen.*  
**gondolat** ἡ γνώμη, -ης  
 ○ **gondoskodik** vmiről μέλει μοι + *gen. v.*  
*acc.*; ἐπιμελέομαι *P.* + *gen.*  
 ○ **gondtalanul** ἡμελημένως *adv.*  
**gonosz** (*adi.*) κακός 3  
**gonosz** (*subst.*) ὁ κακός, -οῦ  
 ○ **gőg** ἡ ὕβρις, -εως; gőgjét megszünteti  
 σβέννυμι τὴν ὕβριν, akinek: *gen.*  
**görög** (*adi.*) Ἑλληνικός 3  
**görög** (*subst.*) ὁ Ἕλλην, -ηνος; a görögök  
 οἱ Ἕλληνες  
 ○ **Görögország** ἡ Ἑλλάς, -άδος  
**görögség** οἱ Ἕλληνες

## Gy

**gyakorlat** ἡ μελέτη, -ης  
 ○ **gyalog** πεζῆ *adv.*  
 ○ **gyalogos** ὁ πεζός, -οῦ  
**gyalogság** ὁ πεζός, -οῦ (*ti.* στρατός)  
 ○ **gyanít** ὑπολαμβάνω  
 ○ **gyanú** ἡ ὑποψία, -ας; gyanút kelt vkiben  
 ὑποψίαν ἐνδίδωμι + *dat.*  
**gyarmat** ἡ ἀποικία, -ας; gyarmatosokat  
 küld ki (= gyarmatot alapít) ἀποικίαν  
 ἐκπέμπω  
 ○ **gyászol** πενθέω  
**gyáva** δειλός 3  
**gyengélkedik** ἀσθενέω  
**gyerek, gyermek** ὁ/ἡ παῖς, παιδός; τὸ  
 τέκνον, -ου  
**gyorsan** ταχύ *adv.*; ταχέως *adv.*; *comp.*  
 θᾶσσον  
**gyönyör** ἡ ἠδονή, -ῆς  
**győz, győzedelmeskedik** νικάω  
**győzelem** ἡ νίκη, -ης; ἡ τροπή, -ῆς

**győzelmet arat** ἀναίρεομαι *M.* τὴν νίκην;  
(= díjat elvisz) φέρομαι *M.* τὸ ἄθλον;  
(= megfutamít vkit) τροπήν ποιέω +  
*gen.*  
**győzelmi emlékoszlop** τὸ μνημα, -ατος  
○ **gyűjt** (= szervez) (sereget) συνίστημι;  
gyűjt magának συνίσταμαι *M.* (αο.  
συνεστησάμην)  
○ **gyűlöletes** vki előtt ἀπεχθάνομαι *P.* + *dat.*  
**gyümölcs** ὁ καρπός, -οῦ

## H

**ha** εἰ *ksz.* (+ *ind.* v. *opt.*); ἄν v. ἐάν v. ἤν (+  
*coni.*)  
**háború** ὁ πόλεμος, -ου  
**hadakozik** πολεμέω  
**haderő** ἡ δύναμις, -εως  
○ **hadiszemle** ἡ ἐξέτασις, -εως  
○ **hadjárat** ἡ στρατεία, -ας  
**Hadrianus** ὁ Ἄδριανός, -οῦ  
○ **hadsereg** ἡ στρατιά, -ᾶς; τὸ στράτευμα,  
-ατος  
**hadsor** ἡ τάξις, -εως  
**hadvezér** ὁ στρατηγός, -οῦ  
○ **hagy** (= enged) ἐάω  
**hajó** ἡ ναῦς, νεώς (*plur. nom.* νῆες); τὸ  
πλοῖον, -ου; a hajó tőrest szenved ἡ  
ναῦς ῥήγνυται *P.* v. κατάγνυται *P.*  
**hajótörött** (tengeri csatában) ὁ ἐκ τῆς  
ναυμαχίας  
**hajózik** πλέω; οἴχομαι *M.* πλέων *pt.*  
**hal** ὁ ἰχθύς, -ύος  
○ **hála** ἡ χάρις, -ιτος; nagy hála πολλή χάρις  
○ **haladéktalanul** οὐδὲν μελλήσας  
**halál** ὁ θάνατος, -ου; halálra ítéλ θάνατον  
κατακρίνω, akit: *gen.*  
**halandó** θνητός 3  
**hálás** vki iránt v. vkinek χάριν ἀποδίδωμι  
+ *dat.*; χάριν οἶδα + *dat.*; χάριν ἔχω +  
*dat.*  
**halhatatlan** ἀθάνατος 2  
**halikarnassosi** Ἀλικαρνασ(σ)εύς, *gen.* -έως  
*adi. m.*

**hall** ἀκούω, amit: *acc.* (lehet *gen.* is), akit:  
*gen.*, akitől: παρά + *gen.*, amiről περί  
+ *gen.*; hallja, hogy... *nem biztos*  
*értésülésnél acc. c. inf., biztosnál acc.*  
*c. pt.*  
**hallgat** (= szótlan) ἄφωνος 2 (εἰμί); σιγῶω  
**hallgat** vmit ἀκούω + *acc.*; hallgat vkire  
ἀκούω + *gen.*  
**hallgatag** ἄφωνος 2  
**hallgatás** ἡ σιγή, -ῆς  
**Halys** (folyó) ὁ Ἄλυσ, -υος  
**hamarabb ér fel** vhomá (= megelőz vkit)  
φθάνω τινά ἀναβάς *pt.*  
**hanem** ἀλλά *ksz.*  
**hangya** ὁ μύρμηξ, -ηκος  
**Hannibal** ὁ Ἀννίβας, -ου/-α  
**hány?** πόσος; -η; -ον; hányan vagytok?  
πόσοι ἐστε;  
○ **harag** ἡ ὀργή, -ῆς  
**haragszik** ὀργίζομαι *P.*  
○ **harc** ἡ μάχη, -ης; harcban legyőz vkit  
μαχόμενος περιγίγνομαι *M.* + *gen.*  
○ **harc kocs** τὸ ἄρμα, -ατος  
**harc** vkivel μάχομαι *M.* + *dat.*  
○ **harmadszor** (τὸ) τρίτον *adv.*  
○ **harminc** τριάκοντα  
**harmónia** ἡ ἄρμονία, -ας  
**három** τρεῖς, τρία, *gen.* τριῶν  
**háromszor** τρίς *adv.*  
**használ** vmit χρᾶομαι *M.* + *dat.*  
○ **használ** vkinek ὀνίνημι + *acc.*  
○ **hasznos** χρήσιμος 3  
**haszon** τὸ κέρδος, -εος; haszna van v.  
hasznot húz vmiből ὀνίναμαι *M.* (ἐκ  
v. ἀπό) + *gen.*; hasznára van συμφέρει,  
akinek: *dat.*  
**-hat, -het** δύναμαι *P.*  
**hát** (= tehát) οὖν *adv.* és *ksz.*; δέ *ksz.*  
**hát** (*kérdést bevezető szó*) ἄρα, ἄρ'  
**hatalmas** (= ekkora, ily nagy) τοσοῦτος ὢν,  
τοσαύτη οὔσα, τοσοῦτο(ν) ὄν  
**hatalom** (= erő) ἡ δύναμις, -εως; (=  
hatalom) ἡ ἡγεμονία, -ας  
○ **háta mögött** vkinek ὀπισθέν + *gen.*

○ **határozó** γιγνώσκω; δοκεῖ μοι + *inf.*  
**határtalan** (= végtelenül nagy) μακρός 3  
**háttrahagy** καταλείπω  
○ **hátrál** ἀναχάζω  
○ **hátulról** ὀπισθεν *adv.*  
**havazik** νίφει ὁ θεός  
**ház** ἡ οἰκία, -ας; ὁ οἶκος, -ου  
**haza** (*subst.*) ἡ πατρίς, -ίδος  
**haza** (= otthonába) οἴκαδε *adv.*  
**hazafi** φιλόπολις, -ι, *gen.* -ίδος  
**hazudik** ψεύδομαι *M.*  
**hazug** ψευδής 2; ψευδόμενος 3 *pt.*  
○ **hegy** τὸ ὄρος, -ους  
**Helené** ἡ Ἑλένη, -ης  
**Hellas** ἡ Ἑλλάς, -άδος  
**hellén** ὁ Ἕλληνας, -ηνος; a hellének οἱ Ἕλληνες  
**Helléspontos** ὁ Ἑλλήσποντος, -ου  
○ **helyesel** ἐπαινέω  
**helyesen** εὖ *adv.*  
**helyett** ὑπέρ *praepr. gen.*  
**helytartó** ὁ σατράπης, -ου  
○ **helytartóság** ἡ σατραπεία, -ας  
**Héra** ἡ Ἥρα, -ας  
**Héraklés** ὁ Ἡρακλῆς, -έους  
**Hermés** ὁ Ἑρμῆς, -οῦ  
**Hérodotos** ὁ Ἡρόδοτος, -ου  
**hét** (*számn.*) ἑπτὰ (οἱ, αἱ, τὰ) *indecl.*  
**hibázik** ἀμαρτάνω  
○ **híd** ἡ γέφυρα, -ας  
**hír** ὁ μῦθος, -ου; az a hír járja, hogy... ἔστι μῦθος, ὡς...  
**hírül hoz, hírül visz** ἀγγέλλω; ἀπαγγέλλω  
**hírnén** τὸ κλέος (*sg. és plur. csak nom. és acc.*)  
**hírnök** ὁ κήρυξ, -υκος; ὁ/ἡ ἄγγελος, -ου  
○ **hisz** (= vél) οἶομαι *M.*  
**hisz** vkinek πιστεύω + *dat.*  
○ **hiszen** γάρ *ksz.*  
**hitvány** φαῦλος 3; ταπεινός 3; δυσγενής 2  
**hív** (= hívat, rendel) νηοῦν κελεύω  
○ **hívat** καλέω  
**hogy** ὅτι *ksz.*; azért, hogy ἵνα *ksz.*; ὡς *ksz.*; ὅπως *ksz.*; hogy ne, nehogy μή; ἵνα μή; (ki olyan) hogy nem (= aki nem) ὅς μή

**hogy(an)?** πῶς; hogy megy sorod? πῶς πράττεις; hogy vagy? πῶς ἔχεις;  
○ **hogyha** ἐάν (+ *coni.*)  
○ **hogyne?** πῶς οὐ;  
○ **hol** (= ahol) οὐ; ὅπου *adv.*; ἔνθα *adv.*  
**hol** (= egyszer) hol erre, hol arra ἄλλοτε ἄλλη *adv.*  
○ **holttest** ὁ νεκρός, -οῦ; τὸ σῶμα, -ατος  
**Homéros** ὁ Ὅμηρος, -ου  
**hónap** ὁ μῆνας, μηνός  
**honnan?** πόθεν;  
**hord** περιφέρω  
**hosszú** (idő) πολὺς, πολλή, πολὺ, *gen.* πολλοῦ, πολλῆς, πολλοῦ  
**honá?** ποῖ; *függő kérdésben* ποῖ; ὅποι;  
**-hoz, -hez, -höz** πρὸς *praepr. acc.*; ἐπὶ *praepr. acc.*  
**hoz** (= szállít) φέρω  
**hoz** (törvényt) τίθημι  
**hózik** νιφίσκει (= νίφω = νειφω)  
○ **hozá meg** πρόσεμι (< ἵεναι), akihez: *dat. v. πρὸς + acc.*  
**hölgy** ἡ γυνή, γυναικός  
**hős** ὁ ἥρωας, -ωας  
**hull a hó** νιφετὸς καταφέρεται  
**húsz** εἴκοσι(v)  
**huszadik** εικοστός 3  
**huszár** ὁ ἵππεύς, -έως  
**huszonkilenc** εικοσιεννέα  
**huszonkilencedik** = „huszadik és kilencedik”  
**húz** ἔλκω  
○ **hú** πιστός 3, akihez v. aki iránt: *dat.*  
○ **hűség** ἡ πίστις, -εως  
○ **hűtlen** ἄπιστος 2  
○ **hűtlenség** ἡ ἀπιστία, -ας  
**Hyrkániai-tenger** (= Kaspi-tenger) ἡ Ἰνδοκασπία, -ας; ἡ Ἰνδοκασπική θάλασσα

I, Í

**ideje, hogy** ώρα (ἐστίν) + inf.; ideje  
 lenne... ώρα ἂν εἶη...  
**idő** ὁ χρόνος, -ου; ή ώρα, -ας; időt tölt  
 vkivel σύνειμι (< εἶναι) + *dat.*  
**idős** γεραιός 3  
**ifjú** (*adi.*) νέος 3; ifjan νέος ὢν *pt.*  
**igaz** ἀληθής 2; δίκαιος 3  
**igazság** ή ἀλήθεια, -ας; τὸ ἀληθές, -έος  
**igazságtalan** ἄδικος 2  
**igazságtalanság éri** ἀδικέομαι *P.*; nagy  
 igazságtalanságot szenved el σφόδρα  
 ἀδικέομαι *P.*  
**igaztalanul** ἀδικῶς *adv.*; igaztalanul tesz  
 vmit ἀδικέω ποιῶν *ti*  
 ○ **ígér** ὑπισχνέομαι *M.*  
**így** οὕτω(ς) *adv.*  
**igyekszik** (= akaródzik) θέλω  
**íjász** ὁ τοξότης, -ου  
**ilyen** τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν)  
 ○ **ily módon** τούτῳ τῷ τρόπῳ  
**imádság** ή εὐχή, -ῆς  
**ind(iai)** Ἰνδικός 3  
**indul** εἶμι (< ἰέναι); ἀφορμάομαι *P.*  
**inkább** μᾶλλον *adv.*  
 ○ **innen** ἐντεῦθεν *adv.*  
**int** (= figyelmeztet) νουθετέω  
 ○ **intézkedik** βουλευομαι *M.*, ami felől:  
 πρὸς + *acc.*  
**Iónia** ή Ἰωνία, -ας  
**ír** γράφω  
 ○ **iránt** πρὸς *praep. acc.*  
**irigység** ὁ φθόνος, -ου  
**írott** γεγραμμένος 3 *pt.*  
**is** καί *ksz.*; is – is καί/τέ – καί; ezt is καί τόδε  
 ○ **ismer** οἶδα; γινώσκω  
 ○ **ismeretlen előtte** ἀγνοέω *ti* (*acc.*);  
 λανθάνει μέ *ti* (*nom.*)  
**ismét** πάλιν *adv.*; αὖθις *adv.*  
**isten, Isten** ὁ θεός, -οῦ  
 ○ **iszik** πίνω  
**itt** ἐνταῦθα *adv.*; ἐνθάδε *adv.*  
**izzadság** ὁ ἰδρώς, -ῶτος

J

**jár** (= járkál) περιπατέω  
 ○ **jár** vhogyan πάσχω *ti*  
**javak** τὰγαθά (= τὰ ἀγαθὰ); τὰ χρήματα,  
 -ων  
**jelen** (*adi.*) παρεστώς, -ῶσα, ὅς; ἐνεστώς,  
 -ῶσα, ὅς; jelen dolgok τὰ ἔοντα (*ep.*),  
 -ων; τὰ ὄντα, -ων; jelen körülmények  
 τὰ παρεστῶτα (πράγματα)  
**jelenlétében** (vkinek) παρόντος (τινός)  
**jelenlevő** παρών, -οῦσα, -όν, *gen.* -όντος,  
 -ούσης, -όντος  
**jelent** σημαίνω + *dat.*; (= jelentést tesz)  
 vkinek ἀγγέλλω + *dat.*; ἀπαγγέλλω  
 + *dat.*  
**jelen van** πάρεμι (< εἶναι); nincs jelen  
 ἄπειμι (< εἶναι)  
 ○ **jlesen** γενναίως *adv.*  
**jellem** τὸ ἦθος, -εος; ὁ τρόπος, -ου (*többrny.*  
*plur.*)  
**jó** (*adi.*) ἀγαθός 3; (élet) καλός 3; jó  
 barátságban van vkivel φιλικῶς  
 διάκειμαι *M.* πρὸς + *acc.*; jó ember  
 φίλος ἀνήρ; jónak lát δοκεῖ μοι; jó  
 szándék ή εὐνοια, -ας; jó születésű  
 εὐγενής 2; jó tettek τὰ δίκαια, -ων; jó  
 tesz εὖ ποιέω; *comp. l.* jobb  
**jó** (*subst.*) (= a jó dolgok, javak) τὰ ἀγαθὰ  
**jobb** (= derekabb) ἀμείνων 2, *gen.* -ονος;  
 (= előnyösebb) βελτίων 2, *gen.* -ονος;  
 (= felette álló vminek) κρείσσων/  
 κρείττων 2, *gen.* -ονος, aminek: *gen.*;  
 jobbnak tart προαιρέομαι *M.*  
 ○ **jobb** (= jobbfelől lévő) δεξιός 3  
**jobban** μᾶλλον *adv. comp.*  
**jogtalanság** ή ἀδικία, -ας  
**jóindulatú** εὖνους 2, aki iránt: *dat.*  
 ○ **jókor** ἐν καιρῷ  
**jól** εὖ *adv.*; καλῶς *adv.*; jól megy dolga v.  
 sora εὖ πράττω; jól van εὖ ἔχω; jól van  
 dolga εὖ πράττω  
**jótétemény** ή εὐεργεσία, -ας  
**józan** ἐλτί σῶφρων 2, *gen.* -ονος

**jön** έρχομαι *M.*; ήκω; πρόσειμι (< ιέναι)  
**jövendő** (*adi.*) έσ(σ)όμενος 3  
 ○ **juttat** μεταδίδωμι, akinek: *dat.*, amiből:  
*gen.*

**K**

**Kadmos** ó Κάδμος, -ου  
**Kalliadás** ó Καλλιιάδης, -ου  
**Kallias** ó Καλλίας, -ου  
**kap** λαμβάνω; δέχομαι *M.*; (= örköl)  
 παραλαμβάνω; (= részesül vmiben)  
 τυγχάνω + *gen.*; parancsot kap  
 κελεύομαι *P.*  
**kard** τὸ ξίφος, -εος  
**karom** ó őnyξ, -υχος  
 ○ **kárpótlás** ή ανταπόδοσις, -εως  
 ○ **kaszás szekér** τὸ άρμα (-ατος)  
 δρεπανηφόρον  
**katona** ó στρατιώτης, -ου  
**kedves** φίλος 3; kedvesem, kedveském  
 (*voc.*) (ώ) φίλτατε, -η  
 ○ **kegyetlen bánásmódban részesít** vkit  
 κακώς διατίθημι + *acc.*  
 ○ **kegyetlen bánásmódban részesül** vki  
 κακώς διατίθεμαι *P.*  
**kell** χρή; δεί (*oportet*) + (*acc. c.*) *inf.*  
**kellott volna tennie** vmit προαιρετέον ήν  
 ποιείν τι, akinek: *dat.*  
 ○ **kelt** reményt, gyanút έλπίδα, ύποψίαν  
 έντίθημι v. ένδίδωμι, akiben: *dat.*  
**kenyér** (= búzakenyér) ó άρτος, -ου  
**kényszer** ή ανάγκη, -ης  
 ○ **kép** ή εικών, -όνος  
**képes** (vmit tenni) δύναμαι *P.*; nem képes  
 αδύνατος 2 (εμί) + *inf.*  
 ○ **képest** vmihez προς *praep. acc.*  
 ○ **kér** (= követel) αίτέω, akitől: *acc.*, amit:  
*acc.*; δέομαι *M.*, akitől: *gen.*, amit: *acc.*;  
 kér a maga számára αίτέομαι *M.*, amit:  
*acc.*, akitől: παρά + *gen.*  
 ○ **kérdez** έρωτάω; έρομαι *M.* (*ao.* ήρόμην);  
 akit: *acc.*; akitől: *acc.*, amit: *acc.*  
**keres** (= hajszol) διώκω

○ **kérésekkel unszol** vkit έγκειμαι *M.* + *dat.*  
**kereskedő** ó έμπορος, -ου  
 ○ **keresztül** διά *praep. gen.*  
 ○ **keresztülvonul** διελαύνω  
**kerkyrai** Κερκυραίος 3; kerkyraiak oi  
 Κερκυραίοι  
 ○ **kerül** vmit φεύγω + *acc.*  
**késik, késlekedik** βραδύνω; (= vonakodik,  
 habozik) μέλλω; (= időt veszteget)  
 σχολήν τίθημι  
 ○ **kész** (= hajlandó) έτοιμος 3  
 ○ **készakarva** έπιτηδές *adv.*  
 ○ **készít** ποιέω  
 ○ **készséges** πρόθυμος 2  
 ○ **készül tenni** vmit μέλλω ποιήσεν τι  
**két** δύο, *gen.* δυοίν  
**kétezer** δισχίλιοι, -αι, -α  
 ○ **kétszáz** διακόσιοι, -αι, -α  
**kétszer** δίς *adv.*  
**kettő** δύο, δυοίν; kettővel több δυοίν πλείω  
**kenés** όλιγος 3  
**kenésbé** ήσσον *adv.*; nem kevésbé ουδέν  
 ήσσον *adv.*  
**kevesek uralma** ή όλιγαρχία, -α  
 ○ **kevés** όλίγον *adv.*  
**kéz** ή χείρ, χειρός (*plur. gen. költ.* χερών)  
**kezd** vmit άρχω + *gen.*  
**ki?** (kicsoda?) τίς; *gen.* τίνος;  
 ○ **kialszik** σβέννυμαι *P.* (2. *ao.* έσβην)  
 ○ **kibékít** έξιλιάσκομαι *M.*  
**kibír** καρτερέω  
**kicsi**(ny) μικρός 3; έλαχύς, -εία, -ύ; *comp.*  
 έλάσσων 2, *gen.* -ονος; *sup.* έλάχιστος 3  
**kihajózik** έκπλέω  
 ○ **kihal** (= kienyészik) έκρέω, amiből: *gen.*  
**kihirdet** άπαγγέλλω  
 ○ **kiindul** έξέρχομαι *M.*  
 ○ **kiismer** καταμανθάνω  
 ○ **ki-ki** έκαστος 3  
 ○ **kiköt** magának ύποτίθεμαι *M.*  
**kikötő** ό λιμήν, -ένος  
**kiküld** έκπέμπω  
**kilenc** έννέα (οί, αί, τά) *indecl.*  
**kilencedik** ένατος 3

- **kimutat** ἐπιδείκνυμι
- **kirabol** διαρπάζω
- király** ὁ βασιλεὺς, -έωσ
- **királyi** βασιλείος 3; βασιλικός 3
- **királyi palota** τὰ βασιλεία, -ων
- királynő** ἡ βασίλεια, -ας
- kis** *l.* kicsi(ny)
- kitalál** εὐρίσκω
- **kitüntet** (= felmutat) ἐπιδείκνυμι; felmutatja a maga vitézségét ἐπιδείκνυμαι *M.* τὴν ἀνδρείαν
- **kitüntet** vkit αὐξάνω + *acc.*
- **kitüntetés** ἡ τιμή, -ῆς; kitüntetést nyer τιμῆς λαγχάνω
- **kiütnek a dolgok v. alakulnak a viszonyok** τὰ πράγματα πίπτει
- **kiűz** ἐξωθέω; ἐξελαύνω; amiből v. ahonnan: (ἐκ +) *gen.*
- kínáncokzik** vmi után ἐπιθυμέω + *gen.*
- **kívánság** (= követelés) ἡ αἴτησις, -εωσ
- **kivezet** ἐξάγω
- **kivéne** χωρίς *adv.* v. *praep. gen.*; πρὸς *praep. dat.*
- **kivisz v. megvalósít szándékot** ἀποτελέω τὴν γνώμη
- kivonul** vki ellen ἔξιμι (< ἰέναι) ἐπί + *dat.*
- **kívül** χωρίς *adv.* v. *praep. gen.*; πρὸς *praep. dat.*; ezeken kívül πρὸς τούτοις
- Klearchos** ὁ Κλέαρχος, -ου
- koldus** ὁ πτωχός, -οῦ
- Konón** ὁ Κόνων, -ωνος
- kor** (= életkor) ἡ ἡλικία, -ας
- korábban** πρότερον *adv.*
- korinthosi** Κορίνθιος 3; a korinthosiak οἱ Κορίνθιοι
- kő** ὁ/ἡ λίθος, -ου
- költő** ὁ ποιητής, -οῦ
- könnyű** ῥάδιος 3; *att. comp.* ῥάων, ῥᾶον
- könyv** ἡ βίβλος/βύβλος, -ου
- körbejár** (a hír) παραγγέλλομαι *P.*
- **környezete** vkinek οἱ περί (v. ἀμφί) + *acc.*
- köröm** ὁ ὄνυξ, -υχοσ
- **körülbelül** ἀμφί *praep. acc.*; εἰς *praep. acc.*
- körülbelül** (= mintegy) τινέσ *sim.*
- **körülfeksz** (= körülvesz, övez) περίκειμαι *M.*
- körülhajózó útleírás** ὁ περίπλοος, -πλου; *contr.* ὁ περίπλους
- **körülmények** τὰ πράγματα, -ων
- **körültekint** καθοράω
- kötélék** ὁ δεσμός, -οῦ
- **kötelezve van** (= tartozik) ὀφείλω; hálára van kötelezve χάριν ὀφείλω (*pf.* ὀφείληκα), akinek: *dat.*
- **követ** (*subst.*) ὁ πρεσβευτής, -οῦ, *plur.* οἱ πρέσβεις, -εων
- **követ** vkit ἔπομαι *M.* + *dat.*
- következő** ὄδε, ἦδε, τόδε
- közben** (= ezalatt) μεταξύ *adv.*
- közben** (= alatt [idő]) μεταξύ *praep. gen.*
- **közleében** vkinek ἐγγύς *adv.* + *gen.*
- közeledik** πρόσειμι (< ἰέναι); προσέρχομαι *M.*, akihez: *dat.* v. πρὸς + *acc.*; ἐπέρχομαι *M.*
- **közé számít** (vkit v. vmit vkik v. vmik közé) τίθεμαι *M.* ἐν + *dat.*
- **közé vegyül** ἐπιμίγνυμαι *M.*, aminek: *dat.*
- **közt** ἐν *praep. dat.*
- Kroisos** ὁ Κροῖσος, -ου
- kutatás** ἡ ἱστορία, -ας
- küld** πέμπω
- különbözik** διαφέρω, akitől v. amitől: *gen.*, amiben: *dat.*
- Kyros** ὁ Κύρος, -ου

L

- láb** ὁ πούς, ποδός; lába elé néz τὰ πρὸ ποδῶν v. παρὰ πόδας v. ἐν ποσὶν ὀράω; láb alól eltesz vkit ἐκποδῶν *adv.* ποιέομαι *M.* + *acc.*
- **lábnyom** τὸ ἵχνος, -ουσ
- lakás** ἡ οἰκία, -ας
- lakik** οἰκέω; vmely vidéken lakik κατέχω τὴν χώραν; lakik vmit ἐνοικέω + *acc.*
- lakodalom** ὁ γάμος, -ου
- lány** (= lánya vkinek) ἡ θυγάτηρ, -τροσ
- lassan** βραδέως *adv.*

lát βλέπω; θεάομαι *M.*; ώρα  
**látható** θεατός 3; nem látható αφανής 2  
 ○ **látszik neki** δοκεῖ μοι, aminek: *nom.*,  
 hogy... *nom. c. inf.*  
**látványos** φανερός 3  
 ○ **lázong** στασιάζω  
**lebecsül** vkit ὀλιγωρέω + *gen.*  
 ○ **leendő** ἐσόμενος 3  
 ○ **lefekszik** κατάκειμαι *M.*  
**lefelé** κάτω *adv.*  
 ○ **legerőteljesebb** ὁ μάλιστα ἠβήσας  
**legfőbb** μέγιστος 3; a legfőbb rossz τὸ  
 μέγιστον τῶν κακῶν  
**leginkább** μάλιστα *adv.*  
**legjobb** ἄριστος 3; legjobbnak látszik neki  
 ἄριστόν μοι δοκεῖ (εἶναι); a legjobbak  
 uralma ἡ ἀριστοκρατία, -ας  
 ○ **legjobban** ἄριστα *adv.*  
**legkisebb** ἐλάχιστος 3  
**legkiválóbb** ἄριστος 3  
**legmegbízhatatlanabb** ἀπιστότατος 3  
**legnagyobb** μέγιστος 3  
**legszebb** κάλλιστος 3; λαμπρότατος 3  
**legtöbb** πλείστος 3  
**legyőz** vkit νικάω + *acc.*; περιγίγνομαι *M.*  
 + *gen.*  
**lehet** ἔστι(v); ἔξεστι(v); nem lehet  
 (= lehetetlen) ἀδύνατος 2 (ἔστί[v]);  
 nem lehet tenni οὐκ ἔστι ποιεῖν  
**lehetetlen** ἀδύνατος 2  
**lehető** (= a lehető leg...) ὡς *adv. sup.-szal*  
**lehetősége van** vmilyennek lenni ἔξεστι  
 ἔμοι γενέσθαι, amilyennek: *adi. dat.*  
*v. acc.*  
**leigáz** δουλόω  
 ○ **leír** (történetet) ἐπιδείκνυμι  
**lélek** ἡ ψυχή, -ης; lelki verseny ὁ ἀγὼν  
 (-ῶνος) τῆς ψυχῆς  
 ○ **lemegy** κάτεμι (< ἰέναι)  
 ○ **lemond** vmiről ἀπογιγνώσκω + *gen.*  
**lényeg** (*subst.*) ἡ οὐσία, -ας  
 ○ **lenyugszik** (nap) δύομαι *M. (ao. inf.*  
 δύναι)  
**lesz** (= válik valamivé) γίγνομαι *M.*

**letáborozik** στρατοπεδεύω *M.*  
 ○ **letelepedik** κάθημαι *M.*  
 ○ **leterít** vkit (harcban) καταστόρνυμι +  
*acc.*; καταστρώννυμι + *acc.*  
 ○ **letesz** κατατίθημι; leteszi a fegyvert  
 τίθεμαι *M.* τὰ ὅπλα  
 ○ **levág** (= lemetsz) ἀποτέμνω  
**levegő** ὁ/ἡ ἀήρ, ἀέρος  
**levente** ὁ ἔφηβος, -ου  
**líbiai** (*subst.*) ὁ Λίβυς, -υος; a líbiai (*adi.*)  
 nomádok οἱ νομάδες τῶν Λιβύων  
 ○ **liszt** τὰ ἄλευρα, -ων  
**ló** ὁ ἵππος, -ου  
**lovas** ὁ ἵππεύς, -έως  
**lovasság** ἡ ἵππος, -ου (*sg., gyűjtőnév*)  
**Lykurgos** ὁ Λυκοῦργος, -ου

## M

**madár** ὁ/ἡ ὄρνις, -ιθος  
**mag** τὸ σπέρμα, -ατος  
**maga** αὐτός, -ή, -ό  
**magában** ἐν αὐτῷ  
 ○ **magába tér** μεταγιγνώσκω; ἐν ἑμαυτῷ  
 γίγνομαι *M.*  
 ○ **magadé** σεαυτοῦ (σαυτοῦ), -ῆς  
 ○ **magaté** ἑαυτοῦ (αὐτοῦ), -ῆς  
 ○ **magához hívat** μεταπέμπομαι *M.*  
**magam** αὐτός, -ή, -ό  
**maga magának** (= ὄνmagának) αὐτὸς 3  
 ἑαυτῷ/ἑαυτῇ/ἑαυτῷ  
**maga magát** (= ὄνmagát) αὐτὸς 3 ἑαυτόν 3  
 ○ **magamé** ἑμαυτοῦ, -ῆς  
 ○ **maga mellé vesz** λαμβάνω  
**mágus** ὁ μάγος, -ου  
**magyar** Οὐγγρος 3  
**majd** = *futurumban* ἄλλο ἰgealak  
 ○ **málha** τὰ σκευή, -ων (τὸ σκεῦος, -εος)  
**már** ἤδη *adv.*; (= többé) ἔτι *adv.*; már nem  
 οὐκέτι *adv.*  
**marad** μένω  
**maradék** (= az összes többi) οἱ ἄλλοι ἅπαντες  
**más** ἄλλος, -η, -ο; másra εἰς ἄλλο; mástól  
 παρ' ἄλλου



- máshonnan** ἄλλοθε(ν) *adv.*  
**másik** ἄλλος, -η, -ο  
**másképpen** ἄλλως *adv.*  
**máskor** ἄλλοτε *adv.*  
**másnap** τῆ ὑστεραία (ti. ἡμέρα); (= holnap) αὔριον *adv.*  
**második** δεύτερος 3  
**másodsor** δὶς *adv.*  
**méd háború(k)** τὰ Μηδικά, -ῶν  
**meg** (= és) τε *sim. ksz.*  
**még** ἔτι *adv.*; még akkor sem, ha οὐδ' εἰ; még inkább ἔτι μᾶλλον *adv.*; még nem οὐπω *adv.*; οὐδέπω *adv.*  
**még** (= akár) ἄν; még ha... is κἂν  
 ○ **még – sem** οὐδέ *ksz.*  
 ○ **megad** (= megfizet) ἀποδίδωμι  
 ○ **megajándékoz** vkit δώροις αὐξάνω + *acc.*  
 ○ **megáll** ἵσταμαι *M.*; ἐφίσταμαι *M.* (2. *ao.* ἔστην; *ao.* ἐπέστην)  
 ○ **megállít** ἵστημι (*ao.* ἔστησα)  
 ○ **megbán** vmit μεταμέλει μοί + *gen.*; μεταμελέομαι *P.* + *gen.*  
**megbízhatatlan** ἄπιστος 2; *comp.* ἀπιστότερος 3; *sup.* ἀπιστότατος 3  
 ○ **megbocsát** vkinek συγγινώσκω + *dat.*  
 ○ **megbüntet** vkit δίκην ἐπιτίθημι + *dat.*  
 ○ **megcsal** vkit ἐξαπατάω + *acc.*  
**megdolgozik** (vmiért) (= fáradozik) κάμνω  
**megdönt** καταλύω  
 ○ **megegyezik** vkivel συντίθεμαι *M.* + *dat.*  
 ○ **megemlékezik** μιμησκομαι *M.* (*ao.* ἐμνήσθην), amiről: *gen.*  
**megérkezik** (vhova) ἀφικνέομαι *M.* (εις v. ἐπί + *acc.*); ἔρχομαι *M.*  
 ○ **megerősít** ρώννυμι  
 ○ **megért** συνίημι  
 ○ **megesküszik** ὄμνυμι; megesküszik, hogy megtesz vmit ὄμνυμι ποιήσῃν τι *inf. fut.*  
**megfelelkezik** vmiről ἐπιλανθάνομαι *M.* + *gen.* v. *acc.* v. ὅτι  
**megfelelő idő** ὁ καιρός, -οῦ  
**megfog** καταλαμβάνω  
 ○ **megfordul** στρέφομαι *P.*  
**megfoszt** vmitől ἀποστερέω + *gen.*  
**megfut(amodik)** ἀποτρέχω; φεύγω  
**meghal** ἀποσβέννυμαι *P.* (2. *ao.* ἔσβην; *pf.* ἔσβηκα); ἀποθνήσκω; θνήσκω; ἀπόλλυμαι *M.*  
 ○ **meghall** ἀκούω  
**meghallgat** ἀκούω, amit: *gen.* v. *acc.*  
**megharagudva** (= haragosan) δι' ὀργήν  
**meghoz** (gyűmölcset) φέρω  
 ○ **megígér** ὑφίσταμαι *M.* (*ao.* ὑπέστην); ὑπισχνέομαι *M.*; megígéri, hogy... ὑφίσταμαι *M.* + *inf. fut.* v. ὑπισχνέομαι *M.* + *inf. fut.* v. *ao.*  
 ○ **megindul** ὀρμάομαι *M.*  
**mégis** μέντοι *nyomósító szócška*; ὅμως *ksz.*  
 ○ **megismer** γινώσκω  
**megiszik** vmit πίνω  
**megítél** vkit κρίνω + *acc.*, aminek alapján ἐκ (ἐξ) + *gen.*  
**megjelent** (= jelentést tesz) ἀγγέλλω  
 ○ **megkérdez** ἐρωτάω; ἔρομαι *M.* (*ao.* ἠρόμην); akit: *acc.*, ami iránt: *acc.*  
**megküzd** vkivel μάχομαι *M.* + *dat.*  
 ○ **meglát** ὀράω  
**meglévő** ὄν, οὐσα, ὄν *pt.*  
**meglő** βάλλω  
**megmarad** vmi mellett διαμένω ἔν + *dat.*  
**megment** διασώζω; σώζω  
 ○ **megmond** λέγω  
 ○ **megnéz** καθοράω  
**megnősül** γαμέω γυναῖκα  
 ○ **megnyer** vmit τυγχάνω + *gen.*  
 ○ **megnyugszik** καταπαύομαι *M.*  
 ○ **megnyugtat** vkit καταπαύω + *acc.*  
**megold** (rejtvényt) λύω  
**megoszt** vmit vkivel (= ad vmiből vkinek) μεταδίδωμι, amit: *gen.*, akivel: *dat.*  
**megöl** ἀπόλλυμι (*pf.* ἀπολώλεκα); ἀποκτείνω; megöli vki ἀποθνήσκω ὑπό + *gen.*  
 ○ **megöregszik** γηράσκω  
**megörvendeztet** εὐφραίνω  
**megparancsol** κελεύω + *acc.* c. *inf.*; προαγορεύω (-εἶπον), akinek: *dat.*, amit: *acc.* v. *inf.*

- **mégpedig** καὶ ταῦτα
- **megpihen** ἀναπαύομαι *M.*
- megpróbál tenni** πειράομαι *M.*, amit:  
*pt. v. inf.*
- **megrohan** vmit ἐπιπέτομαι *M.* ἐπί + *acc.*
- **megront** διαφθείρω
- **megsebesít** τιτρώσκω
- megsebesül** τιτρώσκομαι *P.*
- mégsem** (= bizony nem) οὐτοι
- **megszáll v. meglep vkit a félelem** φόβος  
εἰσέρχεται + *acc.*
- megszerez magának** κτάομαι *M.*, amit: *acc.*;  
(~ és birtokol) ἔχω
- **megszilárdítás** ἡ βεβαίωσις, -εως
- **megszüntet** (ἀπο)σβέννυμι
- megtalál** εὐρίσκω
- megtámad** vkit ἐπιτίθεμαι *M.* + *dat.*;  
ἐπιπίπτω; προσφέρομαι *P.* + *dat.*
- megtanul** μανθάνω; διδάσκομαι *M.*
- **megtelik** vμὶν ἐπίπλαμαι *P.* + *gen.*
- **megtör** κατάγνυμι
- megtud** οἶδα; μανθάνω; πυνθάνομαι *M.*,  
amit: *acc.*, akitől: παρά + *gen.*
- megütközik** vkivel μάχομαι *M.* + *dat.*; τὰς  
χείρας συμμίσγωμι + *dat.*
- **megvizsgál** σκοπέω
- **megy** εἶμι; kocsin megy φέρομαι *P.*
- méh** (rovar) ἡ μέλισσα/μέλιττα, -ης
- melléáll** (= segít) παρίστημι *A. intr. és P.*  
akinek: *dat.*
- mellett** παρά *praep. dat.*; ἐπί *praep. dat.*
- méltányol** ἀξιόω
- méltó** vmire ἄξιος 3, amire: *gen.*
- **mely** ὅς, ἢ, ὅ
- **mély** βαθύς, -εῖα, -ύ
- melyik?** (a kettő közül) πότερος; 3;  
ὁπότερος; 3; (a sok közül) τίς; τί;
- **menekül** vhova καταφεύγω εἰς + *acc.*
- Menelaos** ὁ Μενέλαος, -ου
- menetel** πορεύομαι *P.*
- mennyi?** πόσος; -ης; -ον;
- **mér** büntetést vkire δίκην ἐπιτίθημι + *dat.*
- **meredek** ὄρθιος 3
- merég** τὸ φάρμακον, -ου
- mert** γάρ *ksz.*; mert hát – is καὶ γάρ
- mérték** τὸ μέτρον, -ου
- **messzire** ἐπὶ πολὺ
- mi? mit?** τί; *függő kérdésben* τί; ὃ τί; mi  
lenne? τί ἂν εἴη;
- mi** (*személyes nm.*) ἡμεῖς; a mi ...-nk  
ἡμέτερος 3
- **mialatt** ἐν ᾧ (*ti. χρόνῳ*)
- miatt** διὰ *praep. acc. v. gen.*
- Midas** ὁ Μίδας, -ου/-α
- **midőn** ὅτε *ksz.*; ὡς *ksz.*; ἐπεὶ *ksz.*
- **mielőtt** πρὶν *ksz.*
- **miért?** διὰ τί;
- **miféle?** τίς; τί;
- **míg csak nem** πρὶν *ksz.*
- **mihelyt csak** ἐπειδὴν τάχιστα
- miként** ὡς *adv.*
- **mikor** ὅτε *ksz.*
- Milétos** ἡ Μίλητος, -ου
- **millió** ἑκατὸν μυριάδες
- milyen** (= mennyire) ὡς *adv.*
- mind, minden** (= összes) πᾶς, πᾶσα, πᾶν;  
ἅπας, -πασα, -παν (*többes számban  
önállóan vagy többes számú főnévvel*);  
valamennyi πάντα; minden dolog  
πάντα χρήματα; mind közül πάντων
- mind ... , mind ...** καὶ ... καὶ ...
- mindannyian** πάντες; ἅπαντες;  
mindannyiunk ἡμεῖς πάντες
- mindaz** (= am[enny]i csak) ὅσος 3
- **mindazonáltal** ὁμως *ksz.*; ἀλλ' ὁμως *ksz.*
- mindenképpen** (nyomatékos állítás  
értelmében, mintegy felkiáltva)  
πῶς οὐ
- mindenki** (= minden egyes ember)  
ἕκαστος 3; (= mindnyájan) πάντες;  
mindenki közül πάντων
- mindentudás** τὸ πάντ' εἰδέναι
- mindig** αἰεί *adv.*
- mindjárt** εὐθύς *adv.*
- **mindkét fél** ἀμφοτέροι, -αι, -α
- **mindkét oldalról** ἀμφοτέρωθεν *adv.*
- **mindnyájan** πάντες
- **minél előbb** ὡς τάχιστα *adv.*

**minél inkább...**, **annál inkább...** ὅσῳ...,  
 τοσοῦτῳ... (*comp. -szal*); ὅσῳ  
 μᾶλλον..., τοσοῦτῳ μᾶλλον...

○ **minél több** ὡς v. ὅτι πλεῖστοι 3

**mint** (*comp. után*) ἢ *ksz.*

**mint** (= ahogy) ὡς *adv.*

**mint aki** ὡς *adv.*; ὡσπερ *adv.*

**mintegy** (= körülbelül) τινές *sim.*

**mintha** ὡς *adv.*

**minthogy** ἐπεὶ *ksz.*; ὡς *ksz.*

○ **mióta** ἐξ οὗ; ἀφ' οὗ (*ti. χρόνου*)

○ **mirtusz(ág)** ἢ μυρρίνη, -ης

**mit sem** (= semmit sem) οὐδέν

**miután** ἐπεὶ *ksz.*

**mivel** ἄτε *ksz.*; ὡς *ksz.*

○ **mód** ὁ τρόπος, -ου; ἢ ὡς *adv.* τῷ  
 τρόπῳ

**mond** λέγω; εἶπον *ao. (inf. εἰπεῖν)*; φημί;  
 azt mondja, hogy nem οὐ φημι; azt  
 mondják (vkiről, hogy) λέγω (+ *acc. c.*  
*inf.*) v. λέγομαι *P.* (+ *nom. c. inf.*)

**mos** νίπτω

**most** νῦν *adv.*

**mostani** ὁ/ἡ/τὸ νῦν (*subst. helyett is*) *pl. a*  
 ma élő (embere)k οἱ νῦν (*ti. ἄνθρωποι*)

**munka** (= fáradozás) ὁ πόνος, -ου

**munkálkodó** (= szorgalmas) φιλόπονος 2

○ **mutat** δείκνυμι

**múzsza** ἢ μουσα, -ης

○ **mysiaiak, mysok** οἱ Μυσοί, -ῶν

## N

**nagy** μέγας, μεγάλη, μέγα; nagy(on sok)  
 πολύς, πολλή, πολύ, *gen. πολλοῦ,*  
 πολλῆς, πολλοῦ; igen nagy μέγιστος 3;

*comp. μείζων, μείζον; sup. μέγιστος* 3

**nagykirály** (= perzsa király) (ὁ) βασιλεὺς,

-έως

○ **nagylelkűség** ἢ μεγαλοψυχία, -ας

○ **nagyon** ἰσχυρῶς *adv.*; μέγα *adv.*

**Nagy Sándor** ὁ Ἀλέξανδρος, -ου

-nak, -nek πρὸς *praep. acc.*

-nál, -nél παρὰ *praep. dat.*; ἐπί *praep. dat.*

○ **nap** (az égitest) ὁ ἥλιος, -ου

**nap** (naptári) ἡ ἡμέρα, -ας

**napfelkeltekor** ἅμ' ἡμέρα

**napfény** τὸ φῶς, φωτός; τὸ φάος, -εος

○ **naplemente** ὁ δὺς (δύντος) ἥλιος

**napos** (= napsütötte) εὐήλιος 2

**nappal** ἡ ἡμέρα, -ας

**ne** μή *adv. tiltó és tagadó szócska;*

és ne μηδέ

**négy** τέσσαρες/τέτταρες, -α

**negyedik** τέταρτος 3

○ **négyezer** τετρακισχίλιοι, -αι, -α

○ **négyezer** τετρακόσιοι, -αι, -α

**négyezer** τετράκι(ς) *adv.*

**néha** ἐνίοτε *adv.*

○ **nehány, néhányan** τινές *sim.*

**nehezen** χαλεπῶς *adv.* nehezen visel

χαλεπῶς φέρω

**nehézyalagos** ὁ ὀπλίτης, -ου

**nehéztel** vkire ἄχθομαι *P. + dat.*

**nehogy** μή *adv. tiltó szócska;* ἴνα μή

○ **nélkül** ἄνευ *praep. gen.*

**Nelson** ὁ Νέλσον, -ονος

**nem** (= non) οὐ, οὐκ, οὐχ, οὐχί *adv.*; nem is

οὐδέ *ksz.*

○ **nemcsak, hogy nem – hanem** τοσοῦτου

δέω (+ *inf.*), ὥστε (+ *ind.*)

**némelyek** ἔνιοι, -αι, -α; οἱ δέ; τινές *sim.*

**nemes** (származású) εὐγενής 2

**nemes lelkű** καλὸς 3 καὶ ἀγαθός 3

○ **nemsokára ezután** οὐ πολλῶ ὕστερον

**nemzedék** τὸ γένος, -εος

**népuralom** ἡ δημοκρατία, -ας

**név** τὸ ὄνομα, -ατος

**nevet** γελᾶω

**nevez** καλέω

**néz** ὁράω

○ **nézete** δοκεῖ μοι; ugyanaz a nézete ταυτὰ  
 μοι δοκεῖ

**nincs** οὐκ ἔστιν

**nini!** (= nézd!) ἰδού·

**noha** καίπερ *ksz.* (+ *pt.*)

**nomád** νομάς, *gen. -άδος adi. m. f.;*

a nomádok οἱ νομάδες

○ **növekszik** αὐξάνομαι *P.*

Ny

- nyár** τὸ θέρος, -εος; **nyáron** θέρουσ  
**nyelvtani** γραμματικός 3  
 ○ **nyer** λαγχάνω; τυγχάνω; *amit: gen.*,  
*akitől: παρά + gen.*; *győzelmet nyer*  
 (= *arat*) τὴν νίκην ἀναιρέομαι *M.*  
**nyíl** τὸ βέλος, -εος; ὁ οἰστός, -οῦ  
 ○ **nyílt** (*tenger*) ἀναπεπταμένος 3  
**nyilvánvalóan** *vmilyen* φαίνομαι *M.* ...  
 (*adi.*) ὄν, οὔσα, ὄν  
 ○ **nyit** ἀναπετάννυμι  
**nyolc** ὀκτώ (οἰ, αἰ, τά) *indecl.*  
**nyomorúság** τὸ κακόν, -οῦ  
**nyomul** *vmi felé* πρόσκειμι (< *ιέναι*) + *dat.* *v.*  
 πρόσ + *acc.*  
 ○ **nyugodt** (= *félelem nélküli*) εὐθαρσής 2;  
 ἄφοβος 2  
 ○ **nyújt** παρέχω  
**nyúl** (*subst.*, *tapsifüles*) ὁ λαγώς, -ώ  
 [etymol.: *λαγχάνω és οὔς*]

Ó, Ó

- Ó, ...!** (*voc.* *elött*) Ω ...  
**odaad** δίδωμι  
 ○ **odább vonul** προελαύνω  
**odafigyel** (= *vigyáz*) ὀράω  
 ○ **odajön** ἔπειμι (< *ιέναι*); πρόσκειμι (< *ιέναι*)  
 ○ **oda** (= *távol*) *van* οἴχομαι *M.* + *pt.*  
**odébbáll** ἀπαλλάσσω  
**Oidipus** ὁ Οἰδίπους, -ποδος  
**ok** τὸ αἴτιον, -ου  
 ○ **okosság** ἡ εὐβουλία, -ας  
 ○ **okoz** *rémületet vkinek* φόβον ἐντίθημι  
 + *dat.*  
**olyan** οὕτω(ς) *adv.*; *nincs (olyan), aki*  
 οὐδεὶς ὅστις  
**olyan..., amilyen...** τοιοῦτος, τοιαύτη,  
 τοιοῦτο(ν)..., οἷος 3...  
 -on, -en, -ön ἐπὶ *praep. gen.*; κατὰ *praep.*  
*acc.*; ἐν *praep. dat.*  
**ország** ἡ χώρα, -ας  
**orvos** ὁ ἰατρός, -οῦ

- ostoba** ἄνοος 2; *contr.* ἄνους 2  
**ostromol** (= *ostrom alá vesz*) πολιορκέω  
**ott** ἐνταῦθα *adv.*; ἐκεῖ *adv.*; *ott helyben*  
 αὐτοῦ *adv.*  
**ottani** ὁ/ἡ/τὸ ἐκεῖ ...  
**otthon** (*subst.*) ὁ οἶκος, -ου

Ö, Ó

- ő (= *ő maga*) αὐτός, -ή, -ό  
**ökör** ὁ/ἡ βουῦς, βοός  
 ○ **ölt** (*ruhát*) ἀμφιέννυμι *M.*  
**önismeret** τὸ ἑαυτὸν γινώσκειν  
**önmagát** ἑαυτόν, -ήν, -ό  
 (3. *szem. visszaható nm.*)  
**önszántából cselekvő** ἐκών, -οῦσα, -όν  
**őr** ὁ φύλαξ, -ακος  
**öreg** (*adi.*) γέρων 2, *gen.* -οντος  
**öreg** (*subst.*) ὁ γέρων, -οντος; (*költ.*) ὁ  
 πρέσβυς, -εως  
**öregem** (*megszólítás*) (ὦ) φίλτατε  
**öriz** *vmit* φυλάττω; φύλαξ εἰμί + *gen.*  
 ○ **örizetlen** ἄφρουρος 2  
 ○ **örizkedik** *vkitől* φυλάττομαι *M.* + *acc.*  
**öröm** τὰ ἡδέα, -ων; ὀρῶμαι *lel vminek*  
 a *tevéseben* χαίρω ποιῶν *ti*  
**örömet, örömmel** ἡδέως *adv.*  
**örség** ἡ φρουρά, -ας  
**örül** χαίρω, *aminek: pt. dat.*  
**örvendezik** ἡδομαι *M.*  
**ős** (= *előd*) ὁ πρόγονος, -ου  
 ○ **összegyűjt** συλλέγω; ἀθροίζω  
**összes** πᾶς, πᾶσα, πᾶν  
 ○ **összevon** συνάγω; ἀθροίζω  
 ○ **összezúz** συρρήγγνυμι; κατάγγνυμι  
**öt** πέντε (οἰ, αἰ, τά) *indecl.*; *ötöt-ötöt*  
 (= *ötösével*) ἀνά πέντε  
**ötödmagával** πέμπτος 3 αὐτός 3

P

- Palamédés** ὁ Παλαμῆδης, -ους  
 ○ **palota** (*királyi*) τὰ βασιλεία, -ων  
**Pandaros** ὁ Πάνδαρος, -ου

**pap** ó ιερεύς, -έω  
**parancsára** (vkinek) κελεύοντος (τινός);  
 κελεύσαντος (τινός)  
**parancsol** κελεύω  
 ○ **parancsot kap** κελεύομαι *P.*  
**parasanga** (= perzsa mérőföld, hossza 30  
 stadion, kb. 5,3 km) ó παρασάγγης, -ου  
 ○ **párt** τὸ μέρος, -ους; pártokra szakad εἰς  
 μέρη διίσταμαι *M.* (2. *ao.* διέστην)  
 ○ **pártjára áll** (Kyrosnak) αἰρέομαι *M.*  
 (τὰ τοῦ Κύρου)  
**pedig** δέ *ksz.*  
**Peithó** ἡ Πειθώ, -οῦς  
**pénz** τὰ χρήματα, -ων  
 ○ **pénzzavar** ἡ ἀπορία (-ας) χρημάτων  
**Periklés** ó Περικλῆς, -έους  
**perzsa** ó Πέρσης, -ους; a perzsák οἱ Πέρσαι  
**Pharnabadzós** ó Φαρνάβαζος, -ου  
**phryg** Φρύξ, *gen.* Φρυγός *adi. m.*; a  
 phrygök οἱ Φρύγες  
 ○ **piac** ἡ ἀγορά, -ᾶς  
 ○ **pihen** ἀναπαύομαι *M.*  
 ○ **pihenés** (= fellélegzés) ἡ ἀναπνοή, -ῆς  
**polgár** ó πολίτης, -ου  
**Poteidaia** ἡ Ποτειδαία, -ας  
**pusztít** δηλώ  
**pusztul** ἐξόλλυμαι *M.*  
**Pythagoras** ó Πυθαγόρας, -ου

## R

-**ra**, -**re** εἰς *praep. acc.*; ἐπὶ *praep. acc.*; πρὸς  
*praep. acc.*  
 ○ **rábír** vkit, hogy... πείθω, akit: *acc.*, hogy:  
*inf.*  
**rábizonyít** ἐλέγχω, akire: *acc.*, amit: *acc.*  
**rabja** vkinek v. vminek δουλεύων *pt.*,  
 akinek v. aminek: *dat.*  
**rabló** ó ληστής, -οῦ  
 ○ **rabol** διαρπάζω  
 ○ **ragad** (fegyvert) λαμβάνω (τὰ ὄπλα)  
**rajtakap** καταλαμβάνω, akit: *acc.*, ami  
 közben: *pt. acc.*  
 ○ **rajtaüt** (= megtámad) ἐπιπίπτω, akin:  
*dat.*; προσφέρομαι *P.*, akin: *dat.*

○ **rámutat** vmire ἐπιδείκνυμι + *acc.*  
 ○ **rázendít** (a csatadalra) παιαίνιζω  
**régi** παλαιός 3  
**régiek** (= az ősök) οἱ πάλαι  
 ○ **régiség** ἡ παλαιότης, -ητος  
 ○ **régóta** πάλαι *adv.*  
**rejtve marad** λανθάνω  
**rejtvény** τὸ αἰνίγμα, -ατος  
 ○ **rejtve van előtte** λανθάνει με  
 ○ **remél** ἐλπίζω  
 ○ **remény** ἡ ἐλπίς, -ίδος  
 ○ **rémület** ó φόβος, -ου; rémületet okoz  
 vkinek φόβον ἐντίθημι + *dat.*  
**rendben** καλῶς *adv.*  
**rendel** (= kijelöl) vkinek vmit ἀποτάττω,  
 akinek: *dat.*, amit: *acc.*  
 ○ **rendetlen** τεταραγμένος 3  
**rész** τὸ μέρος, -ους  
 ○ **részéről** ἀπὸ *praep. gen.*  
 ○ **részt vesz** vmiben μετέχω + *gen.*  
 ○ **rettegés** ó φόβος, -ου; rettegéssel tölt el  
 vmit φόβου ἐμπίπλημι + *acc.*  
 ○ **rohamban** δρόμῳ *adv.*  
 ○ **rokon** ó προσήκων, -οντος, akivel: *dat.*  
**-ról**, **-ről**, **felől** περί *praep. gen.*  
**-ról**, **-ről** (vhonnan lefelé) ἀπὸ *praep. gen.*  
**rossz** κακός 3; *comp.* κακίων 2, *gen.* -ονος;  
 rosszat tesz vkinek κακῶς ποιέω +  
*acc.*; rossz néven vesz χαλεπῶς φέρω  
**rossz alakú** (= rút) δύσμορφος 2  
**rosszul** κακῶς *adv.*; rosszul bánik vkivel  
 κακῶς διατίθημι + *acc.*; rosszul van  
 κακῶς ἔχω  
**rögvest** εὐθύς *adv.*  
**rövid** βραχύς, -εἶα, -ύ; röviden v. rövid idő  
 alatt ἐν βραχεῖ (*ti. χρόνῳ*)  
 ○ **ruha** ἡ στολή, -ῆς; ἡ ἐσθῆς, -ῆτος  
**rút** αἰσχρὸς 3

## S

**saját** (= a maga ... -[j]a, -[j]e) ἑαυτοῦ;  
 sajátjuk v. sajátjaik ἑαυτῶν; sajátunk  
 (= a mienk) ἡμέτερος 3; a saját  
 dolgaink τὰ ἡμέτερα

**Sapphó** ή Σαπφώ, -ούς

○ **sátor** ή σκηνή, -ής

**satrapa** ó σατράπης, -ου

**segedelmére siet** vkinek βοηθέω + *dat.*

**segít** vkinek βοηθέω + *dat.*; *közösen v.*

*együtt segít* vkinek συμβοηθέω + *dat.*;

(= jól tesz vkivel) *εύεργετέω* + *acc.*

**segítségével** σύν *praepr. dat.*

○ **sehol (sem)** οὐδαμοῦ *adv.*

**sem** οὐδέ *ksz.*; **sem – sem** οὔτε – οὔτε; μήτε

– μήτε; **sem nem** οὔτε; μήτε *adv.*

**semennyire** οὐδέν *adv.*

**senki (sem), semmi (sem)** οὐδείς, οὐδεμία

οὐδέν; **senki más** οὐδείς ἄλλος

**sereg** ó στρατός, -οῦ; τὸ σράτευμα, -ατος; ή

στρατιά, -ᾶς

○ **sérelem** ή ἀδικία, -ας

**siet** σπεύδω

○ **sík(ság)** τὸ πεδίο, -ου

**sír** δακρύω

**sohasem** οὔποτε *adv.*; οὐδέποτε *adv.*;

*feltételes mondatban* μήποτε *adv.*;

μηδέποτε *adv.*

○ **soha senki sem** οὐδείς πώποτε

**sok** πολὺς, πολλή, πολύ, *gen.* πολλοῦ,

πολλῆς, πολλοῦ; *comp.* πλείων, πλέον,

*gen.* πλείονος πλέονος; *sup.* πλείστος

3; **sokan** πολλοί; **sokért** *nem adnám,*

*ha...* παμπόλλου γε πριαίμην ἄν...

(+ *inf.*)

**sokat** (= *nagyon*) μέγα *adv.*; (= *sok dolgot*)

πολλά

**sokkal** (*comp. mellett*) πολλῶ

**Sókratés** ó Σωκράτης, -ους

**sokszor** πολλάκις *adv.*

**Sophoklés** ó Σοφοκλῆς, -έους

**sor(a vkinek)** *hogy megy sorod?* πῶς

πράττετε; *jól megy sora* εὖ πράττω

○ **sors** ή τύχη, -ης

**sőt** καί *ksz.*; **sőt – is** καί *δη* καί

**Spárta** ή Σπάρτη, -ης

**spártai** Λακεδαιμόνιοι 3; *a spártaiak* οἱ

Λακεδαιμόνιοι; (= *Spártában lévő*)

*férfi* ó *én* τῆ Σπάρτη ἀνήρ

○ **stadium** τὸ στάδιο, -ου (*plur.* οἱ στάδιοι, -ων *is*)

**súlyos** χαλεπός 3; *comp.* χαλεπώτερος 3

## Sz

**szabad** (*adi.*) ἐλεύθερος 3

**szabad – nem szabad** *vmít tenni* δεῖ *μή*

*ποιεῖν*

**szabadon (ki)rabol** (várost) διαρπάζω

**szabadság** ή ἐλευθερία, -ας

○ **szakad** pártokra *δίισταμαι M.*

(2. *ao.* *διέστην*) *εις* μέρος

**szakaszparancsnok** ó λοχαγός, -οῦ

**szállás** ó σταθμός, -οῦ

○ **szállít** ἄγω

○ **szám** ó ἀριθμός, -οῦ

**számára** = *dat.*

**számol** ἀριθμέω

**szandál** ή ἐμβάς, -άδος

**szándék** ή γνώμη, -ης; **szándékát végigviszi**

ἀποτελέω *τὴν* γνώμην; *jó szándék* ή

εὖνοια, -ας

**szándékozik** *vmít tenni* μέλλω + *inf. fut.*

**szárazföld** ή γῆ, γῆς; **szárazföldön** *κατὰ* γῆν

**származás** τὸ γένος, -εος

○ **szárny** (hadsereg nél) τὸ κέρασ, -ατος

**szavakban** (= *beszéddel*) γλώσση

○ **százezer** δεκακισμῦριοι 3; *δέκα* μυριάδες

**szegény** πένης, *gen.* -ητος *adi. m.*; *a*

*szegények* οἱ πένητες

**szekér** ή ἄμαξα, -ης

○ **széles** εὐρύς, -εῖα, -ύ

**szem** (*a látószerv*) ó ὀφθαλμός, -οῦ

**szemben** *vkivel, vmivel* ἀντίον *praepr. gen.*;

(= *iránt*) *περὶ praepr. acc.*

○ **szembeszáll** *vkivel* ἀνθίσταμαι *M. (ao.*

*ἀντέστην)* + *dat.*; *ἀντέχω* + *dat.*

**szemérem** ή αἰδώς, -οῦς

**szemlél** ἐπισκοπέω

**szenvedély** τὸ πάθος, -εος

**szép** καλός 3; *comp.* καλλίων 2, *gen.* -ονος;

*sup.* κάλλιστος 3; *λαμπρός* 3; *sup.*

*λαμπρότατος* 3; *szép lány* ή *καλή*, -ῆς

szerencse ή τύχη, -ης  
 szerencsés ευτυχής 2; *comp.* ευτυχέστερος

3

szeret φιλέω; στέργω  
 szeretne (= akar) θέλω

○ **szétáll** διίσταμαι *M.* (2. *ao.* διέστην)

**szétszór** διασκεδάννυμι

**szétszóródik** διασκεδάννυμαι *P.*

**széttép** διαρρήγνυμι; ρήγνυμι

**szfinx** ή σφιγξ, -ιγγός

**Szicília** ή Σικελία, -ας

**sziget** ή νήσος, -ου

○ **szilárdan áll** πέπηγα (πήγνυμαι)

○ **szintén** όμοίως *adv.*

**szír** Σύρος, *gen.* -ου *adi. m.*

○ **szív** ή καρδιά, -ας

**szó** τó έπος, -εος; szavakban (= beszéddel)

γλώσση

**szokás** τó έθος, -εος; τó ήθος, -εος

**szokott lenni** φιλεϊ εϊναι

○ **szól** λέγω; φημί

**szolga** (= rabszolga) ó δουλος, -ου

**szolgál** vkinek v. vkit δουλεύω + *dat.*

○ **szolgaság** ή δουλεία, -ας; szolgaságban  
 (= mint szolga) δουλεύων *pt.*

○ **szomjan** οὐδέν πίνων *pf.*

**szorongat** (= nyomorgat) θλίβω

**szorul** vmire δει μοί + *gen.*; δέομαι *M.* +  
*gen.*

○ **szót fogad** vkinek πείθομαι *M.* + *dat.*

○ **szökevény** ó προσδεδραμηκώς, -ότος

**szövetséges(e** vkinek) σύμμαχος 2 (+ *dat.*)

○ **szűk** στενός 3

**szüksége van** vmire δει μοί + *gen.*; δέομαι  
*M.* + *gen.*

**szül** τεκνώνω; τίκτω

**szülés** ó τόκος, -ου

**szülők** ó γονεύς, -έως *plur.*

## T

○ **tábor** τó στρατόπεδον, -ου

**táborozik** αὐλιζομαι *M.*

○ **táj** τó χωρίον, -ου

○ **talál** εύρίσκω; (= έρ) καταλαμβάνω; vmit  
 vmilyennek: 2 *acc.*

○ **találkozik** vkivel σύνειμι (< ιέναι) + *dat.*;  
 συγγίγνομαι *M.* + *dat.*; συντυγχάνω  
 + *dat.*

**támad** (= támadást intéz) έπειμι (< ιέναι)

○ **támadás** ή επίθεσις, -εως; támadásra  
 készül επίθεσιν παρασκευάζομαι *M.*

**tanácsadó** ó/ή σύμβουλος, -ου

○ **tanácskozás** ή βούλευσις, -εως; ή  
 συμβουλή, -ής

○ **tanácskozik** βουλεύομαι *M.*

**tanácsot ad, tanácsol** συμβουλεύω

○ **tanakodik** βουλεύομαι *M.*, amin: *acc.* v.  
 περί + *gen.*

**tanár** ó διδάσκαλος, -ου

**tanítvány** ó μαθητής, -ού

**tanú** ó/ή μάρτυς, -υρος

**tanul** μανθάνω

○ **tanyázik** κάθημαι *M.*

**tapasztalatlan** άπειρος 2

**tárgyalás** (= tanácskozás) ó λόγος, -ου

**társ** ó έταίρος, -ου

**társaság** ή όμιλία, -ας

**tart** vminek νομίζω + *acc.*

○ **tartozik** vkinek vmivel όφλισκάνω,  
 akinek: *dat.*, amivel: *acc.*

**tavas** τó έαρ, έαρος

**távol van** άπειμι; távollétében (vkinek)

άπόντος (τινός)

**te** σύ; a te ...-d σός, σή, σόν

**tehát** οὖν *adv.* és *ksz.*; γοῦν

**tél** ó χειμών, -ώνος; télen χειμῶνος

○ **teljesít** άποπίμπλημι

○ **telve** vmivel μεστός 3 + *gen.*

**tenger** ή θάλασσα/θάλαττα, -ης; ó πόντος,  
 -ου; tengeren κατά θάλασσαν

**tengerész** ó ναύτης, -ου

**tengeri ütközet** ή ναυμαχία, -ας

○ **tényállás** τó πράγμα, -ατος

**természet** ή φύσις, -εως

**természetes (dolog)** τó εϊκός, -ότος

**test, testi felépítés** τó σώμα, -ατος

**testvér** (= fivér) ó άδελφός, -ού

**tesz** (= csinál) ποιέω; πράσσω; (= gyakorol, edz) ἀσκεώ; (= végrehajt, teljesít) δράω

**tesz** vkit vmivé ἀποδείκνυμι + 2 *acc.*

**tétlenkedő** ἀργός 2

**tetszik** ἀρέσκω

**tett** τὸ ἔργον, -ου

○ **téved** ἀμαρτάνω

**Thalés** ὁ Θαλής, *gen.* Θάλητος

**thébai** Θεβαῖος 3; a thébaiak oi Θεβαῖοι

**Themistoklés** ὁ Θεμιστοκλῆς, -έου

**Théseus** ὁ Θησεύς, -έως

○ **thessaliai** Θετταλός 3

**thrák** ὁ Θράξ, -ακός; a thrákok oi Θράκες

**Thukydidés** ὁ Θουκυδίδης, -ου

**ti** ὑμεῖς; a ti ...-tok, -tek, -tök ὑμέτερος 3

**tisztel** τιμάω; tiszteli vki τιμάομαι *P.* ὑπό + *gen.*

**tiszteletben tart** vkit ἐν τιμαῖς ἔχω, akít: *acc.*

**titkon tesz** vmit λανθάνω ποιῶν τι, aki elött: *acc.*

**tíz** δέκα *indecl.*

**tizedik** δέκατος 3

○ **tizenháromezer** μύριοι καὶ τρισχίλιοι 3

**tizenhat** ἑκαταίδεκα *indecl.*

**tizenkettő** δώδεκα *indecl.*

**tizennégy** τετταρακαίδεκα *indecl.*

**tizennyedik** „negyedik és tizedik”

○ **toboroz** sereget συνίστημι (*ao.* συνέστησα) στρατεύμα

**-tól, -től** ἀπό *praep. gen.*; παρά *praep. gen.*; részéről παρά *praep. gen.*; *P. értelmű mondatban* ὑπό *praep. gen.*; ἐκ (ἐξ) *praep. gen.*

**tolvaj** ὁ κλέπτης, -ου

**torony** ὁ πύργος, -ου

**tonábbít** (üzenetet, parancsot) παραγγέλλω

○ **tonábbvonul** προέρχομαι *M.*

**több** πλείων, πλέον, *gen.* πλέονος; (πλέων, πλείον is); *contr.* πλείω

○ **többé** ἔτι *adv.*; többé nem οὐκέτι *adv.*; többé ne μηκέτι *adv.*

○ **többi** (dolog) τὰ ἄλλα (τᾶλλα)

**többiek** οἱ ἄλλοι

**többség** τὰ πολλά

**tölt** (időt) bizonyos állapotban v.

cselekvéssel διαγίγνομαι *M.* + *pt.*; időt tölt vkivel σύνειμι (< εἶναι) + *dat.*

**tönkretesz** ἀπόλλυμι; φθείρω

**tör** vkire v. vmire ἔρχομαι *M.* ἐπί + *acc.*

**törekszik** vmire ζητέω + *acc.* v. *acc. c. inf.* v. *inf.*; ὀρέγομαι *M.*, amire: *gen.* v. *inf.*

○ **törést szenved** a hajó ή ναῦς ῥήγνυται *P.* v. κατάγνυται *P.*

**történetesen tesz** vmit τυγχάνω + *pt.*

○ **történetíró** ὁ συγγραφεύς, -έως

○ **történik** γίγνομαι *M.*

○ **történtek** τὰ γεγενημένα, -ων

**törvény** ὁ νόμος, -ου; törvényeket ad νόμους τίθημι

**törvényes** δίκαιος 2 v. 3

**törvényesség** τὸ δίκαιον, -ου

**törvénytértést követ el** ἀδικέω

○ **tövében** ὑπό *praep. acc.*

**trójaiak** οἱ Τρῶες, -ων

**tud** ἐπίσταμαι *P.*; οἶδα; γινώσκω; (= bizonytalan) ἀπορέω

**tudás** τὸ εἰδέναι (*A. pf. inf.*)

**tudomány** ή τέχνη, -ης

○ **tudomása nincs** vmiről λανθάνει μέ + *nom.* (= latet me alqd)

○ **tudta nélkül** (vkinek) μη συνειδότος (τινός)

○ **túl** ὑπέρ *praep. gen.*

**túl hamar tesz** φθάνω + *pt.*

**tűnik, látszik** vmilyennek (lenni) φαίνομαι *M.* ... (*pt.* v. *adi.*) εἶναι

**tűz** τὸ πῦρ, πυρός

U, Ú

**ügy** οὔτω(ς) *adv.*

○ **ugyan** – **de** μέν – **de** *ksz.*

○ **ugyanannyi** τοσοῦτος, -αῦτη, -οὔτο  
**ugyanaz** ὁ αὐτός (αὐτός) 3; ugyanaz a nézete ταῦτά μοι δοκεῖ

○ **ugyanis** γάρ *ksz.*

**ugyanügy** ὁμῶς *adv.*



- **úgyhogy** ὥστε *ksz.*
- **újból** αὐθις *adv.*
- ujj** ὁ δάκτυλος, -ου
- úr** ὁ δεσπότης, -ου; ὁ κύριος, -ου
- **uralom** ἡ ἀρχή, -ῆς
- úrnő** ἡ δέσποινα, -ῆς
- út** ἡ ὁδός, -οῦ; útját állja vkinek κωλύω + *acc.*
- után** μετά *praep. acc.*
- **utóbb** ὕστερον *adv.*

Ű, Ű

- **üdv** ἡ σωτηρία, -ας
- üdvözlég!** χαίρε! (*plur.* χαίρετε!)
- **ügy** τὸ πρᾶγμα, -ατος; *gyakran csak*  
*puszta névelő, a πρᾶγμα elhagyásával,*  
*pl. Kyros ügyei τὰ τοῦ Κύρου*
- üldöz** διώκω
- **üldözés** τὸ διώκειν
- **ünnepi ruha** ἡ ἱερὰ (3) στολή, -ῆς
- ütközet** ἡ μάχη, -ῆς

V

- vád(beszéd)** ἡ κατηγορία, -ας
- vagy** ἢ *ksz.*; vagy – vagy ἢ – ἢ
- vagy számneveknél** (= körülbelül, mintegy)  
ὡς *adv.*; ἀμφί *praep. acc.*; εἰς *praep. acc.*
- vágy** ἡ ἡδονή, -ῆς *plur.*; ἡ ἐπιθυμία, -ας
- vágyakozás** ὁ πόθος, -ου
- **vágyódik** vmire ἐφίεμαι *M.* + *gen.*
- vagyon** ἡ οὐσία, -ας
- **vajon** εἰ *ksz.*
- vak** τυφλός 3
- vakmerő** θρασύς, -εῖα, -ύ
- val, -vel σύν *praep. dat.*; μετά *praep. gen.*
- valahányszor** ὅταν *ksz.* (+ *coni.*)
- valaki, valami** τις, τὶ *sim.*
- valamelyik a kettő közül** δυοῖν ὁ/ἡ/τὸ  
ἕτερος 3
- valami** τὶ *sim.*
- valamiféle** τις, τὶ *sim.*
- **válaszol** ἀποκρίνομαι *M.*

- választ** αἰρέομαι *M.*, akit aminek: 2 *acc.*;  
amire πρὸς + *acc.*
- válik** (vmilyenné) γίγνομαι *M.*
- **vállalkozik** ὑποδύομαι *M.* (2. *ao.*  
ὑπέδυν), amire: *acc.*
- valóban** ὄντως *adv.*
- van** εἰμί; távol van vmitől ἀπέχω + *gen.*;  
διέχω + *gen.*
- van neki** ἔχω
- város** ἡ πόλις, -εως
- **vásárolni** πρίασθαι
- **véget vet** vminek τέλος ἐπιτίθημι + *dat.*
- **végre** τέλος *adv.*
- végül** (= dolganégeztével) τελευτῶν *pt.*
- **vegyít** vmivel κεράννυμι + *dat.*
- **vél** (= gondol) φημί; οἶομαι *M.*
- **vele lévő** οἱ σὺν αὐτῷ ὄντες
- **vele megy** συνέπομαι *M.* + *dat.*
- **véleménye** δέδοκται μοι
- vén** (*subst.*) ὁ πρεσβύτες, -ου
- vendégarát** ὁ ξένος, -ου
- vereséget szenved** (= legyőzik) νικάομαι *P.*
- verseny** ὁ ἀγών, -ῶνος
- **vesz** (maga mellé) λαμβάνω
- vesz** (= tekint vhog) νομίζω
- veszély** ὁ κίνδυνος, -ου; fenyegető veszély  
ὁ ὑπάρχων *pt.* κίνδυνος (-ου); ὁ  
κίνδυνος (-ου) ἐπικρεμασθεῖς *pt.*
- vétkezik** ἀμαρτάνω; ἀδικέω
- **vezényel** παραγγέλλω; fegyenre vezényel  
παραγγέλλω εἰς τὰ ὄπλα
- vezér** (= hadvezér) ὁ στρατηγός, -οῦ;  
(= vezető) ὁ ἡγεμών, -όνος
- **vezérség** ἡ ἡγεμονία, -ας
- vezet** ἄγω; (út) φέρω
- **vezető** ὁ ἡγεμών, -όνος
- **vidék** ἡ χώρα, -ας
- **vihar** ὁ χειμών, -ῶνος
- **világos** δηλός 3
- világosság** τὸ φῶς, φωτός
- visz** φέρω
- **viszálykodik** ἐρίζω
- viszont** δέ *ksz.*
- visszaél** vmivel παραχράομαι *M.* + *dat.*

**visszatart** κωλύω

**visszatér** επανέρχομαι *M.*; επάνειμι

(< ιέναι); άπειμι (< ιέναι)

**visszavonul** αναχωρέω; ύποχωρέω

**vitéz** (*adi.*) άνδρείος 3

**vitéz** (*subst.*) (Iovás) ό ίππότης, -ου

○ **vitézség** ή άνδρεία, -ας

**víz** τò ύδωρ, ύδατος

**vonul** αποβαίνω; πορεύομαι *P.*; τήν πορείαν

ποιόομαι *M.*; έξελαύνω

### X

**Xenophón** ό Ξενοφών, -ώντος

### Z

**zajlik** (= történik, van) γίγνομαι *M.*

**zaklat** vkit κακώς ποιέω + *acc.*

○ **zavarban van** εν άπορία είμί

**Zeus** ό Ζεύς, *gen.* Διός

### Zs

**zsákmány** ή άγγρα, -ας; ή λεία, -ας

○ **zsold** ό μισθός, -ού

○ **zsoldos** ό ξένος, -ου

# MEGOLDÁSOK

## ΝÉV SZÓRAGOZÁSOK

### I. Magánhangzó-tönű névszóragozások (MVM 38–46. §)

1. μῦθον; μύθου; δοῦλον; δούλων; ξεῖνον; ξεῖνω; βαίνετε; σώματα; θεόν; θεῶν; κακῶς; ἀγαθὴν; ἀγαθαῖς; τοῦτον; εἰς Δῆλον; βαῖνε; ἀγγέλου; ἀνθρώπων; θάλασσαν; θαλάσσης; πολίτας; πολιτῶν. 2. Μούσης προφήτης ἐστὶν ὁ ποιητής. Μούσης προφήται εἰσιν οἱ ποιηταί. Μουσῶν προφήται εἰσιν οἱ ποιηταί. 3. Οἱ νομοθέται νόμων ποιηταί εἰσιν. Οἱ νομοθέται νόμου ποιηταί εἰσιν. Ὁ νομοθέτης νόμου ποιητής ἐστὶν. 4. Ὁ κυβερνήτης κελεύει τὰ τοῖς ναύταις συμφέροντα / τὰ τῷ ναύτη συμφέροντα. 5. δεσπότης / δεσποτῶν. 6. νεανία. 7. νεανία / νεανίας. 8. δέσποτα; Ὀνήσιμε. 9. Καλλία; ἀδελφε. 10. Εὐριπίδης; Ἀναξαγόρα. 11. Ἀναξαγόρου; Ἀναξαγόραν; Εὐριπίδην. 12. Πέρσου. 13. Πέρσαι; νεανίας. 14. Εὐχὴν δικαίαν / Εὐχῆς δικαίας / Εὐχὰς δικαίας / Εὐχῶν δικαίων. 15. Οἱ θεοὶ λέγονται εὐχῆς δικαίας, εὐχῶν δικαίων (εὐχὴν δικαίαν, εὐχὰς δικαίας) ἀκούειν. 16. νόον / νοῦν; Νόον / Νοῦν. 17. πλόος / πλοῦς; Καλοὶ πλόοι / πλοῖ. 18. περίπλου. 19. γῆς ὅστέα / ὅσῃ. 20. Ἀθηνᾶν. 21. Ἀθηνᾶ. 22. Ἀθηνᾶς. 23. μᾶ; κύριε; μᾶς. 24. Ἑρμῆν; ψυχὰς. 25. Ἑρμοῦ. 26. Χρῦσειον / Χρυσοῦν; ἀργύρειον / ἀργυροῦν; χάλκεον / χαλκοῦν; σιδήρειον / σιδηροῦν. 27. σιδήρεα / σιδηρᾶ; χάλκεα / χαλκῆ; αἱ δὲ ὁδοὶ χάλκεαι / χαλκῆ. 28. χάλκεος / χαλκοῦς. 29. Οἱ μάγοι τὰ χαλκᾶ χρυσᾶ ποιοῦσιν. 30. Αἰσχύλος λέγει, ὅτι ἀπλὴ ὁδὸς εἰς Ἄιδου φέρει καὶ ἀπλοῖ εἰσιν τῆς ἀληθείας λόγοι. 31. Τίς οὕτως ἄνους ἐστίν, ὃς μὴ στέργει εἰρήνην; 32. Εὐνοὶ ἡμῖν αἶδε αἶ παρθένοι. 33. Τῷ εὐνω πιστεύετε. 34. Σύμμαχόν με ἔχετε εὐνοῦν ὑμῖν. 35. Ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ εὐνοῦς ἐστίν. 36. Ἄνους ἐστίν, ὃς μακάριον τὸν πλούσιον λέγει. 37. Ἡ εὐνοία ἀρχὴ φιλίας· οἱ μὲν γὰρ φίλοι πάντες εὐνοὶ, οἱ δ' εὐνοὶ οὐ πάντες φίλοι. 38. νοῦν; ἀπλοῦν. 39. λεών; νεῶ. 40. νεών. 41. νεῶ; Πρὸ τῶν νεῶν βωμοὶ εἰσιν. 42. Τυνδάρεω; Μενέλεω. 43. Μενέλεων, Μενέλαον. 44. Μενέλεω. 45. ἴλεω. 46. ἴλεω. 47. Πάντες οἱ λαγῶ δειλοὶ εἰσιν. 48. Τῶν λαγῶν δειλότεροι οἱ Φρύγες. 49. Εἷς ἰατρὸς πολλοῖς ἰδιώταις ἰκανός. 50. Οἱ δοῦλοι τοῖς δεσπότηταις, οἱ φαῦλοι ταῖς ἡδοναῖς δουλεύουσιν. 51. Τὸν Σοφοκλέα λέγουσιν μαθητὴν τοῦ Αἰσχύλου τοῦ ποιητοῦ εἶναι. 52. Θαυμάζομεν τὸν σοφὸν κριτὴν. 53. Οὐχ ἰκανοὶ ἐσμεν, ὅπως τοῖς τῶν Περσῶν τοξόταις μαχώμεθα. 54. δέσποτα; δεσπότη. 55. βουλευταί. 56. μαθητῶν. 57. Περσῶν. 58. δυνάστας; ὑπηρέτας; δυναστῶν; δυνάσται. 59. ποιηταί. 60. Πέρσας. 61. Περσῶν; στρατιῶται; ὀπλίτας. 62. πολίτου; πολῖται. 63. Σπαρτιατῶν. 64. νεανία. 65. σταρτιῶται; στρατιῶται.

## II. Zárhangzós tövű névszóragozás (MVM 48–50. §)

1. Ἀνθρώπων ἕκαστος δύο πήρας φέρει, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ὀπίσθεν, γέμει δὲ κακῶν ἑκατέρα· ἀλλ' ἡ μὲν ἔμπροσθεν ἀλλοτρίων, ἡ δὲ ὀπίσθεν ἰδίων. Διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὰς μὲν ἰδίας νόσους οὐ γινώσκουσι, τὰς δὲ ἀλλοτρίας ἀκριβῶς δικάζουσι. 2. Γλαῦκα; γλαῦκες; Γλαῦκας Ἀθήναζε. 3. κόρακι; Κόρακες κόραξι φίλοι. 4. κόρακας. 5. κόρακος; Κακῶν κοράκων κακὰ ψά· τουτέστι· οἰοί οἱ πατέρες, τοιοῦτοι καὶ οἱ υἱοί. 6. τέττιγι; μύρμηκι; Τέττιγες μὲν τέττιξι φίλοι, μύρμηξι δὲ μύρμηκες. 7. μύρμηκι; Ἔνεστι καὶ μύρμηξι χολή. 8. αἰγί; Αἶγες αἰξί φίλοι. 9. Φυλάσσουσι μὲν οἱ φύλακες, κηρύσσουσι δὲ οἱ κήρυκες. 10. σάλπιγγοι; Ὅνοι λυρῶν ἤκουσαν καὶ σαλπίγγων ἕες. 11. ὄνυχος; Ἐξ ὀνύχων λέοντας. 12. Ἄραβι; Ἄραβες Ἄραψιν οὐ πιστεύουσι. 13. Ἔστι μῦθος, ὡς φύλακες χρυσοῦ εἰσιν οἱ μύρμηκες οἱ Ἰνδικοί. / Φύλακας χρυσοῦ εἶναι τοὺς Ἰνδικούς μύρμηκας λέγουσι. 14. Κήρυξ; Ἐρμῆ; Αἰσχύλος τὸν Ἐρμῆν κήρυκα τῶν θεῶν λέγει. 15. Οἰδίπους ἔλυσε τῆς Σφιγγὸς τὸ αἰνίγμα· ἡ δὲ Σφιγξ αὐτὴ ἑαυτὴν ἀπέκτεινε. 16. Ἦρα τοῖς Θηβαίοις Σφίγγα ἔπεμψεν. 17. Αἱ Σφίγγες ὄνυξι τὴν ἄγραν φέρουσι. 18. Γυνή γυναικὶ σύμμαχος. 19. Κακοδαίμων ὅστις γαμεῖ γυναῖκα. 20. Οἱ Νομάδες τῶν Λιβύων οὐ ταῖς ἡμέραις, ἀλλὰ ταῖς νυξίν ἀριθμοῦσι τὸν χρόνον. 21. κήρυκες. 22. μνάς; κόλακι. 23. τρίχες. 24. θριξίν. 25. τριχός. 26. γυναικός. 27. γυναῖκες; δημόται. 28. παιδί. 29. παῖδες. 30. παῖ. 31. Ὡς πούς ποδὶ συνεργός, οὕτως ἀνθρώπῳ ἄνθρωπος. 32. Τὰ πρὸ ποδῶν / παρὰ πόδας / ἐν ποσίν ὄρα. 33. Κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς (φάος). 34. Ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν. 35. Χάριν ἔχω τῷ θεῷ τῷ δεδωκότι τὰγαθά. Χάριν ἔχομεν τοῖς θεοῖς τοῖς δεδωκόσι τὰγαθά. 36. Ὅρας τιν' ὄρνιν; Μὰ τὸν Ἀπόλλω, γῶ μὲν οὐ. 37. Ἄνδρὸς πένητος οὐκ ἔστι φίλος. 38. Πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος. 39. Ὄφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος (χεῖρα ἀντὶ χειρός, πόδα ἀντὶ ποδός). 40. μεσότητι. 41. πένησι. 42. σώμασιν. 43. Περὶ ὤτων. 44. οὖς. 45. ὠτα. 46. ὠσίν. 47. Περὶ γερόντων. 48. Δις παῖδες οἱ γέροντες. 49. γέροντι. 50. γέροντι; παιδί; γυναικί. 51. λέουσι. 52. Περὶ ἐλεφάντων. 53. Ἐλέφαντα. 54. Ἐλέφαντος; ἐλέφαντι. 55. Πόσους ἔχεις ὀδόντας, τρεῖς ἢ τέτταρας; 56. Οἱ πλούσιοι τὸ χρυσίον ὀδοῦσι καὶ ὄνυξι φυλάττουσι. 57. πάντων; πάντα; πᾶν; πᾶν.

## III. Folyékony mássalhangzós névszóragozás (MVM 51–52. §)

1. Ἑλληνες; ἡγεμόνα; Ἀπόλλωνα. 2. Ἑλλησι; ῥήτορες; ἀγῶνες; ἀγώνων. 3. χιτώνας; αὐχένι; βραχίονι. 4. ἀηδόνων; χελιδόνων. 5. ἕνα. 6. δαίμονες; μέλανας; χειμῶνας; μαρτύρων; ἄλα. 7. δαίμοσι; μάρτυσι; μέλανος; δαίμονες; Ἀπολλων; σωτήρες. 8. μνήμονες; δελφίνα; ἄλος. 9. σωτήρσιν. 10. λιμένα. 11. Ὡς λύκοι ἄρνα φιλοῦσιν. 12. Ἑλλην εἰμί, οὐ βάρβαρος. 13. Ἑλληνες σοφίαν ζητοῦσιν. 14. Μόνον τὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν εὐδαίμονα εἶναι φημι. 15. Ἄνδρῶν ἀπίστων ὄρκον εἰς ὕδωρ γράφε.

16. Ὡ παῖδες, αἰεὶ μνημόνες ἔστε τῶν πατέρων καὶ τῶν μητέρων καὶ χάριν αὐτοῖς ἔχετε. 17. Ἀγαθοὶ παῖδες οὐποτε ἀμνήμονες εἰσι τῶν εὐεργεσιῶν, ἀλλὰ καὶ ἄνδρες ὄντες οὐδένα μᾶλλον στέργουσι καὶ ἐν μείζοσι τιμαῖς ἔχουσι, ἢ τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας. 18. Γνώμη δὲ κρείσσων ἐστὶν ἢ ῥώμη χερῶν. 19. δαιμονίων. 20. Οἱ Πέρσαι ἔχουσι μείζον στρατεύμα ἢ οἱ Ἕλληνας. 21. Μείζω δῶρα ἐμοὶ ἢ τῷ ἀδελφῷ ἔδωκεν. 22. Ἔδοσαν πλείω χρήματα τοῖς ναύταις ἢ τοῖς σαρτιώταις. 23. Τὸ κελεύειν πολλῶ ἐστὶ ῥᾶον τοῦ πείθεσθαι [ἢ τὸ πείθεσθαι]. 24. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλῶ δυνατώτεροι ἦσαν κατὰ θάλασσαν ἢ κατὰ γῆν. 25. Αἱ νῆσοι πλείω χρήματα ἢ ναῦς ἔπεμψαν. 26. Οἱ ἐν τῇ Σπάρτῃ ἄνδρες οὐκ ἦσαν ἀνδρειότεροι ἢ αἱ γυναῖκες [τῶν γυναικῶν]. 27. Αἱ νῆες καλλίους ἦσαν ἢ αἱ νῦν [τῶν νῦν]. 28. Ἡμεῖς πλείω ἄθλα φερόμεθα ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἢ οἱ Θηβαῖοι. 29. Φιλοῦμεν τὴν ἐλευθερίαν οὐδὲν ἦσσαν ἢ τὸν βίον. 30. Οἱ Ἀθηναῖοι μείζω δύναμιν εἶχον ἢ οἱ Λακεδαιμόνιοι. 31. Ἡ δευτέρα ναῦς θᾶσσον ἔπλευσεν ἢ ἡ πρώτη. 32. Καλλίω οἰκίαν σὺ ἔχεις ἢ ἐγώ. 33. Οὐδὲν ἐφίλει μᾶλλον ἢ τὸ κλέος. 34. Ὁ Ξενοφῶν πλείους βίβλους ἔγραψεν ἢ ὁ Θουκυδίδης. 35. Ῥᾶον ἐστὶ [τὸ] εὖ γράφειν ἢ [τὸ] εὖ λέγειν. 36. Εὐριπίδης οὐ βελτίων Σωκράτους. Σωκράτης γὰρ βελτίων πάντων. 37. Ἐπὶ μὲν εἰρήνης ὁ γεωργὸς ἀμείνων τοῦ στρατιώτου. Ἐπὶ μὲν εἰρήνης οἱ γεωργοὶ ἀμείνονες τῶν στρατιωτῶν. Ἐπὶ δὲ πολέμου ὁ στρατιώτης ἀμείνων τοῦ γεωργοῦ. Ἐπὶ δὲ πολέμου οἱ στρατιῶται ἀμείνονες τῶν γεωργῶν. 38. Οὐκ ἐστὶν οὐδὲν κάκιον τῆς γυναικὸς κακῆς. Οὐκ ἐστὶν οὐδὲν κάκιον τῶν γυναικῶν κακῶν. Καὶ οὐδὲν κάλλιον γυναικὸς καλῆς. Καὶ οὐδὲν κάλλιον γυναικῶν καλῶν. Πάντων γὰρ τῶν ἐπὶ γῆς αἱ γυναῖκες κακίσται τε καὶ καλλίσται. 39. Ἡ γυνὴ οὐ κρείττων τοῦ ἀνδρός. Αἱ γυναῖκες οὐ κρείττονες τῶν ἀνδρῶν. 40. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων τοῦ χρόνου. Ὁ γὰρ χρόνος βελτίων τῶν συμβούλων. 41. Οὐποτε εἶδον δένδρον κάλλιον τοῦ πρὸ τοῦ οἴκου. Οὐποτε εἶδον δένδρα καλλίονα τῶν πρὸ τοῦ οἴκου. 42. καλὸς ὁ παῖς, καλλίονες δ' οἱ ἄνδρες, οἱ ἄνδρες καλλίονες τοῦ παιδός. 43. ἀγαθὸς ὁ γεωργός, ἀμείνων δ' ὁ σαρτιώτης. ὁ σαρτιώτης ἀμείνων τοῦ γεωργοῦ. 44. ἀγαθὸν τὸ λέγειν, βελτίων δ' ἡ σιγῆ. ἡ σιγῆ βελτίων τοῦ λέγειν. 45. κακὸς ὁ δεσπότης, κακίων δ' ἡ δέσποινα. ἡ δέσποινα κακίων τοῦ δεσπότη. 46. ἀγαθὸς σύμβουλος ὁ χρόνος, ἀμείνων δ' ὁ ἱατρός. ὁ ἱατρός ἀμείνων σύμβουλος τοῦ χρόνου.

#### IV. ς- és félhangzós tövek (MVM 53–56. §)

1. ἀνὴρ Σύρος τὸ γένος. 2. Οὐδὲν δίκαιον ἐστὶν ἐν τῷ νῦν γένει. 3. Gyermekem, mily szó szökkent ki fogad kerítésén. 4. Egymáshoz hosszan szóltak szárnyas szavaikkal. 5. A háború vége a kezekben van, a szavaké a tanácsban. 6. Αἱ Μοῦσαι ἐν τῷ Κάδμου γάμῳ καλὸν ἦδον μέλος. 7. Ἐπῶν ποιητῆς ἄριστος Ὁμηρος, ἐν μέλεσι δὲ πρώτη Σαπφώ. 8. Ἀπλᾶ γὰρ ἐστὶ τῆς ἀληθείας ἔπη. 9. A barbár népeknek nincs részük a szabadságban. 10. Ἐλευθερον ἀδύνατον εἶναι τὸν πάθει δουλεύοντα. 11. Hérakleitos: „a jellem az ember belső hangja”. 12. Τὸ ἦθος ἔθος

ἔστι πολυχρόνιον. 13. Φθείρουσιν ἦθη χρῆσθ' ὀμιλία κακαί. 14. Καὶ τοῖς ἦθεσι καὶ τοῖς σώμασι διαφέρουσι τῶν Ἑλλήνων οἱ βάρβαροι. 15. Ἡρακλειδῶν; Ἡρακλέους; Ἡρακλεΐδαι; Ἡρακλέους. 16. Σωκράτης; Σωκράτει; Σώκρατες; Σωκράτους; Ἄντισθένης; Σωκράτει; Ἄντισθένει. 17. γένους; Περικλέα; Περικλεΐ; Σοφοκλέα; Σοφοκλείς. 18. γήρως; γήραι. 19. γέρα. 20. ψευδεῖς. 21. Εὐγενῆς ἐξ εὐγενῶν / Εὐγενεῖς ἐξ εὐγενῶν. 22. Nemes a nemessel érintkezzen. 23. Πατέρων ἀπ' εὐγενῶν τέκνα εὐγενῆ. 24. Καίπερ πένης ὦν οὗτοι τό γ' ἦθος δυσγενὲς ἔχω. 25. A szerencsétlen embert még a birka is megharapja. 26. Az előkelőt szerencsésnek mondjuk. 27. ὑγιᾶ. 28. εὐκλεέστερος. 29. ὑγιές. 30. ὑγιεῖς. 31. αὐτάρκη. 32. συγγενεῖς. 33. Ὡς ἰχθύς ἄφωνος εἶ. / Ἰχθύος ἄφωνότερος εἶ. 34. ἰχθύσι; Sem a halaktól hangot, sem a műveletlenektől kiválóságot nem kell várni. 35. Ἰχθῦν εἰς Ἑλλάσποντον. 36. Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο. 37. Ἐλέφας μὴν οὐ διώκει. 38. Βραχὺς ὁ βίος, ἡ δὲ τέχνη μακρά. 39. Γλυκὺς ἀπίροις πόλεμος. 40. Γλυκεῖα μητὲρ, τί με θέλεις ποιεῖν; 41. βραχεῖα. 42. γλυκεῖς. 43. Ταχεῖς; ἰσχύος; βραδέσι; ἰσχύν. 44. Σώκρατες; ἡδέος. 45. πάθη; Ἐρινύς. 46. Ἐρμῆ; παῖδες Ἐρινύες. 47. πόλεως; πόλεσιν; μέρη; πόλεις. 48. πόλεων. 49. Ἄνῆρ γὰρ ἄνδρα καὶ πόλις σφῆζει πόλιν. 50. A férfinak koronája / győzelmi koszorúja a gyermekei, a városnak pedig bástyái. 51. Ὡ καλλίστη πόλι πασῶν / Ὡ λαμπροτάτη πασῶν πόλεων, Ἀθῆναι. 52. Φύσιν. 53. Οἱ στρατιῶται ἀπέθανον τοῖς βέλεσι. 54. Οἱ πολῖται ἐδίδοσαν πολλὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ. 55. Αἱ νῆες αἰεῖ ἔφερον τὰ σῖτα εἰς τὸν λιμένα. 56. Ἐπεὶ τὸ στράτευμα ἐνίκηθη ἡ πόλις ἠρέθη. 57. Ἐπεὶ αἱ νῆες ἐπλευσαν εἰς τὸν λιμένα ἀσφαλεῖς ἦσαν. 58. Αἰεὶ ἐτιμῶμεν τοὺς εὐλέγοντας. 59. Οἱ Ἕλληνες πολλάκις ἐνίκων τοὺς Πέρσας. 60. Ὁ Κύρος ἀπέθανεν ὑπὸ τῶν τοῦ ἀδελφοῦ στρατιωτῶν. 61. Οἱ πολέμοι διέφθειραν τὸ τῶν Ἀθηναίων στράτευμα. 62. Οἱ πάλοι ἐτίμων τοὺς ἀνδρείους. 63. Ἐπεὶ ὁ στρατηγὸς ἀφίκετο ἀπέθανε. 64. Ἐπεὶ οἱ στρατιῶται ἀφίκετο ἐνέμον ἐν τῇ πόλει. 65. Ὁ ἀνῆρ καὶ ἡ γυνὴ ἀποτεθνήκασιν.

## V. Kettős magánhangzós, oj-, ωF-tönű főnevek és az adiectivum verbale (MVM 57–58. és 78. §)

1. A háború mindennek királya, és mindennek atyja. Πόλεμοι πάντων βασιλεῖς, πάντων δὲ πατέρες. 2. Τὸν βασιλέα φιλάνθρωπον εἶναι δεῖ καὶ φιλόπολις. Τοὺς βασιλέας φιλάνθρωπους εἶναι δεῖ καὶ φιλοπόλιδας. 3. Kyros azt mondta, hogy a jó királynak és a jó páasztornak hasonlónak a cselekedetei. Κύρος ἔλεγε παραπλήσια ἔργα εἶναι βασιλέων ἀγαθῶν καὶ νομέων ἀγαθῶν. 4. Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. Ἐκ δὲ Διὸς βασιλεῖς. 5. Καὶ ἐν Σπάρτῃ νόμος ἐστὶ τοὺς βασιλέας θύειν ὑπὲρ τῆς πόλεως. Καὶ ἐν Σπάρτῃ νόμος ἐστὶ τὸν βασιλέα θύειν ὑπὲρ τῆς πόλεως. 6. Θαλῆς, ὡς λέγουσιν τινες, εἰς Αἴγυπτον ἔλθων τοῖς ἱερεῦσι συνῆν. 7. Καὶ Πυθαγόρας πολλὰ παρὰ τῶν ἐκεῖ ἱερέων μαθεῖν λέγεται. Καὶ Πυθαγόρας πολλὰ παρὰ τοῦ ἐκεῖ ἱερέως μαθεῖν λέγεται.

8. Αἶδ' εἰς Ἀθῆνας, Θησέως ἢ πρὶν πόλις· – αἶδ' εἰς Ἀδριανοῦ καὶ οὐχὶ Θησέως πόλις. 9. Χαῖρε, ὦ πρέσβυ. Χαίρετε, πρέσβεις. 10. Αἰσχρὸν νέα γυναικὶ πρεσβύτης (ἀνῆρ). Αἰσχρὸν νέαις γυναιξὶ πρέσβεις ἄνδρες. 11. ἀλιεῖς; ἀλιεῖς. 12. βασιλεῦσι(ν); Δία. 13. ἄστεα. 14. ἥρωες. 15. ἄστεσι. 16. πῆχεων. 17. πατέρα; πρέσβυν. 18. πρέσβεις. 19. πρέσβεις; βασιλέως; πρέσβεσιν. 20. ναῦς; νεῶν; ναυσίν; νεῶς; νῆες; νηί; νεῶς; νηί; ναῦν. 21. Ἡροδότου Ἀλικαρνασσεῶς ἱστορίας ἀπόδεξις ἦδε... 22. Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν ἔλκει. 23. κυνί; βοῖ; υἱ. 24. Βοῶν; ὄτα; βοῦσι; κυσί; βόες. 25. Σαπφούς. 26. Τὴν Πειθῶ Ἀφροδίτης εἶναι θυγατέρα ἢ Σαπφῶ λέγει. 27. Πειθοῖ. 28. πειθοῦς. 29. πειθοῖ; ἀποδείξει; δυνάμεως; δυνάμει. 30. Θέλω τι εἰπεῖν, ἀλλὰ με κωλύει αἰδώς. 31. γένει; Ἐρμῆν; αἰδῶ; πόλεων; Δία; αἰδῶ; αἰδῶ; πόλις; αἰδοῦς; πόλεως. 32. Περὶ θεῶν εἰρηκας καὶ περὶ δαιμόνων· ὁ δὲ ἥρωες τί ἂν εἶη; ἡμίθεους ἂν τις λέγοι τοὺς ἥρωας· εὐχόμεθα γοῦν καὶ ἥρωσι καὶ ἥρώων παισίν. 33. υἱεῖς (υἱεῖς) / υἱοί. 34. βοός. 35. νηί. 36. ἔτεσι; ἀλώσεως; ἥρωα; πειθοῖ; ἥρωι; ἥρώων; ἥρωος; Ἄργοι; ἥρωες; Ἄργους. 37. Οὐ παραδοτέον ἐστὶν ἡμῖν τοὺς συμμάχους τοῖς Ἀθηναίοις. 38. Τοῖς στρατιώταις εἶπε μὴ ὀλιγωρητέον εἶναι τῶν πολεμίων. 39. Μεταδοτέον ἐστὶ τῆς λείας τοῖς συμμάχοις. 40. Ἐκδοτέα ἦν αὐτῷ ἢ θυγάτηρ ἀνδρὶ πένητι. 41. Πῶς οὐ τιμητέον ἐστὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανόντας. 42. Οἱ λοχαγοὶ παρήγγειλαν βοηθητέον εἶναι τῷ στρατεύματι τοῖς συμμάχοις. 43. Τιμητέον ἐστὶν αἰεὶ τοὺς πάλαι τοὺς ταύτην τὴν ἀρχὴν τοσαύτην οὖσαν ἡμῖν κεκτημένους. 44. Ὡς ξένῳ ποτὲ γενομένῳ ὤμην βοηθητέον εἶναι αὐτῷ. 45. Ἦιδεσαν δέον ἢ παραδοῦναι τὴν πόλιν ἢ ἀποθανεῖν. 46. Παρηγγέθη δεῖν ἐπιέναι εὐθύς.

## VI. Fokozás és adverbiumok (MVM 63–66. §)

1. Ἀνδρῶν ἀπάντων Σωκράτης σοφώτατος. 2. Καλῶς λέγεις, ὦ νεανία, ὁ δὲ πατὴρ σοφώτερον ἔλεγε, πάντων δὲ σοφώτατα ἢ μήτηρ. 3. Πῶς ἔχεις, φίλτατε; Ἰχθύος ἀφωνότερος εἶ. Πῶς πράττετε; Εὐ πράττομεν. 4. Εὐ πράττει ὁ νῦν ἵππεύς. 5. Κακῶς ἔχω διὰ τῶν γραμματικῶν μελετῶν. 6. Nemde tanítható az erény? Τοῦτο οὐκ ἔστι λέγειν ἀπλῶς οὕτως. 7. ἀπλούστατον. 8. πάντως. 9. Σπεῦδε βραδέως (*Lassan járj, tonább érsz!*). 10. Λέγε ἃ λέγεις ἐν βραχεῖ. 11. βραχυτάτων; βραχυτέροις. 12. ταχεῖαν; βραδεῖαν. 13. Ὁ πολὺς ὄλβος οὐκ ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ. 14. Πολλοὶ κακοί, ὀλίγοι δ' ἀγαθοί. 15. Ἐξεστι ὑμῖν εὐδαίμοσι (εὐδαίμονας) γενέσθαι. Ἀληθέστατα λέγεις. 16. Ὅσῳ σωφρονέστερος εἶ, τοσοῦτῳ καὶ εὐδαιμονέστερος. 17. Ὅσῳ μᾶλλον νίφει ὁ θεός, τοσοῦτῳ μᾶλλον νιφετὸς καταφέρεται, καὶ ὅσῳ μᾶλλον νιφετὸς καταφέρεται, τοσοῦτῳ μᾶλλον νιφίσκει. 18. καλῶς; πολλαί; μεγάλους; ταχύ; εὐπετῶς. 19. μέλαιν'. 20. μεγάλης; Μεγάλη. 21. Ὡς χαρίεν ἐστ' ἀνθρώπος ὅταν ἀνθρώπος ᾖ. 22. Ποῖ, ποῖ, ὦ χαρίεσσα γύναι; 23. Ταχέως, ταχέως φέρ' οἶνον, φέρε θᾶπτον, ἔλθε ὡς τάχιστα. 24. Ἐλάττω πράττων ἐλάττω ἂν ἀμαρτάνοις. 25. Νέος ὢν ἀκούειν τῶν γεραιτέρων θέλε. 26. νεωτέρου. 27. παλαιότερον; βασιλικώτατος. 28. μᾶλλον φίλος (φίλτερος);

γενναιοτάτων. 29. εὐγενεστάτων; ἐντιμοτάτων; σοφώτεροι; σωφρονέστεροι; δεινότεροι. 30. ἀπλούστατον. 31. γλυκύτερον; φιλομαθέστατος; σπουδαιότατος. 32. βραχυτάτω; φίλτατος; δικαιοτάτος; ἐγκρατέστατος; πλουσιωτέροις; πενεστέροις. 33. Ἔργα λόγων χαλεπώτερα. 34. Πάντων ἀπιστότατον ἢ τύχη. 35. μεγάλου. 36. δικαίως; μέγιστον; ἄριστον; μείζω; καλλίω. 37. κράτιστος; φιλοπονώτατος; εὐφυέστατος; φιλοτιμότατος. 38. ὑπέρτερον; ἔχθιον. 39. ἐλαχίστη; αἰσχιστον; χεῖρον; μείω. 40. ἀμείνων; θάττων; ἐσχάτοις; κρείττων. 41. Φθόνος κάκιστος καὶ ἀδικώτατος θεός. 42. Ἐσθλῶν κακίους ἐνίστε εὐτυχέστεροι. 43. Μέτρον ἐν πᾶσιν ἄριστον. 44. σοφῶς; ταχὺ; πιστότατον; ἐπιτηδείως; ἀπλούστατα. 45. χαλεπώτατα; ἀσχόλως.

## VII. Némások és számnevek (MVM 67–77. §)

1. Ἡ βασιλεία αὐτὴ ἐν τῷ στρατεύματι παρῆν. 2. Közvetlenül a tengeri ütközet után magát a hadvezér testvérét küldték tizedmagával Spártába. 3. A meredek hegyoldalak közvetlenül a folyó felett magasodtak. 4. A józanság és a mértéktelenség jellegzetességei éppén ellentétesek. 5. Οἱ μαθηταὶ οὐ τοῖς διδασκάλοις, ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς μανθάνουσιν. 6. Ὅδὸς ἄνω καὶ κάτω μία καὶ αὐτὴ (ἢ αὐτὴ). 7. Ποταμοῖς τοῖς αὐτοῖς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν. 8. Αὐτὸς ἔφα. 9. Οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὰ Μηδικὰ αὐτοὶ πλείους ναῦς παρέσχοντο τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀπάντων. 10. A valóban szép nem így szép, amúgy meg rút, és nem valamihez képest szép, máshoz képest pedig rút, hanem önmagában, maga magával mindig szép. 11. Εἰ δύο λέγουσιν (λέγετον) τὸ αὐτὸ οὐ βεβαίως τὸ αὐτὸ ἐστίν. 12. Σωκράτης, ὃς Εὐριπίδου σοφώτερος, φιλόσοφος ἐστίν. Σωκράτης φιλόσοφος ὢν Εὐριπίδου σοφώτερός ἐστίν. Σωκράτης Εὐριπίδου σοφώτερος ὢν φιλόσοφος ἐστίν. 13. Τοὺς νόμους, οἱ ψυχὴ τῆς πολιτείας εἰσίν, Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις δίδωσι. Οἱ νόμοι, οὗς Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις δίδωσι, ψυχὴ τῆς πολιτείας εἰσίν. Οἱ νόμοι οἱ διὰ Σόλωνος τοῖς Ἀθηναίοις διδόμενοι ψυχὴ τῆς πολιτείας εἰσίν. 14. Ὁ ἄνθρωπος, ὃς πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὄρα, πάντων μέτρον ἐστίν. Ὁ ἄνθρωπος ὁ πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὄρων πάντων μέτρον ἐστίν. Ὁ ἄνθρωπος, ὃς πάντων μέτρον ἐστίν, πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὄρα. Ὁ ἄνθρωπος ὁ πάντων μέτρον ὢν πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ὄρα. 15. Ὁ χρόνος, ὃς πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγει, πάντα ἐκκαλύπτει. Ὁ χρόνος ὁ πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγων πάντα ἐκκαλύπτει. Ὁ χρόνος, ὃς πάντα ἐκκαλύπτει, πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγει. Ὁ χρόνος ὁ πάντα ἐκκαλύπτων πάντα εἰς τὸ φῶς ἄγει. 16. Ὁ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔχει κακά, οὐ γαμεῖ. Ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔχων κακά οὐ γαμεῖ. Ὁ ἄνθρωπος, ὃς οὐ γαμεῖ, οὐκ ἔχει κακά. 17. Ὁ νέος, ὃν φιλοῦσιν οἱ θεοί, ἀποθνήσκει. Ὁ νέος ὁ φιλούμενος ὑπὸ τῶν θεῶν ἀποθνήσκει. Τὸν νέον, ὃς ἀποθνήσκει, φιλοῦσιν οἱ θεοί. Τὸν νέον τὸν ἀποθνήσκοντα φιλοῦσιν οἱ θεοί. 18. Ἡ πόλις, ἥς δίκαιοι οἱ πολῖται, βέβαια ἐστίν. Ἡ πόλις ἢ δικαίους πολίτας ἔχουσα βέβαια ἐστίν. Ἡ πόλις, ἣ βέβαια ἐστίν, δικαίους πολίτας ἔχει. Ἡ πόλις ἢ βέβαια οὐσα δικαίους



πολίτας ἔχει. 19. Ὁ πλοῦτος, ὃν οἱ θεοὶ διδόασιν τῷ δικαίῳ, βέβαιός ἐστιν. Ὁ πλοῦτος ὁ ὑπὸ τῶν θεῶν διδόμενος τῷ δικαίῳ βέβαιός ἐστιν. Τὸν πλοῦτον, ὃς βέβαιός ἐστιν, τῷ δικαίῳ διδόασιν οἱ θεοί. 20. Ὅρατε ἡμᾶς, οἱ πιστεύομεν. Ὅρατε ἡμᾶς πιστεύοντας. 21. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων χρόνου, ὃς πάντα ἐκκαλύπτει. Σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων τοῦ χρόνου τοῦ πάντα ἐκκαλύπτοντος. 22. Τοῦ διδασκάλου ἀκούουσιν οἱ μαθηταί, οἱ μανθάνουσιν. Τοῦ διδασκάλου ἀκούουσιν οἱ μαθηταί οἱ μανθάνοντες. 23. Ἡ πῆρα, ἥ γέμει ἀλλοτρίων κακῶν, ἐμπροσθέν ἐστιν. Ἡ πῆρα ἡ γέμουσα ἀλλοτρίων κακῶν ἐμπροσθέν ἐστιν. Ἡ πῆρα, ἥ ἐμπροσθέν ἐστιν, γέμει ἀλλοτρίων κακῶν. Ἡ πῆρα ἡ ἐμπροσθεν οὔσα γέμει ἀλλοτρίων κακῶν. 24. Τῷ τόξῳ, ὃ ἔργον θάνατος, ὄνομα βιός. Τῷ τόξῳ, ὃ ὄνομα βιός, ἔργον θάνατος. 25. Ποταμοῖς, ὧν ὕδατα ἐπιρρεῖ ἡμῖν ἕτερα καὶ ἕτερα, ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν. Ποταμοῖς τοῖς ἐτέροις καὶ ἐτέροις ὕδατοις ἡμῖν ἐπιρρέουσιν ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν. Ποταμῶν, οἷς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν, ὕδατα ἐπιρρεῖ ἡμῖν ἕτερα καὶ ἕτερα. 26. Σωκράτης αἰεὶ λέγει τὸ ἀληθές, οὐ οὐκ ἔστιν οὐδὲν κάλλιον. Σωκράτης αἰεὶ λέγει τὸ ἀληθές τὸ κάλλιστον. 27. Θεοῦ χωρὶς, ὃς τοὺς μὲν δούλους ποιεῖ, τοὺς δὲ ἐλευθέρους, οὐδεὶς εὐτυχεῖ βροτῶν. Θεοῦ χωρὶς τοὺς μὲν δούλους ποιοῦντος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους, οὐδεὶς εὐτυχεῖ βροτῶν. 28. Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὃ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλαττα ὑπακούει. 29. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὑπέρτερον Διός, ὃς ἐστιν αἰθῆρ καὶ οὐρανός καὶ γῆ. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὑπέρτερον Διός αἰθέρος καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς ὄντος. 30. Ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα, ἧς οὐκ ἐρᾷ, ἀφήσῃ. Ὁ ἀνὴρ τῆς γυναῖκος, ἣν ἀφήσῃ, οὐκ ἐρᾷ. Ὁ ἀνὴρ γυναῖκος ἀφιεμένης οὐκ ἐρᾷ. 31. Μεταδίδου τοῖς ἄλλοις ὧν ἔχεις. 32. Kitartunk amellett, amiben megegyeztünk. 33. Κύρος προσῆλθε σὺν ἧ εἶχε δυνάμει. 34. Αὐτὸς ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠθελεν ἐπιτίθεσθαι τούτῳ τῷ στρατεύματι. 35. Ἀγαθὸν μὲν τὸ ἀληθές, οἱ δὲ ἄνθρωποι οὐκ αἰεὶ φιλοῦσι τὰ ἀγαθὰ. 36. Οὗτοι οἱ δεσπότες ἔλυσαν τοὺς ἑαυτῶν δούλους. 37. Οἱ μὲν ἤδη ἀφιγμένοι ἦσαν οἱ δὲ ἀφωρμώντο. 38. Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἀπήγγειλε ταῦτα πᾶσι τοῖς πολίταις. 39. Ἔδωκεν αὐτοῖς τὸν ἑαυτοῦ ἵππον. 40. Οὐκ ἠθελον δέχεσθαι τὸν ἵππον αὐτοῦ. 41. Οἱ Ἕλληνας τρεῖς ἐνίκησαν ἐν τῷ αὐτῷ πολέμῳ. 42. Οἱ Θηβαῖοι τὴν μὲν ἑαυτῶν πόλιν ἐσώσαντο, οὐδὲ ἠθελον μάχεσθαι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. 43. Αὐτοὶ αἰεὶ ἐβουλόμεθα ταῦτα δῶρα δέχεσθαι. 44. Ἀπῆλθομεν πάντες εἰς τοὺς ἡμετέρους οἴκους. 45. Οὐκ ἠθελον αὐτῷ δοῦναι τὸ ἐμὸν ξίφος. 46. Οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἔμενον, οἱ δὲ ἐξῆσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. 47. Αὐτοὶ ἐκόντες ἔδομεν τοῖς πένησι τὰ ἡμέτερα χρήματα. 48. Ἐκεῖνοι οἱ στρατιῶται ἀξιοί εἰσι τῆς μεγίστης τιμῆς. 49. Τὸ μὲν ξίφος τῷ στρατηγῷ ἔδωκεν τὸν δὲ ἵππον οὐκ ἠθελε δοῦναι. 50. Ταῦτα ἀπήγγειλα αὐτῷ τῷ βασιλεῖ. 51. Νομίζω τούτους τοὺς προδότας ἀξίους τῆς αὐτῆς ζημίας. 52. Ἔδωκεν αὐτοῖς τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς ναύτας. 53. Οἱ μὲν φιλοῦσι τὸν χρυσὸν μᾶλλον ἢ τὴν τιμὴν, οἱ δὲ νομίζουσι τοῦτο αἰσχρόν. 54. Ἐκὼν ἔδωκα πολλὰ χρήματα τούτοις τοῖς πένησι. 55. Τὸν μὲν υἱὸν οὐκ ἠθελε πέμπειν, δούλον δὲ ἐπέμψε. 56. Ἡμεῖς μὲν δώσομέν σοι τὸν ἡμέτερον χρυσόν, σὺ δὲ πέμψεις πρὸς ἡμᾶς τὸν σῖτον. 57. Ἐκεῖνα τὰ χρήματα αὐτὸς ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐμοῦ πατρός. 58. Ἀκούσατε καὶ τόδε. Ταῦτα ἄκουσας ὁ ἄγγελος εἶπε τάδε.

59. Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνος. 60. Πάντα τὰ ἐν τῇδε τῇ γῇ ὄντα δῶρον θεοῦ ἐστίν, δεῖ οὖν μὴ παραχρησθαι τούτοις τοῖς δώροις. 61. Θεὸς ἡμῶν πάντων πατήρ. 62. Ἄλλοις ἄλλα φίλα ἐστίν, ἡμᾶς μὲν τὰ ἡμέτερα εὐφραίνει, ὑμᾶς δὲ τὰ ὑμέτερα. 63. Ἐν ἐμοὶ καὶ σοὶ καὶ ἡμῖν πᾶσιν ἀθάνατος ψυχὴ ἐστίν. 64. Οὐδὲν οὕτως ἡμέτερόν ἐστίν, ὡς ἡμεῖς αὐτῶν. 65. Οὐκ ἐλάχιστόν ἐστίν σοφίας μέρος τὸ ἑαυτὸν γιννώσκειν. 66. Νόμιζε τὰ ἐμὰ σὰ εἶναι. 67. Ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν. 68. Ὁ φιλάργυρος οὐκ ἀπολαύει ὧν ἔχει ἀγαθῶν. 69. Οἱ φιλάργυροι οὐ χρῶνται οἷς κέκτηνται χρήμασιν. 70. Εὐρυβιάδης ἀπώχετο φεύγων αἷς εἶχεν νασίν. 71. Οὐδεὶς ὅστις οὐχ ἡδέως σύνεστιν οἷς μάλιστα φιλεῖ ἑταίροις. 72. Ναυμαχία παλαιτάτη ὧν ἴσμεν ἐγένετο Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους. 73. Τὸν ἄνδρα μὴ μόνον κρῖνε ἐξ ὧν ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν βούλεται. 74. Οἱ ἀγαθοὶ ἐνοικοῦσιν τὰς τῶν μακάρων νήσους ἀντὶ τῶν δικαίων, ὧν παρὰ βίον ἤσκουν. 75. Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐξ οὗ τὴν κατὰ θάλατταν ἡγεμονίαν ἔσχον, οὐκετι ἐχρῶντο οἷς παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβον νόμοις οὐδὲ διέμενον ἐν οἷς πρότερον εἶχον ἔθεσιν. 76. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σικελίᾳ μνήμα ἔστησαν τροπῆς, ἧς οἱ Τυρρηνοὶ ἐποίησαντο τοῦ πεζοῦ τῶν πολεμίων. 77. τοῦτο; ἐκεῖνου. 78. ὅδε. 79. ταῦτα. 80. ἐκεῖνον; ταῦτα. 81. ἀλλήλαις (ἑαυταῖς); ἀλλήλας (ἑαυτάς, σφᾶς αὐτάς). 82. ἀλλήλους (σφᾶς αὐτούς). 83. ἀλλήλους (ἡμᾶς αὐτούς); ἀλλήλοις (ἡμῖν αὐτοῖς). 84. ἑαυτοῖς; ἑαυτοῖς; ἄλλοις. 85. ἀλλήλοις; ἀλλήλων. 86. τοσοῦτον; ὅσον. 87. Τοσοῦτον; ὅσον. 88. Οἱ τῆς ψυχῆς ἀγῶνες τοσοῦτω κρείττους εἰσὶ τῶν τοῦ σώματος, ὅσῳ ἢ ψυχὴ κρείττων ἐστὶ τοῦ σώματος. 89. Τοιοῦτους ἡμᾶς δεῖ εἶναι περὶ τοὺς ἄλλους, οἷους ἀξιοῦμεν τοὺς ἄλλους περὶ ἡμᾶς εἶναι. 90. Ὡσπερ λέγεις φίλου παρόντος, οὕτω καὶ ἀπόντος αὐτοῦ φρόνει. 91. Παλαμῆδης ἀποθανῶν ἀδίκως ὑπὸ τῶν θεῶν τοιαύτης τιμωρίας ἔτυχεν, οἷας οὐδεὶς ἄλλος. 92. Ὅπου νόμοι πλεῖστοὶ εἰσιν, ἐνταῦθα (ἐκεῖ) καὶ ἀδικία πλεῖσται εἶναι φιλοῦσιν. 93. Φίλτατε, δοκεῖς μοι λέγειν τι. Φίλτατε, δοκεῖς μοι οὐδὲν λέγειν. 94. Πόσοι τινές ἐστε; τέσσαρές τινες ἢ πέντε; 95. Πόθος τις. Πτωχός τις ἢ ἀλήτης. 96. Ἄλλῳ ἄλλο ἀρέσκει. 97. Περὶ τῶν αὐτῶν ἄλλοτε ἄλλως. 98. Ἄλλος ἄλλοθεν ἦλθεν. 99. Ἄλλος εἰς ἄλλο χρησιμώτερός ἐστίν. 100. Ὁ θεὸς πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις πόνους ἐπέταξεν ἄλλοις ἄλλους. 101. Κόνων ἄλλοτε ἄλλη ἀποβαίνων τὴν τῶν πολεμίων χώραν ἐδήου. 102. Ἀντίβας τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν τυφλὸς ἦν. 103. Οὐδέτερον ἐπαινῶ οὔτε τὸν θρασὺν οὔτε τὸν ταπεινόν. 104. Πότερος δεσμὸς ἰσχυρότερός ἐστίν, ἀνάγκη ἢ ἐπιθυμία; 105. Ἡρακλῆς δύο ὁδοὺς ἰδῶν, τὴν μὲν ἡδονῆς, τὴν δ' ἀρετῆς, ἠπόρει, ὁποτέραν τραπέσθαι βέλτιον εἶη. 106. Ὁ δύο λαγῶς ἅμα διώκων οὐδέτερον ἂν καταλάβοι. 107. ἐκ μιᾶς πηγῆς, ἐκ τριῶν πηγῶν, ἐκ τεττάρων πηγῶν. 108. εἷς ποταμὸς ρεῖ, τρεῖς ποταμοὶ ρέουσι, τέτταρες ποταμοὶ ρέουσι. 109. μετὰ ἐνὸς φίλου, μετὰ τριῶν φίλων, μετὰ τεττάρων φίλων. 110. ἐν ἐστὶ γένος, τρία ἐστὶ γένη, τέτταρά ἐστὶ γένη. 111. μίαν νύκτα, τρεῖς νύκτας, τέτταρας νύκτας. 112. μίαν κύνα, τρεῖς κύνας, τέτταρας κύνας. 113. ἐν δένδρον ἴστησι, τρία δένδρα ἴστησι, τέτταρα δένδρα ἴστησι. 114. Δυοῖν τὸ ἕτερον ἢ φεύγειν δεῖ ἢ ἀποθανεῖν. 115. Οὐδεὶς δύναται δυσι κυρίοις (κυρίοιιν) δουλεύειν. 116. Μία χελιδὼν ἕαρ οὐ ποιεῖ. 117. Εἷς πρὸ πάντων καὶ πάντες πρὸ ἐνός. 118. Δις

δύο ἐστὶ τέτταρα. 119. Ἐμπεδοκλῆς τέσσαρα λέγει στοιχεῖα· πῦρ, ἀέρα, ὕδωρ, γῆν. 120. Δικαίαρχος τὴν ψυχὴν ἀρμονίαν λέγει τῶν τεσσάρων στοιχείων. 121. Ὀνόματα τῶν τεττάρων πολιτείων· μοναρχία, ἀριστοκρατία, ὀλιγαρχία, δημοκρατία. 122. Kétszer-háromszor a jót, de a rosszat egyszer sem. 123. Τὰ δέκα τῶν ὀκτῶ δυοῖν πλείω ἐστίν. 124. Τρεῖς τρίς πόσοι εἰσίν; Ἐννέα. 125. Τέτταρα τετράκις ἐστὶν ἑκκαίδεκα. 126. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν εἰς Ποτειδαίαν δισχιλίους ὀπλίτας καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. 127. Μία τις γυνὴ ἐν τέτταρσι τόκοις ἔτεκεν εἴκοσιν· ἀνὰ πέντε γὰρ ἔτεκε· καὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν ἔζη. 128. ἐννέα; μίαν; δύο; δώδεκα. 129. δευτέρα; τρίτη; τετάρτη; πέμπτη; ἕκτη; ἑβδόμη. 130. δώδεκα; πεντεκαίδεκα; τρίτον. 131. ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. 132. ἐνενήκοντα; ὀκτωκαίδεκα. 133. τριάκοντα μυριάδων; διακοσίων; τρισχιλίας. 134. δυοκαίδεκα; δις τριάκοντα.

## IGERAGOZÁSOK

### VIII. Néhány magánhangzós tő (MVM 93. §)

1. παρεκάλουν; ἐλθόντες; λευκότες. 2. λευκέναι; γενέσθαι. 3. τελευτήσῃ; κεκλήσθαι; τελευτήσῃ; ἐπισχεῖν; καλέειν. 4. κέκληται. 5. παρήνεσα; συνήνεσα. 6. παθεῖν; ἦνεσάς; πᾶξον; ἐπιμνησθῆς. 7. γελασθῆναι. 8. ἀποκεκλημένου. 9. κέκληται; ἔζευκτο. 10. συγκεκλημένην; ἀποκληῖ. 11. κατακλεισθέντες; ἔσωσαν. 12. κλεισθείη; ἔλοιτο. 13. νυστέον; πειρατέον. 14. κατακτενῶ; ἐξαίρησεται; συγγέασ'. 15. καταχυθέντα. 16. ἐνδεδουκίᾳ; κεκλημένων; ἐκλήθη. 17. παρήνεσεν. 18. κατέκαυσε; γελασθείσα; κατέκαυσε. 19. ἐγέλασεν; αἰδεσθεῖς; προσεκαλέσατο. 20. κεκελευσμένα. 21. ἐνεκλείσθησαν; ἐκελεύσθησαν. 22. κατελύθη; διασεισθείσης; χρησθέντα; ἀρκέσειαν. 23. ἔπλευσεν; ἀποπλεύσεσθαι; ἔπνευσε; καταδυθείη; ἔτρεσεν; ἀνασπασθῆναι; ἀνεβόησεν; Πλεῖν.

### IX. T-hangú tövek (MVM 96–97. §)

1. Πλάττε; πεπλάσθω; πέπλασται. 2. γυμνάσωνται. 3. γυμνασάμενοι. 4. γυμνάσομαι. 5. πείθῃ. 6. πείθησθε. 7. πείθηται. 8. πείσοισθέ. 9. πείθου. 10. πειθόμεθα. 11. ἔπεισα. 12. ἔπεισας. 13. πείσειν; ἔπεισεν. 14. ἐπείσθης. 15. ἐπείσθη. 16. ἐπείσθη. 17. κατασπείσειν; σπένδειν; ἔσπενδε; σπείσαντα. 18. σπείσάν. 19. σπείσαιτο. 20. σπείσεσθαι. 21. σπείσαντες. 22. σπείσης. 23. ἔσπεισαν. 24. ἐσπείσατο. 25. ἐσπείσαντο. 26. ἐσπείσθαι. 27. σωθεῖεν. 28. σώσαντος. 29. σεσωκότας; σφίζουσαν; φενακίσας. 30. σέσωμαι. 31. σεσωσμένον. 32. κομιούμεθα. 33. κομιούνται. 34. κεκόμικας. 35. ἐκομισάμην. 36. χαριούμαι. 37. χαριούνται. 38. νομιούσι. 39. νομιείτε. 40. βιβῶν; κατοικτιούσιν.

### X. K- és P-hangú tövek (MVM 98. §)

1. πράξει. 2. πράξι. 3. ἐπράχθη. 4. πραχθέντων. 5. πραχθείη; κεκομισμένω. 6. πέπραχε. 7. πεπραχώς. 8. καταπεπραχέναι. 9. πεπραγμένα; πεπράχθαι; πεισθεῖς. 10. πεπραγμένα. 11. ἐπρακται. 12. ἐπρακται. 13. πεπράξεται. 14. ὑποδέξομαι. 15. δέξαι. 16. εἰσδεχθέντες. 17. δέχου; δέδεγμα. 18. τρίψεσθαί. 19. τρίψεσθαι. 20. ξυντρίψωσιν. 21. τρίψαι. 22. ἐκτρίψαι. 23. κατατρίψαι. 24. διέτριψαν; διέσωσαν. 25. ἐξέτριψε; τρίβων. 26. κρύψω. 27. κρύψεν. 28. κρύψαντες. 29. κρύσομαι. 30. κεκρυμμένα.

## XI. Erős activ és medialis aoristos (MVM 99. §)

1. Οί Τρῶες ἀπὸ τῶν πύργων λίθοις ἔβαλλον. 2. Πάνδαρος Μενέλαον ἔβαλεν οἰστῶ. 3. Ἄρ' ἠῦρες τὴν ἐμβάδα, ἣν ἀπέβαλον; Ἡῦρον, ὅρα δὲ μὴ αὐθις ἀποβάλης. 4. Μὴ πάντ' ἄκουε μηδὲ πάντα μάνθανε. 5. Μάθοι ἄν τις κἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σοφόν. 6. Ἦλθον εἶδον ἐνίκησα. 7. εἶπη. 8. ἀγιασθήτω; ἐλθέτω; εἰσενέγκης. 9. ὑπερήσθη; προσέταξεν; περιῆψε; ἔπρεψεν; ἐξέλαμψεν; ἠξίωσεν; ἐπέισθη. 10. ἔλιπον. 11. ἔλιπ'. 12. ἔλιπες ἔλιπες. 13. ἀρξάσης; ἐλίπετο; προεφυλάξατο. 14. ἐλίποντο. 15. λιπέσθαι; ἐγκεκολαμμένα. 16. λαβόντα; μάθω; διδάξαι; ἔφυγες. 17. δείσας; κατακόψη; ἐμβάλων; τεταγμένους; ἔτρεψε. 18. κατελείπετο; ἠνάγκασα; προὔπεμψά; κατορύζοντα; συνέκαμψε; ἀνέκραγον; ἄξω. 19. τέκη. 20. φύγοιμι. 21. φύγοιμεν. 22. φύγη. 23. ἀνέκραγον. 24. ἀνέκραγον; ἐπεψήφισε; ἔπεισεν; ἀπαλλάξονται. 25. τέκε. 26. τεκοῦσα. 27. κατεδίωξαν; ἐτράποντο; προσκομίσαι. 28. ἀποδράντων; ἀπογόνοντας. 29. ἔδοξέ; ἠγαγόμην. 30. ἔφυγον; φυγόντες; ἀπίκοντο. 31. ἤρξαντο; καταφυγῶν. 32. ἠγαγόμην. 33. ἐκβήση; λαβῶν; μέμνησο; ἐπιλαθοῦ; καμῶν; ἐξαμαρτεῖν; ἀμαρτῶν; λαβεῖν; Λαβῶν; λήψη; λεληθῆναι; εὐρεῖν; ἔτυχε; τεύξη; θανεῖν; θανεῖν; θανῶν; γνώθι; κρίνειν; ἐκμάθη; μεμνήσθαι; μέμνησο; εὐρεῖν.

## XII. Erős passiv aoristos (MVM 100. §)

1. ἴδοι; εὔροι; τριβέντας. 2. σαπῆ. 3. ἐσφακέλισέ; ἐσάπη. 4. φανέντα; κατεπλήγη. 5. ἐκπλαγεῖσά. 6. ἐκπλαγέντα. 7. κλαπήναι; κλέψοντας; ἀρπασθῆναι; ἀρπάσοντας. 8. στραφεῖς. 9. ἀποστραφῆς; πέμψεις. 10. ἴνατραπήναι = ἀνατραπήναι; κατακλυσθῆναι. 11. ἐτράφημεν. 12. ἴδον; ἔτραφεν. 13. ζυνελέγη. 14. ἀπαλλαγέντος. 15. ἐβλάβην. 16. ἀναστραφήσεσθαι; ἐπιπολάσειν. 17. κοπέισης. 18. συλλεγέντες; συνελέγησαν. 19. ἀπήγαγον; ἐτάφησαν. 20. στραφέντες; ἔφευγον. 21. διετρίβη; ἐσβαλεῖν. 22. ἐγράφη. 23. ἀπεπνίγη. 24. ἐκπλαγεῖεν; δεισεῖαν. 25. ἐκπλαγεῖς. 26. κλαπέντες; κλαπέντας; μεταπεισθέντας. 27. τραφήναι. 28. τραφεῖη.

## XIII. Erős perfectum (MVM 101. §)

1. πειθώμεθα; τέτριπται; τριψάτω. 2. ἰδόντες; ἐκλελοιπέναι; τετηκέναι; ἐτετήκει; ἐκτραπόμενοι; ἀπολείπεσθαι; συνειλεγμένοι; 3. ὑπερβληθεῖς; πέφευγεν. 4. πέπληγμα; οὐτασμένος; πεπληγμένος. 5. ἐκπεπληγμένοι. 6. λέλοιπεν. 7. λείψαι; περιῖδης. 8. λελείπεται. 9. πεποίθης. 10. κατεστραμμένος; διαπεπραγμένον. 11. τρέψονται; ἐξελθόντα; τράπηται; φανῆναι; τεθραμμένην. 12. περικεκόφασι. 13. συνάψετε; κατακεκόψεσθαι. 14. προστέτακται. 15. Πεπόμφασι; πείσων; ἄξων. 16. Εἰπέ; συνῆχας. 17. τετράφθαι. 18. τετράφθω. 19. πεπράχθαι.

#### XIV. Három némahangú tő (MVM 102. §)

1. a) ἔπομαι M.fut.ind.sg.1.; ἐψόμεθα; b) ἔπομαι M.aο.imper.plur.2.; σποῦ; c) σπάω M.ipf.pt.m.sg.nom.; σπώμενοι; d) ἔπομαι M.aο.pt.m.sg.nom.; σπόμενοι; e) ἔπομαι M.aο.opt.sg.1.; σποίμεθα; f) σπεύδω M.fut.ind.sg.1.; σπευσόμεθα; g) ψεύδω M.fut.ind.sg.1.; ψευσόμεθα; h) ἔχω A.aο.coni.plur.2.; σχῆς; i) ἔχω A.aο.imper.plur.2.; σχές; j) ἔχω A.aο.imper.sg.3.; σχόντων / σχέτωσαν; k) ἔχω A.fut.opt.sg.3.; σχήσοιεν; l) ἔχω M.aο.opt.sg.3.; σχοίντο; m) ἔχω M.aο.ind.sg.3.; ἔσχοντο; n) ἔχω M.pf.pt.m.sg.nom.; ἐσχημένοι; o) παρέχω M.praes.pf.sg.3.; παρεσχημένοι εἰσίν; p) ἔχω A.praes.pf.plur.2.; ἔσχηκας; q) ὑπισχνέομαι M.aο.opt.sg.3.; ὑπόσχοιτο; r) ὑπισχνέομαι M.aο.imper.sg.2.; ὑπόσχεσθε; s) ὑπισχνέομαι M.aο.ind.sg.1.; ὑπεσχόμεθα; t) πίπτω A.aο.inf.; –; u) πίπτω M.fut.ind.sg.3.; πεσοῦνται; v) πίπτω M.fut.inf.; –; / M.aο.inf.; –; w) πίπτω A.aο.opt.sg.3.; πέσοιεν.

2. ξυνέσποντο. 3. ξυνέσποντο. 4. ἐπισπομένας. 5. ἐπίσπη. 6. λαβών; εἶπετο; ἐπίσποιο. 7. ἀπτέσθω; ἐπίσπη. 8. σπέσθω. 9. εἶδον; πεπτωκότας; ἀποσῶσαι; ἔξειν. 10. σχήσεσθ'; πεσέεσθαι. 11. ἐξανασχοίμην. 12. πιθοῦ; παρασχεῖν. 13. παράσχες. 14. ἤρξατο; κατέβη; ἐσέπεσε; ἤψατο; σχεῖν; λέξω; ἐπιπέσοι; ἔχοι; ἰδών. 15. ἔσχηκα. 16. ὑπέσχησαι. 17. πέσοιμί. 18. μεταπέπτωκεν. 19. ἐμπεπτώκαμεν. 20. πεπτωκότα; περιπεσεῖν; ἐπισφάξαι. 21. ὑπεσχόμην.

#### XV. Folyékonyhangú tövek (MVM 103–105. §)

1. θαυμάσης; ἐπέστειλα; ἔσχον. 2. φανεῖται; ἔξει. 3. καθήραι. 4. φθείρασα. 5. ἀμῦναι. 6. φανῶ. 7. φανοῦμαι. 8. ἀπάξιν; φήνασθαι. 9. μαινοί; ἐδέξατο. 10. φανείς. 11. ἀπαγγελῶ; ἀπεκρίνατο; διεσήμηνε. 12. ἀγγεῖλαι. 13. λέξαι; ἐπέρανας; πέρανον. 14. ὑποστειλάμενον. 15. ἐστειλάμην. 16. καθήραντες. 17. βαλών; τύχοιμι; φανέονται; ἀμάρτω; φανέονται; διατείναντα; πεσόντος; σκέψασθαι. 18. ἐκάθηραν; ἐκάθηρε. 19. περανῶν.

#### XVI. A perfectum képzése folyékonyhangú tövekből (MVM 106. §)

1. ἐξελέγξω; δείξω; ἀπηγγελκότα; κекωλυκός; συμβεβουλευκότα; προσετάξατ'; πεποηκότα. 2. εἰσήγγελκα; κρίνω. 3. ἠγγέλη; διαπεφευγόσι; διεφθάρθαι; θειάσαντες; ἐπήλπισαν; λήσονται. 4. πεφάνθαι. 5. προσβλέψαιμι; πέφασμαι. 6. πεφασμένην; ἐξέσωσας. 7. ἐκδεδαρμένα. 8. ἐσταλμένος. 9. διέφθαρκα. 10. βασάνισης; πύση; διέφθαρκεν. 11. ἔφθαρται. 12. ἀφυξῶ; κекλιμένος. 13. κέκλινται. 14. ἔκρινεν; κέκρικεν. 15. κεκαλυμμένοι; προτράπηται; τέταται. 16. ταθείς. 17. ἀπέθανον; ἔπεσον; στερηθῆναι; βληθέντα; παρεξελθεῖν; ἀποκτεῖναι; ἐπυθόμην.

## XVII. Erős képzésű alakok folyékonyhangú tövekből (MVM 107. §)

1. ἐκδέξασθαι; γενέσθαι; κατελθόντος; ὑπερέβαλε; ἐμπεσόντος; ἐγένετο; λαβόντα; βαλεῖν. 2. ἀρμόσει; [κτείνας]; ἔκανον. 3. κάκτανον; [κατέκανον]. 4. εὐξάμενοι; κατακάνοιεν; εὐρεῖν; ἔδοξεν. 5. ἔξετε; ἀπεκτόνατε; περιεμείνατε; ἐγένετο. 6. ἀπεκτόνασι. 7. ὄφελλε. 8. εἶδόν; ἐλθών; ἰδεῖν; ὄφελον; ἐκπλαγεῖς. 9. διαβεβλημένος ἦ; ὄφελον; τύχῳσι. 10. δαρεῖς. 11. διαβιβάσαι; πορίσῃτε; ἀποδαρέντα. 12. ἐστάλην. 13. ἀποσταλεῖς. 14. ἐφάνη; εὐξασθαι; ἀφικώμεθα; ἀντεινάτω; ἀνέτειναν. 15. φανῶμεν; ἔλθωμεν. 16. διαφθαρήναι. 17. παθόντες; μεμηγόντ'. 18. ἐγρηγορός; ἐξέτειν'.

## XVIII. Az augmentum néhány további sajátossága (MVM 108. §)

1. ἐπυθόμην; ἐωρακυῖα; εἴλκες; ἐκάθειδον; ἀνέωξεν. 2. Ἀνοιξας; εὖρε; ἄνοιγες. 3. ἔοικας; ἔβαν. 4. ὑπέμεινε; ἐφύκει. 5. ἐξέωσεν; πείσας. 6. παρατεταγμένοι; ἐδέξαντο; ἐώσαντο. 7. ἐωνεῖτο; γράσομεν. 8. ἀπολιπών; ληφθῆ; ἀράτω; ἀνέτειναν; ἠνεῖχοντο; λήψονται. 9. ἠνέσχετο; κατέμεινε; ἦρξε; ἀπέθανε; λιπών. 10. εἰργασμένος ἦν; ἐπεπόριστο; εἴργαστο. 11. εἰσιτιάσθω; εἰσιτίαμαι. 12. ἐκαθέζετο; ἔλθοι; συνιδεῖν. 13. ὄφελεις; εἶναι; κατειργάσω; Εἰκός. 14. εἴλκον. 15. εἰλίξασαι; εἰλίξαντες. 16. πεπτῶτ'; εἶασ'; τυχεῖν. 17. εἶα.

## XIX. A perfecta-reduplicatio néhány sajátossága (MVM 109. §)

1. ἐστοίχισα; κᾶκρινα; ἐγνώρισ'. 2. ὄφελεν; λαχεῖν; ἔγνωκα; ἀντειπεῖν. 3. βούλει; ἐλέσθαι; ἐμπεσεῖν; κατειποῦσαν; παθεῖν; τυχεῖν; ἡμαρτημένων; ψεύση; ἐμνήσθη; εἶπον; ἐξεπλάγη; ἐγνωκέναι; πεσοῦσα; λαβοῦσα; πείσεσθαι. 4. ἔγνωκά. 5. ἐντεθύμημαι; ἐγνωκάσι; καταμαθόντας; εἰπών. 6. ἐκτημένοι; ἐντεταμένα; κατεσπουδάσθαι; λάθοι; μανείς; γενόμενος. 7. κεκτημένοι. 8. συννεγκεῖν; μεμῶμαι; πεπραγμένων; ἡμάρτετε; ἀποτρέψω; παθεῖν. 9. μέμνητ'. 10. παρέσχες; γενοῦ. 11. γένηται; μεμνήσεσθαι; μεμνήθ'. 12. ἐφείποντο; συνειλεγμένοι; διεφθαρμένοι; ἀποσεσηπότες. 13. ἀποκτείναιτε; λάβοιμεν; ἀπέκτειναν; εἰλήφασιν. 14. λαχόντα. 15. ἀκηκόεσάν. 16. ὀρωρυγμένον.

## XX. Jelentésbeli sajátosságok (MVM 110. §)

1. ἐργάσαντο; Ἐσβάλλουσαν; ἐλυμήναντο; ὀρύξαντες; ἀναρπασόμενοι; ἐσέπεσον; διεφθάρησαν. 2. διατεμῶ; βαδιοῦνται. 3. Ἀπολελοίπασιν; ἀποπεφεύγασιν; ἐλεῖν; διώξω. 4. τέξεσθαι; τεκοῦσα. 5. ἐκθρέψης; ἀγαγών; θρέψεις; τρεφόμενοι; θρέψονται.

6. ἀπήγγειλαν; ἔδεισεν; ἦσθησαν. 7. ἀπεκρίνατο; συλλέξαντες; ὑπόσχησθε; προσχόντες; συλλεγεῖν; ἄξομεν; ἴδωσιν; ἔληξεν. 8. φόβηθεν. 9. πεπεισμένοι ἔστων; διαφθάρῃναι; σωθῆναι; σωθείη. 10. λαθεῖν; ἦσθοντο; ἀπολιπόντες; περιέπεσον. 11. κρύψειν. 12. Γέγονας; σφαλῶμεν; ἐπιτετρίφθαι. 13. πεφευγότας. 14. ἔξουσιν; ἀνάσχου; ἀνεχέσθω.

## XXI. Az úgynevezett rendhagyó igék, harmadik, vagy orrhangú osztály (MVM 113. §)

1. δηχθέντος; δεδηγμένοις; δεδηγμένος; δηχθείη. 2. τίσειαν. 3. βῆ; κάμησι. 4. ἀποτμηθείσαν. 5. λαθώμεθα; τέμωμεν; διαλλάχθητί. 6. τεμόντες. 7. σχήσοντες; ξυντεμόντες; ὑπέτειναν. 8. βαίην; ἀφιγμένην. 9. προσβαίη. 10. αἰσθήσεται. 11. εἰληφέναι; εἰληφώς; μετεληφώς. 12. εἰληφέναι. 13. λέληθας. 14. λελῆσθαι. 15. εἰλήχει; συλλεγέντας; διαδικασαμένους; προστέτακται; τυχόντας; τυχεῖν; μείναντας. 16. λάβοιμι; ἔτυχεν; ἀνεωγμένη; ἐπεπύσμην. 17. τεύξεσθε; διέβησαν; ἀποκρίνασθαι; διαβεβηκότας. 18. ἴδω; δήξεται.

## XXII. Negyedik, vagy kezdő igék osztálya (MVM 114. §)

1. ἀποτείσαντες; ἐδίδαξαν. 2. κατθανεῖν. 3. γεγήρακεν. 4. γηράναί; πεπονθώς; καθέξω; ἄξω. 5. παρηβήκατε; ἠτύχετε; ἠγεῖσθε. 6. προσεοικότας; ἐμεθύσθημεν; ἀνατεμόντες. 7. ἀλώσομαι. 8. εὐρεθῶσιν. 9. βεβηκότος; εὐρεθήσεται; ἠύρηχ'. 10. διαλεχθείς; ἐπιστείλας; διέτριψεν. 11. παθεῖν; πείσομαι; θανεῖν. 12. εὐλαβήθηθ'; μεμνώμεθα; πεσόντες. 13. τεκοῦσα; ἔρριψας; ἀπέρριψ'; ἐπράθην; ἀντεδεξάμην. 14. τετρωμένος; γεγενημένα; ἐκπεπληγμένοι. 15. τεθνηκώς; ἐκιδιδάξω. 16. φύγεσθε.

## XXIII. Ötödik, vagy E-osztály igéi (MVM 115. §)

1. ἔδοξεν; ἠμέλλησεν. 2. γεγονώς; ἐγήματο. 3. ἐδέησε; ἐπιμεληθῆναι; ἐγένετο; ἔχαιρε; ἐπενεμήθη. 4. περιεγένετο; δόξα. 5. Αἰσθόμενος; ἐρῶν; γενέσθαι; ἐδεήθη; βουλήσεσθαι. 6. ἐχάρη; ὤθη; μεταμελήσαι; ἠβουλήθη; ἔλαβε. 7. ἐδέησεν; ἐμμεῖναι; ἐξερῶνθησαν; ἠχθέσθη; ἀπολιπών. 8. παροξυνθέντες; ἠμέλλησαν; ἔλαβον; συνερῶνθησαν; ἐπιπτόμενοι. 9. προσέπτετο; ἐξέωσεν. 10. ἀπωσθέντων; ἐπιμελησόμενος; κατέφυγε; γεγονέναι. 11. γενέσθαι; μετεμελήθη; ὠφείλκα. 12. προγεγεννημένων; ἐξερῶνθηκέναι; δέδοκται; γενήσεσθαι; διαπτήσεται. 13. χαρήσει; ὀφειλήσει; ἀπέωσατο; ἔλαβε. 14. ἐπῆλυνεν; ἐκάθευδον. 15. ἐμέλησεν; δεήσεται; διεγένοντο; γεγενημένα; προκατακαίοντες. 16. ἠχθέσθη; συγγενέσθαι; ἀπέπτοντο.



17. Αισθόμενος; ἀχθεσθέντα; ἐδεήθη. 18. χαρεῖεν; ἐπιμελήσομαι; προκατακαῦσαι; ἐπιγενησόμενον; διαγγεῖλαι. 19. κατακαεῖν. 20. Κεχαρηκώς; οἰηθείς; δεηθῆναι; ἐπενενέμητο. 21. ὀφειλήσας; ἠβουλήθη; γενήσεται. 22. λαβών. 23. ἐπιμεμέληται. 24. Ἀναγνούς; ἠχθέσθη; ἔγνω; ἐγένετο. 25. διαγένηται; ἀγαγεῖν. 26. ἀγαγόντες. 27. Ἠβουλήθη; παραγενέσθαι; πράξω. 28. γέγονας; Ἀποκριναμένου; γεγενῆσθαι. 29. γένοιο; ἀπεκρίνατο; γενοίμην; δόξαιμι.

## XXIV. Vegyestönűek osztálya (MVM 116. §)

1. προελθών; εισέπεσεν; ἔσπετο. 2. ἐπέσχε; προεῖπε; συνελθεῖν. 3. ὤφθησαν; διηλθεν; ἀπόσχοι; ἐπιπέσοι. 4. συνελλύθησαν; προεβρήθη; διελών; εἶλετο; σπέσθαι; ταχθῆναι. 5. προσέδραμον; ἀνθέξιν; συνοίσειν; ἔλονται; προσενεχθῆναι. 6. προσεδραμηκότες; ὑπέσχοντο; συνέψεσθαι; ἐρεῖν; εἶδον; παθεῖν. 7. προσηνέχθη; τεταγμένη εἶη; ἡρημένοι; ταχθήσονται; ἐπιπεσοῦνται. 8. προσπεσούσης. 9. σπέσθαι; μετασχεῖν; σύσποιντο; προήρημαι. 10. διενεγκεῖν; ἐώρακα. 11. παρέξετε; κέκτησθε. 12. ἐλοίμην. 13. διδάξω; προεροῦντα. 14. ὄψεσθε; ἴδωσιν; ἀνασχομένου; προσενεχθησομένους; ἀνθέξουσιν; ἀποδραμοῦνται; πάθωσιν; ἀναιρήσεσθε; πείσεσθε. 15. παράσχητε; ἀνέλθητε; ὑπέσχημαι; ἐπανελθεῖν; οἶσονται; δεήσει; ἔδονται; πίνονται; ἔξουσιν. 16. αἰρήσονται. 17. ῥηθέντα; εἴρηται. 18. οἶσεσθαι; περιπεπτώκαμεν; προσελθόντα; συνοίσειν; γένηται; μεμνήσεσθαι; μεμνήσθη; ὑπέσχοι. 19. παρεληλυθότι; ἡνέγκομεν; ἐπάθομεν; περιπέσομεν; φαγεῖν; πιεῖν; ὀψόμεθα. 20. παράσχε. 21. ἐνηνόχατε; πεπόνθατε; κατεδηδόκατε; ἐπιμελήσομαι; ἔξετε. 22. ἐρῶ. 23. ἀνελώμεθα; προσπέση; παρέξω; αἰρήσομαι; μετεσχηκότες; μετάσχητε. 24. οἶσεται. 25. ὑποσχόμενος. 26. ἐπιδεῖν; ἐνεχθείς; περιπέσοι; πάθοι; ἀφαιρεθεῖεν. 27. περιόψεται; ἀφελόμενος. 28. καθέξεις. 29. παθών. 30. πάθοις. 31. πείσομαι. 32. παραδράμης. 33. Ἔνεγκε. 34. εἵπης. 35. ἀπόσχοι; ὑπερβῆς. 36. ἔβης; ὀψόμενος. 37. πίων; φαγών; εἰπών.

## XXV. A mi-végű igék első csoportja (MVM 119–121. §)

1. διέτεινε; ἡρώτησεν; δεικνύναι. 2. δεικνύοις. 3. δείκνυ. 4. Ἐδείκνυ; Ἐπου; δείξω. 5. ἔρρωτό; ἐπεπήγει; ἀπέσβη. 6. ἐνεδείκνυτο. 7. συνέμιξαν; διαβρήξαντες; διασκεδάσαντες; ἐνίκησαν. 8. καταστορέσας; ἀπώλετο; πεπταμέναις. 9. Συνκεράσατο; ἀνεπέτασεν. 10. πέπεισμαι; διασκεδᾶ; ἀπολεῖ; ἐπιβρώσει. 11. συγκεράσασθαι; ζῶσαι; πορευθήτη. 12. Ἐβρώσο; δείκνυσι; ἐζώσατο; ἐπορευθή. 13. ἀναζεύξειν. 14. Ἐπιδειχθείς; μείναι. 15. ἔμεινεν; συνέμιξαν; ἀνέζευξεν; ἀνεδείκνυ; ὤμοσε; σβέσειν; ἀποδεδειγμένον; ἀπολεῖν. 16. συνέμιξαν; κατεστρώθησαν; ἀπώλοντο. 17. ἀπώλεσε; ὀμωμοχός; βλάβειν. 18. ἀπώλωλεσαν; ἀπολώλεκεν;

ἀπόλοιτο; συνεκάλεσε. 19. ἀπολωλότων; ἀπεδείχθησαν; ἐπιδειξάμενος; ἐκελεύσθη. 20. μεμιγμένη; ἀναπεπταμένης; πήξαντες; ἐζεύγνυσαν; ἀποπεπηγότες; ἀπολέσθαι; ἐπικρεμασθέντα; ἀποφυγόντες. 21. ἐπιδέδειχεν; ἐκτήσατο; ἀπέσβηκεν; ἀπολείται. 22. ἐπιρρώννυται; καταγνύναι. 23. μετεπέμψατο; μετείχε. 24. κεκλημένος; ἔμεινε. 25. ἐπεμίγνυτο; κατᾶξαι. 26. Ἐκβληθέντα; ὑπεδέξαντο. 27. διασωθῆναι. 28. συνεζευγμένοι; κατάξαιαν; ἀποσβέσειαν; ἐνδειξάμενος; ἀπώλετο. 29. ἠγγέλθη; ἠμφιεσμένος; ἀπολωλέναι. 30. δείκνυσιν. 31. Συνέγραψε. 32. κεκραμένη. 33. ὁμνύης. 34. ἀπολείς. 35. ἀπόλλυθ'. 36. κεκραμένη. 37. διατρίψωμεν. 38. ἐπίσχες; ἐμβάλωμεν. 39. δράσω; φύγω. 40. ἔλθη. 41. Εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; 42. ἀπολώμεθα. 43. ἔασης. 44. ἐπίδειξαι; ἐπιδείκνυσαι.

## XXVI. Főmondati feltételes módok, valamint az óhajítás kifejezése a μι-νέγűek első csoportjának tükrében (MVM 121. és 138–9. §)

1. ἀπολομένης; ἐπιδεικνύοι; σαπέν; διοίχοιτο. 2. ἀντερεῖ. 3. Ὡρα ἂν εἶη λέγειν. 4. σχοίη. 5. ἐπερρώσθη. 6. κατέσχον. 7. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ, ἐν ἣ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε. 8. ἐτιμησάμην; ἀπελείφθημεν; ἀπελαύσαμεν; βουλοίμην. 9. δοιήτέ / δοιτέ. 10. λαβεῖν; γένοιτο. 11. Ἐξολοίμην. 12. ὄλοιτ'. 13. ὀναίμην. 14. ὀναίμην. 15. ὄλοιτο. 16. ὄφελλε. 17. εἶδόν; ἐλθόν; ἰδεῖν; ὄφελον; ἐκπλαγείς. 18. διαβεβλημένος ἦ; Εἰ γὰρ ὄφελον; τύχῳσι. 19. ῥηγνύοιμι ἂν; ῥήξαιμι ἂν. 20. ἐρρήγνυν ἂν. 21. ἐρρήξα ἂν. 22. ἐρρήξα ἂν. 23. ἔδει / ἐχρῆν ῥηγνύναι. 24. ἔδει ῥηγνύναι; προαιρετέον ἦν μοι ῥηγνύναι / ῥῆξαι. 25. ῥήξαιμι. 26. εἴθ' ἐρρήγνυν. 27. εἰ γὰρ ὄφελον ῥῆξαι. 28. μὴ ὄφελον ῥῆξαι. 29. κρέμανται. 30. συμμείζεται. 31. πήγνυται. 32. πεπηγός. 33. παγῆ. 34. παρήγγειλε; ὁμνύναι; ὁμόσαντας. 35. ὁμώμοχ'. 36. ἀπώλεσαν. 37. κρέμασον. 38. κρέμασθαι. 39. κρεμαννύντες. 40. κεραννώμεν. 41. συγκραθέντων. 42. σβεννύασιν. 43. σβέσσαι. 44. ἀμφιέσασθε. 45. ἔρρωσαι; ἐρρώμεθα. 46. ζῶσε = ἔζωσε. 47. περιεζωσμένοι.

## XXVII. A μι-νέγű igék második csoportja (MVM 123. §)

1. ἐνίστασθαι; διαδιδοίη; διατιθείη. 2. κατεστάθη. 3. συνέθετο; ἐτίθετο. 4. διατιθέναι; ἀναστάντες; διασταίεν; διαστῶσιν; διέθηκε. 5. διέδωκεν; κατέστησε; δούς; ὑπέστησεν. 6. διαθείς. 7. κατέστη; ἐφιεῖτο. 8. ἐνδίδωσι; ἐντίθησι; διδῶ. 9. συνείσα; ἔτετο; παραστᾶσα; μεθεῖναι. 10. μεθήσειν; μεθειμένος; ἐπιθείη; μετέθετο; ἀφέμενος; μεθήκε; κατέστησεν. 11. διατεθείς; καθίστατο; ὑφεστήξει; καταστάς. 12. ἀφείθη; διατιθείς; ἐνετίθει. 13. συνίστατο; ἐπιθεῖτο. 14. ἐφεστηκόσι; ἐδίδου. 15. δεδομένα; ἀφειστήκεσαν. 16. ἀποστήναι; προσθέσθαι; συνῆκεν; ἐξάνιστη; ἀποστήσεσθαι; παραδώσειν. 17.

ἐξανεστηκότες; συστησάμενος; ἐπέθετο. 18. συνιστάναι. 19. ἐνδιδοίη; δοθῆναι; προεστηκέναι; ὑποστάς; ἀποδώσειν; ἀπεδεδώκει; συνίει. 20. συνέστη; δοῦναι; ἐπιθῆ; διατιθέασι. 21. μεθεστηκότες; ἀποστάντα. 22. ἀνθίσταται. 23. παρίσταται; μεταστήναι. 24. ἀφίησι; δίδωσι; ὑποθέμενος; ἐπιθῆς; ἀφίει; παράδος. 25. ἀπόστηθι. 26. ἐπιθέμενος; διετεθήκεσαν; ἐδίδοσαν. 27. Ἐσθλόν τι μέλλων δράσειν μὴ σχολὴν τίθει. 28. Ἄφεις τὰ φανερά μὴ δίωκε τὰ φανῆ. 29. Ἡ δοῦσα πάντα καὶ κομίζεται τύχη. 30. Θεὸς δὲ τοῖς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται. 31. Καιρῷ τεθὲν τὸ σπέρμα καὶ καρπὸν φέρει. 32. Φίλον δι' ὄργην ἐν κακοῖσι μὴ προδῶς. 33. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος. 34. Ἄπαν διδόμενον δῶρον ἂν καὶ μικρὸν ἦ, μέγιστόν ἐστιν ἂν μετ' εὐνοίας διδῶς. 35. Μισθὸν μοχθήσασι δίδου, μὴ θλίβε πένητας. 36. Τῆς ἀρετῆς ἰδρώτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν. 37. Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλοι δὲ δακτύλους.

## XXVIII. A ἴστημι-t követő igék (MVM 126. §)

1. ὄναιο. 2. ὄνησα. 3. ἐφιστάμενος; πίμπλαται. 4. πιμπράναι. 5. ἀγάσαιτο; ἐκλιπεῖν; ὑπέμειναν; ἐλόμενοι; ἀποφηνάμενον. 6. ἀγασθéis. 7. ἔδοσαν; ἀνεῖναι; ἀνεῖσαν; ἀγασθέντες. 8. δυναίμην; δύνασαι. 9. δύνηται; δίδωσι; δίδωσιν. 10. συνέμειξα; προθεῖναι; καταστάς; ἀποπλήσω; δούς; ἐπίστασό. 11. ἠδύνατο; δύνηται; ἀναστάντες; ἐνέπρησαν; ἐνέπλησαν. 12. δύνωνται; προειστήκει; δύναιντο. 13. ἐμπλήσας; ὄναιτο; ὀνήσειν; δυνηθεῖν. 14. ὀνήσεσθαι; ἠγάσθησαν; δυνάμενον; ἀποπλήσαι. 15. ἠπίστατο; ἐμπιπλάναι. 16. ἐνεπλήσθη; ἠπιστήθη; ἐδύνατο. 17. ἐπικρέμασθαι. 18. ἠδυνήθησαν. 19. πεπλησμένοι; ὀνίνησιν. 20. ὤνητο. 21. ἐκδαρήναι. 22. διαθήσει. 23. ἠδυνήθη. 24. ἐπίστασαι; δυνήσεσθαι; ἠδύνω; ἐπίστω; δώσεις. 25. ἐκρέμασεν. 26. ἐμπιπράσι. 27. ἐμπίμπλантаί; ἴστανται. 28. ἀποπιμπλάναι; ἐμπίμπλασθαι. 29. ἐμπίμπλησιν. 30. καθίστησι. 31. πίμπλη; δώσω. 32. πίμπρη; ἐμπλήσθητί. 33. ἐμπεπλήκασιν. 34. ἀνέστη; κατέστησεν. 35. Ἡ οἰκία χειμῶνος μὲν εὐήλιός ἐστι, τοῦ δὲ θέρους εὐσκίος. 36. Βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν. 37. Ψευδόμενος οὐδεὶς λανθάνει πολὺν χρόνον. 38. Πᾶσαν τὴν νύκτα ἠυλισμένοι ἅμ' ἡμέρα ἀφωρμήθησαν. 39. Νυκτὸς καθεύδων ἀπέθανε. 40. Τῆ τετάρτη καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τὸ στράτευμα ἐστρατοπεδεύσατο. 41. Τῆ δευτέρα ἡμέρα δώδεκα παρασάγγας ἔδραμεν. 42. Τρὶς τοῦ ἑνιαυτοῦ τουτοῦ αὐτὸν ἐωρῶμεν. 43. Τούτου τοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν ἐνικήθησαν. 44. Τῆ εἰκοστῇ ἐνάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς οἱ Πέρσαι εἰς τὰς Ἀθήνας εἰσῆλθον. 45. Τοῦ ἄλλου τι σκώπτοντος ὁ κόλαξ ὠθεῖ τὸ ἱμάτιον εἰς τὸ στόμα, ὡς οὐ δυνάμενος κατέχειν τὸν γέλωτα. 46. Κακὰ φευγόντος ἀεὶ καλὸς πλοῦς ἐστιν. 47. Σωκράτους διδάσκοντος μανθάνομεν. 48. Τοῦ ἀνθρώπου μὴ γαμοῦντος ὁ βίος τερπνός ἐστιν. 49. Ἀφροδίτης ἀπουσίας ὁ βίος οὐκ ἔστι τερπνός. 50. (Καίπερ) τῶν ἄλλων ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἠδομένων, ὁ Σωκράτης ἔτι μᾶλλον ἠδεταί φίλοις ἀγαθοῖς. 51. Μηδενὸς κακῶς ἔχοντος κακῶς ἔχει ἅπας ἰατρός. 52. (Καίπερ)

τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἵνα ἐσθίωσιν ζώντων, ὁ Σωκράτης ὡς αὐτὸς λέγει, ἐσθίει ἵνα ζῆ. 53. Τοῦ ἄλλου τι λέγοντος ὁ κόλαξ κελεύει τοὺς παρόντας σιγᾶν. 54. Πάσης τῆς γῆς πινούσης τί μοι μάχεσθ', ἐταῖροι, καὐτῷ θέλοντι πίνειν; 55. Τοῦ ὑγιαίνειν ἀνδρὶ θνητῷ ἀρίστου ὄντος, τί βουλόμεθα πάντες πλουτεῖν; 56. Ἐπειδὴ οἱ θεοὶ πανταχοῦ πάρεισιν, οὐ δυνάμεθα κρύπτειν ἃ πράττομεν. 57. Καίπερ οἱ θεοὶ δεικνύουσι τάγαθά, κακῶς ζῶμεν πάντες. 58. Οὐκ ἔστι Σόλων σοφός. Καίπερ γὰρ ὁ θεὸς ἐσθλὰ δίδωσι, αὐτὸς οὐ δέχεται. 59. Εἰ οἶνος μηκέτ' ἐστίν, οὐκ ἔστιν Κύπρις... 60. Τῆς πόλεως προδοθείσης τοῖς πολεμίοις, πάντες ἄνδρες ἀπώλοντο. 61. Τοῦ στρατηγοῦ κελεύσαντος, ὁ στρατὸς τὸν ποταμὸν διέβη. 62. Τοῦ στρατοῦ ἀφικομένου πρὸς τὸν ποταμὸν, ὁ σπάρτηγος εὐθύς διέβη. 63. Τοῦ βασιλεως ἀσθενούντος, οὐδεὶς ἐβούλετο πείθεσθαι. 64. Τῆς ἵππου φυγούσης ὁ στρατὸς ἀνεχώρησεν.

## XXIX. Erős aoristosok és perfectumok a μι-νέγűek szerint (MVM 127. §)

1. ἔξετε; λάβητε; ἀπολάβητε; ἀποδοῦναι; δεδωκέναί. 2. δύναται; πρίηται; ἀφεστήκατε; ἐπιδείκνυτε; διαγωνιεῖσθε; διαγωνιεῖσθε; δικάσεσθε. 3. πρίαμενοι; ἀπέλθωμεν; ἔγνωκεν; κατεστήσατε; ἐλάβετε; δυναμένους. 4. γνούς; δαρήσεται; γνούς; δαρήσεται; ἐδόθη; παρέθεντο. 5. δώσουσ'; χαρεῖσα; δός; ἀμφιθεῖναι. 6. ἀλοῦσά. 7. γνούς. 8. μέμνημαι; ἐπεβίω. 9. ἔφυ. 10. δεδιώς; καταλίποιεν; ἐνδύς; ἐνδύντας; ἐνέδυσαν. 11. ἔσβη; δυνήσεται; συνήγαγεν. 12. ἀμφέστασαν; ἐστώς. 13. παρεστῶσι. 14. ὦνησε; ἔδωκε; ἐπριάμην. 15. ἐδέδισαν; πεφυκέναί. 16. πεφυκώς; πρίατο; φανῆναι. 17. πρίασθαι; ἐπρίω; ἀπεσβηκέναί. 18. παρεστῶτα; προδοῦναι; φῦναι. 19. βιώναι; ὑποδύναί. 20. ἀπέστησαν. 21. δεδοικώς; ἀφεστῶσιν; δέδιθι; πεφυκότα; ὑποδύσομαι. 22. ἀφεστῶτας. 23. ἐνεστῶτα; πέφυκεν. 24. πεφυκώς; δέδια; ἐπιθῆ. 25. ἐνεστῶς. 26. πέφυκεν; δεδιέναί. 27. παρεστάναί; ἐστάσιν. 28. ἀνίσταντο.

## XXX. A többi μι-νέγű ige, οἶδα, εἰμί, εἶμι (MVM 127–131. §)

1. Πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἶδέναι ὀρέγονται φύσει. 2. Περί ὧν ἴσμεν καὶ κεκρίκαμεν, οὐδὲν ἔτι δεῖ λόγου. 3. Εἰ μήτε αὐτὸς ἠῦρες μήτ' ἔμαθες παρ' ἄλλου, πῶς οἴσθα καὶ πόθεν; 4. Ὃς τ' ἤδει τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα. 5. σύνοιδα. 6. εἶδέναι; εἰδώς; οἶδα; οἶδα; εἶδέναι. 7. ἴσασιν. 8. εἶδέναι; οἶδεν; οἶδε; εἰδότες. 9. ἤδειν; ἤδεις. 10. εἶση. 11. Ἐλθὼν εἶδον. Ἰδὼν ἐνίκησα, εἰδὼς ἤλθον, εἶδον κάλλιστον εἶδος. 12. Οὐδὲν ἐστίν ἡδίων ἢ τὸ πάντ' εἶδέναι. 13. Ἐλένην βούλομαι ἰδεῖν. 14. Ἰδού· χελιδών. 15. Ἐν μάχῃ δειλοὶ ἄνδρες ἄπεισι, κἂν παρῶσι. 16. Εἴθ' εἴης ἐνθάδε, ὧ φίλτατε. 17. Ἦν ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν, ἔγωγε οὐ παρῆν τότε. 18. Ἡ οὐσία ἢ ὄντως οὔσα μόνῃ θεατῆ ἐστὶ νῶ. 19. Ὑμεῖς μοι τούτων μάρτυρες

ἔσεσθε. 20. Ὅσον ἦν ἐν σοὶ γῆς εἰς γῆν ἄπεισιν, ὅσον ἦν πυρὸς εἰς πῦρ. 21. Νῦν ἴωμεν οἴκαδε. 22. ὄντι; πρόσεισιν. 23. ἰέναι; ἐπιδεικνύναι; διάκειται. 24. ἰοῦσα; διακεῖσθαι; ἐσόμεθά; ἔσει; παρόντι; ἐπιόντι; διακείσεται. 25. ἔδωκεν; ἐσομένης. 26. ἀποδοῦναι; ἀπέδωκεν; εἶψαν. 27. εἶναι. 28. προῖοῦσι. 29. ἐνέκειτο; Εἶεν; ἔσται. 30. συνῆσαν; στήναι. 31. παριών. 32. παρήει; στήσας; ἴθι; ἐπίοι. 33. ἐπῆσαν. 34. προίοντων; ἐπιόντας; ἔσεσθαι; ἦσαν. 35. προίασιν; διόντες. 36. ἀπιέναι. 37. Θάρρει καλῶς γὰρ ἔσται ἦν θεὸς θέλη. 38. Φιλόπονος ἴσθι καὶ βίον κτήση καλόν. 39. Μέμνησο νέος ὦν, ὡς γέρων ἔση ποτέ. 40. Μὴ λέγε, τίς ἦσθα πρότερον, ἀλλὰ νῦν τίς εἶ. 41. Δύσμορφος εἶην μᾶλλον ἢ καλὸς κακός. 42. Βίας παρούσης οὐδὲν ἰσχύει νόμος. 43. Ἄπαντές ἐσμεν εἰς τὸ νουθετεῖν σοφοί, αὐτοὶ δ' ἄμαρτάνοντες οὐ γινώσκομεν. 44. Μὴ μοι ἀνὴρ εἶη γλώσση φίλος, ἀλλὰ καὶ ἔργω.

### XXXI. Participiumok

1. Οἱ Ἕλληνες πορευόμενοι ἐμάχοντο. 2. Βασιλεὺς προσέρχεται ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. 3. Κροῖσος Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει. 4. Ὁ βάρβαρος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθεν. 5. Πατρίδα λιπῶν δακρῶν, ἐδάκρυσα, δακρῶσα. 6. Νέλσων τετρωμένος ἀποθνήσκει, ἀπέθανε, ἀποθανεῖται. 7. Τὸν βασιλέα ὀνόμμενος πάρεμι, παρῆν, παρέσομαι. 8. μέλλων. 9. πεποιθότες. 10. οἰκοῦντες. 11. ζητοῦντες. 12. ἀφικόμενοι; ἀκούσαντες; καιομένης. 13. ἀποθανόντος; ζῶντος. 14. βοῶν. 15. κατορύξας; παραλαβόντα; ἀποκρῦψαντα. 16. ὀρῶν; τετυφωμένον; φρονοῦντα; ἔχων; εἰπόντος; γεγραμμένοι. 17. πλήξαντα. 18. ἐλπίζοντες. 19. πολιορκῶν; νοσήσας; ἀγωνιζόμενος. 20. ἰσχύσαντες. 21. Εἰπόντος. 22. γεγραμμένον. 23. εἰκασθέντες; τειχίσασι. 24. τεθνεώτας; νοσοῦντας. 25. τεταμένον; ἔχων. 26. τοῖς δῶρα διδοῦσι θεοῖς. 27. τοὺς τὴν Ἰάδα γλώτταν ἰέντας Ἕλληνας. 28. τοῖς τροπαῖον πρὸ τῆς πόλεως ἰστάσι πολεμίοις. 29. τὴν τῷ ἀνδρὶ θρόνον τιθεῖσαν γυναῖκα. 30. ὁ δίκην διδοὺς ἄδικος. 31. τοῖς τῆς γλώττης ἄρχουσι σοφοῖς. 32. τοῦ ἀνδρῶν πάντων σοφωτάτου ὄντος / σοφωτάτου Σωκράτους. 33. τὸ τοῦ μέρους μείζον ὄλον. 34. τὴν γυναίξιν κόσμον φέρουσαν σιγῆν. 35. τὸν πᾶσιν φίλοις εἰρήνην τιθέντα βασιλέα. 36. τοῖς τῇ μητρὶ ἄγκυραι βίου οὔσι παισίν. 37. τῶν τὸ φῶς ἡλίου ὀρώντων ἀνθρώπων. 38. τὸν τὰ ἄδηλα δηλοῦντα χρόνον. 39. ταῖς ἐρώτημα ἐρωτώσας γυναίξιν. 40. τὸν τοῦ ἀληθοῦς λόγου ἐρῶντα πολίτην. 41. Τὸν φιλόσοφον τιμώντες ἐρωτήματα ἐρωτῶσιν. 42. Ζῶν φῶς ἡλίου ὀρᾶς. 43. Τυφλὸς ὦν οὐ βλέπεις. 44. Πάντες θέλοντες καλῶς ζῆν οὐ γινώσκομεν αἰεὶ τάληθῆ. 45. Φιλοῦμεν αὐτὸν ἐχθρὸν ὄντα ἡμῖν. 46. Διδάσκετε δηλοῦντες τοῖς ἄλλοις τάληθῆ. 47. Ἀδίκω ὄντι σοὶ τιμῶμεν θανάτου. 48. Ὑμῖν παισίν οὔσιν οὐ πιστεύομεν. 49. Ταύτης οὔσης τῆς καλλίστης γυναϊκός, αὐτῆς ἐρῶμεν πάντες. 50. Ἄνθρωποι ὄντες ἐφήμεροι καὶ σώματα ἔχομεν καὶ ψυχάς. 51. Νέοι ὄντες θέλομεν μετὰ φίλων ἠβᾶν. 52. Οἰδίπους τυφλὸς ὦν φωνῆ ὀρᾶ. 53. Ὁ χρόνος πάντα δηλῶν πάντα ἐκ τοῦ σκότου πρὸς τὸ φῶς ἄγει. 54. Ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος φιλοσοφῶν

οὔποτε λέγει τὰ ψευδῆ. 55. Ἡμῖν θνητοῖς οὔσιν θνητὰ φρονεῖν πρέπει. 56. Οἱ Ἀθηναῖοι θάνατον κατέκριναν τῶν στρατηγῶν τῶν τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας οὐκ ἀνελομένων. 57. Ὁ μὴ ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου. 58. Τίς ἂν πόλις ὑπὸ μὴ πειθομένων ἀλοίη; 59. μὴ. 60. μὴ. 61. Γράφων παῖς. 62. Νόμους γεγραμμένους Λυκοῦργος οὐκ ἔθηκεν. 63. Ὁ ὑπάρχων τῇ πόλει κίνδυνος. 64. Οἱ ἐκπλέοντες ἐκ τοῦ λίμενος ἔμποροι. 65. Ὁ στρατηγὸς ὁ πρὸς πόλεμον αἰρεθεῖς. 66. Ἡ Ὑρκανία καλουμένη θάλασσα. 67. Ἡ Μίδου καλουμένη κρήνη. 68. Οἱ ἵππεις διώκοντες οὐδένα τῶν πολεμίων κατέλαβον. 69. Ὁ ξένος ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη. 70. Οἱ λησταὶ τελευτῶντες ἀπηλλάγησαν. 71. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν. 72. Πολλοὶ γινώσκοντες τὰ κακὰ, ὅτι κακὰ ἐστίν, ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν. 73. Ἀρταξέρξης συνελάμβανε Κύρον ὡς ἀποκτενῶν. 74. πορευόμενος; δουλωσόμενος; πολεμήσοντες. 75. Αἱ μέλιτται διαφθαρέντος τοῦ βασιλέως διασκεδάννυνται. 76. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος. 77. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Ἴωνίαν ὡς οὐχ ἰκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς ἀποικίας ἐξέπεμψαν. 78. Οὐκ ἂν ἦλθον δεῦρο ὑμῶν μὴ κελευσάντων. 79. Ἦδη ἐν τῷ σταθμῷ ὄντων (αὐτῶν) ἦλθεν ὁ σατράπης. 80. Ὑόντος. 81. Ἀγγελθέντος / ἀγγελθέντων, σημανθέντων· οὕτως ἐχόντων. 82. Περικλέους ἡγεμόνος ὄντος. 83. Ταῦτ' ἐποίησας τῶν γονέων ἀκόντων. 84. Κύρος στρατεύμα συλλέξας Μίλητον ἐπολιόρκει. 85. Οἱ Ἕλληνες ἐμάχοντο ἅμα πορευόμενοι. 86. Ταῖς καλάῖς εὐθύς ἰδόντες εὖνοι γιγνώμεθα. 87. Ὁ μάρτυς λέγων μεταξὺ ἐσιώπησεν. 88. Ὁ λοχαγὸς καταλιπὼν φρουρὰν οὕτως ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησεν. 89. Συμβουλευῶ σοι καίπερ νεώτερος ὢν. 90. Πολλοὶ τότε καίπερ οὐκ ἀδικοῦντες ἀπέθανον. 91. Σωκράτης ὁμως χρηστότατος ὢν φάρμακον ἔπιεν. 92. Οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσιν ἅτε θνητοὶ ὄντες. 93. Κύρος τὴν πόλιν τοῖς στρατιώταις διαρπάσαι ἐπέτρεψεν ὡς πολεμίαν οὔσαν. 94. Πολλοὶ τὸν θάνατον δεδίασιν ὡς εὖ εἰδότες ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστίν. 95. ἐστερημένον; μὴ ὄντων νόμων. 96. νικήσας; θύσας; παρόντας. 97. διώκων; τῶν δικαστῶν μετὰ τὴν κατηγορίαν οὐ βουλομένων ἀκούειν; κελεύοντων; ἀναπηδήσας. 98. ἀποδυσάμενος; λέγων; ἀπολουσόμενοι. 99. τοὺς εὐεργετήσαντας; τοὺς ἀδικήσαντας. 100. ἀποτιθέμενοι. 101. Ὁ μὴ εἰδώς. 102. καίπερ χρηστοὶ ὄντες. 103. βασιλεύσας; καθαιρεθεῖσαν; ὑπὸ Φιλίππου ἐπὶ τοὺς Θρᾶκας πολεμοῦντος. 104. τῆς Ἀσίας πόλεως, ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀλούσης; φέροντες; ἔχων. 105. φοβούμενος; ἔχοντα. 106. ἀμνούντες; βλάποντες; μέλλοντας. 107. ἐξόν; συμβοηθοῦντος Δαρείου. 108. ὡς αὔριον δειπνήσοντα ἐκ τῶν πολεμίων. 109. γεγωνῶς κελεύσαντος Ἄντωνίου. 110. ἀγγελθέντων; τεθνεώτες; μαχόμενοι. 111. καίπερ οὐ σφόδρα ἠδικημένοι; τὸν ἀδικήσαντα. 112. κολασθησομένους. 113. πράξαντες. 114. ἀδύνατον ὄν. 115. ὡσπερ ἐπιλελησμένους. 116. Κλέαρχος τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν ἐτύγχανεν. 117. Οἱ Ἕλληνες ἐπτὰ ἡμέρας μαχόμενοι διετέλεσαν. 118. Ὁ δούλος ἔλαθε τὸν δεσπότην ἀποδράς. 119. Ἡ ψυχὴ φαίνεται ἀθάνατος οὔσα. Ἡ ψυχὴ φαίνεται ἀθάνατος εἶναι. 120. Καλοὶ Οὔγγροι ἵπποται, χρυσήρεις ἔφηβοι, πάντες ᾤχοντο ἐλαύνοντες. 121. Οἷχεται πλέων. 122. Οἱ Ἕλληνες ἔφθασαν τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβάντες. 123. Σὺ ὑπήρξας κακῶς ἡμᾶς ποιῶν. 124. Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων, λέγε μοι ταχέως. 125. Οὐκ ἔφθη τοῦτ' εἰπὼν καὶ εὐθύς ἐγέλασαν

πάντες. 126. Τίς ἂν καρτερήσειε τοιαῦτα ἀκούων; 127. Μὴ ἀποκάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν. 128. Οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπαύσαντο τὰς πόλεις κακῶς ποιοῦντες. 129. Ἄδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες. 130. Εὖ ἐποιήσατε ἀφικόμενοι. 131. Πάντας πειράσθε νικᾶν εὖ ποιοῦντες. 132. Οἱ θεοὶ ἡδονταὶ τιμώμενοι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. 133. Φαρνάβαζος χαλεπῶς ἔφερε τῆς Αἰολίδος ἀπεστερημένος. 134. Οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται ἀδικούμενοι ἢ βιαζόμενοι. 135. Οἱ ἀγαθοὶ χαίρουσι τῇ πατρίδι εὖ πραττούση. 136. Οἱ Ἀθηναῖοι ἤχθοντο τοῖς Λακεδαιμονίοις τὰς σπονδὰς λύσασι. 137. Ὅρατε ὑπὸ τοῦ προδότου ἐξαπατηθέντες. 138. Ἀλέξανδρος ἔγνω ἀδύνατος ὦν τὸν ποταμὸν διαβῆναι. 139. Μέμνησο ἄνθρωπος ὦν. 140. Οἱ φύλακες ὤφθησαν διαλεγόμενοι ἀλλήλοις. 141. Αἰσθάνομαι εἰς κατηγορίας ἐμπεπτωκῶς. 142. Οἶδα τοὺς ἀνθρώπους θνητοὺς ὄντας. 143. Ὅρῳ τὸν πόλεμον πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγεννημένον. 144. Οἱ Ἕλληνες ἔμαθον Κῦρον τεθνηκότα. 145. Κατέλαβον τὴν γυναῖκα περιπατοῦσαν. 146. Εὐθὺς ἐλέγξουσιν ὑμᾶς ψευδεῖς ὄντας / ψευδομένους. 147. Ἀπήγγειλαν τὸν βασιλεῖα τεθνηκότα (ὄντα). 148. Ἐλέγξω αὐτὸν παρανομοῦντα. 149. Οἱ ποιηταὶ τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις διαλεγόμενους ποιοῦσιν. 150. Ὁ ἵππεὺς ἀπήγγειλε τοὺς πολεμίους ἐπερχομένους.





# ANTIQUITAS – BYZANTIUM – RENASCENTIA

sorozatszerkesztők: Farkas Zoltán – Horváth László – Mészáros Tamás  
ISSN: 2064-2369

I: Szepessy Tibor: *Bevezetés az ógörög verstanba*. Szerkesztette: Mayer Gyula. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-10-3. 266 p.

II: Kapitánffy István – Szepessy Tibor (szerk.): *Bevezetés az ógörög irodalom történetébe*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-08-0. 276 p.

III: Tóth Iván: *Alexandros Homérosa. Arrhianos-tanulmányok*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-03-5. 208 p.

IV: *Philologia Nostra. Bollók János összegyűjtött tanulmányai*. Szerkesztette: Mészáros Tamás. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-00-4. 516 p.

V: Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland: Begegnungen zwischen Ost und West*. Bibliotheca Byzantina 1. Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2013. ISBN: 978-615-5371-15-8. 375 p.

VI: Achilles Tatios: *Leukippé és Kleitophón története*. Fordította: Szepessy Tibor. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-27-1. 151 p.

VII: Szepessy Tibor (szerk.): *Római költők antológiája*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-25-7. 575 p.

VIII: Maywald József – Vayer Lajos – Mészáros Ede: *Görög nyelvtan*. Szerkesztette: Mayer Gyula. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-31-8. 333 p.

IX: Jacqueline de Romilly – Monique Trédé: *Az ógörög nyelv szelleme*. Fordította: Vargyas Brigitta. Szerkesztette: Horváth László. TypoteX Kiadó, Budapest, 2014. ISBN: 978-963-2793-95-5. 135 p.

X: László Horváth (Hrsg.): *Investigatio Fontium. Griechische und lateinische Quellen mit Erläuterungen. Beiträge der Tagung Klassisches Altertum – Byzanz – Humanismus der XI. Ungarischen Konferenz für Altertumswissenschaft*. Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-33-2. 281 p.

XI: Horváth László: *Az új Hypereidés. Szövegkiadás, tanulmányok és magyarázatok*. TypoteX, Budapest, 2015. ISBN: 978-963-2798-18-9. 301 p.

XII: Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland II. Studia Byzantino-Occidentalia. Bibliotheca Byzantina 2.* Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5371-36-3. 257 p.

XIII: János Nagyi – Attila Hajdú – Gergő Gellérfi – Anne Horn Baroody – Sam Baroody (eds.): *Sapiens Ubique Civis. Proceedings of the International Conference on Classical Studies (Szeged, Hungary, 2013).* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-40-0. 424 p.

XIV: Zsuzsanna Ötvös: „*Janus Pannonius's Vocabularium*”. *The Complex Analysis of the Ms. ÖNB Suppl. Gr. 45.* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-41-7. 354 p.

XV: Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland III. Studia Byzantino-Occidentalia. Bibliotheca Byzantina 3.* Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-44-8. 300 p.

XVI: Emese Egedi-Kovács (éd.): *Byzance et l'Occident II. Tradition, transmission, traduction.* Collège Eötvös József ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-46-2. 236 p.

XVII: Ágnes Ludmann (ed.): *Mare nostrum. Studia Iberica, Italica, Graeca. Atti del convegno internazionale Byzanz und das Abendland – Byzance et l'Occident III (24-25 novembre 2014).* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-45-5. 186 p.

XVIII: Balázs Sára (Hrsg.): *Quelle und Deutung II. Beiträge der Tagung Quelle und Deutung am 26. November 2014 (EC Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, I.II).* Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-47-9. 159 p.

XIX: Dión Chrysostomos: *Tróját nem vették be.* Fordította, előszóval és magyarázatokkal ellátta: Szepessy Tibor. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-55-4. 172 p.

XX: Balázs Sára (Hrsg.): *Drei deutschsprachige Handschriften des Opusculum tripartitum des Johannes Gerson. Synoptische Ausgabe der Fassungen in den Codices StB Melk, Cod. 235, StB Melk, Cod. 570 und Innsbruck, ULB Tirol, Serv. I b 3. (EC-Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, Bd. II.I).* Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2016. [ISSN 2064-969X] ISBN 978-615-5371-66-0. 331 p.

XXI: Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland IV. Studia Byzantino-Occidentalia. Bibliotheca Byzantina 4.* ELTE Eötvös-József-Collegium, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-68-4. 271 p.

XXII: Emese Egedi-Kovács (éd.): *Byzance et l'Occident III. Écrits et manuscrits*. Collège Eötvös József ELTE, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-63-9. 333 p.

XXIII: Ágnes Ludmann (ed.): *Italia Nostra. Studi filologici italo-ungheresi*. Collegio Eötvös József ELTE, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-65-3. 275 p.

XXIV: Balázs Sára (Hrsg.): *Quelle und Deutung III. Beiträge der Tagung Quelle und Deutung III am 25. November 2015. (EC-Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, Bd. I.III.)* ELTE Eötvös-József-Collegium, Budapest, 2016. [ISSN 2064-969X] ISBN: 978-615-5371-67-7. 202 p.

XXV: Dora E. Solti (ed.): *Studia Hellenica*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2016. ISBN: 978-615-5371-69-1. 132 p.

XXVI: *Klasszikus ókor, Bizánc, humanizmus. A XII. Magyar Ókortudományi Konferencia előadásaiból*. Szerkesztette: Mészáros Tamás. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-77-6. 189 p.

XXVII: Horváth László: *Ógörög gyakorlókönyv. Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló I.* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-75-2. 341 p.

XXVIII: Farkas Zoltán – Horváth László – Mayer Gyula: *Kezdő és haladó ógörög nyelvkönyv. Periergopenés – Szegény gyötrődő tanuló II.* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-83-7. 442 p.

XXIX: *Philologia Nostra II. Kapitánffy István válogatott tanulmányai*. Szerkesztette: Farkas Zoltán és Mészáros Tamás. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-78-3. 512 p.

XXX: László Horváth – Erika Juhász (Hrsg.): *Investigatio Fontium II. Griechische und lateinische Quellen mit Erläuterungen*. Eötvös-József-Collegium ELTE, Budapest, 2017. ISBN: 978-615-5371-76-9. 262 p.









